

Enligt styrelsens mening syns erfarenheterna av det svenska utvecklingsarbetet i tekniskt och ekonomiskt hänseende och kännedomen om kostnadsutvecklingen för lättvattenreaktorerna böra föranleda en omprövning av denna ambition även vid bibehållande av statsmakternas hittillsvarande målsättning i övrigt.

Vattenfallsstyrelsen förordar slutligen att atombolaget vid sidan av sina insatser på tungvattenlinjen inom ramen för sina resurser även studerar och stödjer andra utvecklingslinjer i den mån detta kan bidra till att underlätta ekonomisk användning av atomkraft i det svenska kraftsystemet eller befordra den svenska industriens exportmöjligheter.

Vad beträffar Marvikenprojektet erinrar styrelsen om den ändring av samarbetsavtalet mellan bolaget och styrelsen, som nyligen företagits, och som innebär att det tekniska och ekonomiska ansvaret för projektet övertagits av bolaget. För den del av anläggningen, för vilken styrelsen enligt tidigare avtal hade ansvaret, får styrelsen i fortsättningen närmast ställning som entreprenör till bolaget. Av praktiska skäl förutsätts dock att styrelsen får ersättning för sitt arbete genom anslag, som anvisas direkt till styrelsen. Den totala medelsförbrukningen för styrelsens andel i Marvikenprojektet beräknas till 269 milj. kr., vilket innebär ett oförändrat kostnads-läge i förhållande till föregående års beräkning.

För innevarande budgetår har 72 milj. kr. ställts till förfogande för Marvikenanläggningen. Av detta belopp hänför sig 30 milj. kr. till styrelsens kostnadsandel i projektet och 42 milj. kr. till bolagets. För nästa budgetår bedömer styrelsen sitt medelsbehov för ändamålet till 33 milj. kr. Detta belopp torde beräknas inom ramen för styrelsens anslag till kraftstationer m. m. Då detta belopp i sin helhet bör skrivas av, yrkar styrelsen samtidigt ett avskrivningsanslag å nämnda belopp.

Atombolaget (skr. 10/12 1964) anför att bolagets byggnadsavdelning, sedan anläggningarna i Stockholm, Studsvik och Ranstad inom kort slutförts, lämpligen skulle kunna anlitas vid uppförande av i första hand vissa statliga byggnader av teknisk karaktär. Frågan härom har diskuterats med olika myndigheter. Verksamheten bör enligt bolagets uppfattning bedrivas av en från bolaget helt fristående organisation. Bolaget räknar med att få möjlighet att anlita avdelningens personal för fortsatta uppgifter för bolaget även sedan byggnadsavdelningen har ombildats till ett fristående organ.

Vidare torde få anmälas att *atombolaget* (skr. 30/6 1964) anhållit om utfästelse om viss compensation av statsmedel vid inträffade skadefall. I skrivelsen framhålls att bolaget funnit starka skäl tala för att den särskilda försäkringen av bolagets egendom för atomrisker bör slopas. Eftersom bolagets verksamhet bekostas av statsmedel måste det anses rimligt att sta-

ten står självrisk i ifrågavarande avseende. Om nu gällande försäkringar för atomrisk sägs upp av bolaget bör enligt bolagets mening vid inträffade skadefall ersättning utgå av statsmedel med belopp och inom en tidsrymd motsvarande vad som skulle ha tillkommit bolaget genom försäkring. Med hänsyn härtill hemställer bolaget om utfästelse från statens sida om sådan kompensation av statsmedel vid sidan om bolagets ordinarie anslag vid inträffade skadefall.

Yttranden

Delegationen för atomenergifrågor

Efter att inledningsvis ha berört motiveringarna för atomenergiprogrammet anför delegationen.

Utvecklingen på atomenergiområdet har under de senare åren gått betydligt snabbare framåt än vad som tidigare ansetts troligt. Sålunda har i Amerikas förenta stater lättvattenreaktorer nått det stadium i utvecklingen, då atomkraft beträffande pris, drifterfarenhet och säkerhet bedöms vara konkurrenskraftig med andra metoder att framställa elkraft, närmast koleldade kraftverk. Att atomkraften härvid inom vissa delar av Förenta staterna kan ha påverkat bränslepriset får ej anses uteslutet.

Även beträffande tungvattenreaktorerna har under de senaste åren framsteg gjorts. De amerikanska lättvattenreaktorerna har emellertid — genom att de hunnit byggas i fler generationer än tungvattenreaktorerna — för närvarande ett kommersiellt försprång. Det torde dock ännu inte vara möjligt att avgöra vilken reaktortyp som på längre sikt visar sig mest ekonomisk inom olika användningsområden. Vidare torde det vara svårt att utan direkta anbudsförhandlingar översätta de priser på exempelvis lättvattenreaktorer som angivits i Amerikas förenta stater till kostnader för att uppföra dessa reaktortyper i Västeuropa. Härtill kommer de ytterligare hänsyn som vid en sådan bedömning måste tas till varje lands speciella energipolitiska situation.

Mot bakgrunden av den utveckling som skett under senare år har delegationen sökt bilda sig en uppfattning om utvecklingstendenserna på atomenergiområdet. Härvid har delegationen beaktat såväl de frågeställningar som är av betydelse för det aktuella reaktorprogrammet som de långsiktiga aspekterna.

Vad gäller det nu aktuella reaktorprogrammet har delegationen behandlat frågan om Marvikenprojektets fortsättning och därvid bl. a. övervägt om en ändring av målsättningen för projektet kan anses motiverad med hänsyn till utvecklingen på atomenergiområdet.

Delegationen har, förutom med de experter som permanent står till dess förfogande, överlagt med företrädare för vattenfallsstyrelsen, atombolaget och den tillverkande industrien rörande det pågående arbetet med uppförande och konstruktion av Marvikenstationen.

Vattenfallsstyrelsen tog vintern 1963/64 — vid vilken tidpunkt enligt styrelsens mening en omläggning ännu var möjlig med hänsyn till arbetsläget — med atombolaget upp frågan om att slopa överhettningens möjligheter för Marvikenprojektet på grund av de stora svårigheter som konstruktionen i detta hänseende mött. Styrelsen ifrågasatte vid samma tidpunkt det rimliga i att för sin del gå vidare med ett så komplicerat projekt med hänsyn till de tekniska osäkerheter som fanns och projektets storlek.

Enligt atombolaget har de förutsättningar som gällde för 1963 års riksdagsbeslut icke ändrats och bolaget anser att stationen bör färdigställas planenligt med bibehållen möjlighet till utprovning och drift med överhettning. Bolaget har därför icke ansett sig böra biträda förslaget att slopa överhettningen på grund av detta alternativs svårighetsgrad. Turbin och generator har beställts, vilket också är fallet med reaktorutrustning, för ett värde av något över 100 milj. kr. Återstående utrustning, som närmast avser komponenter erforderliga för drift med mättad ånga men för vilka kraven dikteras av driftsalternativet med överhettad ånga, avses komma att upphandlas sedan konstruktionen av dessa komponenter färdigställts.

Samtliga de tillfrågade förordar att Marvikenprojektet nu fullföljs i föreliggande utformning som mättad kokare med möjlighet till utprovning och drift med nukleär överhettning. Beträffande överhettningen är vattenfallsstyrelsens motivering knuten till konstruktions- och tillverkningsarbetets framskridna läge. En ändring skulle leda till både en fördröjning och en fördyring av projektet. Företrädare för atombolaget och representanter för den tillverkande industrien har framhållit att den ekonomiska vinsten i framtiden av överhettningens drift i jämförelse med drift som mättad kokare nu bedöms kunna komma att uppgå till storleksordningen fem à tio procent av kraftpriset. Vidare har de understrukit vikten av att överhettningen med tanke bl. a. på konkurrenssituationen i förhållande till lättvattenreaktorerna så snart som möjligt provas ut för tungvattenlinjen.

Från den tillverkande industriens sida har framhållits att uppförandet av Marvikenstationen förser industrien med betydande erfarenheter. Detta gäller även för det fall man helt eller delvis skulle gå över till att tillverka andra vattenreakortyper än tungvattenreaktorer. Att Marviken utformats som tungvattenreaktor bedöms således ur denna synpunkt icke såsom avgörande.

I fråga om det nu föreliggande projektunderlaget har delegationen särskilt ingående studerat den del som hänger samman med överhettningens alternativet. Detta alternativ har tillkommit för att göra det möjligt använda moderna turbiner med hög verkningsgrad, vilka bedöms kunna medföra en förbättrad totalekonomi. Med hänsyn till tungvattenreaktorns utvecklingsstadium har det ansetts som särskilt betydelsefullt att det redan i Marvikenstationen blir möjligt att prova ut drift med överhettning. Det har hela tiden varit ostridigt att reaktorkonstruktionens svårighetsgrad därmed ökar

betydligt. Genomförandet i vårt land av överhettning beror i väsentlig grad på det arbete som pågår utomlands. I Amerikas förenta stater har numera ett par anläggningar tagits i bruk och ytterligare två överhettarreaktorer för kraftproduktion kommer inom kort att där sättas i drift. Vid slutet av år 1965 avser amerikansk industri, enligt vad som nyligen tillkännagivits, att offerera lättvattenkokare med nukleär överhettning till fasta priser.

Enligt planerna skall Marviken under minst ett halvt år efter det stationen under år 1969 tagits i drift drivas som mättad kokare. Därför behöver inte den slutliga konstruktionen av de speciella bränsleelementen för överhettningssdrift fastställas förrän tidigast under år 1967. I betraktande av det omfattande utvecklingsarbete som dessförinnan kan komma till utförande både i utlandet och i vårt land bör det enligt delegationen finnas skäl utgå ifrån att de nu återstående problemen i fråga om dessa bränsleelement skall hinna lösas. Skulle emellertid detta inte bli fallet, måste införandet av överhettning senareläggas i motsvarande grad.

De tekniska problem som måste lösas för utförandet med nukleär överhettning är komplicerade men atombolaget hyser tillförsikt för de principiella lösningar, som utarbetats. Flera problem återstår dock att bemästra och under det fortsatta arbetet kan sådana förseningar eller komplikationer uppstå att projektet med nukleär överhettning måste prövas om. Det är sålunda här fråga om ett medvetet risktagande.

I anledning av den tveksamhet som i fråga om överhettning framförts från olika håll har delegationen låtit verkställa en undersökning rörande bl. a. konsekvenserna av att slopa överhettningen. De möjligheter till vinster som föreligger om överhettarutförandet ger ett positivt resultat skulle härigenom ej kunna tillvaratas. Stora förluster skulle uppstå genom tidsspillan och kostnader vid en omkonstruktion på nuvarande stadium. Delegationen vill i detta sammanhang dessutom understryka att erfarenheterna från Marviken i fråga om överhettning är av värde också för andra typer av reaktorer.

Delegationen har noga övervägt de synpunkter, som framförts inför delegationen av företrädare för atombolaget, vattenfallsstyrelsen och den tillverkande industrien. För att det skall bli möjligt att med säkerhet avgöra den svenska reaktortypens konkurrenskraft anser delegationen det vara önskvärt att en anläggning i Marvikens storlekssklass uppförs, som sedan kan bli referensanläggning. Företrädarna för atombolaget och den tillverkande industrien har uttalat att detta projekt jämte de studier industrien och bolaget genomför i samarbete kan ge underlag för att bygga atomkraftverk på kommersiell basis.

Huvuddelen av arbetet på Marvikenprojektet ger, såsom särskilt framhållits från industrihåll, värdefulla erfarenheter för konstruktion och uppförande även av andra reaktortyper, exempelvis lättvattenreaktorer. Det hittills utförda arbetet är därför av största värde även för det fall att man

i vårt land skulle vilja tillverka atomkraftverk av sistnämnda typ. I fråga om den nukleära överhettningen anser delegationen att de potentiella vinsterna som bedöms möjliga rättfärdigar ett risktagande. Endast genom att konkret angripa problemen kan klarhet erhållas.

Det är vidare delegationens uppfattning, att om en ändring av Marvikenprojektet nu skulle beslutas, så skulle detta leda till både en fördröjning och en fördyring av projektet beroende på arbetets långt framskridna läge. De hörda företrädarna för atombolaget, vattenfallsstyrelsen och den tillverkande industrien har framfört samma uppfattning, vilken även understöds av delegationens särskilda undersökning rörande överhettningsfrågan.

Delegationen förordar av nu anförda skäl att någon ändring icke görs i det närmast aktuella reaktorprogrammet och att sålunda Marvikenprojektet fullföljs. Det är delegationens uppfattning, att detta skall ske inom beslutad kostnadsram och delegationen utgår från att därvid alla möjligheter till kostnadsbesparingar tillvaratas. I den mån erfarenheter från annat håll kan erhållas eller kostnadsminskningar ernås till priset av en mindre tidsutdräkt bör dessa möjligheter tillvaratas.

När det gäller de mera långsiktiga utvecklingstendenserna har delegationen — i enlighet med vad som angavs i dess remissyttrande hösten 1963 över anslagen till atomenergiverksamhet — behandlat några av de frågeställningar som aktualiseras då steget skall tas till fullstora atomkraftstationer. Ifrågavarande överväganden kommer att fortsättas. Den nya situationen på atomenergiområdet motiverar enligt delegationens uppfattning en fortlöpande omsorgsfull bevakning av utvecklingen och delegationen avser att genomföra en sådan och lägga fram de förslag som föranleds härav. Delegationen vill redan nu framhålla vissa preliminära synpunkter på grundval av överläggningar med företrädare för atombolaget, kraftindustrien och den tillverkande industrien beträffande det fortsatta arbetsprogrammet på atomenergiområdet i vårt land.

Kraftföretagen har därvid tillfrågats om den tidigaste tidpunkt då det i belastningshänseende kan beredas plats för atomkraftstationer på minst 300 MWe per station. För vattenfallsstyrelsens del har angivits år 1974 och från Atomkraftkonsortiet, Krångede AB & Co. (AKK) år 1971 som riktpunkter härvidlag. Därvid har dock understrukits att dessa angivelser är mycket ungefärliga samt att en enstaka atomkraftutbyggnad alltid kan ersättas av exempelvis utbyggnad av konventionell värmekraft.

Det här antydda möjliga behovet av atomkraftverk kan tillgodoses antingen genom import av reaktorer, då närmast amerikanska lättvattenreaktorer, som dock delvis kan tänkas bli tillverkade inom landet, eller genom inhemska konstruktioner.

På tungvattensidan föreligger redan nu en studie avseende anbudsunderlag för en 350 MWe PHWR-station som utarbetats inom Johnsonkoncernen i samarbete med atombolaget.

I sin anslagsframställning har atombolaget anfört att det avser att i samarbete med ASEA utföra en liknande studie avseende en 300—400 MWe mättad tungvattenkokare. Beträffande assistans till industrien av denna art får delegationen som sin principiella inställning framhålla att det självfallet är av största vikt att den tillverkande industrien erhåller den hjälp, som kan anses förenlig med atombolagets ställning, med de arbetsuppgifter som inte kan anses ankomma på vederbörande tillverkare. Enligt delegationens mening är det dock angeläget att sådant bistånd i regel begränsas till projekt som kan anses särskilt angelägna från samhällsekonomiska synpunkter och som kraftindustrien och den tillverkande industrien beräknas allvarligt engagera sig för.

Beträffande möjligheterna för svensk industri att även offerera lättvattenreaktorer har framhållits att åtskilliga tekniska och andra problem är likartade för den svenska tungvattenreaktorn med dess trycktanksutförande och för lättvattenreaktorn. Kompletterande underlag behövs dock särskilt för de problem som sammanhänger med uppförandet av en stor lättvattenkokare.

Företrädare för den tillverkande industrien har inför delegationen bekräftat att man ser sig i stånd att även leverera stora lättvattenreaktorer till närmast aktuella större atomkraftverk i Sverige. De erfarenheter av konstruktion och tillverkning av en fullstor atomkraftstation, som man successivt förvärvar genom Marvikenprojektet, är härvid av stort värde. Det har också diskuterats att atombolaget skulle ställa vissa av sina resurser för forsknings- och utvecklingsarbete till förfogande för att lösa de speciella problem som hänger ihop med lättvattenreaktorerna och om vilka uppgifter av kommersiella skäl icke är fritt tillgängliga på marknaden. Atombolaget är berett att på detta sätt biträda industrien om den tar upp ett eget arbete.

Delegationen har med det anförda velat redovisa några huvuddrag i den aktuella situationen på atomenergiområdet. Som nämnts är redovisningen preliminär. Den fortsatta utredning, som delegationen avser fullgöra, gäller atomenergiarbetets uppläggning på längre sikt med hänsyn till den ökade användning av atomkraft som kan väntas från och med 1970-talets mitt. Med hänsyn till den nuvarande snabba utvecklingen på atomenergiområdet är det, såsom framhållits i det föregående, uppenbart att resultaten av delegationens undersökningar och överväganden måste prövas om successivt. Det är delegationens avsikt att allteftersom nya synpunkter på atomenergiprogrammet kommer fram till Kungl. Maj:t redovisa dessa och föreslå de åtgärder som delegationen anser befogade.

I avvaktan på dessa undersökningar och överväganden förutsätter delegationen att bolaget inte tar upp nya större projekt.

Vad gäller uranverket i Ranstad finner delegationen det angeläget att verket efter färdigställandet provkörs i den omfattning som behövs för att få

fram erforderliga data beträffande produktionskapacitet och driftkostnader. Delegationen har för avsikt att, på grundval av resultatet av provdriften och övriga för frågan relevanta omständigheter, lägga fram förslag rörande verkets fortsatta driftsförhållanden.

För utvecklings- och forskningsarbetet på atomenergiområdet har betydande resurser skapats främst vid forskningsstationen i Studsvik. Det är enligt delegationens mening viktigt att dessa resurser i enlighet med atombolagets strävan i mån av utrymme ställs till förfogande för att tillgodose även andra behov av utvecklings- och forskningsarbete inom landet liksom även olika utbildningsbehov.

Såsom i det föregående berörts har i likhet med förhållandena på flera håll i utlandet även den svenska industrien sett som sin uppgift att vidareutveckla atomreaktorer av olika typer. Detta förhållande kan självfallet aktualisera behov av att utnyttja atombolagets tjänster i olika avseenden. Delegationen anser det naturligt att så sker och finner det tillfredsställande att bolaget förklarar sig berett att biträda industrien i sådana avseenden.

Med hänsyn till vad som anförts om utvecklingstakten på atomenergiområdet är det enligt delegationens mening angeläget att arbetsprogrammet ges en sådan flexibilitet att en anpassning snabbt kan ske för att inom den tillgängliga medelsramen tillgodose de väsentliga behov av insatser från bolagets sida, som kan uppkomma. I detta sammanhang vill delegationen dock ytterligare framhålla vikten av att bolaget tager tillvara alla de möjligheter till rationaliseringar och besparingar inom verksamheten, som kan yppa sig vid genomförandet av bolagets omfattande arbetsuppgifter.

I fråga om anslagsframställningarna för budgetåret 1965/66 förordar delegationen, mot bakgrunden av vad som anförts, att för Marvikens kraftstation, till atombolaget och vattenfallsstyrelsen anvisas anslag för nästa budgetår av respektive 63 och 33 milj. kr. Enligt delegationens mening bör motsvarande avskrivningsanslag anvisas på driftbudgeten.

Beträffande atombolagets allmänna verksamhet under nästa budgetår, för vilket bolaget hemställt om ett belopp av 106 milj. kr., har delegationen — i avvaktan på den i det föregående omnämnda fortsatta genomgången — ej funnit skäl till erinran mot dess allmänna inriktning och omfattning. Delegationen anser dock att — utan någon inskränkning av bolagets utvecklingsarbete som är anknutet till de pågående reaktorprojekten — medelstildelingen bör kunna begränsas till 103 milj. kr. Delegationen anser det böra ankomma på atombolaget att genomföra de omdispositioner som föranleds härav.

I yttrande över atombolagets anhållan om viss kompensation av statsmedel vid inträffade skadefall tillstyrker *riksrevisionsverket* (skr. 3/7 1964) att staten ikläder sig självrisk för atomskador vid bolagets anläggningar. Ämbetsverket anser emellertid ej att någon utfästelse om kompen-

sation av statsmedel vid inträffade skadefall bör ges atombolaget, utan medelsbehovet för ersättningsanskaffning eller andra åtgärder i anledning av skada bör i stället täckas genom anslagsanvisning i vanlig ordning eller i brådskande fall genom disposition av anslaget för oförutsedda utgifter.

Försäkringsinspektionen (skr. 26/8 1964) framhåller bl. a. att det på atomenergiområdet ännu saknas underlag för en tillförlitlig riskbedömning, varför det är ytterligt svårt att avgöra om det skulle vara mer lönande för bolaget att bära självrisk än att behålla den atomförsäkring man för närvarande har. Då bolaget självt bedömer alternativet självrisk som det ekonomiskt fördelaktigare anser sig inspektionen emellertid inte böra bestrida denna bedömning.

Departementschefen

För att på lång sikt tillgodose Sveriges behov av säker tillgång på elkraft till lägsta samhällsekonomiska kostnader har det bedömts som önskvärt att kraftsystemet under 1970-talet successivt tillförs atomkraft. Mot bakgrunden härav har vårt atomreaktorprogram utformats. Den senaste tidens utveckling på atomenergiområdet, varvid särskilt må erinras om framstegen i Amerikas förenta stater, syns bekräfta att bedömningarna varit riktiga. Även för vårt lands vidkommande torde atomkraftverken inom en inte alltför avlägsen framtid kunna erbjuda konkurrenskraftiga alternativ till konventionella kraftverk.

Tungvattenreaktorn har för Sveriges del varit den reaktortyp som i första hand ansetts böra utvecklas. Ågesta kraftvärmeverk, som är vår första kraftproducerande atomkraftstation, togs i drift år 1963. Reaktorn har varit avstängd en tid till följd av läckage vid vissa inspektionskanaler men beräknas åter komma i drift i början av innevarande år. Erfarenheterna från stationens första driftperiod har varit goda och det inträffade läckaget har inte bedömts ha något samband med reaktorns säkerhetsegenskaper, vilka är oförändrade. Nästa steg i utvecklingsarbetet utgörs av Marvikens kraftstation, vilken i sin nuvarande utformning beslutades av 1963 års riksdag. I stationen, som beräknas bli färdig år 1968, skall ingå en kokarreaktor med 140 MW elektrisk effekt vid drift med mättad ånga och med möjlighet till senare utprovning och drift med nukleär överhettning för ett effektuttag av 200 MW elektrisk effekt.

För innevarande budgetår har till Marvikenprojektet anvisats sammanlagt 72 milj. kr., varav 30 milj. kr. under anslaget för kraftstationer m. m. (prop. 1964: 1, Bil. 8, s. 349), och 42 milj. kr. under anslaget för uppförande av en atomkraftstation i Marviken (prop. 1964: 1, Bil. 12, s. 154). För nästa budgetår yrkas av bolaget 63 milj. kr. och av vattenfallsstyrelsen 33 milj. kr.

Den senaste tidens snabba framsteg på atomenergiområdet har föranlett vissa överväganden rörande Marvikenprojektet. Bolaget anser förutsätt-

ningarna för 1963 års riksdagsbeslut fortfarande vara giltiga. Även om de amerikanska lättvattenreaktorerna för närvarande har ett kommersiellt förspång, är det enligt delegationen för atomenergifrågor ännu inte möjligt att avgöra vilken reaktortyp som på längre sikt är mest ekonomisk inom olika användningsområden. För att med säkerhet kunna bedöma den svenska reaktortypens konkurrenskraft anser delegationen det därför vara önskvärt att en anläggning i Marvikens storleksklass uppförs vilken sedan kan tjäna som referensanläggning. Vid sitt ställningstagande har delegationen vidare beaktat projektets stora betydelse för den tillverkande industrien. Den för stationen planerade interna nukleära överhettningen har även varit föremål för vissa undersökningar och överväganden, varvid detta alternativs tekniska svårighetsgrad särskilt behandlats. Den slutliga konstruktionen av överhettarelementen behöver inte fastställas förrän tidigast under år 1967, varför det finns skäl utgå ifrån att de tekniska problemen hinner lösas dessförinnan. Skulle så inte bli fallet får införandet av överhettning uppskjutas. Med beaktande av de vinster, som ett positivt resultat av överhettningssalternativet skulle medföra, anser sig delegationen därför böra förorda att Marvikenprojektet även i detta avseende fullföljs utan ändringar.

Jag finner, att det ur många synpunkter är angeläget att Marvikenanläggningen genomförs i enlighet med tidigare beslut. Härigenom skapas bl. a. ökade möjligheter för vår industri att i framtiden delta i atomkraftutbyggnaden. Jag utgår från att den beslutade kostnadsramen kan hållas. Beräkningarna av medelsbehovet för budgetåret 1965/66 föranleder ej någon erinran från min sida och jag kommer därför vid anmälan av anslagsfrågorna under kapitalbudgeten att föreslå, dels att investeringsanslaget Kraftstationer m. m. på statens vattenfallsverks fond tas upp med ett belopp som innefattar 33 milj. kr. till Marvikenanläggningen, dels att 63 milj. kr. anvisas under investeringsanslaget Lån till Aktiebolaget Atomenergi för uppförande av en atomkraftstation i Marviken på Fonden för låneunderstöd. Beloppen syns liksom tidigare böra skrivas av i sin helhet. Chefen för finansdepartementet föreslår i annat sammanhang denna dag, att ett motsvarande avskrivningsanslag anvisas på driftbudgeten.

För atombolagets verksamhet i övrigt har bolaget uppskattat medelsbehovet till sammanlagt 111,6 milj. kr. för budgetåret 1965/66 mot 129 milj. kr. för innevarande budgetår. Utöver de äskade anslagen — 106 milj. kr. — beräknar bolaget kunna utnyttja inkomster om 5,6 milj. kr. Minskningen i medelsbehovet sammanhänger främst med att de senaste årens byggnads- och anläggningsverksamhet i huvudsak är slutförd. Anslagsmedlen erfordras främst för den löpande driften av bolagets anläggningar samt för att finansiera fortsatt försöksverksamhet och pågående forsknings- och utvecklingsarbeten.

Beträffande uranverket i Ranstad, som beräknas bli driftklart vid mitten av innevarande år, finner jag, i likhet med delegationen, att det är ange-

läget att verket därefter provkörs så att erforderliga data beträffande produktionskapacitet och driftkostnader kan erhållas. Frågan om anläggningens fortsatta drift för uranproduktion blir givetvis främst beroende av om produktionen kan anses ekonomiskt försvarbar och får prövas då provdriftens resultat föreligger. Jag utgår ifrån att detta kan ske vid slutet av budgetåret 1965/66. Förutsättningarna för fortsatt drift får emellertid i dagens läge betraktas som högst ovissa. Bolaget bör vid sina dispositioner ta hänsyn till oklarheten rörande verkets fortsatta drift.

För vårt långsiktiga atomenergiprogram är det inom bolaget bedrivna forsknings- och utvecklingsarbetet av avgörande vikt. De för vårt land betydande resurser i dessa avseenden som byggts upp främst vid forskningsstationen i Studsvik bör vidare i enlighet med bolagets intentioner kunna utnyttjas även för andra industriella m. fl. behov av dylika insatser. Som ett led i en sådan utveckling torde i enlighet med bolagets förslag dess byggnadsavdelning sedan de egna omfattande anläggningsarbetena slutförts kunna utnyttjas vid genomförande av främst olika statliga byggnadsprojekt. Verksamheten bör därvid handhas på kommersiell basis av ett för ändamålet bildat företag.

Inriktningen och omfattningen av bolagets allmänna verksamhet under nästa budgetår har jag i princip intet att erinra emot. Såsom delegationen föreslagit bör emellertid medelstillelningen kunna begränsas till 103 milj. kr., varvid det torde få ankomma på bolaget att vidta erforderliga omDispositioner och besparingsåtgärder. Någon inskränkning av de till kraftreaktorprojekten direkt knutna arbetsuppgifterna bör dock ej ske. Givetvis är det härvid av vikt att, såsom delegationen påpekat, verksamheten snabbt kan anpassas till de krav utvecklingen kan komma att ställa. Av beloppet torde 98 milj. kr. anvisas under förevarande anslag. Jag kommer att vid anmälan av anslagsfrågorna under kapitalbudgeten föreslå, att återstående medelsbehov — 5 milj. kr. — anvisas till bolaget under Fonden för låneunderstöd.

Vid bifall till mina förslag kommer således för budgetåret 1965/66 att till bolaget anvisas resp. 5 och 63 milj. kr. under Fonden för låneunderstöd på investeringsanslagen Lån till Aktiebolaget Atomenergi och Lån till Aktiebolaget Atomenergi för uppförande av en atomkraftstation i Marviken samt 98 milj. kr. under förevarande anslag.

Slutligen vill jag erinra om att bolaget i särskild skrivelse anhållit om utfästelse om viss kompensation av statsmedel vid inträffade skadefall. Bolaget har funnit starka skäl tala för att den särskilda försäkringen av bolagets egendom för atomrisker bör slopas. Vid sin beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har bolaget utgått härifrån. I likhet med riksrevisionsverket delar jag bolagets uppfattning att, eftersom bolagets verksamhet bekostas av statsmedel, det är rimligt att staten ikläder sig självrisk i ifrågavarande avseende. Såsom riksrevisionsverket föreslagit, torde medels-

behovet för ersättningsanskaffning eller andra åtgärder i anledning av skadade böra täckas genom anslagsanvisning eller i brådskande fall genom disposition av anslaget Oförutsedda utgifter.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 98 000 000 kr.;

b) godkänna vad jag i det föregående anfört om försäkring av Aktiebolaget Atomenergis egendom mot atomrisk.

F 3. Internationellt atomenergisamarbete

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	9 260 000	10 124 204
1964/65	7 500 000	
1965/66 (förslag)	5 000 000	

Från anslaget bestrids främst Sveriges kostnader för deltagande i verksamheten inom International Atomic Energy Agency (IAEA) samt inom det av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) skapade European Nuclear Energy Agency (ENEA). I övrigt belastas anslaget av resekostnader m. m. i samband med svenskt deltagande i internationella atomenergisammanträden, konferenser, symposier etc., likaså av resekostnader i anledning av officiella studiebesök utomlands avseende säkerhetsproblem i samband med drift av atomreaktorer. De största kostnaderna under de senaste budgetåren har hänfört sig till Sveriges medverkan i ENEA-projekten Halden, Dragon och Eurochemic, vilka också under nästa budgetår representerar huvuddelen av medelsbehovet under anslaget.

Yrkande

Delegationen för atomenergifrågor (skr. 16/10 1964) hemställer, att anslaget för budgetåret 1965/66 tas upp med 5 milj. kr., vilket innebär en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 2,5 milj. kr.

	Utfall	Beräknad utgift		Ändring för 1965/66 i förhållande till 1964/65	
	1963/64 tusen kr	1964/65 tusen kr	1965/66 tusen kr	1964/65	1965/66
1. IAEA	1 829	615	605	—	10
2. Halden	1 223	1 600	1 040	—	560
3. Dragon	4 467	2 600	1 700	—	900
4. Eurochemic	2 177	2 900	1 000	—	1 900
5. Svensk-norsk fartygsreaktorstudie	400	600	600	—	—
6. Övrigt	32	75	55	—	20
Summa utgift	10 128	8 390	5 000	—	3 390
Anslag	9 260	7 500	5 000	—	2 500

Motiv

1. Vid IAEA:s åttonde generalkonferens i Wien i september 1964 fastställdes organisationens administrativa budget för år 1965 till 7 938 000 dollar. Av detta belopp skall 7 713 000 dollar täckas genom medlemsbidrag, vilket innebär en ökning med 493 000 dollar i förhållande till år 1964. Sveriges andel för år 1965 blir ca 92 600 dollar. Därtill kommer bidragen till den s. k. operativa budgeten, som avser stipendier, kurser och annan teknisk hjälpverksamhet och som för år 1965 bestämts till 2 000 000 dollar. Av detta belopp skall Sverige enligt gällande andelsberäkning svara för 24 000 dollar. Sveriges bidrag till IAEA för år 1965 uppgår sålunda till 116 600 dollar eller omkring 605 000 kr.

2. Såsom anmäldes i 1964 års statsverksproposition (Bil. 12, s. 109) har överenskommelse träffats om förlängning av samarbetet vid den av ENEA drivna reaktorn i Halden i Norge intill utgången av år 1966. Kostnaderna för Sveriges deltagande i detta samarbete beräknas under budgetåret 1965/66 till 1 040 000 kr.

3. Det samarbete som under senare år ägt rum mellan atomenergiorgan i vissa länder och Euratom i fråga om utveckling av en högttemperaturreaktor med gaskylning vid Winfrith Heath i Storbritannien — det s. k. Dragonprojektet — skall enligt en år 1962 träffad överenskommelse (jfr prop. 1963: 1, Bil. 12, s. 103 o. f.) fortsätta ytterligare intill utgången av mars 1967. Dragonreaktorn uppnådde kriticitet i augusti 1964. Kostnaderna för Sveriges deltagande i projektet beräknas för nästa budgetår till 1,7 milj. kr.

4. I 1964 års statsverksproposition (Bil. 12, s. 109) anmäldes att medelsbehovet för innevarande budgetår för att täcka driftsunderskottet vid den gemensamma europeiska anläggningen Eurochemic för forskning beträffande utvinning av plutonium ur bestrålat atombränsle endast kunde tas upp preliminärt med ett belopp av 1,9 milj. kr. De ytterligare utredningar och förhandlingar som sedermera ägt rum har lett fram till ett förslag att göra anläggningen färdig år 1965 och därefter driva den i begränsad omfattning under åren 1966 och 1967. Ifrågavarande överenskommelse har sedermera godkänts av riksdagen (prop. 1964: 190 s. 75; SU 204; rskr 389). Härigenom skulle det erforderliga medelsbehovet bringas ned utan att syftet med anläggningen äventyras. Det för åren 1964—1967 behövliga beloppet har beräknats till 14,8 milj. avräkningsenheter motsvarande omkring 77 milj. kr. För Sveriges del skulle detta innebära att ytterligare 12 aktier tecknas till ett värde av omkring 3,1 milj. kr. För den nya aktieteckningen beräknas erforderligt 2,2 milj. kr. för innevarande samt 0,9 milj. kr. för nästa budgetår. För bidrag till driften av anläggningen och forskningsprogrammet erfordras omkring 2,2 milj. kr. Beloppet avses skola tillskjutas via OECD-budgeten och kommer uppskattningsvis att fördela sig med respektive 0,52, 0,50, 0,62 och 0,57 milj. kr., under budgetåren 1964/65—1967/68.

Från anslaget Internationellt atomenergisamarbete skall under innevarande budgetår till Eurochemic betalas ca 2,9 milj. kr. omfattande dels den slutliga likviden för Sveriges andel i den ökning av aktiekapitalet som beslöts år 1962, dels sammanlagt 70 procent av Sveriges andel i den år 1964 beslutade aktieteckningen. Under budgetåret 1965/66 skall erläggas resterande 30 procent av Sveriges andel i 1964 års aktieteckning. Kostnaderna härför uppgår till i runt tal 1 milj. kr. Sveriges andel i täckandet av driftskostnaderna redovisas under anslaget på tredje huvudtiteln till OECD.

5. Med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1963: 190; SU 219; rskr 412) godkände Kungl. Maj:t den 19 december 1963 ett mellan Aktiebolaget Atomenergi och Institutt for Atomenergi i Norge träffat avtal om samarbete avseende vissa studier av fartygsreaktorer. En redogörelse för avtalets innehåll lämnades i 1964 års statsverksproposition vid anmälan av förvarande anslag (Bil 12, s. 109 o. f.).

Genom avtalet har parterna förbundit sig att gemensamt under fyraårsperioden 1963—1966 genomföra ett studieprojekt, vilket siktar till att — med utgångspunkt från en inom Institutt for Atomenergi tidigare verkställd studie av fartygsreaktorer — undersöka möjligheterna att förenkla och förbilliga den utrustning, som ingår i en fartygsreaktor, och att belysa förutsättningarna för ekonomiskt motiverad atomdrift av fartyg. Slutmålet är att få fram projektunderlag och kostnadskalkyler för lastfartyg utrustat med en lättvattenkyld kokarreaktor avsedd för ett framdrivningsmaskineri med en kapacitet av 20 000—25 000 axelhästkrafter. Studie- och utvecklingsarbetet avses skola bedrivas i anslutning till det norska institutet.

Kostnaderna för studieprojektet har beräknats till 12,5 milj. norska kr. De ytterligare kostnader som på grund av oförutsedda utgifter och inträffade prisstegringar må uppkomma under avtalsperioden har uppskattats till 2 milj. norska kr. Angivna kostnader avses skola delas lika mellan de båda avtalsparterna. Frågan om fullföljandet av dessa studier är för närvarande föremål för överläggningar. Tills vidare syns under detta anslag för ändamålet böra beräknas 0,6 milj. kr. för nästa budgetår.

6. Under posten Övrigt har tagits upp kostnader för resor m. m. vid svenskt deltagande i internationella atomenergisammanträden.

Departementschefen

Den inhemska forskningen på atomenergiområdet begränsas självfallet av tillgången på materiella och personella resurser. Därför är vårt deltagande i det internationella samarbetet på området av stort värde. Det möjliggör för oss att till rimliga kostnader delta i projekt, som vi inte ensamma kan genomföra.

Medelsbehovet för nästa budgetår hänför sig liksom tidigare år i stor utsträckning till vårt deltagande i de inom ramen för ENEA bedrivna Euro-

chemic-, Halden- och Dragon-projekten. Beträffande Eurochemic vill jag erinra om att 1964 års riksdag (prop. 190; SU 204; rskr 389) godkänt, att Sverige ingår överenskommelse med övriga i projektet deltagande stater om att färdigställa anläggningen år 1965 och därefter driva den i begränsad omfattning under åren 1966 och 1967. Med ett sådant genomförande av projektet bringas det erforderliga medelsbehovet ned utan att syftet med anläggningen äventyras. Som redovisats i det föregående innebär överenskommelsen för Sveriges del, att ytterligare 12 aktier tecknas till ett värde av omkring 3,1 milj. kr., varav 2,2 milj. kr. erfordras för innevarande och 0,9 milj. kr. för nästa budgetår. — Aktiebolaget Atomenergi och Institutet för Atomenergi i Norge har slutit avtal om att under perioden 1963—1966 genomföra en studie av dels möjligheterna att förenkla och förbilliga utformningen av fartygsreaktorer, dels förutsättningarna för ekonomiskt motiverad atomdrift av fartyg. Kostnaderna för projektet har beräknats till totalt 14,5 milj. norska kr., vilka avses skola betalas av parterna med hälften var. De första resultaten kommer att föreligga den 1 juli 1965. Fullföljandet av studien är för närvarande föremål för vissa överläggningar. Jag förordar att, i enlighet med vad delegationen för atomenergifrågor föreslår, tillsvidare 0,6 milj. kr. beräknas för budgetåret 1965/66 för detta projekt.

Med godkännande av delegationens beräkningar av medelsbehovet föreslår jag, att anslaget tas upp med 5 000 000 kr., vilket innebär en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 2 500 000 kr. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Internationellt atomenergisamarbete* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.

G. Pris- och konkurrensförhållanden m. m.**G 1. Näringsfrihetsrådet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	156 000	152 083
1964/65	163 000	
1965/66 (förslag)	168 000	

Yrkande

Näringsfrihetsrådet (skr. 26/8 1964) hemställer, att anslaget höjs med 5 000 kr.

	Förändring
1. Löneomräkning	+ 5 000

Departementschefen

Den ökning av anslaget med 5 000 kr. som yrkats är av automatisk natur. Jag tillstyrker ökningen och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för näringsfrihetsrådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	30 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	117 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	21 000
	Summa kr. 168 000

b) till *Näringsfrihetsrådet*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 168 000 kr.

G 2. Näringsfrihetsrådet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	10 000	7 933
1964/65	10 000	
1965/66 (förslag)	10 000	

Yrkande

Näringsfrihetsrådet (skr. 26/8 1964) hemställer, att anslaget på grund av ökade telekostnader höjs med 1 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring Mynd.	1965/66 Dep.ch.
2. Reseersättningar	3 000	—	— 1 000
3. Expenser	6 800	+ 1 000	+ 1 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till oförändrat 10 000 kr. Jag har därvid i anslutning till belastningen under det föregående budgetåret räknad ned posten Reseersättningar med 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Näringsfrihetsrådet: Omkostnader för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kr.

G 3. Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	449 000	370 836
1964/65	455 000	
1965/66 (förslag)	511 000	

Yrkande

Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor (skr. 31/8 1964) hemställer, att anslaget höjs med 101 000 kr.

	Förändring
1. Personalförändringar	
1 byrådirektör Ae 27	+ 46 332
2. Tjänsteförändringar	
Lönegradsförändring	+ 1 968
3. Löneomräkning	+ 52 700
	+ 101 000

Motiv:

1. Arbetsuppgifterna har ändrat karaktär och blivit mera arbetskrävande. En ny rotel bör inrättas.

2. Ombudsmannaämbetet föreslår uppflyttning i lönegrad av en tjänst som kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 11.

Departementschefen

Ombudsmannaämbetets förslag om att inrätta en ny tjänst vid ämbetet kan jag ej biträda. Däremot bör medel beräknas för den lönegradsförändring som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor.

Jag tar upp anslaget till 511 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	340 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	171 000
	Summa kr. 511 000

- b) till *Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor*:
Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 511 000 kr.

G 4. Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	32 000	31 192
1964/65	32 000	
1965/66 (förslag)	32 000	

Såsom *ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor* föreslår (skr. 31/8 1964) bör anslaget för nästa budgetår tas upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

- att till *Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor*:
Omkostnader för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 32 000 kr.

G 5. Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	2 847 000	2 815 153
1964/65	2 964 000	
1965/66 (förslag)	3 772 000	

Yrkande

Statens pris- och kartellnämnd (skr. 25/8 och 1/10 1964) hemställer, att anslaget höjs med 958 000 kr.

	Förändring
1. Personalförändringar	
a) andra utredningsbyrån:	
1 amanuens Af 17/Ae 21	+ 30 648
1 kansliskrivare Ae 11	+ 20 280
1 kontorist Ae 9	+ 18 312
b) tredje utredningsbyrån:	
1 amanuens Af 17/Ae 21	+ 30 648
c) statistiska byrån:	
1 byrådirektör Ae 25	+ 41 772
2. Tjänsteförändringar	
a) Ordinariesättningar	—
b) Vissa arvodesfrågor	+ 2 000
3. Utredning rörande byggnadsbranschen	+ 475 000
4. Löneomräkning	+ 339 340
	+ 958 000

Motiv

1 a). Byrån är underbemannad både i fråga om amanuens- och kvalificerad biträdespersonal. Avlastning från annat håll inom nämnden kan inte erhållas.

1 b). Tjänsten avses för den administrativa sektionen, vars underbemannning blivit alltmer kännbar, trots att en kanslisttjänst inrättades där år 1961. Ersättare för sektionschefen (Ae 25) saknas.

1 c). Den ökade arbetsmängden på byrån till följd av såväl nämndens allmänt vidgade verksamhet som nya arbetsuppgifter kräver en personalförstärkning.

2 a). Nämnden hemställer, att frågan om att ordinariesätta de viktigare befattningarna inom verket tas upp till förnyad prövning.

2 b). En ökning av vikariats- och övertidsersättningar förutses.

3. Nämnden hemställer om anslag till en särskild utredning rörande byggnadsbranschens ekonomiska förhållanden.

Under de gångna åren har nämnden ägnat betydande uppmärksamhet åt pris- och konkurrensförhållandena i fråga om byggnadsmaterial. Sålunda har i kartellregistret införts ett stort antal konkurrensbegränsande överenskommelser inom hithörande industrigrenar. Vidare har nämnden utfört ett flertal specialundersökningar rörande de ekonomiska verkningarna av den sålunda konstaterade ofullständiga konkurrensen. Beträffande den egentliga byggnadsverksamheten har nämndens utredningsverksamhet hittills dock varit av begränsad omfattning. Nämnden finner det därför vara angeläget att hittillsvarande utredningar kompletteras, icke minst med under-

sökningar rörande strukturförhållandena samt kostnads- och prisförhållandena inom den egentliga byggnadsverksamheten.

I sitt utlåtande 1963: 38 i anledning av motioner om utredning rörande konkurrensförhållandena inom byggnadsbranschen framhöll allmänna beredningsutskottet att motionärernas önskemål syntes i icke oväsentlig grad kunna bli tillgodosedda genom att kartellmyndigheterna fortsätter med och fullföljer sina arbetsuppgifter på detta område. Utskottet underströk också pris- och kartellnämndens lagstadgade rätt att för fullgörande av sitt arbete från företagen infordra uppgifter och taga del av företagares handlingar. Samtidigt betonades vikten av att statsmakterna gav övervakningsorganen goda resurser för det fortsatta arbetet. Utskottet uttalade sig slutligen positivt för motionernas syfte men ansåg sig ej böra biträda förslaget om en utredning. Vad utskottet sålunda anfört godkändes av riksdagen.

Pris- och kartellnämnden har därefter företagit förberedande undersökningar i syfte att erhålla ett fastare underlag för planläggning av en mera ingående utredning av byggnadsbranschen. På grundval av dessa undersökningar, som innefattat bland annat överläggningar med ett stort antal företrädare för byggnads- och anläggningsbranschen, har en översiktlig plan för fortsatt utredning rörande strukturförhållandena inom dessa branscher behandlats och godkänts av nämnden. Denna plan innebär i huvudsak följande.

Utredningens syfte skall vara att belysa förhållandena inom byggnadsbranschen och att skapa en sammanhängande bild av fakta och orsakssammanhang inom hela såväl byggnads- som anläggningsindustrin. Det gäller att söka inringa de väsentligaste faktorer, som bestämmer kostnads- och prisutvecklingen inom byggandet, samt att därvid beakta industrialiseringens nuvarande omfattning och framtida utveckling.

På grund av uppgiftens storlek är det enligt nämndens mening nödvändigt att låta utredningen få formen av ett antal avgränsade undersökningar från vilka mer generella och sammanfattande slutsatser eventuellt kan dras. Utredningen skall delas upp på fem undersökningsavsnitt, nämligen genomgång och sammanställning av redan existerande statistik på området, undersökning av branschens företagsstruktur, undersökning av vissa bestämda frågeställningar hos ett antal olika företag, genomgång från förplanering till färdigställande av några representativa byggnadsprojekt samt visst studium av industrialiseringsfrågan.

Nämnden beräknar kunna genomföra utredningen under en tid av två år. Eftersom personal endast i begränsad utsträckning kan föras över från andra arbetsuppgifter inom nämnden måste dess personella resurser tillfälligt förstärkas. Denna förstärkning föreslås ske i form av arvodesanställning eller förordnande av extra tjänstemän. Den erforderliga personalen — utredningens ledare ej inräknad — beräknas till 7 befattningshavare med arvode motsvarande lönegrad A 23 eller högre samt 8 assistenter och biträ-

den, vilket ger en kostnad för helt budgetår av 488 000 kr. Av såväl praktiska som utredningstekniska skäl kommer emellertid denna personalstyrka ej att behöva tas i anspråk under hela den tid av två år, som utredningen beräknas pågå. De årliga lönekostnaderna beräknas därför till i runt tal 475 000 kr. För den återstående delen av budgetåret 1964/65 kan kostnaden uppskattas till 220 000 kr.

Departementschefen

Den statistiska byrån vid statens pris- och kartellnämnd har i och med Sveriges deltagande i EFTA-samarbetet fått alltmer krävande arbetsuppgifter, bland annat uppdraget att utreda tullsänkningarnas inverkan på prisbildningen i landet. Med hänsyn härtill föreslår jag, att en tjänst som byrådirektör i Ae 25 inrättas. Samtidigt bör en tjänst som amanuens i reglerad befördringsgång dras in.

Jag beräknar vidare medel för de lönegradsförändringar som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor.

För vikariats- och övertidsersättningar föreslår jag en höjning med 3 000 kr. Nämndens förslag i övrigt rörande personal- och tjänsteförändringar kan jag inte biträda.

I fråga om den särskilda utredning rörande de ekonomiska förhållandena inom byggnadsbranschen, som pris- och kartellnämnden föreslagit, vill jag erinra om att nämnden redan tidigare gjort vissa undersökningar av marknadsförhållandena för sådana byggnadsmaterial, där antalet konkurrensbegränsande åtgärder varit påfallande många. De strukturella förhållandena inom byggnadsbranschen har därvid delvis belysts. På den egentliga byggnadsverksamhetens område har nämnden emellertid utfört endast smärre, lokala undersökningar. Starka skäl talar dock för att en samlad och systematisk utredning bör göras av byggnadsbranschens strukturella uppbyggnad och funktionssätt i syfte att öka möjligheterna till en önskvärd produktivitetsstegring.

På grund av branschens storlek och komplicerade uppbyggnad bör utredningsverksamheten på detta område ges en helt annan omfattning än den nämnden hittills bedrivit. Som nämnden föreslår bör undersökningarna inte begränsas till renodlade konkurrensfrågor. Syftet bör även vara att ge en sammanfattande bild av förhållanden och orsakssammanhang inom byggnads- och anläggningsindustrin i dess helhet. Särskild vikt bör läggas vid de faktorer som påverkar kostnads- och prisutvecklingen. Samtidigt bör förutsättningarna för en ökad industrialisering av branschen prövas.

Kungl. Maj:t har den 6 november 1964 uppdragit åt nämnden att i huvudsaklig överensstämmelse med dess framställning utreda dessa frågor. I detta sammanhang torde få erinras om att Kungl. Maj:t samma dag be-

myndigat chefen för inrikesdepartementet att låta utreda frågan om vissa åtgärder till främjande av byggnadsbranschens industrialisering.

Jag beräknar avlöningskostnaderna för nämndens utredning till 400 000 kr. under budgetåret 1965/66. För ändamålet bör en särskild förslagsvis betecknad anslagspost för ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft tas upp i nämndens avlöningsanslag från ett och med innevarande budgetår. Från denna post bör även bestridas ersättning till den sakkunnige, som leder utredningen. För att tillgodose det ökade medelsbehovet under nämndens avlöningsanslag, som föranleds av utredningen, beräknar jag för innevarande budgetår 240 000 kr. Jag avser att senare denna dag vid anmälan av frågor på tilläggsstat II för budgetåret 1964/65 föreslå, att också i nämndens avlöningsstat för 1964/65 må tas in en förslagsvis betecknad anslagspost för ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft. Avlöningskostnader för andra specialutredningar inom nämndens verksamhetsområde, vilka må finnas påkallade, torde få belasta den föreslagna anslagsposten.

Vid bifall till vad jag här föreslagit bör anslaget höjas med 808 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för statens pris- och kartellnämnd i enlighet med vad jag föreslagit;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens pris- och kartellnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	88 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	40 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	2 034 000
4. Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft, inberäknat rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> ..	400 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 210 000
Summa kr. 3 772 000	

c) till Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 3 772 000 kr.

G 6. Statens pris- och kartellnämnd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	399 000	404 526
1964/65	443 000	
1965/66 (förslag)	463 000	

Statens pris- och kartellnämnd (skr. 25/8 och 1/10 1964) hemställer, att anslaget höjs med 36 500 kr. Kostnaderna för den särskilda utredningen rörande de ekonomiska förhållandena inom byggnadsbranschen, som anmälts under den föregående anslagsposten, beräknas till 40 000 kr. För övriga ändamål anmäler nämnden ett minskat anslagsbehov med 3 500 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen förändring Mynd.		1965/66 Dep.ch.
		skr. 25/8	skr. 1/10	
1. Sjukvård m. m.	10 000	+ 500	+ 2 000	+ 2 000
2. Reseersättningar	65 000	—	+ 12 000	—
3. Expenser:				
a) bränsle, lyse och vatten	15 000	—	+ 2 000	+ 2 000
b) övriga expenser	144 000	+ 5 000	+ 12 000	+ 15 000
4. Hålkortsbearbetning	85 000	—	+ 12 000	+ 10 000
5. Publikationstryck	124 000	— 9 000	—	— 9 000

Motiv

Den särskilda utredningen rörande de ekonomiska förhållandena inom byggnadsbranschen, som redovisas under nämndens avlöningsanslag, beräknas för nästa budgetår medföra ökade omkostnader med 40 000 kr. fördelade enligt föregående uppställning. Vidare erfordras 50 000 kr. i engångsanvisning för utgifter under innevarande budgetår i samband med att utredningen börjar sitt arbete. Av detta belopp beräknas 28 000 kr. för inredning av lokaler, 4 000 kr. för installation av telefoner m. m. och 18 000 kr. för inköp av skriv- och räknemaskiner. Medelsbehovet för löpande omkostnader under den återstående delen av budgetåret 1964/65 uppgår till 15 000 kr.

3 b). Den begärda höjningen å 5 000 kr. avser främst kostnadsstegringar av automatisk natur för städning, telefon och annonsering.

5. Under anslagsposten redovisas kostnaderna för nämndens publikationer. För tidskriften »Pris- och kartellfrågor» förutses en kostnadsstegring med 5 000 kr. och för diverse annat upplysningsmaterial med 4 000 kr. Den sammanlagda ökningen av anslagsposten blir 9 000 kr. Från detta belopp skall räknas av en för innevarande budgetår lämnad engångsanvisning å 18 000 kr. Anslagsposten netto bör därför räknas ned med 9 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till 463 000 kr. Därav avser 35 000 kr. kostnader för den särskilda utredningen. Av dessa senare medel beräknar jag för sjukvård m. m. 2 000 kr., för reseersättningar 10 000 kr., för bränsle, lyse och vatten 2 000 kr., för övriga expenser 11 000 kr. samt för hålkortsbearbetning 10 000 kr. Motsvarande kostnader för budgetåret 1964/65, vilka beräknas till 15 000

kr., torde jämte en engångskostnad av 50 000 kr. för anskaffning av möbler m. m. få bestridas från nämndens omkostnadsanslag för innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens pris- och kartellnämnd: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 463 000 kr.

G 7. Statens institut för konsumentfrågor: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 244 000	1 219 935
1964/65	1 806 000	
1965/66 (förslag)	2 080 000	

Yrkande

Statens institut för konsumentfrågor (skr. 11/8 1964) hemställer, att anslaget höjs med 524 000 kr.

	Förändring
1. <i>Personalförändringar</i>	
a) livsmedels- och kemisk-tekniska avdelningen:	
1 förste assistent Ae 21	+ 33 972
b) textilavdelningen:	
1 ingenjör Ae 21	+ 33 972
c) avdelningen för hushållsorganisation m. m.:	
1 förste avdelningsingenjör högst Ae 25	+ 39 684
1 ingenjör högst Ae 19	+ 29 112
1 assistent Ae 11	+ 20 280
d) laboratorieavdelningen:	
1 förste assistent Ae 21	+ 33 972
e) kansliet:	
1 expeditivsvakt Ae 7	+ 16 488
1 kanslibiträde Ae 7	+ 16 488
1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5	+ 14 880
f) expertis och tillfällig personal	+ 50 000
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
a) Lönegradsförändringar	+ 25 092
b) Extra- ordinariesättningar	—
3. <i>Löneomräkning</i>	+ 210 060
	+ 524 000

Motiv:

1 a). För att bredda avdelningens undersökningsverksamhet och i större utsträckning än hittills bearbeta och komplettera forskningsresultat tillgängliga i facklitteraturen erfordras en förste assistent i Ae 21.

1 b). Behovet av ökat tekniskt underlag för den textila informationen föranledde institutet att från och med den 1 augusti 1962 anställa en textilingenjör. Lönen härför har delvis bestritts av medel ur anslaget för expertis och tillfällig personal. Någon ingenjörstjänst finns inte på avdelningen, vilket visat sig vara en stor brist.

1 c). För planering, ledning och utvärdering av tekniska maskin- och redskapsprovningar, kontaktverksamhet med tillverkare m. m. behövs en högskoleingenjör. Hittills täcks behovet med timanställd expertis. — Sedan den 1 januari 1961 är en ingenjör anställd för tekniska undersökningar. Han har under innevarande budgetår avlönats med anslag från statens konsumentråd. — För att vara de nämnda ingenjörerna behjälpliga erfordras en assistent, lämpligen en hushållstekniker.

1 d). Tjänsten avser en gymnasieingenjör i Ae 21 på laboratorieavdelningen som till en viss del skall avlasta avdelningschefen det rutinmässiga undersökningsarbetet vid vissa maskinprovningar. Han skall även vara ersättare för avdelningschefen.

1 e). Den av 1964 års riksdag (prop. 91; SU 117; rskr 252) beslutade utbyggnaden av institutets upplysningsavdelning kommer att medföra en avsevärt ökad belastning på kansliet. Det belopp om 10 000 kr. som i anslagsposten Expertis och tillfällig arbetskraft för innevarande budgetår är avsett för expeditionsvakts göromål bör därför ersättas av en expeditionsvakts tjänst. — Av samma skäl föreslås en personalförstärkning med ett kansli biträde i Ae 7 för fakturering och andra kontors göromål och ett kontors biträde i reglerad beföringsgång för diverse enklare göromål.

1 f). Till följd av institutets vidsträckta arbetsområde måste institutet anlita utomstående teknisk, ekonomisk och juridisk expertis. Behovet av sådan expertis har ökat samtidigt som priserna för deras tjänster stigit. Institutet har vidare funnit det värdefullt att ge blivande hushållslärare möjlighet att praktisera vid institutet.

2 a). Institutet föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

på laboratorieavdelningen en som förste intendent i Ae 25/Ag 27 till avdelningschef i Be 1, en som ingenjör i högst Ae 15 till ingenjör i högst Ae 19, en som förste institutionsbiträde i Ae 7 till institutionstekniker i Ae 9 och två som institutionsbiträde i Af 2/Ae 5 till förste institutionsbiträde i Ae 7,

på upplysningsavdelningen en som redaktör i Ae 17 till redaktör i Ae 19, på kansliet en som kansliskrivare i Ao 11 till kontorsskrivare i Ao 13 och en som expeditionsvakt i Ae 7 till förste expeditionsvakt i Ae 9.

2 b). Institutet föreslår extra-ordinariesättning av tre förste intendent-tjänster i Ae 25/Ag 27 till avdelningschefer i Ae 27.

Föredraganden

På grund av den ökade arbetsbelastningen på konsumentinstitutets kansli tillstyrker jag att en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 inrättas. Vidare bör anslagsposten för avlöningar till expertis och tillfällig personal höjas med 45 000 kr. Av detta belopp torde 30 000 kr. reserveras för behov som inte nu kan förutses. Institutets förslag i övrigt rörande personal- och tjänsteförändringar har jag icke ansett mig kunna biträda. Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t den 6 mars 1964 genom tilläggsdirektiv utvidgat konsumentupplysningsutredningens uppdrag att även avse utredning om den framtida konsumentvaruforskningen såväl inom som utom konsumentinstitutet.

Med hänsyn till vad jag anfört och beräknad löneomräkning tar jag upp anslaget till 2 080 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för konsumentfrågor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	63 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	5 000
3. Avlöningar till expertis och tillfällig arbetskraft, inberäknat rörligt tillägg	215 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 122 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	675 000
Summa kr. 2 080 000	

b) till *Statens institut för konsumentfrågor*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 080 000 kr.

G 8. Statens institut för konsumentfrågor: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	478 000	598 236
1964/65	622 000	
1965/66 (förslag)	799 000	

Statens institut för konsumentfrågor (skr. 11/8, 13/10 och 3/11 1964) hemställer, att anslaget höjs med 297 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66	
		Mynd.	Föredr.
1. Sjukvård m. m.	8 500	+ 5 500	+ 2 500
2. Reseersättningar	17 000	+ 13 000	+ 1 000
3. Expenser			
a) bränsle, lyse och vatten	14 000	+ 11 000	+ 5 000
b) övriga expenser	157 500	+ 69 800	— 6 500
4. Publikationstryck	325 000	+ 175 000	+ 175 000
5. Övriga utgifter	83 000	+ 17 000	—
6. Lunchrestaurangen	—	+ 6 000	—

Motiv

1. och 2. I anslutning till belastningen under det senaste budgetåret och till den beslutade personalutökningen bör anslagsposterna ökas med respektive 5 500 och 13 000 kr.

3 a). Institutet får större såväl kontors- som laboratorielokaler.

3 b). Den föreslagna utökningen av antalet tjänster beräknas medföra ett ökat anslagsbehov under övriga expenser med 45 300 kr. Det ökade medelsbehovet är beräknat enligt följande: engångskostnader för kontorsmöbler, räkne- och skrivmaskiner m. m. 18 000 kr., uppskattad hyreshöjning för institutets laboratorielokaler 5 300 kr., renhållnings- och städningsskostnader 14 000 kr. och återstående delposter 8 000 kr. Från anslagsposten skall avräknas en för innevarande budgetår lämnad engångsanvisning å 58 500 kr.

I prop. 1964: 91 (SU 117; rskr 252) förutsattes att en s. k. upplysningscentral skulle inrättas i Stockholm. Institutet har därefter träffat preliminär överenskommelse med AB Byggtjänst om att institutets nuvarande utställning »Bostaden» och den planerade upplysningscentralen skall erhålla lämpliga lokaler i Stockholms city. Dessa lokaler beräknas kunna disponeras från oktober 1965. Institutet uppskattar årskostnaderna för administration, städning, elektricitet, telefon m. m. till 44 000 kr. För inredning av upplysningscentralen erfordras 50 000 kr. i engångsanvisning. För budgetåret 1965/66 blir kostnaden då 83 000 kr.

4. Ett ökat anslagsbehov förutses på grund av dels inträffade kostnadsstegringar och dels den utvidgning av institutets publiceringsverksamhet som förutsäts i prop. 1964: 91.

5. Den föreslagna personalutökningen och allmänna kostnadsstegringar föranleder den yrkade höjningen.

6. I samband med att institutet övertagit vissa kontorslokaler har det även blivit huvudman för en personalrestaurang i samma byggnad. De beräknade årskostnaderna för städning, inventarier m. m. uppgår till omkring 6 000 kr.

Föredraganden

Med hänvisning till beräkningen i den föregående uppställningen tar jag upp anslaget till (622 000 + 177 000) 799 000 kr. Av anslagsposten Resesättningar avses högst 7 500 kr. till internordiska resor. Under delposten Övriga expenser beräknas även kostnader för den planerade upplysningscentralen. Det har under hand meddelats, att de lokaler i vilka upplysningscentralen skall inrymmas kommer att bli färdiga först i april 1966. Jag beräknar därför de löpande kostnaderna för nästa budgetår till 10 000 kr., var- till kommer en engångsanvisning på 25 000 kr. för anskaffning av en första del av erforderlig inredning. Den förutsedda ökningen av utgifterna till publikationstryck beräknas komma att motsvaras av ökade inkomster. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens institut för konsumentfrågor*: *Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 799 000 kr.

G 9. Statens institut för konsumentfrågor: Upplysningsmateriel

	Anslag
1964/65	90 000
1965/66 (förslag)	110 000

Yrkande

Statens institut för konsumentfrågor (skr. 11/8 1964) hemställer, att anslaget höjs med 48 000 kr.

Motiv

Medelsbehovet för ifrågavarande ändamål uppskattades i prop. 1964: 91 till 138 000 kr., när den planerade utbyggnaden av upplysningsavdelningen helt genomförts.

Föredraganden

Medel som anvisas under anslaget är avsedda för institutets utställnings- och undervisningsverksamhet. För en fortsatt successiv utbyggnad av verksamheten tar jag upp anslaget med 110 000 kr. Hyres- och försäljningsin- komsterna i denna verksamhet torde böra uppskattas till oförändrat 10 000 kr. Enligt de regler som gäller för disposition av anslaget bör då 120 000 kr. stå till förfogande för avsett ändamål. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens institut för konsumentfrågor*: *Upplysningsmateriel* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reser- vationsanslag av 110 000 kr.

G 10. Statens konsumentråd

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	83 000	97 428
1964/65	117 000	
1965/66 (förslag)	147 000	

Yrkande

Statens konsumentråd (skr. 25/8 1964) hemställer, att anslaget höjs med 69 000 kr.

	Förändring
1. Personalförändringar	
a) 1 förste byråsekreterare Ae 23	+ 37 680
b) 1 kontorist Ae 9	+ 18 312
c) Minskning av tillfällig personal	— 10 000
2. Tjänsteförändringar	
a) Vissa arvodesfrågor	+ 1 000
3. Löneomräkning	+ 5 708
4. Resersättning	+ 3 000
5. <i>Expenser</i> : övriga expenser	+ 3 300
6. Bokinköp	+ 10 000
	+ 69 000

Motiv

Statens konsumentråd har bl. a. till uppgift att fördela medel till forskning och upplysningsverksamhet på konsumentområdet. Verksamheten har under senare år ökat. Stora krav ställs på rådets resurser. På bidragssidan har under föregående budgetår det löpande anslaget varit otillräckligt för att tillgodose angelägna önskemål om bidrag till i främsta hand forskningsändamål. Inte heller för innevarande budgetår förslår enligt rådets mening tilldelade anslagsmedel för önskvärd konsumentforskning med samtidigt stöd till upplysningsverksamheten. Ökade anspråk på forskningsmedel kan förutses.

De praktiska möjligheterna att genomföra verksamhetsprogrammet är beroende av att rådets sekretariat förses med erforderlig personal.

1 a). En förstärkning av sekretariatet skulle avlasta byrådirektören en mängd rutingöromål. Denne skulle därigenom kunna ägna mera tid åt behandlingen av anslagsfrågor och rådets kontaktverksamhet. Trots att de av rådet årligen utdelade anslagen fördubblats sedan rådets tillkomst, har sekretariatets storlek behållits oförändrad.

1 b). I fråga om skrivpersonal förfogar rådet över en kontorist. Den ökade arbetsbördan gör att biträdesresurserna är otillräckliga.

2 a). Med hänsyn till att rådet sammanträder oftare föreslås en höjning av anslagsposten.

4. Det ökade antalet sammanträden, ändrad bostadsort för vissa ledamöter och ökad kontaktverksamhet från sekretariatets sida föranleder en uppräknig av anslaget.

5. Mot bakgrund av tidigare belastning och en väntad utvidgning av rådets verksamhet bedöms en uppräknig av delposten som erforderlig. Den är främst avsedd för skrivmaterial samt anskaffning av inventarier.

6. Rådet föreslår att medel anvisas till att inrätta ett specialbibliotek för konsumentlitteratur med huvudsakligen samhällsvetenskaplig inriktning. Till en början beräknas 10 000 kr. vara erforderlig.

Föredraganden

Med hänsyn till arbetsbelastningen på rådets sekretariat bör inrättas en tjänst som byråassistent i Ae 17. Samtidigt bör de medel som är inräknade under anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för ersättning till expertis och tillfällig personal minskas med 10 000 kr. Rådets förslag i övrigt till personalförändringar kan jag inte biträda. Till övriga expenser beräknar jag en höjning med 2 000 kr., varav 1 000 kr. är en engångsanvisning för inventarier.

Kostnaderna för att inrätta ett specialbibliotek för konsumentlitteratur torde få bestridas av forskningsmedel. Rådets övriga förslag, däri inberäknat erforderlig löneomräkning, lämnar jag utan erinran.

Anslaget torde böra tas upp med 147 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens konsumentråd* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 147 000 kr.

G 11. Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1963/64	1 250 000	886 381	1 318 267
1964/65	1 550 000		
1965/66 (förslag)	1 940 000		

Under budgetåret 1963/64 har bidrag från anslaget beviljats med sammanlagt 1 450 021 kr.

Yrkande

Statens konsumentråd (skr. 25/8 1964) hemställer, att anslaget höjs med 650 000 kr.

Motiv

Under senare år har kraven på konsumentupplysning ökat starkt och därmed även kraven på den underliggande forskning som är en förutsätt-

ning för upplysningsverksamheten. Samtidigt förutsätts att verksamheten i huvudsak skall finansieras av det allmänna. Inom en rad institutioner pågår, med medel från statens konsumentråd, en relativt långsiktig forsknings- och undersökningsverksamhet, som inte kan avbrytas utan att resultatens användbarhet äventyras. Som exempel kan nämnas undersökningar rörande elektriska konsumentvaror, skor och möbler.

De undersökningar och den upplysning som rådet hittills stött kan i fortsättningen väntas ställa ökade anspråk på rådets resurser. Rådet avser också — förutom att vidga den egna forskningsverksamheten — att söka få till stånd konsumentvaruforskning vid institutioner som tidigare inte tagit rådets resurser i anspråk.

Rådet redovisar ett flertal verksamheter. På upplysningssidan studeras f. n. effekten av studiecirkelledarutbildningen inom konsumentområdet. Vidare planeras en intervjuundersökning genom vilken konsumentrådets, konsumentinstitutets, varudeklarationsnämndens samt pris- och kartellnämndens behov av kunskap om konsumenten kommer att tillgodoses. Undervisningen i konsumentfrågor har diskuterats vid konferenser med lärare på olika stadier.

I samarbete med statens provningsanstalt har genom medel som rådet ställt till förfogande provningsmetodik och provningsnormer för elektriska konsumentvaror undersökts och utvecklats.

Den tidigare deklarerade avsikten (prop. 1964: 1, Bil. 12, s. 119) att stödja tillkomsten av branschreklamationsnämnder och inrätta en universalnämnd för reklamationsfrågor har kommit till uttryck genom att en ny *bransch-nämnd för kemisk-tekniska produkter* inrättats. Den tidigare tvättreklamationsnämnden fortsätter sin verksamhet. Förhandlingar pågår i syfte att bilda flera specialnämnder även inom andra branscher. Redan under innevarande budgetår kommer dessutom frågan om den planerade *universalnämnden* att prövas.

Rådet har tidigare beslutat att utse en *rådgivande grupp* av representanter för olika statliga myndigheter och verk som i sin verksamhet har kontakt med konsumenterna. Syftet är att aktivera intresset för konsumenternas behov i de fall där sådant saknas på grund av en bristande pris-konkurrens. Denna samarbetsgrupp beräknas börja sin verksamhet under hösten 1964.

Vissa *specialundersökningar* pågår. Rådet har bland annat tillsatt en utredning om sällskapsresor. En översikt av flygresorna görs även.

Nordiska kommittén för konsumentfrågor har ombildats och intensifierat sin verksamhet med ekonomiskt stöd från rådet. Syftet med verksamheten är att genom en bättre samordning mellan de nordiska länderna nå en större avkastning av de resurser som investeras i verksamheterna på konsumentområdet.

Föredraganden

Allt högre krav ställs på en ökad konsumentupplysning genom varuprovningar, varudeklarationer och annan information. Konsumentrådet har till uppgift att stödja denna verksamhet. Bland de statliga och enskilda institutioner, som av rådet erhåller anslag för forskning, undersökningar och upplysningsarbete, märks varudeklarationsnämnden, konsumentinstitutet, Svenska slöjdföreningen, Institutet för tvättekonsk forskning, nämnden för byggnadsforskning, Textilforskningsinstitutet, Detaljhandelns utredningsinstitut och Svenska vanförevårdens centralkommitté. Rådets anslagsmedel används till överbägende delen för undersökningar med huvudsakligen teknisk inriktning eller till utveckling av teknisk undersökningsmetodik.

Det statliga stödet till konsumentvaruforskning och konsumentupplysning har ökat kraftigt under de senare åren. Detta har gjort det möjligt för rådet att bredda och intensifiera sin verksamhet. Den ledande roll som tilldelats rådet att samordna detta arbete på konsumentvaruområdet kräver emellertid ökade resurser. Jag förordar därför en höjning av anslaget med 390 000 kr. eller i runt tal 25 procent och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 940 000 kr.

G 12. Bidrag till varudeklarationsnämnden

	Anslag
1963/64	300 000
1964/65	350 000
1965/66 (förslag)	400 000

Yrkande

Varudeklarationsnämnden (skr. 28/8 1964) hemställer, att anslaget höjs med 265 000 kr.

Motiv

Varudeklarationsnämndens verksamhet har utvecklats snabbt under senare år. Den 1 juli 1960 bearbetades 22 varuområden. Vid samma tidpunkt åren 1961, 1962 och 1963 var antalet respektive 32, 46 och 53. På arbetsprogrammet står för närvarande, efter framställningar från enskilda konsumenter, organisationer och företag, över 70 varugrupper. På grund av otillräckliga personalresurser kan nämnden emellertid aktivt bearbeta knappt hälften av dessa. Sedan nämndens tillkomst år 1951 har 118 normer fastställts.

Varudeklarationsnämnden uppskattar det totala behovet av medel för verksamheten under budgetåret 1965/66 till 975 000 kr. Härav belöper sig kostnaderna för löner och pensioner till 655 000 kr., för lokaler och inventarier till 65 000 kr., för övriga kanslikostnader till 65 000 kr., för sammanträden och resor till 70 000 kr., för utredningar till 55 000 kr. och för information till 65 000 kr. Av de beräknade kostnadsökningarna faller den övervägande delen på personalkostnader.

Av det totala behovet beräknar nämnden kunna täcka 360 000 kr. med bidrag från organisationer, intäkter från företag och ränteintäkter. För full medelstäckning erfordras således ytterligare 615 000 kr. Nämnden hemställer om statsbidrag med detta belopp.

Föredraganden

Med den status och i de former som varudeklarationsnämnden arbetat sedan sin tillkomst har den på ett föredömligt sätt företrätt både konsumenterna och näringslivet. Å ömse håll har intresset för nämndens deklamationer stadigt ökat. Nämndens inkomster från näringslivet har också stigit kraftigt under de senaste åren. Arbetets omfattning har emellertid samtidigt ökat, och verksamheten finansieras fortfarande till större delen med statsmedel. Statens konsumentråd har hittills bidragit till en del av kostnaderna för nämndens informationsverksamhet.

Med hänsyn till ökade lönekostnader för personalen vid nämndens kansli föreslår jag, att anslaget räknas upp med 50 000 kr. Konsumentrådet har begärt ökade anslag bland annat för att tillgodose behovet av en utökad verksamhet inom varudeklarationsnämnden. Om rådet såsom föreslagits erhåller en anseelig ökning av sitt forsknings- och upplysningsanslag, torde härigenom även nämnden få möjligheter att finansiera den utökning av verksamheten som nämnden räknar med under nästa budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till varudeklarationsnämnden* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 400 000 kr.

H. Patent- och registreringsväsendet m. m.

H 1. Patent- och registreringsverket: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	12 032 000	11 599 060
1964/65	12 562 000	
1965/66 (förslag)	14 004 000	

Under budgetåret 1963/64 uppbar patent- och registreringsverket i olika avgifter ca 17,7 milj. kr. Utgifterna för samma period inklusive utgifter för pensioner, ämbetslokaler m. m. uppgick till ca 17,0 milj. kr. För innevarande budgetår beräknas inkomsterna till ca 19,0 milj. kr. och utgifterna inklusive utgifter för pensioner m. m. till ca 18,5 milj. kr. För nästa budgetår räknar ämbetsverket vid oförändrade avgiftssatser med ett totalt inkomstbelopp av ca 20,3 milj. kr. Vid bifall till samtliga patentverkets nu framlagda förslag i fråga om avlönings- och omkostnadsstaterna samt med hänsyn till beräknade pensionsutgifter m. m. skulle utgifterna bli sammanlagt ca 21,1 milj. kr. Resultatet för budgetåret 1965/66 skulle alltså bli ett underskott av ca 800 000 kr. Verksamheten har varje budgetår från senaste avgiftshöjning år 1958 lämnat betydande överskott, fram till och med budgetåret 1963/64 med sammanlagt över 11,6 milj. kr. I dessa belopp ingår inte inkomsterna och utgifterna för namnsektionen.

Den fortgående ökningen under senare år av patentverkets arbetsbörda har föranlett verket till intensifierade undersökningar i fråga om möjligheterna till rationalisering. F. n. prövas sålunda olika metoder för att underlätta de tekniska ledamöternas granskningsarbete. Därjämte fullföljs pågående undersökningar beträffande möjligheterna att införa mekaniserad nyhetsgranskning inom därtill särskilt lämpade industriområden. Vidare har bolagsbyrån, som är verkets största byrå, under det gångna året gjorts till föremål för en organisatorisk översyn av en arbetsgrupp bestående av byråns chef såsom ordförande och organisationsexperter från statskontoret såsom konsulter. Vissa av arbetsgruppens förslag har genomförts och andra prövas f. n. eller kommer att närmare utredas av patentverket. Verkets yrkanden i fråga om bolagsbyrån är utformade med beaktande av arbetsgruppens synpunkter.

I det pågående nordiska patentsamarbetet har under det gångna året ett slutligt förslag till ny patentlag lagts fram i »Betenkning angående nordisk patentlovgivning» (Nordisk utredningsserie 1963: 6). Det system med nordiska patentansökningar som föreslås i betänkandet antas komma att medföra en minskning av antalet patentansökningar.

Yrkande

Patent- och registreringsverket (skr. 28/8 1964) hemställer, att anslaget höjs med 2 633 000 kr.

Förändring

1. Personalförändringar

a) besvärsavdelningen:

1 patenträttsråd Bo 3	+	59 460
1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5	+	14 880

b) patentavdelningen:

teknikertjänster:

5 byrådirektörer Ao 27	+	231 660
1 byrådirektör Ag 27	+	46 332
5 byrådirektörer Ao 25	+	208 860
2 byråingenjörer Ae 21	+	67 944

patentkansliet m. m.:

1 byrådirektör Ao 25	+	41 772
1 byrådirektör Ae 25	+	41 772
1 amanuens Af 17/Ae 21	+	30 648
3 kontorsskrivare Ao 13	+	67 464
2 kansliskrivare Ao 11	+	40 560
2 kanslibiträden Ao 7	+	32 976
8 kontorsbiträden Af 2/Ae 5	+	119 040

c) administrativa byrån:

1 kanslist Af 9/Ae 15	+	22 488
1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5	+	14 880
1 förste expeditionsvakt Ao 9	+	18 312
2 expeditionsvakter Ao 7	+	32 976

d) varumärkesbyrån:

2 kanslibiträden Ao 7	+	32 976
2 kontorsbiträden Af 2/Ae 5	+	29 760

e) bolagsbyrån:

1 kanslist Af 9/Ae 15	+	22 488
2 kansliskrivare Ao 11	+	40 560
1 kanslibiträde Ao 7	+	16 488

f) namnbyrån:

1 byråchef Bo 3	+	59 460
1 byrådirektör Ao 27	+	46 332
1 amanuens Af 17/Ae 21	+	30 648
1 kanslibiträde Ao 7	+	16 488
2 kontorsbiträden Af 2/Ae 5	+	29 760

2. Tjänsteförändringar

a) Lönegradsförändringar m. m.	+	30 996
-------------------------------------	---	--------

	Förändring
b) Ordinariesättningar m. m.	—
c) Vissa arvodesfrågor	+ 141 880
3. Löneomräkning	+ 1 043 140
	+ 2 633 000

Motiv

1 a). Avdelningen bör förstärkas med en teknisk ledamot. Balansen oavgjorda besvärssärenden har under senare tid kraftigt ökat och är särskilt oroande i fråga om patentärenden.

1 b). Vad beträffar *teknikertjänsterna* anför verket bl. a. följande. Den nuvarande personalstaten upptar 168 granskare, av vilka 110 är tekniska ledamöter i lönegraderna A 27—A 23 (rotelinnehavare), 28 biträdande tekniska ledamöter i lönegraderna A 21—A 19 (subrotelinnehavare) och 30 assisterande ingenjörer i lönegraderna högst A 21 och högst A 15. Det nu framförda förslaget innebär att verket kommer att erhålla 180 granskare, d. v. s. 120 rotelinnehavare, 30 subrotelinnehavare och 30 ingenjörer utan rotel (jfr prop. 1962: 1, Bil. 12, s. 234 och 235). Denna personal beräknades av patentverksutredningen 1958 kunna avverka 13 500 ärenden om året. År 1963 uppgick emellertid antalet nyinkomna ärenden till ca 14 600 och beräknas under år 1964 till ca 16 000. Antalet avgjorda patentärenden däremot utgjorde år 1963 ca 13 000, ett resultat som uppnåtts tack vare ett tillskott av arvodesanställda granskare. Det föreslagna systemet med nordiska patentansökningar kan antas komma att medföra att den nuvarande ökningen av balansen upphör. Antalet granskare bör emellertid tills vidare med minst 30 överstiga nuvarande antal för att verket under en tioårsperiod skall kunna bringa ned nuvarande balans på över 56 000 oavgjorda patentärenden till rimliga proportioner. — Den yrkade tjänsten som extra byrådirektör i Ag 27 är avsedd som en förstärkning av verkets resurser när det gäller studiet av problem förknippade med mekanisering av nyhetsgranskningen.

I fråga om de föreslagna tjänsterna på *patentkansliet m. m.* anför patentverket bl. a. följande. På grund av den ökade avverkningen av ärenden på patentavdelningens byråer har arbetsbördan för byrådirektören i Ao 27 på patentkansliet mer än fördubblats sedan år 1961. En byrådirektörstjänst i Ao 25 bör därför inrättas. — Tjänsterna som byrådirektör i Ae 25 och som amanuens samt en tjänst som kansliskrivare, en tjänst som kanslibiträde och två tjänster som kontorsbiträde föreslås inrättade, då ikraftträdandet av föreslagen ny patentlagstiftning kan förväntas öka arbetet på patentkansliet. — De tre tjänsterna såsom kontorsskrivare föreslås bli inrättade för att möjliggöra att den tekniskt utbildade personalen avlastas från visst förberedelsearbete vid den tekniska granskningen.

1 c). En kanslisttjänst bör inrättas på administrativa byrån för att bl. a. göra det möjligt att avlasta visst arbete från juridiskt utbildade befattningshavare. — Utökningen av verkets lokaler och den ökade arbetsmängden m. m. motiverar en förstärkning av expeditivsvaktskåren.

1 d). Föreslagen förstärkning av biträdespersonalen är erforderlig vid nuvarande arbetsbelastning.

1 e). På bolagsbyrån har under senare år en stark ökning skett av såväl antalet inkommande ärenden som i fråga om arbetet i övrigt, t. ex. när det gäller byråns omfattande serviceverksamhet gentemot allmänheten. Patentverkets yrkanden, som är utformade med beaktande av den tidigare omnämnda arbetsgruppens synpunkter, innefattar förutom yrkade nya tjänster en förstärkning av byrån på chefsplanet genom en under rubriken *Lönegradsförändringar m. m.* föreslagen höjning av en tjänst såsom byrådirektör i Ao 27 till avdelningsdirektör i Bo 1. Kanslisten avses skola biträda med visst arbete som hittills ålegat en förste byråsekreterare. En av de två kansliskrivarna skall jämte annan befattningshavare svara för utfärdandet av registreringsbevis och andra intyg.

1 f). Erfarenhet föreligger ännu blott från drygt ett halvårs tillämpning av namnlagen. Klart belägg finns emellertid för att nu gällande ordning är mer arbetskrävande än den tidigare. Dessutom har namnlagen i vissa avseenden visat sig svår att tillämpa och besvärliga problem av juridisk och praktisk art har uppstått. Det är beklagligt att namnsektionen i nuvarande skede av sin verksamhet saknar en chefstjänsteman i byråchefs ställning som odelat kan ägna sig åt dessa problem.

2 a). Ämbetsverket föreslår uppflyttning i lönegrad m. m. av följande tjänster, nämligen

på besväravdelningen två som patenträttsråd i Bo 3 till patenträttsråd och divisionsordförande i Bo 4,

på patentavdelningen två som kansliskrivare i Ag 11 till kontorsskrivare i Ao 13 och en som kontorist i Ao 9 till kansliskrivare i Ao 11,

på administrativa byrån en som byråchef i Bo 1 till byråchef i Bo 3, samt

på bolagsbyrån en som byråchef i Bo 1 till byråchef i Bo 3 och en som byrådirektör i Ao 27 till avdelningsdirektör i Bo 1.

2 b). Ämbetsverket föreslår ordinariesättning m. m. av följande tjänster m. m., nämligen

på patentavdelningen ordinariesättning av 15 tjänster som byrådirektör i Ae 27, 17 tjänster som byrådirektör i Ae 25 och ett förordnande att bestrida göromål som byrådirektör i A 25, vidare extra-ordinariesättning av 10 tjänster som förste byråingenjör i Ao 23 och förändring av ett förordnande att bestrida göromål som byrådirektör i A 27 till en tjänst i Ag 27 (förordnandet avser studier och utredning rörande mekanisering av nyhetsgranskningen), samt

för verket i dess helhet extra-ordinariesättning av 13 tjänster som kontors-

biträde i Ao 5, vilka tjänster antas bli vakanta vid bifall till framställda förslag i fråga om tjänster för biträdespersonal samt i anledning av väntad avgång ur tjänst.

2 c). För att arvodesanställa granskare med uppgift att nedbringa balansen av oavgjorda patentärenden äskas 200 000 kr. För arvoden åt tillfällig personal för omfattande engångsåtgärder i samband med ikraftträdandet av ny patentlagstiftning begärs 50 000 kr. Felräkningspengar med 480 kr. bör vidare tillkomma verkets kassör.

Vid bifall till verkets samtliga yrkanden rörande namnsektionen kan anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal minskas med 105 000 kr. avseende extra personal för handläggning av namnärenden. Därest förslaget om höjning av två tjänster som patenträttsråd till patenträttsråd och divisionsordförande i Bo 4 bifalls kan arvodesbelopp till två vice ordförande å besväravdelningen om sammanlagt 3 600 kr. dras från anslagsposten Arvoden bestämda av Kungl. Maj:t.

Departementschefen

Patentavdelningens organisation och arbetssätt blev för några år sedan föremål för en allsidig belysning av patentverksutredningen 1958. Utredningen lade fram förslag rörande verket i olika delbetänkanden (jfr prop. 1960: 1, Bil. 12, s. 255 f.; 1962: 1, Bil. 12, s. 234 f.; 1963: 1, Bil. 12, s. 121 f.). En rad av dessa förslag har genomförts. Dock har patentverkets balanser när det gäller oavgjorda patentärenden fortsatt att växa till följd av fortsatt ökning av antalet inkomna ärenden. Särskilt oroande är situationen när det gäller de kemiska rotlarna. Ett genomförande av förslaget till gemensam nordisk patentlagstiftning skulle emellertid medföra en minskning av antalet patentansökningar.

För att få en mätare på effektiviteten av de åtgärder som successivt vidtagits för att öka patentverkets kapacitet, bör de sakkunniga som utsetts att utreda frågor angående bokföring, kostnadsredovisning och programbudgetering inom statsverksamheten få i uppdrag att undersöka möjligheten att införa programbudgetering vid verket.

På grund av inträffade kostnadsförändringar kan inkomsttäckningen genom de olika avgifter som verket betingar sig för sina tjänster beräknas bli mindre tillfredställande. Inom verket utreds därför f. n. frågan om höjning av vissa avgifter.

I anledning av yrkandena om nya tjänster för granskare på patentavdelningen föreslår jag, att för nästa budgetår medel anvisas för fyra förordnanden att bestrida göromål som ankommer på byrådirektör i A 27. För att motverka den ogynnsamma utvecklingen av balanserna på det kemiska området bör dessa förordnanden utnyttjas för ökning av kemiska rotlar. Vidare bör patentkansliet förstärkas med ett förordnande att bestrida göromål som ankommer på byrådirektör i A 25 och med två tjänster som kontorsskrivare

i Ae 13. För bolagsbyrån bör en tjänst som kanslist i Af 9/Ae 15 inrättas. I övrigt föreslår jag i fråga om nya tjänster, att vid verket inrättas en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 och två tjänster som kontorsbiträde i högst Ae 5. Eventuella personalfrågor i samband med införandet av ny patentlagstiftning torde få tas upp i annat sammanhang. Jag tillstyrker att ytterligare 50 000 kr. anvisas för att öka verkets möjligheter att anställa granskare mot arvode.

Vidare beräknar jag medel för de lönegradsförändringar m. m., som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor. Verkets övriga yrkanden i fråga om lönegradsförändringar och ordinariesättningar m. m. är jag inte beredd att tillstyrka.

Anslaget torde inberäknat erforderlig löneomräkning böra föras upp med (12 562 000 + 1 442 000) 14 004 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för patent- och registreringsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i>	3 780 000
2. Arvoden bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förlagsvis</i>	7 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förlagsvis</i>	5 431 000
4. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	4 786 000
Summa kr. 14 004 000	

b) till Patent- och registreringsverket: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 14 004 000 kr.

H 2. Patent- och registreringsverket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 664 000	2 400 688
1964/65	1 688 000	
1965/66 (förslag)	2 208 000	

Yrkande

Patent- och registreringsverket (skr. 28/8 1964) hemställer, att anslaget höjs med 168 600 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring 1965/66	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.	20 000	—	+ 4 000
2. Reseersättningar	8 000	+ 5 000	+ 1 000
3. Expenser: Övriga expenser	531 000	+ 193 600	+ 58 000
4. Publikationstryck	1 200 000	—	+ 500 000
5. Övriga utgifter			
a) Reproduktionsverksamheten	45 000	+ 10 000	+ 5 000
b) Postavgifter och transportkostnader	8 000	—	+ 2 000

Stat
1964/65

Särskilda uppbördsmedel

6. Prenumerationsavgifter och dylikt ...	110 000	+ 10 000	+ 10 000
7. Avgifter för reproduktioner	90 000	+ 30 000	+ 40 000

2. Anslagsposten är främst avsedd för verkets tekniska personal. Det har visat sig mycket värdefullt för granskningsarbetet att ingenjörerna gör studieresor för att bl. a. följa utvecklingen på teknikens olika områden.

3. Den föreslagna höjningen fördelar sig enligt följande.

För renhållning och städning begärs ytterligare 31 500 kr. Därav avser 8 000 kr. ökade kostnader på grund av nytt städavtal, 14 500 kr. tillkommande städningskostnader för 12 nya tjänsterum, 7 000 kr. för förbättrad fönsterputsning samt 2 000 kr. stegrade kostnader för städningsmateriel m. m. samt kostnader för textiltvätt. — För skrivmateriel m. m. äskas ytterligare 29 000 kr. Den föreslagna höjningen motiveras av den fortgående ökningen av antalet inkommande ansökningar m. m. samt av att nya arbetsbesparande rationaliseringsåtgärder och den föreslagna nya patentlagstiftningen kommer att medföra ökade kostnader för blanketter o. d. — Ytterligare 14 500 kr. begärs för tele- och annonskostnader, varav 9 000 kr. på grund av höjd teletaxa och beräknad ökning av antalet samtal, 2 500 kr. för nyinstallation av telefoner samt 3 000 kr. på grund av höjda utgifter för annonsering. — För att skaffa möbler m. m. till föreslagna nya befattningshavare begärs 64 000 kr. Vidare äskas 4 000 kr. till ersättning av förslitna möbler och gardiner samt för möbelreparationer. — För att bygga ut och förbättra verkets hyllbestånd, som under årens lopp kommit i ett allt sämre skick, erfordras 27 000 kr. — För att möjliggöra rationaliseringar på bolagsbyrån yrkas 10 000 kr. för inköp av åtta elektriska skrivmaskiner. Därjämte begärs 1 000 kr. för inköp av en papperssorteringsapparat. — För att möjliggöra regelbunden översyn av kontorsmaskiner och apparater äskas 3 600 kr.

Anslagna medel förslår inte för inköp i erforderlig omfattning av nödvändig litteratur. Bl. a. har den tekniska litteraturen avsevärt fördyrats. Därför yrkas ytterligare 8 000 kr. för inköp av böcker och tidskrifter. — För att i

egen regi kunna utföra vissl rygg- och etiketryck begär verket 15 000 kr. för inköp av verktyg m. m. Vidare begärs ytterligare 2 000 kr. till bokbindemateriel. — F. n. har verket till sitt förfogande 1 000 kr. för att ge de tekniska ledamöterna tillfälle att deltaga i kurser av olika slag. På grund av de höga avgifterna är detta belopp helt otillräckligt. Ytterligare 4 000 kr. begärs för ändamålet. — För framställning av en informationsskrift om verket, avsedd bl. a. att främja rekrytering av personal, äskas 5 000 kr. — Verket återkommer med sin begäran från föregående år (prop. 1964: 1, Bil. 12, s. 129) att medel måtte anvisas till hyra av en hålkortsanläggning för att behandla dels ett planerat ämnesordsregister till nuvarande klassförteckning, dels redan befintligt hålkortsmaterial, dels ock patentavdelningens diarieblad för olika ändamål. Att såsom hittills skett utnyttja statistiska centralbyråns maskinpark medför enligt verket bl. a. svårigheter i fråga om rationell planering av arbetet på grund av den stora beläggningen av centralbyråns maskiner. Kostnaderna för maskinhyra och material beräknas till 20 000 kr. — Slutligen återkommer verket med sitt yrkande från föregående år om 5 000 kr. till representation och trivselbefrämjande åtgärder (prop. 1964: 1, Bil. 12, s. 129).

Den sammanlagda ökningen av delposten Övriga expenser blir sålunda 243 600 kr. Från denna summa skall räknas av en för innevarande budgetår lämnad engångsanvisning på 50 000 kr. Nettoökningen blir därför 193 600 kr.

4. Belastningen å denna post uppgick under budgetåret 1963/64 till 1 964 100 kr. Posten har dock tagits upp till oförändrat belopp, då bl. a. förslag från patentverksutredningen 1958 kan resultera i billigare tryckningsförfarande.

6.—7. Inkomsterna under dessa poster beräknas öka med 40 000 kr. Det sammanlagda anslagsbehovet minskar då med samma belopp.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till (1 688 000 + 520 000) 2 208 000 kr. Därvid har jag räknat in 57 000 kr. för engångsanskaffning av inventarier m. m. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Patent- och registreringsverket: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 208 000 kr.

H 3. Svenska uppfinnarkontoret: Administrationskostnader

	Anslag
1963/64	295 000
1964/65	309 000
1965/66 (förslag)	356 000

Svenska uppfinnarkontoret fick sin nuvarande organisation och status år 1947 genom sammanslagning av dåvarande statens uppfinnarnämnd och det privatägda Uppfinnarekontoret. Kontorets uppgift är att genom råd och anvisningar samt i begränsad utsträckning genom ekonomiska bidrag hjälpa uppfinnare att fullända, patentera och nyttiggöra uppfinningar.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 december 1963 har chefen för handelsdepartementet den 15 januari 1964 tillkallat en utredningsman för att utreda frågan om Svenska uppfinnarkontorets verksamhet. Utredningen har ännu ej avslutats.

Yrkande

Svenska uppfinnarkontoret (skr. 31/8 1964) hemställer, att anslaget höjs med 52 000 kr. till 361 000 kr.

Motiv

Kontorets lönekostnader beräknas vid oförändrad personaluppsättning stiga med 38 000 kr. till 359 000 kr. på grund av höjda löner till följd av den överenskommelse angående lönesättningen under åren 1964 och 1965 som träffats mellan berörda arbetsmarknadsparter. Pensionskostnaderna torde öka med 14 000 kr. till 75 000 kr. på grund av dels de höjda avgifter för pensions- och sjukförsäkring som föranleds av nämnda lönestegringar, dels den ökade uttagningsprocenten för den allmänna tjänstepensioneringen. Det belopp å 5 100 kr. som beräknats för vissa arvoden föreslås oförändrat. Omkostnadsposten föreslås höjd med 7 000 kr. till 54 900 kr. Av denna ökning avser 2 000 kr. compensation för prisstegringar och resterande 5 000 kr. medel för att möjliggöra viss utökad kontaktverksamhet. De sammanlagda kostnaderna för kontorets verksamhet skulle efter de föreslagna höjningarna bli 494 000 kr.

Inkomsterna beräknas under nästa budgetår komma att uppgå till 133 000 kr., vilket innebär en ökning med 7 000 kr. jämfört med budgetåret 1964/65. Av detta belopp utgör 75 000 kr. avgiftsintäkter, 48 000 kr. enskilda bidrag och 10 000 kr. ränteintäkter.

Departementschefen

Som compensation för höjda löner, ökade pensionskostnader och ökade omkostnader på grund av prisstegringar föreslår jag, att anslaget höjs med 47 000 kr. Jag har därvid räknat med att kontorets inkomster ökar med 7 000 kr. I avvaktan på resultatet av pågående utredning är jag inte beredd att i övrigt tillstyrka någon höjning av anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svenska uppfinnarkontoret*: *Administrationskostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 356 000 kr.

H 4. Svenska uppfinnarkontoret: Understödjande verksamhet

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1963/64	85 000	85 000	—
1964/65	85 000	85 000	
1965/66 (förslag)	85 000		

Yrkande

Svenska uppfinnarkontorets nämnd (skr. 31/8 1964) hemställer, att anslaget höjs med 25 000 kr. Som motiv anförs att anslaget sedan budgetåret 1959/60 utgått med oförändrat belopp. Anslagets realvärde har minskat och är nu så lågt att denna gren av kontorets verksamhet befinner sig i allvarlig fara.

Departementschefen

Någon höjning av detta anslag är jag, i avvaktan på resultatet av pågående utredning, ej beredd tillstyrka. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svenska uppfinnarkontoret: Understödjande verksamhet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kr.

H 5. Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	470 000	505 734
1964/65	505 000	
1965/66 (förslag)	550 000	

Från detta anslag bestrids *dels* de annonskostnader, som överståthållarämbetet och länsstyrelserna har att erlagga för att kungöra anmälningar, som skall tas in i förenings- och handelsregistren, *dels* viss del av patent- och registreringsverkets tryckningskostnader för att ge ut diverse samlingsregister.

Avgifter, som flyter in i samband med anmälningarna, redovisas på riksstatsens inkomstsida under titeln Avgifter för registrering i förenings- m. fl. register. Avgifterna täcker kostnaderna under förevarande anslag. För budgetåret 1963/64 har sålunda inkomsttiteln redovisats med ca 555 000 kr. I riksstatsförslag för nästa budgetår beräknas inkomsterna till 585 000 kr.

Anslaget torde för nästa budgetår böra föras upp med 550 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 550 000 kr.

I. Ekonomisk försvarsberedskap**I 1. Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 790 000	1 813 117
1964/65	1 914 000	
1965/66 (förslag)	2 327 000	

Yrkande

Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 28/8 1964) föreslår, att anslaget höjs med 808 000 kr.

	Förändring
1. Personalförändringar	
a) industri- och varubyran:	
1 förste byråingenjör Ae 23	+ 37 680
1 assistent Ae 15	+ 24 936
1 kontorist Ae 9	+ 18 312
1 kanslibiträde Ae 7	+ 16 488
1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5	+ 14 880
b) bränslebyran:	
1 byrådirektör Ae 25	+ 41 772
1 förste byråsekreterare Ae 23	+ 37 680
c) affärsbyran:	
1 assistent Ae 17	+ 27 648
d) allmänna planeringssektionen:	
1 byrådirektör Ae 27	+ 46 332
1 redaktör Ae 23	+ 37 680
1 assistent Ae 15; minskning med 1 kansliskrivare Ao 11	+ 4 656
1 kanslibiträde Ae 7	+ 16 488
1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5	+ 14 880
2. Tjänsteförändringar	
a) Lönegradsförändringar	+ 9 120
b) Ordinariesättning	—
c) Vissa arvodesfrågor	+ 200 000
3. Löneomräkning	+ 259 448
	+ 808 000

Motiv

Den fortgående strukturrationaliseringen inom näringslivet medför bland annat inom produktionen större företagsenheter, koncentration av tillverkningen och ensidigare tillverkningsprogram. Förhållandet är detsamma inom lagerhållningen. Utvecklingen medför också, att landet för sin försörjning blir alltmer beroende av varutillförsel utifrån. Även inom näringslivets lokaliseringspolitik är de geografiska koncentrationssträvandena märkbara. De försörjningsviktiga samhällsfunktionerna blir genom denna utveckling mer sårbara. Överstyrelsen understryker nödvändigheten av ökade resurser för den planläggning och de övriga beredskapsåtgärder en effektiv försörjningsberedskap kräver. De medel som f. n. anslås till det ekonomiska försvaret är, även med den föreslagna ökningen, i betraktande av dess betydelse för försvaret och folkförsörjningen ringa. Försvarsförberedelserna på det ekonomiska området kan i ett hastigt skärpt läge svårligen improviseras och i vissa avseenden är detta helt omöjligt. Inte minst viktigt är det att lagringsberedskapen kontinuerligt ses över, så att en god överensstämmelse uppnås mellan förutsedda behov, produktionsresurser och lagerhållning.

Vad gäller särskilda områden som kräver ökade insatser, hänvisar överstyrelsen rörande personal- och tjänsteförändringar till föregående års förslag (jfr prop. 1964: 1, Bil. 12 s. 134). Därutöver redovisar överstyrelsen en av statskontoret år 1964 avslutad undersökning rörande den framtida organisationen av den statistiska verksamheten hos överstyrelsen. Yttrande i anledning härav har inhämtats av delegationen för statistikfrågor.

För att i görligaste mån begränsa den fast anställda personalen anlitar överstyrelsen särskilda sakkunniga för specialutredningar och begränsade planläggningsuppgifter. Överstyrelsen föreslår en väsentligt ökad medelsanvisning till sakkunnigarvoden.

1 a). Inom industri- och varubyrån erfordras ytterligare en kvalificerad befattningshavare på krigsproduktionssektionen med uppgift främst att svara för utredningar och fortlöpande översyner rörande produktionsförhållandena inom hela industribranscher ävensom för byråns medverkan i spel och övningar för att belysa förhållandena inom produktion och reparationsverksamhet vid beredskap och krig. Överstyrelsen föreslår att en tjänst som förste byråingenjör i Ae 23 inrättas. — Inom byrån föreligger även behov av ökad tillgång på kunnig biträdespersonal, varför en tjänst som kontorist i Ae 9 bör inrättas. — Med ledning av statskontorets framlagda förslag till statistikorganisation föreslår överstyrelsen, att den nuvarande tjänsten som förste aktuarie i Ae 23 på allmänna planeringssektionen överförs till industri- och varubyrån med tjänstebenenämningen förste byråsekreterare samt att följande nya tjänster tillförs byrån, nämligen en som assistent i Ae 15, en som kanslibiträde i Ae 7 och en som kontorsbiträde i Af 2/Ae 5.

1 b). Utvecklingen på bränsle- och smörjmedelsområdena har inneburit en

fortgående ökning av överstyrelsens planeringsuppgifter för beredskapen inom dessa försörjningsområden. Den i förhållande till arbetsbelastningen på bränslebyrån otillräckliga personaltillgången har medfört, att den senast i föregående års anslagsframställning anmälda eftersläpningen ytterligare ökat. Byråns deltagande i spel och stabsövningar liksom kontakterna med länsstyrelserna för tillsyn m. m. av dessas medverkan inom det regionala förberedelsearbetet har måst starkt begränsas. För byrån föreslås personalförstärkning med en byrådirektör i Ae 25 och en förste byråsekreterare i Ae 23.

1 c). Den pågående utbyggnaden av den statliga beredskapslagring, för vilken överstyrelsen har ansvaret, har ökat arbetsbelastningen på affärsbyråns inköps- och försäljningssektion. En rationell skötsel av lagren kräver en kontinuerlig omsättning av betydande kvantiteter varor, vilket innebär att den nuvarande arbetsintensiteten på sektionen kan väntas bli bestående. Då personaltillgången på sektionen är otillräcklig bör som förstärkning inrättas en tjänst som assistent i Ae 17.

1 d). På allmänna planeringssektionen erfordras för upplysningsverksamhet rörande det ekonomiska försvaret m. m. en tjänst som redaktör i Ae 23 och för kvalificerade biträdesgörömlar en som kanslibiträde i Ae 7. — Som följd av utredningen angående statistikorganisationen föreslår överstyrelsen, att allmänna planeringssektionen för analys- och prognosverksamhet tillförs en tjänst som byrådirektör i Ae 27 och för handhavandet av överstyrelsens register över krigsviktiga företag en tjänst som assistent i Ae 15 och en som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång. Härvid bör en tjänst som förste aktuarie i Ae 23 föras över till industri- och varubyrån och erhålla benämningen förste byråsekreterare samt en tjänst som kansliskrivare i Ao 11 föras över stat.

2 a). Överstyrelsen föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

på industri- och varubyrån en som byrådirektör i Ag 25 till byrådirektör i Ae 27 samt

på bränslebyrån en som byrådirektör i Ae 25 till byrådirektör i Ae 27.

2 b). Överstyrelsen föreslår ordinariesättning av en byrådirektörstjänst i Ag 27 på administrativa byrån.

2 c). Medel bör beräknas för arvoden till extra arbetskraft för industri- och varubyråns förstöringsplanläggning med 37 700 kr., för affärsbyråns inköps- och försäljningsverksamhet med 41 800 kr., för förberedelser för övergång till automatisk databehandling med 10 000 kr. och för drivmedelscentralen med 30 000 kr. Vidare bör beräknas 80 000 kr. för att öka överstyrelsens möjligheter att anlita sakkunniga för specialutredningar och andra avgränsade uppgifter inom olika planläggningsområden.

Yttranden

Totalförsvarets upplysningsnämnd (skr. 8/10 1964) tillstyrker att den föreslagna tjänsten som redaktör i Ae 23 inrättas och att medel anvisas under omkostnadsanslaget för upplysnings- och publikationsverksamheten.

Departementschefen

Jag finner den av statskontoret föreslagna organisationen av den statistiska verksamheten hos överstyrelsen ändamålsenlig och förordar därför i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget följande personalförändringar.

Till industri- och varubyrån bör från allmänna planeringssektionen överföras en tjänst som förste aktuarie i Ae 23, varvid tjänstebenenämningen torde ändras till förste byråsekreterare. Vidare bör inom byrån inrättas en tjänst som assistent i Ae 15 och en som kanslibiträde i Ae 7. För kvalificerad statistisk analys- och prognosverksamhet bör samtidigt inom allmänna planeringssektionen inrättas en tjänst som byrådirektör i Ae 27.

Överstyrelsens förslag om ökad medelsanvisning till sakkunnigarvoden finner jag beaktansvärt. Jag föreslår därför en medelsanvisning av 120 000 kr., inberäknat rörligt tillägg, för att bl. a. tillgodose behovet av en kvalificerad ekonom för översyn av affärsbyråns inköps- och omsättningsverksamhet. Dessa medel bör slås ihop med redan tillgängliga arvodesmedel, 106 000 kr., till en förslagsvis betecknad post benämnd Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft, inberäknat rörligt tillägg om tillhoppa 226 000 kr. I samband därmed bör posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal föras upp obetecknad.

Vidare föreslår jag att en tjänst som byrådirektör i Ag 25 på industri- och varubyrån och en som byrådirektör i Ag 27 på administrativa byrån extra-ordinariesätts. Överstyrelsens övriga förslag under detta anslag kan jag inte tillstyrka.

Posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t bör slutligen höjas med 3 000 kr. till arvode åt civil ledare av stabstjänstövningar på högre regional nivå.

Med hänsyn till vad jag sålunda anfört och beräknad löneomräkning tar jag upp anslaget till 2 327 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap i enlighet med vad jag föreslagit;

b) godkänna följande avlöningsstat för överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslags-</i>	
<i>vis</i>	227 000

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	26 000
3. Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft, inberäknat rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> ..	226 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 097 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	751 000

Summa kr. 2 327 000

c) till Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap:
Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 327 000 kr.

1 2. Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	210 000	226 535
1964/65	228 000	
1965/66 (förslag)	241 000	

Yrkande

Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 28/8 1964) föreslår, att anslaget höjs med 40 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring Mynd.	1965/66 Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.	9 000	— 3 000	— 3 000
2. <i>Expenser</i>			
a) Lyse	6 000	— 2 000	— 2 000
b) Övriga <i>expenser</i>	153 000	+ 22 000	— 2 000
4. Publikationstryck	—	+ 5 000	+ 5 000
5. Utställningar och annan upplysnings- verksamhet	—	+ 18 000	+ 15 000

Motiv

2 b). Under delposten upptogs för budgetåret 1963/64 ett belopp av 5 000 kr. för utställningar och publikationstryck. Beloppet ingår oförändrat i anslaget för innevarande budgetår. Överstyrelsen hemställer, att för budgetåret 1965/66 tas upp särskilda anslagsposter till publikationstryck samt till utställningar och annan upplysningsverksamhet. Om dessa yrkanden bifalls, kan delposten Övriga *expenser* sänkas med 5 000 kr.

Överstyrelsen förutser ökat medelsbehov för tryckning av blanketter och instruktioner m. m. och för maskinell bearbetning av vissa uppgifter med sammanlagt 15 000 kr. För inköp av möbler till nya tjänstemän beräknas en merkostnad av engångsnatur med 12 000 kr. — Delposten Övriga *expenser* föreslås således uppräknad med 22 000 kr.

4. Under hänvisning till vad som anförts under p. 1 d) i överstyrelsens avlöningsanslag kräver en utökad publikationsverksamhet även expensmedel, bland annat för tryckning och distribution av ett för hela det ekonomiska försvaret gemensamt aktualitetsblad. Kostnaderna för ett sådant beräknas till 5 000 kr.

5. Överstyrelsen föreslår, att 15 000 kr. anvisas för dess medverkan i två utställningar under somrarna 1965 och 1966 rörande totalförsvaret. Under sommaren 1964 har överstyrelsen deltagit i två större utställningar. Kostnaderna för dessa beräknas till omkring 15 000 kr. — För uppläggning av ett klipp- och bildarkiv samt ersättning för översättningsarbeten anger överstyrelsen ett medelsbehov av 3 000 kr. — Sammanlagt bör anslagsposten således tas upp med 18 000 kr.

Yttranden

Totalförsvarets upplysningsnämnd (8/10 1964), som yttrat sig i frågan rörande överstyrelsens upplysningsverksamhet och därmed sammanhängande spörsmål framhåller, att det äskade anslaget till publikationstryck är nödvändigt, om överstyrelsen överhuvudtaget skall kunna bedriva någon utåtriktad upplysningsverksamhet. — Beträffande punkten Utställningar och annan upplysningsverksamhet föreligger enligt nämnden ett påtagligt behov av överstyrelsens medverkan i planerade totalförsvarsutställningar.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till (228 000 + 13 000) 241 000 kr. Under anslagsposten Övriga expenser torde en engångsanvisning på 10 000 kr. beräknas för möbler m. m. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap:*
Omkostnader för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 241 000 kr.

I 3. Omkostnader för statlig lagerhållning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	33 240 000	30 510 824
1964/65	36 850 000	
1965/66 (förslag)	42 850 000	

Enligt beslut av 1953 års riksdag och Kungl. Maj:t får den rörliga kredit, varmed överstyrelsen finansierar sina inköp, disponeras intill ett belopp av 740 milj. kr. Genom beslut av Kungl. Maj:t den 31 januari 1958, den 15 december 1961, den 5 april 1963 och den 27 juli 1964 är den kredit, som står till överstyrelsens förfogande, bestämd till 588 milj. kr.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har 26 460 000 kr. beräknats täcka räntekostnader för den rörliga krediten, 10 150 000 kr. övriga kostnader för överstyrelsens lagerhållning och 240 000 kr. det av statsmakterna beslutade stödet åt aluminiumindustrin (jfr prop. 1949: 211). Från anslaget bestrids även kostnaderna för överstyrelsens cisternförvaltning. Dessa kostnader beräknas under innevarande år liksom tidigare kunna täckas av inkomster i förvaltningen.

Yrkande

Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 28/8 och 16/12 1964) föreslår, att anslaget höjs med 3 840 000 kr.

	Förändring
1. <i>Räntekostnader</i>	+ 4 140 000
2. <i>Övriga kostnader för lagerhållning</i>	
a) uppförande och underhåll av lagerbyggnader, hyror och lagringsersättningar	+ 800 000
b) omsättning och flyttning av varor	— 1 100 000
3. <i>Stödet åt aluminiumindustrin</i>	— 240 000
	+ 3 600 000

Motiv

1. Kungl. Maj:t har genom beslut den 27 juli 1964 föreskrivit, att överstyrelsen från och med den 1 juli 1964 må, utöver tidigare tillgängligt belopp, disponera 24 milj. kr. av den rörliga krediten. Under förutsättning att Kungl. Maj:t såsom avsetts ställer ytterligare 24 milj. kr. till överstyrelsens förfogande från och med den 1 juli 1965 kommer räntekostnaderna under nästa budgetår vid nuvarande räntefot att stiga med 1 200 000 kr. Resten av ökningen är att hänföra till den av riksbanken företagna ränteändringen.

2 a). Om den rörliga krediten ökas i förutsedd omfattning, räknar överstyrelsen med att merkostnaden för lagringslokaler under nästa budgetår blir 800 000 kr.

2 b). Överstyrelsen uppskattar kostnaderna för flyttning av varor till 1 750 000 kr. mot beräknade 2 000 000 kr. för innevarande budgetår. Kostnaderna i samband med nödvändig omsättning av varulagren beräknas till 2 050 000 kr. jämfört med beräknade 2 400 000 kr. för detta budgetår. Omsättningsförlusterna, orsakade av kvalitetsförsämringar, beräknas gå ned från 2 100 000 kr. till 1 600 000 kr. Av detta belopp faller 600 000 kr. på fasta, fossila bränslen och 1 000 000 kr. på andra varuslag.

3. Avtalet om stöd åt aluminiumindustrin, som godkändes av Kungl. Maj:t år 1949, upphör att gälla med utgången av år 1964.

Departementschefen

I likhet med vad som skett budgetåret 1964/65 avser jag att — inom ramen för det bemyndigande, som riksdagen lämnat Kungl. Maj:t att disponera en rörlig kredit intill ett belopp av 740 milj. kr. — föreslå en viss höjning från och med den 1 juli 1965 av den kredit som står till överstyrelsens förfogande. På grund av företagna räntehöjningar torde, utöver vad överstyrelsen anmält, sammanlagt 6 540 000 kr. böra beräknas för räntekostnader. För de lagringskostnader som uppkommer på grund av den planerade ökningen av överstyrelsens kredit beräknar jag vidare 0,8 milj. kr. Kostnaderna för omsättning och flyttning av varor torde däremot komma att gå ned med 1,1 milj. kr. Då hittillsvarande stöd åt aluminiumindustrin numera upphört, kan anslaget minskas med ytterligare 240 000 kr.

Anslaget torde böra tas upp med 42 850 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Omkostnader för statlig lagerhållning m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 42 850 000 kr.

I 4. Distributionsmateriel för olja

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1963/64	500 000	415 113	809 849
1964/65	550 000		
1965/66 (förslag)	550 000		

Yrkande

Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 28/8 1964) hemställer, att anslaget höjs med 580 000 kr. Med hänsyn till att antalet bergesternanläggningar för olja ökar kraftigt under innevarande oljelagringsperiod bör anskaffningen av distributionsmateriel ske i snabbare takt än hittills.

Ärendet är av den natur att redogörelse för detsamma inte bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få inhämtas av de handlingar, som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

För vart och ett av budgetåren 1961/62 (tilläggsstat), 1962/63 och 1963/64 har anvisats 500 000 kr. till att anskaffa distributionsmateriel för oljelagringsanläggningar. För innevarande budgetår har beloppet höjts med 50 000 kr. med hänsyn till inträffade prisstegringar. Jag finner, att anskaffningen bör ske i samma takt som hittills. Anslaget torde därför föras upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Distributionsmateriel för olja* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 550 000 kr.

I 5. Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen

Under denna anslagspunkt har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 800 000 kr. (prop. 1964: 1, Bil. 12, s. 141) och på tilläggsstat I 400 000 kr. (prop. 1964: 190, s. 78; SU 204; rskr 389). Vidare har medgivits att återstående medel av det på riksstaten för budgetåret 1957/58 uppförda reservationsanslaget med likalydande titel må disponeras jämväl under budgetåret 1964/65 (prop. 1964: 1, Bil. 12, s. 141). Anslagsreservationen var den 1 juli 1964 1 172 536 kr.

I enlighet med förslag av *överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap* (skr. 12/10 1964) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medge att återstående medel av det på riksstaten för budgetåret 1957/58 uppförda reservationsanslaget *Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen* må disponeras jämväl under budgetåret 1965/66.

J. Diverse

J 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	2 663 000	2 826 239
1964/65	3 334 000	
1965/66 (förslag)	2 744 000	

Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor anført beträffande ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 744 000 kr.

J 2. Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet

	Anslag
1963/64	1 900 000
1964/65	2 300 000
1965/66 (förslag)	2 700 000

Turisttrafikförbundets verksamhet, som bedrivs i syfte att sprida ökad kännedom om Sverige som turistland, består huvudsakligen i att producera och distribuera upplysningsmaterial i olika former som trycksaker, bildmaterial för utställningar och skyltning, filmer. Arbetet är till största delen förlagt till huvudkontoret i Stockholm men utförs också delvis vid tolv egna eller gemensamma skandinaviska turistkontor utomlands. Vid sidan av förbundets mera allmänt inriktade upplysningsverksamhet bedriver förbundet, främst i samarbete med upplysningsberedningen, punktvisa kampanjer och länderaktioner. Som ett led i arbetet vid huvudkontoret ingår att arrangera studiebesök och gruppresor till Sverige för utländska resebyråtjänstemän och journalister. — Ytterligare uppgifter om turisttrafikförbundets verksamhet lämnades i statsverkspropositionen år 1961 (Bil. 12, s. 236 f.).

Turisttrafikförbundet erhåller för sin verksamhet bidrag av staten sedan

lång tid tillbaka. För innevarande budgetår har 2 300 000 kr. anvisats över förevarande anslag och 104 000 kr. över det särskilda anslaget Turistpropaganda i Amerikas förenta stater. Förbundets budget för innevarande budgetår omsluter drygt 3 milj. kr. Mellanskillnaden täcks med bidrag från främst enskilt håll, medlemsavgifter m. m. Med inräknande av indirekt stöd i form av rabatter och dylikt uppskattar turisttrafikförbundet de årliga bidragen från enskilt håll till ca 900 000 kr. De direkta bidragen är betydligt mindre.

Yrkande

Svenska turisttrafikförbundet (skr. 31/8 1964) hemställer, att anslaget höjs med 1 045 000 kr. till 3 345 000 kr.

Motiv

Den internationella turismen, som även under det senaste året ökat kraftigt i omfattning, utvecklas snabbare än någon annan gren av den internationella handeln. Under år 1963 var ökningen 11 procent jämfört med föregående år. Samma tendens kan konstateras även för Sveriges del. — Bristen på svensk turiststatistik omöjliggör en exakt uppskattning av antalet utländska besökare i Sverige. Antalet besökande utlänningar under år 1963 torde emellertid kunna uppskattas till i runt tal 900 000 icke-skandinaver, vilket innebär en ökning med 10 à 15 procent jämfört med föregående år, och två à tre miljoner skandinaver, endagsturisterna ej inräknade. Landet torde under samma tid ha tillförts ca 630 milj. kr. i turistvalutor.

Det ökade antalet utländska besökare och det intensifierade samarbetet med internationella turistorganisationer har medfört att turisttrafikförbundets arbetsområde vidgats. Nya kontor har inrättats och nya marknader börjat bearbetas. Även den fortsatta koordineringen av den svenska utlandsverksamheten under ledning av upplysningsberedningen ställer kraftigt ökade anspråk på turisttrafikförbundets organisation, främst då på dess huvudkontor men även på utlandskontoren.

Av äskade höjningar avser 269 000 kr. ökade kostnader vid *huvudkontoret*. De automatiska kostnadsstegringarna uppgår till 47 000 kr. Större delen av höjningarna faller på avlöningar till aktiv personal. Den tidigare antydda snabba utvecklingen av den internationella turismen har ställt turisttrafikförbundets organisation inför stora personella och ekonomiska problem. I samråd med upplysningsberedningen har en regional indelning av verksamheten vid huvudkontoret genomförts, vilket nödvändiggjort en utökning av personalen med en kvalificerad sekreterare och en stenograf. För att täcka kostnaderna härför under innevarande budgetår har upplysningsberedningen ställt medel till förfogande. I samband med utvidgningen av utlandsverksamheten erfordras vidare en permanent tjänst på informationssidan. — Den ökade turistströmmen ställer större krav på landets s. k.

mottagarorganisation. För planering och samordning av verksamheten på den inrikes turisttrafikens område har i enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 januari 1964 en särskild statlig utredning tillsatts (1964 års Turisttrafikutredning). Under innevarande budgetår undersöker turisttrafikförbundet den svenska produktionen av turistbroschyrer och dylikt. I samråd med turisttrafikutredningen kommer förbundet att med bidrag från denna göra även andra utredningar på inrikesturismens område. I avvaktan på turisttrafikutredningens förslag hemställer förbundet om medel till att inrätta en tillfällig arbetsgrupp för inrikesturism. — Den starkt ökade informationsverksamheten i flertalet länder har medfört ett stegrat behov av konsultation mellan huvudkontoret, utlandskontoren och de berörda aktionsgrupperna. Ökade medel till resor bör därför ställas till förfogande. Förhållandet är detsamma med porto- och telefonkostnaderna. — Inför sammanflyttningen med Svenska institutet i det projekterade Sverigehuset erfordras medel för utredningar i koordinerings- och effektiviseringssyfte.

För *upplysningsverksamheten* beräknar turisttrafikförbundet ett ökat medelsbehov av 411 000 kr., varav 53 000 kr. avser automatiska kostnadsstegringar. Den största ökningen hänför sig till publikationstryck. De olika länderaktionerna har bidragit till en kraftigt ökad efterfrågan på informationsmaterial. — I samband med den aktiverade svenska upplysningsverksamheten i utlandet har behovet av material för fönsterskyltningar och utställningar ökat kraftigt. Förbundet anser det nödvändigt med ytterligare insatser även på detta område. — Ett samarbete med Svenska institutet har etablerats i syfte att effektivisera produktionen och distributionen av turistfilmer lämpade för upplysnings- och värvningsverksamheten i utlandet. Till detta ändamål erfordras ökade medel. I samarbete med kommersiella svenska turistintressenter deltar turisttrafikförbundet sedan länge i särskilda turistkampanjer i bl. a. Danmark och Storbritannien och sedan något år även i Förbundsrepubliken Tyskland. För att utvidga programmet till att omfatta flera europeiska länder erfordras ytterligare medel. — Den allmänna svenska informationsaktiviteten i utlandet har ställt ökade anspråk på turisttrafikförbundets omhändertagande av utländska besökare i resebyråbranschen. För att kunna anordna studieresor och gruppresor för dessa krävs en viss ytterligare medelstillsdelning.

Verksamheten vid *utlandskontoren* beräknas medföra ett ökat medelsbehov av 265 000 kr. Därav avser 35 000 kr. uppskattade automatiska kostnadsstegringar. — Turisttrafikförbundet har genom det ökade statsbidraget under de två senaste budgetåren kunnat etablera nya svenska turistkontor i Finland och Förbundsrepubliken Tyskland. Under år 1963 tillkom ett gemensamt skandinaviskt turistkontor i Los Angeles. Under budgetåret 1964/65 kommer ett kontor att inrättas i Norge och kontoret i Nederländerna att förstärkas. Turisttrafikförbundets utlandsorganisation kommer

därigenom att bestå av åtta egna kontor, en turistrepresentation och del i tre med övriga nordiska länder gemensamma kontor. Utlandskontoren kommer att få ökade arbetsuppgifter i samband med den allmänt vidgade svenska upplysningsverksamheten. Utöver tidigare uppgifter som att svara för den lokala kontaktverksamheten och i vissa fall även för utformningen av den svenska turistpropagandan kommer bland annat planerade särskilda aktioner att medföra ökade krav på såväl ekonomiska som personella resurser. — De nordiska turisttrafikkontoren i New York beräknas kunna flytta samman i en gemensam lokal den 1 juli 1965. Verksamheten kommer härigenom att effektiviseras väsentligt. För att täcka inredningskostnader m. m. äskas medel av engångsnatur. Till en planerad allmän upplysningsaktion i Melanvästern i Amerikas förenta stater räknar turisttrafikförbundet med ökade anslagsbehov. — Beträffande de svenska turisttrafikkontoren i övriga skandinaviska länder är betydande lönejusteringar och en viss personalförstärkning ofrånkomliga.

Departementschefen

Vad som anförts i det föregående ger klart belägg för att turistnäringen har en stor samhällsekonomisk betydelse. Turisterna tillför oss valuta och sprider information om Sverige utomlands till gagn för det svenska varuutbytet. Turisttrafikförbundet har som ansvarigt organ för den turistvärvande verksamheten erhållit betydligt ökade statsanslag under de senaste åren.

Jag anser det önskvärt, att turisttrafikförbundet ges ytterligare möjligheter att förstärka sin utlandsorganisation och föreslår därför en höjning av anslaget. Härvid har jag också tagit hänsyn till automatiska kostnadsökningar. En viss förstärkning av utlandskontorens materialresurser m. m. kan dessutom tänkas komma till stånd inom ramen för den regionala informationsverksamhet, som förutses finansierad med anlitan­de av medel till kommersiell information. Jag vill i detta sammanhang uttala min tillfredsställelse över de resultat som samarbetet inom den nordiska turisttrafikkommittén givit. Genom att gemensamma skandinaviska informationskontor inrättas kan betydande rationaliseringsvinster göras.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande har jag den 28 januari 1964 tillkallat en sakkunnig för att utreda frågan om åtgärder för planering och samordning av verksamheten på den inrikes turisttrafikens område. Med medel som ställts till förfogande ur kommittéanslaget har utredningsmannen inom förbundet initierat en viss utrednings- och försöksverksamhet. Jag anser det värdefullt att denna verksamhet får fortgå även under nästa budgetår och beräknar för ändamålet 60 000 kr. Medlen bör anvisas under kommittéanslaget och liksom hittills användas efter utredningsmannens närmare bestämmande.

Bidraget till Svenska turisttrafikförbundet torde för nästa budgetår böra

höjas med 400 000 kr. till 2 700 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 2 700 000 kr.

J 3. Turistpropaganda i Amerikas förenta stater

	Anslag
1963/64	104 000
1964/65	104 000
1965/66 (förslag)	104 000

Från anslaget bestrids svenska statens andel i kostnaderna för en nordisk turistkampanj i Amerikas förenta stater, finansierad av Danmark, Norge och Sverige (prop. 1955: 1, Bil. 12, s. 136—138 och prop. 1958: 1, Bil. 12, s. 224—225).

I enlighet med förslag av *Svenska turisttrafikförbundet* (skr. 31/8 1964) bör anslaget för nästa budgetår tas upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Turistpropaganda i Amerikas förenta stater* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 104 000 kr.

J 4. Avsättning till fonden för idrottens främjande

	Anslag
1963/64	14 100 000
1964/65	17 000 000
1965/66 (förslag)	20 375 000

Yrkande

Sveriges riksidrottsförbund (skr. 31/8 1964) — som i en sammanställning lagt fram samtliga för budgetåret 1965/66 gjorda äskanden om medelsanvisning från fonden för idrottens främjande med undantag av följande särskilt redovisade önskemål — hemställer, att 18 842 000 kr. sätts av till fonden.

Svenska korporationsidrottsförbundet (skr. 8/9 1964) äskar 1 585 000 kr., *Skid- och friluftsförbundet* (skr. 28/8 1964) 173 500 kr., *skolöverstyrelsen* (skr. 26/8 1964) 210 000 kr. och *organisationskommittén för skolungdomens allmänna fjällfärd* (skr. 9/10 1964) 26 000 kr.

Sammanlagt uppgår yrkandena således till (18 842 000 + 1 585 000 + 173 500 + 210 000 + 26 000) 20 836 500 kr.

Av det belopp som Sveriges riksidrottsförbund äskar avser 12,3 milj. kr.

förbundets centrala verksamhet, 4 milj. kr. bidrag till större idrottsanläggningar, 0,9 milj. kr. bidrag till vissa idrottsorganisationer utanför riksidrottsförbundet och 1,6 milj. kr. bidrag till ungdomsidrotten.

Motiv

Sveriges riksidrottsförbund räknar inom sig 44 specialförbund. Dessa redovisade i början av år 1964 sammanlagt 20 885 specialföreningar med drygt 1,6 milj. registrerade medlemmar. Detta innebär en ökning med drygt 200 000 medlemmar jämfört med föregående år.

Ett utmärkande drag för utvecklingen är ungdomsarbetets fortsatta expansion. Bland annat har antalet s. k. fritidsgrupper ökat. För verksamhetsåret 1963/64 redovisas drygt 1 milj. deltagare i omkring 57 000 sådana grupper, en ökning med respektive 144 000 och 7 000 i förhållande till året innan. Tendensen understryks också av intresset för distriktsförbundens idrottsläger, som under 1963/64 samlade ca 4 700 deltagare till ett femtiotal sommar- och vinterläger. — Riksidrottsförbundets planmässiga och långsiktiga upplysningsverksamhet för motionsidrott avser främst att stimulera intresset för fysisk rekreation bland mer eller mindre passiva grupper inom befolkningen. För detta ändamål bildades år 1961 Centralkommittén för svenska motionsidrottsförbund. Under arbetsnamnet TV-sport 64 har den bistått föreningar och organisationer med råd om utbildningsprogram m. m. Lämpliga åtgärder för att främja motionsidrotten vid universitetet har diskuterats. I avvaktan på en utredning inom universitetskanslersämbetet har förbundet funnit det angeläget att öka stödet åt Sveriges akademiska idrottsförbund med bidrag till i främsta hand utbildning av flera frivilliga instruktörer. — Även på andra områden stöder förbundet utbildningen av idrottsledare mer än tidigare i syfte att säkra rekryteringen av väl utbildade ungdomsledare m. fl. Med hänsyn till behovet av bättre utbildade idrottsledare har riksidrottsstyrelsen tillsatt en utredning med uppgift att lägga fram förslag om en utbyggnad av idrottsinstitutet avseende såväl dess pedagogiska verksamhet som dess lokaler. — De av förbundet anställda konsulenterna gör stora insatser på flera områden. I förhållande till idrottsrörelsens omfattning är de emellertid alltför få. Även ett flertal specialförbund har anmält behov av heltidsanställda konsulenter för sin ungdomsverksamhet. För förbundets egen del erfordras bland annat en biträdande rikskonsulent. — Den tävlingsmässiga idrottsverksamheten, administrerad av de 44 specialförbunden, har breddats. Genom anslag till träningskurser m. m. för elitidrottsmän och internationella kontakter har förbundet stött även denna del av specialförbundens verksamhet. — Riksidrottsförbundet anför slutligen, att starka skäl talar för att riksidrottsförbundet vid sidan av Sveriges olympiska kommitté och specialförbunden bör vara det samlande organet för den svenska idrottsrörelsen vid internationella kurser, konferenser m. m.

Under förbundets centrala verksamhet — för vilken beräknas en sammanlagd ökning med ca 1,5 milj. kr. — avser 6,2 milj. kr. specialförbundens verksamhet. De 44 specialförbundens totalbudget under verksamhetsåret 1964/65 omsluter ca 14 milj. kr., varav 5,5 milj. kr. täcks med statliga bidrag. — För bidrag till idrottsföreningarnas verksamhet beräknas 550 000 kr. — För smärre bidrag till anläggande eller förbättring av lek- och idrottsanläggningar beräknas 1,7 milj. kr. Riksidrottsförbundet beräknar en höjning till 720 000 kr. av bidragen till distriktsförbunden. — Enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 4 juni 1964 (nr 510) utgår vissa bidrag till berättigade ungdomsorganisationer (prop. 1964: 1, Bil. 10, s. 126—155). Till detta ändamål föreslås 980 000 kr., vilket innebär en höjning med 330 000 kr. Avsikten är att anställa bland annat ytterligare sju konsulenter. — Kostnaderna för förbundets centrala administration beräknas medföra behov av 590 000 kr. för budgetåret 1965/66 på grund av ökade löne- och pensionskostnader. Bland övriga anslagsbehov märks 200 000 kr. till kursverksamheten. Till idrottsinstitutet på Bosön beräknas 190 000 kr., en höjning med 60 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår.

Under innevarande år har ansökts om bidrag till större idrottsanläggningar, vilka representerar ett anläggningsvärde av 30 milj. kr. Kungl. Maj:t har beslutat om en utredning av det statliga stödet till större idrottsanläggningar. I avvaktan på utredningens resultat hemställs om ett belopp av 4 milj. kr.

Till bidrag åt vissa organisationer utanför riksidrottsförbundet har beräknats sammanlagt 900 000 kr. Till förberedelser för svenskt deltagande i de olympiska sommar- och vinterspelen år 1968 bör för budgetåret 1965/66 beräknas 500 000 kr. Vidare bör bland annat till idrott för handikappade beräknas ett bidrag med 150 000 kr. och till stöd åt motionsidrotten vid universiteten ett bidrag av 90 000 kr.

Under bidrag till ungdomsidrott har riksidrottsförbundet ställt samman äskanden från såväl egna som utomstående organisationer.

Svenska korporationsidrottsförbundet understryker betydelsen av motionsidrotten, som är en av huvudgrenarna i dess verksamhet. Medel äskas förutom till den konventionella idrotten till bland annat olika aktioner för en ökad motionsidrott bland ungdom, kvinnor, pensionärer och handikappade. Totalt sett innebär det äskade beloppet en ökning med ca 0,5 milj. kr. jämfört med vad som anvisats för innevarande budgetår. — För förbundets centrala administration erfordras 400 000 kr. för främst löner och pensioner. För upplysning och propaganda beräknas 100 000 kr. Kostnaderna för internationella kontakter uppskattas till 10 000 kr. I sin utbildning av instruktörer anordnar förbundet kurser vid bland annat idrottsinstitutet på Bosön. Kostnaderna härför beräknas till 165 000 kr. — Förbundet har sex distriktsombud placerade i de större städerna, vilkas löne-, pensions- och

resekostnader beräknas uppgå till 300 000 kr. Den företagsgymnastik dessa konsulenter leder erfordrar bidrag med 45 000 kr. — Verksamheten vid de 153 lokalförbunden kräver bidrag med 325 000 kr., förutom särskilda bidrag till idrottsmateriel med 120 000 kr. Bidrag till vissa mindre grundorganisationer utgår med 10 000 kr. — Motionsidrotten för åldringar och jämställda har behov av bland annat en konsulent. Kostnaderna för löner, kurser, materiel och stimulansbidrag till olika organisationer beräknas till 110 000 kr.

Skid- och friluftsförbundet är en förening bestående av direktanslutna individuella medlemmar, sammanförda i lokalavdelningar och distriktsförbund. Som ett specialförbund för friluftsliv och friluftsbetonad sport bedriver förbundet propaganda och upplysningsverksamhet för friluftsskida och naturvård, utbildar instruktörer, uppför friluftsanläggningar och anordnar ungdomsläger. — Det anmälda bidragsbehovet innebär en ökning med ca 40 000 kr. jämfört med vad som anvisats för innevarande budgetår. Under detta anslag hemställs om bidrag med 30 000 kr. för administration, 65 000 kr. till den centrala kursverksamheten, 70 000 kr. till den regionala kursverksamheten och 8 500 kr. till en vinterkurs för läkare eller tillhoppa 173 500 kr. Därutöver äskas i särskild framställning genom riksidsrottsförbundet 90 000 kr. för ungdomsidrotten.

Skolöverstyrelsen ansöker om medel till utbildningskurser för lärare, instruktörer m. fl. i gymnastik, lek och idrott, simning, livräddning och vinteridrott. Det äskade beloppet innebär en höjning med 25 000 kr. jämfört med tilldelade medel för innevarande år. Överstyrelsen anholder ånyo om att de föreskrifter, som gäller för användande av medel från fonden för idrottens främjande till rese- och traktamentsersättningar för kursdeltagare utformas så, att de ansluter sig till de bestämmelser som tillämpas vid överstyrelsens övriga kurser (prop. 1964: 1, Bil. 12, s. 146).

Organisationskommittén för skolungdomens allmänna fjällfärd anholder om anslag med 26 000 kr., varav 25 000 kr. till resebidrag åt gruppleddare vid skolungdomens allmänna fjällfärd och 1 000 kr. till administrationskostnader.

Yttrande

Idrottens samarbetsnämnd, som är ett samarbetsorgan för riksidsrottsförbundet och korporationsidsrottsförbundet och med särskild representation även för De vanföras riksförbund, framhåller (skr. 22/9 1963), att den — liksom föregående år — inte sett som sin uppgift att detaljgranska de olika äskandena eller att i egentlig mening avge något yttrande över dem. Vissa allmänna synpunkter redovisas dock.

Den föreslagna förstärkningen av riksidsrottsförbundets kansli är önskvärd. Nämnden understryker även vikten av att förbundet ges möjlighet att medverka i en önskvärd utbyggnad av konsulent- och instruktörsorganisationen. En sådan skulle betyda mycket för ungdomsidrotten. I fråga om stö-

det åt den egentliga ungdomsverksamheten inom förbundet uttalar nämnden, att gällande kungörelse om statsbidrag till vissa ungdomsorganisationer inte är tillämplig i alla bidragssituationer utan att bidrag här bör lämnas med belopp framräknat efter särskilt övervägande. — Den akademiska idrotten bör ges ökade resurser. Nämnden utgår från att den utredning, som arbetar på uppdrag av universitetskanslersämbetet, kommer att föreslå flera idrottslärare vid universiteten. — Beträffande förbundets yrkande om bidrag till upprustning av idrottsinstitutet på Bosön, betonar nämnden behovet av omedelbara åtgärder. — Riksidrottsförbundets förslag om bidrag till idrottsanläggningar med 4 milj. kr. innebär en ökning med ca 1,8 milj. kr. i förhållande till beräkningarna för innevarande budgetår. Nämnden har i utredningsuppdrag att uttala sig om dessa bidrag och anmäler som underhandsuttalande, att det äskade beloppet ligger inom den ram nämnden kan komma att föreslå. — Angående riksidrottsförbundets äskande om särskilda medel till motionsidrotten framhåller nämnden vikten av att samarbete sker med andra organisationer, främst korporationsidrottsförbundet.

Korporationsidrottsförbundet bör ges möjlighet att förstärka sin lokala organisation. Antalet lokala förbund har ökat kraftigt, men deras administrationsresurser är ofta för små för en effektiv insats. Förbundets äskande om medel till utbildningskurser för instruktörer inom den s. k. pensionärsidrotten tillstyrks.

De vanföras riksförbund bör få medel till en förstärkning av sitt kansli. Verksamheten som bedrivs på åttiotalet orter bör tillföras ökade medel för upplysning och propaganda.

Bidrag till amatörridsporten

Den 28 december 1962 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla sakkunniga för att utreda och avge förslag rörande statens stöd till hästaveln och amatörridsporten samt därmed sammanhängande frågor. De sakkunniga som antagit namnet 1963 års hästutredning har den 14 maj 1964 avgivit ett delbetänkande (Jo 1964: 2; stencilerat) med förslag angående *det statliga stödet till amatörridsporten samt fortsatt civil verksamhet vid arméns rid- och körskola i Strömsholm*.

Betänkandet

Det nuvarande statliga stödet till amatörridsporten utgår från det under nionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln m. m. och fördelas av lantbruksstyrelsen. För innevarande budgetår har 275 000 kr. anvisats. Ur vissa reservationsmedel under anslaget ställs härutöver — i överensstämmelse med beslut av 1959 års riksdag (prop. 45, JoU 13 och 23, rskr 156) — medel till förfogande för bidrag till anordnande av ridhusanläggningar, för innevarande budgetår 600 000 kr. För vart och ett av budgetåren 1962/63—1964/65 utgår vidare

ur samma reservationsmedel enligt beslut av 1962 års riksdag (prop. 1, Bil. 11, JoU 1, rskr 9) bidrag med 50 000 kr. till ridsportens organisationer för den civila verksamheten vid arméns rid- och körskola i Strömsholm. — Statlig kreditgaranti må även beviljas för lån till inköp av bl. a. ridhästar — för innevarande budgetår intill ett belopp av 500 000 kr. Bestämmelser om ridhusbidrag och kreditgarantier finns intagna i kungörelsen den 22 maj 1959 (SFS nr 194).

Inom amatörridsporten är fyra huvudorganisationer verksamma. Av dessa verkar *Riksföreningen för ridningens främjande (Ridfrämjandet)* som en hela landet omfattande organisation till främjande av ridsporten som en folksport. Ridfrämjandets verksamhet inriktas främst på ridutbildning men även på att uppföra och förbättra ridhusanläggningar samt stödja anskaffningen av hästar. *Svenska ridsportens centralförbund*, som verkar för ridsportens utveckling, är även samordningsorgan för tävlingsverksamhet m. m. *De svenska lantliga ryttarföreningarnas centralförbund* är liksom *Svenska ponnyföreningen* en organisation för såväl avel som ridsport.

Av de närmare 200 lokala ridföreningar, som finns i landet, tillhör omkring 165 någon av de nämnda fyra organisationerna, som redovisar tillhoppa omkring 28 000 medlemmar. Hälften av dessa torde vara under 18 år, vilket markerar ridsportens karaktär av ungdomssport. Ridfrämjandet, som är den ojämförligt största huvudorganisationen, har omkring 17 000 medlemmar. Det totala antalet personer som regelbundet rider uppskattas till bortåt 50 000, varav 20 000 använder ponnyhästar. Antalet ridhästar för civilt bruk i Sverige torde f. n. vara omkring 6 000 och ägs till största delen av ridskolor och djurparker.

Utredningen konstaterar, att det civila intresset för ridsporten har ökat medan arméns behov av varmblodiga hästar samtidigt starkt minskat. Den exklusiva prägeln har försvunnit och utövarna är till stor del ungdomar. Ridsportens organisationer har en icke oväsentlig uppfostrande betydelse både genom själva ridningen och genom de studiecirklar och ridläger som föreningarna anordnar. — Utredningen anser, att ridsporten även framgent bör stödjas av det allmänna. — Ridsporten har numera ett sådant egenvärde, att stödet inte behöver motiveras med det angelägna att hålla en mobiliseringsreserv av hästar, och det statliga stödet till ridsporten bör bedömas efter samma grunder, som gäller för övriga grenar inom idrotts- och fri-luftsverksamhet.

Vad gäller den framtida anslagsmässiga behandlingen anser utredningen, att medel bör anvisas över det på riksstatens tionde huvudtitel uppförda anslaget Avsättning till fonden för idrottens främjande.

Beträffande bidragets framtida storlek bör detta fastställas med beaktande av dels ridsportens fortsatta utveckling dels av vad som eljest anvisas av statsmedel till andra idrottsgrenar. Ridorganisationerna

äskar för budgetåret 1965/66 sammanlagt 600 000 kr. eller en ökning med 375 000 kr. Ökningen avser främst kostnader för utbildning av instruktörer, kursverksamhet, utbildning av hästar och bidrag till lokalavdelningar. Utredningen föreslår, att från och med budgetåret 1965/66 ett bidrag på 375 000 kr. räknas in i anslaget Avsättning till fonden för idrottens främjande. Det bör ankomma på riksidsrottsförbundet att fördela beloppet på de olika ridorganisationerna. Dessa bör få disponera bidragen relativt fritt inom avsedda användningsområden.

Utredningen redovisar vissa motiv för höjningen av bidraget. — Medelsanvisningen har under en följd av år i stort sett varit oförändrad. Detta innebär att bidragen med hänsyn till penningvärdeförändringar och det ökade antalet medlemmar relativt sett minskat. — Vissa utgifter bör inte bestridas av anslag till ridsporten. Detta gäller exempelvis uppfödarpremier, premier åt hästägare och hederspriser, som under budgetåret 1962/63 uppgick till dryga 50 000 kr. Det syns slutligen utredningen lämpligt, att ridsportens huvudorganisationer går samman i en central organisation och att denna även söker inträde i riksidrottsförbundet.

I fråga om stödet till anskaffning av hästar framhåller utredningen, att den nuvarande statliga kreditgarantin till lån för inköp av bl. a. ridhästar hittills utnyttjats i begränsad omfattning. Enligt gällande bestämmelser må garanti beviljas endast om lantbruksstyrelsen finner den ställda säkerheten tillfredsställande från allmän synpunkt. Utredningen anser det motiverat att kravet på sådan säkerhet tas bort. Som villkor för kreditgarantin bör istället krävas att den inköpta hästen försäkras betryggande. Det anses vidare ändamålsenligt, att ridföreningarna köper redan utbildade ridhästar hellre än att själva utbilda dem.

Beträffande de statliga bidragen till ridhusanläggningar framhåller utredningen, att den civila ridsporten numera har få möjligheter att använda militära anläggningar. För den fortsatta utvecklingen är man därför nästan helt beroende av tillgången på civila ridhus. Ridfrämjandet har anmält till utredningen, att ett stort antal nya ridhus behövs. Enligt Ridfrämjandet krävs investeringar om mer än 7 milj. kr. De verkliga kostnaderna torde enligt utredningen bli betydligt större. Utredningen anser dock, att både samhällsekonomiska förhållanden och ridsportens egen situation talar för att byggandet av ridhus under de närmaste åren blir förhållandevis obetydligt, bl. a. av den anledningen att en betydande del av de tillgängliga resurserna behövs för att anskaffa ridhästar till redan befintliga anläggningar. Detta utesluter dock inte att nya ridhus bör uppföras. — Under senare år har förhållandevis större belopp funnits tillgängliga för bidrag till ridhus än till andra idrottsanläggningar. Bidragen har finansierats med vissa reservationsmedel som ursprungligen förts över från statens lånefond för hästavelns befrämjande till driftbudgetanslaget Befrämjande av husdjursaveln m. m. Vid en fortsatt förbrukning av nuvarande omfattning be-

räknas dessa medel emellertid vara helt förbrukade med utgången av budgetåret 1966/67. Enligt utredningen bör i fortsättningen — som fallet är med övriga idrottsplats- och idrottshusbyggen — andra huvudmän än staten, då främst kommunerna, ansvara för finansieringen av ridhusanläggningar. Bl. a. med hänsyn till antalet ansökningar om ridhusbidrag på sammanlagt ca 2,5 milj. kr. anser utredningen det motiverat, att ridsporten under en övergångstid får behålla en viss särställning i detta avseende. Vid utgången av budgetåret 1964/65 beräknas ca 1,1 milj. kr. återstå av de reservationsmedel som under anslagsposten Stöd åt hästaveln avsetts för ridhusbidrag. Utredningen föreslår, att av dessa medel 600 000 kr. anvisas för budgetåret 1965/66 och återstoden reserveras för samma ändamål under budgetåret 1966/67. Skulle i enlighet med vad som uttalades av 1964 års riksdag (JoU 1; rskr 9) ytterligare belopp av ifrågavarande reservation komma att anvisas till hästavelns befrämjande, minskar det för ridhusbidrag disponibla beloppet i motsvarande mån. Enligt utredningen bör en särskild plan upprättas över, hur nämnda reservationsmedel bör utnyttjas till bidrag åt aktuella ridhusprojekt. Lantbruksstyrelsen och riksidsrottsförbundets idrottsplatskommitté bör ges i uppdrag att i samråd med vederbörande kommunala samarbetsnämnder upprätta förslag till sådan plan.

Storleken av de framtida bidragen till ridhusanläggningar sedan de nämnda reservationsmedlen är förbrukade måste enligt utredningen bli beroende av vad som totalt kommer att anvisas över idrottsfonden. Utredningen finner det dock önskvärt, att möjligheterna för föreningarna att erhålla ridhusbidrag inte försämras. — Även ansökan om ridhusbidrag bör i fortsättningen inges till riksidsrottsförbundet, som bör inhämta yttrande från lantbruksstyrelsen och överlämna ansökningarna till Kungl. Maj:t för beslut.

I betänkandet redogörs även för *den civila verksamheten vid arméns rid- och körskola i Strömsholm*. Enligt beslut av 1962 års riksdag (prop. 1, Bil. 11, JoU 1, rskr 9) skall den civila verksamheten vid skolan fortgå t. o. m. budgetåret 1964/65. Den nuvarande militära verksamheten vid skolan beräknas emellertid fortgå åtminstone t. o. m. budgetåret 1966/67. Hinder torde således inte föreligga att under denna tid anordna kurser även för civila deltagare. Kostnaderna för sådana kurser bör ridföreningarna själva bestrida på samma sätt som sina ordinarie utgifter. Särskilda medel bör således inte anvisas av staten.

Yttranden

Över betänkandet har yttranden avgivits av överbefälhavaren, socialstyrelsen, statskontoret, riksrevisionsverket, lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen, domänstyrelsen, rikspolisstyrelsen, Sveriges riksidsrottsförbund, Riksföreningen för ridningens främjande, Svenska ridsportens centralförbund, De svenska lantliga ryttarföreningarnas centralförbund, Svenska ponny-

föreningen, Avelsföreningen för svenska varmblodiga hästen, Sveriges skogsägareförbund samt Riksförbundet landsbygdens folk. — Härjämte har Avelsföreningen för svenska varmblodiga hästen, Riksföreningen för ridningens främjande, De svenska lantliga ryttaföreningarnas centralförbund och Svenska ridsportens centralförbund kommit in med en gemensam skrift.

Utredningens förslag biträds i huvudsak av remissinstanserna.

Förslaget om att det statliga stödet till ridsporten i fortsättningen skall utgå från fonden för idrottens främjande tillstyrks av *statskontoret*, *lantbruksstyrelsen*, *Riksidrottsförbundet* och *Riksförbundet landsbygdens folk*. Även *överbefälhavaren*, *Svenska ridsportens centralförbund*, *Riksföreningen för ridningens främjande* och *Avelsföreningen för svenska varmblodiga hästen* tillstyrker men framhåller, att en sådan budgetteknisk åtgärd inte får påverka det nära samband som måste råda mellan aveln och ridsporten. De två sistnämnda förutsätter dessutom, att medel för anskaffning och utbildning av ridhästar anvisas över nionde huvudtiteln.

Beträffande det statliga stödets storlek uttalas i huvudsak följande. *Riksförbundet landsbygdens folk* tillstyrker utredningens förslag att 375 000 kr. bör räknas in i anslaget Avsättning till fonden för idrottens främjande fr. o. m. budgetåret 1965/66. *Överbefälhavaren* biträder detta i princip, men kan f. n. inte ta ställning till om anslaget är tillräckligt för att tillgodose krigsmaktens behov av ridhästar. *Ridsportens huvudorganisationer* erinrar om att de för budgetåret 1965/66 äskat bidrag med 600 000 kr. *Riksidrottsförbundet* tillstyrker att stödets framtida storlek bör bero på dels ridsportens fortsatta utveckling dels vad som anvisas till övrig idrott. *Avelsföreningen för svenska varmblodiga hästen* betonar ridsportens speciella betydelse för den inhemska hästaveln och totalförsvaret. Även *Riksförbundet landsbygdens folk* framhåller betydelsen av att försvaret har tillgång till varmblodiga hästar. *Svenska ponnyföreningen* framhåller, att bestämmelserna för att erhålla statliga bidrag bör utformas så, att även ponnyporten kan få sådana. Detta är för närvarande inte fallet.

Utredningens förslag om ändrade bestämmelser för den statliga kreditgarantin till lån för inköp av ridhästar tillstyrks av *lantbruksstyrelsen*, *Svenska ridsportens centralförbund* och *Riksföreningen för ridningens främjande*. Enligt *överbefälhavaren* bör lantbruksstyrelsen i samråd med försvarets intendenturverk utfärda bestämmelser så att krigsmaktens behov av fältdugliga ridhästar kan tillgodoses. Det är inte lämpligt, att som utredningen föreslår, bestämmelserna modifieras så att små hästar anskaffas. *Statskontoret* finner skäl tala för att stödet till hästanskaffning i den nuvarande formen med statliga kreditgarantier slopas.

Beträffande bidrag till ridhusanläggningar stöder *Riksidrottsförbundet* utredningens förslag och anser att även dessa i fortsättningen bör anvisas över idrottsfonden. Härtill krävs dock en betydligt ökad avsättning för att

inte bidrag till andra idrottsanläggningar skall eftersättas. *Statskontoret* förordar att de tillgängliga reservationsmedlen under anslagsposten Stöd åt hästaveln används till stöd åt hästaveln och föreslår, att bidrag till ridhus anvisas över idrottsfonden redan fr. o. m. budgetåret 1965/66. *Överbefälhavaren* biträder utredningens förslag under förutsättning att bortfallet av det nuvarande direkta stödet åt hästaveln kompenseras på annat sätt.

Avelsföreningen för svenska varmblodiga hästen, Riksföreningen för ridningens främjande, De svenska lantliga ryttaföreningarnas centralförbund och Svenska ridsportens centralförbund stöder utredningens förslag, att bidragen till ridhusanläggningar m. m. vare sig de belastar nionde eller tionde huvudtiteln bör utgå med oförändrat belopp, 600 000 kr. om året. I benämningen ridhusanläggningar m. m. bör även till en viss del få inrymmas kostnaderna för hinderutbildningsmaterial och utbildning av ridskolehästar.

Utredningens förslag om den fortsatta civila utbildningsverksamheten vid arméns rid- och körskola i Strömsholm tillstyrks av de remissinstanser som yttrat sig i frågan, nämligen *skogsstyrelsen, domänstyrelsen, Sveriges skogsägareförbund* samt *Riksförbundet landsbygdens folk*.

Departementschefen

Ett fortsatt ökat idrottsintresse kan glädjande nog konstateras, i synnerhet bland ungdomen. I likhet med idrottens samarbetsnämnd anser jag det väsentligt, att idrottssammanslutningarna ges ytterligare möjligheter att utveckla bland annat konsulent- och instruktörsverksamheten för att härigenom stödja ungdomsidrotten. Om denna verksamhet ej ges ökade resurser, kan riksidsrottsförbundet nödgas minska antalet konsulenter, vilket främst skulle resultera i en nedgång av fritidsgruppverksamheten. En sådan utveckling skulle vara olycklig.

Även beträffande bidragen till större idrottsanläggningar föreligger ett behov som motiverar en höjning av bidraget till fonden. Medel behövs också för att förbereda Sveriges deltagande i 1968 års olympiska spel.

De organisationer som inte är direkt anslutna till riksidsrottsförbundet bör ges ett kraftigare statligt stöd. Korporationsidsrottsförbundet bör således ges möjligheter att ytterligare förstärka sin ombudsmannaorganisation. Även den s. k. handikappidrotten bör stödjas kraftigare.

I anledning av de förslag som 1963 års hästutredning lagt fram om bidrag till amatörridsportens organisationer vill jag framhålla angelägenheten av att denna idrottsgren som utvecklats starkt under senare år får ett tillräckligt stöd även i fortsättningen. Jag förordar, att bidragen från och med budgetåret 1965/66 anvisas över idrottsfonden. För nästkommande budgetår bör därför 375 000 kr. räknas in i det belopp som sätts av till fonden. Som chefen för jordbruksdepartementet tidigare denna dag anført vid anmälan av anslaget Befrämjande av husdjursaveln m. m. bör den 30

juni 1965 återstående odisponerat belopp av viss under anslaget befintlig reservation — som torde uppgå till ca 865 000 kr. — föras till idrottsfonden för att användas som bidrag till ridhusanläggningar m. m. Jag ämnar tillse, att en särskild plan upprättas för hur de särskilda reservationsmedlen skall utnyttjas till bidrag åt aktuella ridhusprojekt. Slutligen erinrar jag om att ärenden rörande statlig kreditgaranti för lån avsedda till inköp av rid- och avelshästar även i fortsättningen kommer att behandlas under nionde huvudtiteln.

Med hänsyn till vad jag nu anfört föreslår jag, att anslaget till fonden för idrottens främjande för nästa år höjs med 3 375 000 kr. till 20 375 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fonden för idrottens främjande* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 20 375 000 kr.

J 5. Avsättning till fonden för friluftslivets främjande

	Anslag
1963/64	2 100 000
1964/65	2 600 000
1965/66 (förslag)	3 000 000

Yrkande

Statens friluftsnämnd (skr. 8/9 1964) hemställer, att anslaget höjs till 6,5 milj. kr. *Skid- och friluftsförfrämjandet* (skr. 28/8 1964) anmäler ett bidragsbehov av 165 000 kr. för nästa budgetår.

Motiv

Statens friluftsnämnd åberopar den promemoria (30/5 1963) som nämnden överlämnat till 1962 års fritidsutredning rörande medelsbehovet i friluftsfonden för de närmaste budgetåren. Enligt de bedömningar som redovisades i promemorian (prop. 1964: 1, Bil. 12, s. 148) erfordras ett årligt tillskott av drygt 5 milj. kr. För innevarande budgetår har emellertid anvisats allenast 2,6 milj. kr.

I skrivelse (17/6 1964) till Kungl. Maj:t har nämnden anmält bland annat, att genom nedskärningen av det äskade beloppet, med hänsyn till redan fattade beslut, enbart ca 1,3 milj. kr. finns tillgängliga för nya bidragsändamål under budgetåret 1964/65. Nämndens möjligheter att medverka i en önskvärd utbyggnad av olika friluftsanläggningar är därigenom starkt begränsade.

Överbeläggningar på många *campingplatser* och *friluftsbad* under sommaren 1964 visar att snabba åtgärder på investeringssidan måste vidtas. De nuvarande *fritidsgårdarna* är flerstädes klart underdimensionerade och alltför få. Tillgången på *semesterstugor* för veckouthyrning är likaledes otill-

räcklig i förhållande till efterfrågan. Härtill kommer att statens understödjande verksamhet på friluftsområdet bör utsträckas till att omfatta även nya områden såsom *lägerverksamhet, utbildning av friluftsledare m. m.* på sätt som nämnden utvecklat i sin promemoria.

Nämnden vidhåller därför önskemålet om en kraftig höjning av anslaget, motiverad redan med hänsyn till inträffade kostnadsstegringar sedan första halvåret 1964 och det snabbt ökande antalet bidragsansökningar. Vid bifall därtill bör nämndens kansli förstärkas. Behovet kan dock — såsom redan sker — i ett övergångsskede tillgodoses genom att biträdande sekreterare tillfälligt anställs.

Skid- och friluftsförfrämjandet — som även äskar bidrag ur fonden för idrottens främjande — anmäler viss ökning av bidragsbehovet för nästa budgetår jämfört med vad främjandet ansökt om för innevarande budgetår.

Departementschefen

Jag är medveten om de från olika håll ökade kraven på ekonomiska insatser från statens sida, när det gäller tillkomsten av friluftsområden och friluftsanläggningar. I avvaktan på att fritidsutredningen lägger fram sitt slutbetänkande tillstyrker jag, att avsättningen till fonden höjs med 400 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fonden för friluftslivets främjande* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 3 000 000 kr.

J 6. Kostnader för vissa nämnder m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	210 000	152 518
1964/65	210 000	
1965/66 (förslag)	210 000	

Under anslaget är medel beräknade för arvoden och expenser m. m. för granskningsnämnden för försvarsuppfinningar, oljelagringsrådet och upplysningsberedningen. De olika institutionerna har beräknat medelsförbrukningen för budgetåret 1965/66 enligt följande.

	1964/65	1965/66
1. Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar (jfr prop. 1955: 1, Bil. 12, s. 113)	5 000	5 000
2. Oljelagringsrådet (jfr prop. 1957: 144)	5 000	5 000
3. Upplysningsberedningen (jfr prop. 1963: 1, Bil. 12, s. 151)	200 000	200 000
	<u>210 000</u>	<u>210 000</u>

Departementschefen

Beräkningarna av medelsbehovet under de olika posterna föranleder inte någon erinran från min sida utan anslaget bör för nästa budgetår tas upp

med sammanlagt 210 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 210 000 kr.

J 7. Bidrag till vissa internationella byråer m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	112 000	144 585
1964/65	124 000	
1965/66 (förslag)	149 000	

Från detta anslag bestrids kostnaderna för Sveriges deltagande i vissa internationella organ. För budgetåret 1965/66 torde under anslaget medel beräknas enligt följande.

	1964/65	1965/66	Förändring
1. Internationella byrån i Paris för utställningar (jfr prop. 1947: 1, Bil. 12, s. 156)	5 000	5 000	—
2. Patentunionens internationella byrå i Genève (jfr prop. 1956: 1, Bil. 12, s. 161)	34 000	43 000	+ 9 000
3. Internationella rådgivande bomullskommittén (ICAC) (jfr prop. 1951: 47)	7 800	7 800	—
4. Internationella studiegruppen för bly- och zinkfrågor (jfr prop. 1960: 1, Bil. 12, s. 284) ..	8 700	8 700	—
5. Internationella kafferådet (jfr prop. 1962: 1, Bil. 12, s. 281)	68 000	84 000	+ 16 000
			+ 25 000

Motiv

2. Det svenska bidraget till Patentunionens internationella byrå i Genève bör för budgetåret 1965/66 räknas upp med 9 000 kr. av redovisningstekniska orsaker, grundade på skiljaktigheter i räkenskapsår.

5. Frågan om Sveriges anslutning till 1962 års internationella kaffeavtal förelades genom proposition 1963 års riksdag, som biföll densamma (prop. 1963: 27; UU 2; rskr 78). Den beräknade höjningen av det svenska bidraget för budgetåret 1965/66 föranleds av att Sverige tilldelats flera röster och att bidraget för varje röst höjts.

Departementschefen

De föregående beräkningarna av medelsbehovet under anslaget föranleder inte någon erinran från min sida. Till de i sammanställningen upptagna olika ändamålen bör sålunda anvisas sammanlagt 149 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

178 Statsverkspropositionen år 1965: Bil. 12: Handelsdepartementet

att till Bidrag till vissa internationella byråer m. m. för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 149 000 kr.

J 8. Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1963/64	150 000	153 067	88 416
1964/65	100 000		
1965/66 (förslag)	100 000		

Från anslaget bestrids kostnaderna för svenskt deltagande i olika former av nordiskt samarbete, bland annat i nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete, nordiska ekonomiska samarbetsutskottet och nordiska kommittén för konsumentfrågor. Ur anslaget täcks också kostnaderna för Sveriges deltagande i det fortsatta nordiska samarbetet på patentlagstiftningens område.

Departementschefen

Under detta anslag uppskattar jag medelsbehovet för nästa budgetår till oförändrat 100 000 kr. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

I: Statens affärsverksfonder

D. Statens vattenfallsverk

Av balansräkning per den 30 juni 1964 för statens vattenfallsverks fond framgår, att verkets tillgångar uppgår till sammanlagt 6 326,4 milj. kr., varav 6 009,6 milj. kr. belöper på naturtillgångar och anläggningar, 74,7 milj. kr. på inventarier och förråd samt återstoden på poster av finansiell natur.

Kapitalbehållningen, inklusive balanserade överskottsmedel, uppgår till 4 671,4 milj. kr. Under budgetåret 1963/64 har behållningen ökat med 172,0 milj. kr.

Överskottet för budgetåret 1963/64 uppgick i procent av det i medeltal disponerade kapitalet till 6,5 mot 6,2 under budgetåret 1962/63.

Vattenfallsstyrelsen

I skrivelser den 31 augusti och den 24 september 1964 har vattenfallsstyrelsen framlagt sina petita för budgetåret 1965/66.

1: D. 1 Kraftstationer m. m.

	Ing. behålln.	Anslag	Utgift
1963/64	36 275 000	430 000 000	384 947 000
1964/65	81 328 000	330 000 000	360 000 000
1965/66 styrelsen	151 328 000	310 000 000	325 000 000
departementschefen	151 328 000	310 000 000	325 000 000

Kraftförsörjningen

Nederbörden under budgetåret 1963/64 uppgick i hela landet till 101,5 % av den normala, vilket innebär att nederbörden under året var något större än närmast föregående budgetår. I Norrland var nederbörden inte mindre än 118 % av den normala, i Svealand endast 94,5 % eller samma som under närmast föregående budgetår och i Götaland 89 % av normalvärdet. Landets vattenmagasin, som tillsammans rymmer vatten motsvarande ca 15 800 GWh² elenergi, var vid början av budgetåret 1963/64 fyllda till 69 %. Fyllnadsgraden förbättrades under hösten till följd av riklig nederbörd med åtföljande höstflod i samtliga älvar och uppnådde ett högsta värde av 86 %

¹ Preliminära siffror.

² GWh (gigawattimmar) = miljoner kilowattimmar.

i slutet av oktober. Tillrinningen till magasinen var under perioden november—februari ungefär normal. Snötillgången i landet var vid vårflodens början mestadels mindre än normal, varför tillrinningen under våren fram till budgetårets slut blev lägre än den normala. Magasinen avtappades successivt under vintern och fyllnadsgraden var vid avsänkingsperiodens slut 19 %, vilket är 6 procentenheter lägre än genomsnittsvärdet vid denna tid. Vid budgetårets utgång hade magasinsinnehållet ökat till 73 %.

Elproduktionen inom landet utgjorde 42 402 GWh, varav 40 143 GWh (94,7 %) vattenkraft. Motsvarande produktionssiffror för närmast föregående budgetår var resp. 39 919 GWh och 37 525 GWh (94,1 %). Ökningen av vattenkraftproduktionen uppgick sålunda till ca 2 500 GWh. Under budgetåret tillkom nya vattenkraftstationer med en medelårsproduktion motsvarande ca 2 800 GWh. Från Norge importerades 1 000 GWh vattenkraft.

Den totala belastningen inom landet exklusive leveranser till elångpannor och export uppgick under 1963/64 till 40 243 GWh, vilket innebär en ökning med 8,0 % jämfört med närmast föregående budgetår. För leveranser till elångpannor avsattes 1 749 GWh och exporten utgjorde 1 314 GWh.

Beträffande produktionsförhållandena i *det statliga kraftsystemet* framgår följande av styrelsens uppgifter.

Vattenkraftproduktionen uppvisar en betydande ökning jämfört med budgetåret 1962/63. Anledningen var framför allt att två nya kraftstationer togs i drift under 1963/64, nämligen Messaure i Lule älv och Gardikfors i Ume älv. Tillskottet i energiproduktion under ett medelår från dessa stationer beräknas uppgå till 1 880 GWh. Värmekraftproduktionen utgjorde endast 13 GWh och tillfälliga inköp inom landet 302 GWh. 393 GWh importerades och bestod av vattenkraftöverskott från Norge. Den totala belastningen, som innefattar all tillfällig belastning (även elpannekraft och export), blev 20 287 GWh.

Av den under budgetåret 1963/64 totalt disponibla elenergin åtgick för prima belastning 15 758 GWh och för tillfällig belastning 4 529 GWh. Av sistnämnda belopp levererades till elångpannor inom landet 888 GWh och exporterades 1 238 GWh. Av exporten gick 657 GWh till Danmark och 581 GWh till Finland. Återstående tillfällig belastning 2 403 GWh betingades huvudsakligen av att samkörande företag utnyttjade vattenkraftöverskott för att minska produktionen i sina värmekraftanläggningar. Belastningen exklusive elångpannor och export kom sålunda att uppgå till 18 161 GWh, vilket innebär en ökning jämfört med närmast föregående budgetår av 2 163 GWh eller 13,5 %.

Den totala försäljningen av fast kraft var under budgetåret 1963/64 14 009 GWh mot 13 417 GWh under föregående budgetår, innebärande en uppgång med 4,4 %. Motsvarande ökning under budgetåret 1962/63 var 6,1 %. Försäljningen till de direkta industriabonnenterna uppvisade totalt en bättre utveckling än under närmast föregående budgetår. Leveranserna

av fast kraft uppgick till 5 606 GWh, vilket motsvarar en ökning med 6,6 % jämfört med 3,4 % under 1962/63. Den högre ökningstakten förklaras till stor del av tillkomsten av de petrokemiska industrierna i Stenungsund, där den första etappen nu är klar och igångkörning pågår, samt av försäljning till den nytillkomna utvidgningen av aluminiumfabriken vid Sundsvall. För de stora förbrukargrupperna massa- och pappersindustri och stålverk var däremot ökningen avsevärt lägre än under budgetåret 1962/63. Orsaken härtil var delvis, att vissa företag upphört att vara verkets abonnenter och att andra köpte frivillig kraft eller producerade egen kraft i större utsträckning än tidigare i stället för att utnyttja sina abonnemang på prima kraft.

Försäljningen till gruppen samfärdsel, väsentligen bestående av de elektrifierade statsbanorna, har minskat något sedan föregående budgetår, sannolikt delvis beroende på temperaturförhållandena.

Försäljningen till återdistributörer har ökat avsevärt mindre än under föregående budgetår (3,4 % resp. 8,7 %). Detta beror främst på att leveranserna till övriga kraftföretag absolut sett minskat. Försäljningen till samhällsdistributörer uppvisar fortfarande en betydande uppgång (7,1 % mot 9,5 % föregående budgetår), medan ökningen för landsbygdsdistributörerna uppgick till endast 3,0 % jämfört med 12,0 % under 1962/63. Den lägre ökningstakten under det senare budgetåret torde till stor del förklaras av att vintern 1963/64 var mildare än vintern 1962/63.

Elbelastningen i hela landet ökade under budgetåret 1963/64 i förhållande till året 1962/63 med 8,0 %, vilket är något högre än enligt Centrala driftledningens (CDL) prognos av år 1961. Denna räknade för första hälften av 1960-talet med 6,4 % om året. Med hänsyn till den något lägre stegringstakt, som varit rådande de förutvarande två åren, innebär den senaste årsökningen en återhämtning och att belastningsnivån nu ganska väl ansluter sig till nämnda prognos. En ny CDL-prognos, som skall utsträckas till år 1975, är för närvarande under utarbetande. Den sannolika utvecklingen av vattenfallsstyrelsens kraftavsättning har år 1964 ingående undersökts för kommande 10-årsperiod. Här refereras i korthet den framkomna prognosen.

För *industrin* i dess helhet syns utvecklingen av kraftförbrukningen fortskrida i ungefär samma takt som förutsatts i föregående prognos. Styrelsens leveranser till de direkt anslutna industriabbonnenterna väntas sålunda under 1960-talet öka med i genomsnitt 4,6 % om året och under första delen av 1970-talet med 4,5 % per år. Den kemiska industrins elkonsumtion ökar betydligt, 7,5 % om året under 1960-talet, till stor del beroende på tillkomsten av de petrokemiska anläggningarna i Stenungsund. Planerna för den fortsatta utbyggnaden av dem är dock liksom motsvarande kraftbehov ännu oklara. Leveranserna till den relativt kraftkrävande massa- och pappersindustrin beräknas öka med endast 1,8 % om året under 1960-talet och med 2,7 % om året därefter. Härvid inverkar de inom före-

tagen goda möjligheterna till ökad produktion av mottryckskraft samt bortfall av vissa abonnenter.

Vattenfallsstyrelsens leveranser till gruppen *samfärdsel* domineras helt av de elektrifierade statsbanornas förbrukning, vilken ökar endast långsamt. Övriga abonnenter inom denna konsumentgrupp är främst televerkets sändar- och länkstationer, vilkas elbehov ökar avsevärt på grund av TV-nätets utbyggnad. Totala tillväxten för samfärdselgruppen blir dock endast 1,5 % om året.

Huvudgruppen *återdistributörer*, vilken omfattar abonnentgrupperna kraftföretag, samhällsdistributörer och landsbygdsdistributörer, inrymmer en avsevärd del industriförbrukning. De två sista undergrupperna domineras dock av distribution till hushåll, jordbruk, handel och annan serviceverksamhet, såsom skolor och sjukhus.

Kraftföretagsgruppen består av företag med stora egna produktionstillgångar och med möjligheter att ytterligare utöka dessa. Planerna härför är ännu till största delen oklara. En av den nya Konti-Skanförbindelsen mellan Göteborg och Jylland möjliggjord leverans, 500 GWh per år under tiden 1965—71, varom avtal träffats, räknas i prognosen till denna grupp. Under 1960-talet väntas kraftföretagsgruppen öka med 7,5 % om året men med en reducering av ökningstakten därefter till 1,5 % om året.

Samhällsdistributörerna uppvisar en betydande ökning, som beror på den starka samhällstillväxten i landet och för vattenfallsstyrelsens del även på att distributörerna i några av de snabbast växande tätortsområdena hör till verkets abonnenter. En förutsättning är, att den väsentligen på vattenkraft baserade fjärrdistribuerade elkraften visar sig konkurrenskraftig gentemot alternativet egen värmekraftalstring. Ett ytterligare osäkerhetsmoment är den omfattning, i vilken föreliggande planer på egen produktion av mottryckskraft i förening med fjärrvärmedistribution kommer att bli realiserade.

Den mest betydande förändringen ifråga om distributörernas avsättningsmöjligheter, som kan tillkomma och medföra mera avsevärd ökning av elkonsumtionen, torde vara elektrisk bostadsuppvärmning. Under år 1963 bedrevs utredningar härom på flera håll, bl. a. av vattenfallsstyrelsen, som speciellt studerade betingelserna för småhus. Resultatet kan betecknas som gynnsamt. Med hänsyn till husbyggnadsmarknadens betydande trögrörlighet och till att flertalet återdistributörer ännu inte tagit ställning till de avsevärt förändrade distributionsbetingelser, som blir följden av mer allmän elvärmning av bostäder, torde introduktionsförloppet bli ganska tidskrävande. De sekundära vinsterna är dock betydelsefulla. Speciellt värdefull är kanske minskningen av de luftföroreningar, som blivit alltmer uppmärksammade. Initialintresset för elvärme är stort. I 1964 års prognos har hänsyn till förväntad elvärme tagits genom att tillväxttakten för distributionsföretagen räknats upp. Höjningen har anpassats efter sannolik befolkningsutveckling, bostadsbyggande m. m. inom olika områden.

Sammantaget beräknas försäljningen till samhällsdistributörerna under 1960-talet årligen öka med 7,2 % och under början av 1970-talet med 6,8 %. Motsvarande värden för landsbygdsdistributörerna blir resp. 7,0 % och 8,1 %.

För *verkets direkta detaljdistribution*, inom vilken elvärmeintroduktionen kan förväntas ske snabbare, har erhållits 7,7 % årsökning under 1960-talet och 8,4 % därefter.

För återdistributörer och egen detaljdistribution erhålls sammantaget en ökning av 7,3 % per år under 1960-talet och 6,2 % per år för början av 1970-talet. Den lägre siffran för senare delen av perioden beror på att några elverk då väntas anlägga egna värmekraftverk.

Efter tillägg för oförutsett och en viss kvantitet frivilliga leveranser ger den sålunda genomförda detaljerade undersökningen en *total kraftförsäljning*, som mycket nära överensstämmer med motsvarande resultat av närmast föregående studium av belastningsutvecklingen. Kraftbehovet inklusive överföringsförluster beräknas sålunda under budgetåret 1970/71 uppgå till 25 600 GWh och under budgetåret 1974/75 till 31 400 GWh. Detta motsvarar för 1960-talet en tillväxt av 5,8 % om året och för första hälften av 1970-talet 5,2 % om året.

Utbyggnadsprogrammet

Då den nya undersökningen rörande belastningsutvecklingen givit en prognos, som mycket nära stämmer överens med den tidigare tillämpade, har vattenfallsstyrelsen ansett det lämpligt att bibehålla nu gällande utbyggnadsprogram för produktionsapparaten oförändrat, vilket också är praktiskt möjligt. Detta innebär, att Gallejaur i Skellefte älv blir driftklar under budgetåret 1964/65. Nästa kraftstation, Letsi i Lilla Lule älv, beräknas komma i drift under senare delen av budgetåret 1966/67. Under budgetåret 1967/68 beräknas Seitevare i samma älv bli driftklar samt även Ajaure i Ume älv. Redan beslutade regleringar bör även genomföras enligt föreliggande arbetsprogram.

Det tredje aggregatet i Stenungsund beräknas planenligt bli taget i drift under första hälften av budgetåret 1966/67. Arbetet med Marvikens kraftstation fortgår med i princip oförändrad målsättning. Utvecklingen har dock fört med sig dels betydande osäkerhet om när anläggningen blir färdig för drift och om den produktion av elenergi, som under de första åren kan påräknas, dels också en omläggning av relationerna mellan Aktiebolaget Atomenergis och vattenfallsstyrelsens anparter i utbyggnadsarbetet.

Av följande tabell framgår hur belastningen enligt prognosen beräknas bli tillgodosedd under budgetåren 1966/67—1970/71 i händelse av exceptionella torrårsförhållanden. Enhet är GWh per år.

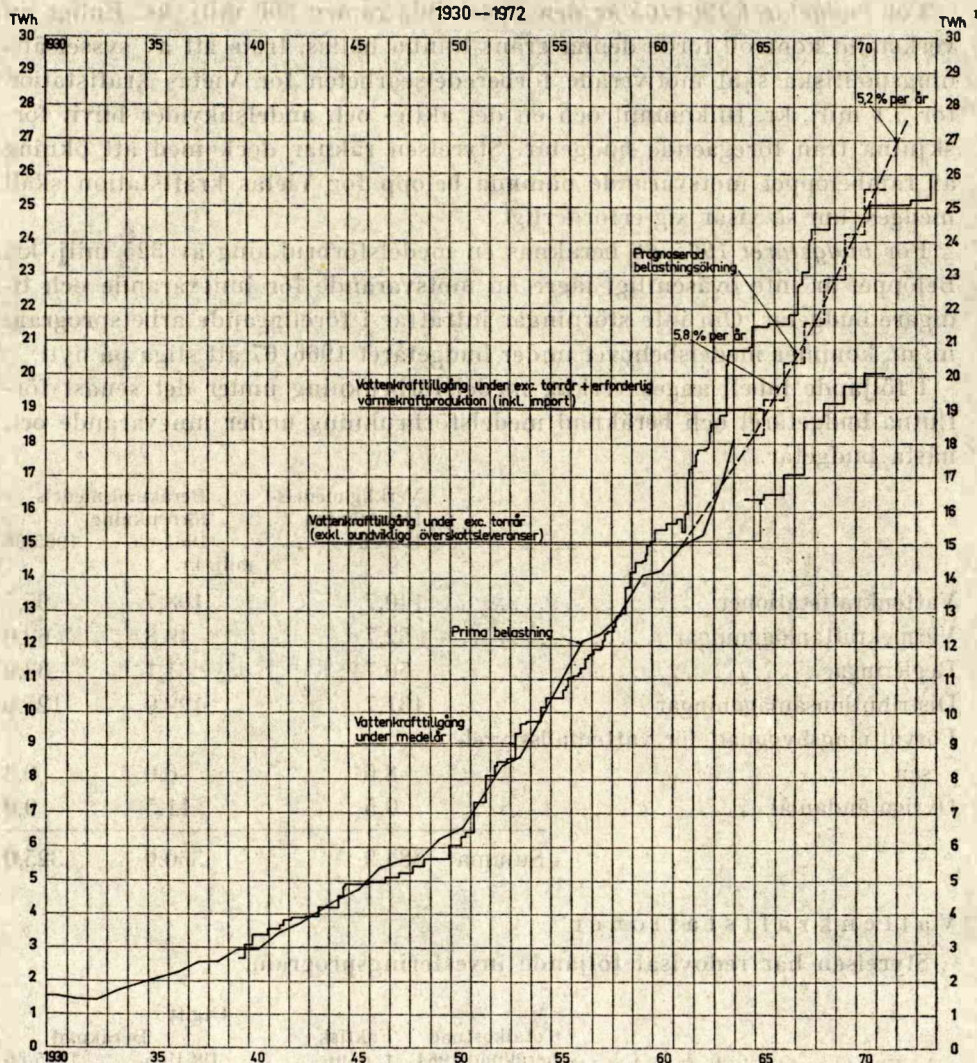
	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71
<i>Belastning</i>					
Prima belastning enligt normalårsprognosen	20 400	21 600	22 900	24 300	25 600
Tillkommande prima belastning vid exceptionella torrårsförhållanden	500	500	500	500	500
Oundvikliga överskottsleveranser .	800	900	800	600	400
Summa belastning	21 700	23 000	24 200	25 400	26 500
<i>Kraftproduktion</i>					
Från befintliga och beslutade vattenkraftanläggningar inkl. förutsatta regleringar	18 400	20 100	20 500	20 800	20 800
Från nu föreslagna nya vattenkraftanläggningar	—	—	—	—	200
Från egna befintliga och beslutade värmekraftanläggningar (inkl. Marviken)	2 600	2 500	2 700	3 000	3 700
Kraftinköp från andra företag inkl. import	700	400	1 000	1 600	1 800
Summa produktion	21 700	23 000	24 200	25 400	26 500

I balanserna har förutsatts, att Marviken ger ett produktionstillskott under budgetåren 1969/70 och 1970/71 av 300 à 350 GWh om året. Beloppen kraftinköp från andra företag inkl. import innefattar även viss import av värmekraft över likströmsförbindelsen med Jylland (Konti-Skan).

Till och med budgetåret 1969/70 kan enligt tabellen belastningen tillgodoses med redan beslutade anläggningar. För att täcka därefter tillkommande kraftbehov erfordras ytterligare utbyggnader. För budgetåret 1970/71 ordnas detta bäst genom att Gejmåns kraftstation i Ume älv och Abelvattnets reglering färdigställs till hösten 1970. Lämpligt avvägd byggnadstakt erhålls, om arbetena påbörjas under sommaren 1965, vilket innebär att begynnelseanslag erfordras för budgetåret 1965/66.

För att tillgodose det ökade kraftbehovet under första hälften av 1970-talet erfordras ytterligare utbyggnader. Av dessa har de, som avses komma i drift under budgetåret 1971/72, så kort byggnadstid, att de inte behöver påbörjas under budgetåret 1965/66. För att färdigställas till budgetåret 1972/73 är Vietas kraftstation i Stora Lule älv och en utökning av regleringen vid Suorva förmånligast. För dessa objekt är lämplig byggnadstid så lång, att byggnadsarbetena bör sättas igång senast under budgetåret 1965/66. Därmed ernås även en gynnsam samordning med arbetena för Satisjaures reglering.

STATENS VATTENFALLSVERK
Kraftförbrukning och krafttillgång
 1930—1972

¹ TWh (terawattimmar) = miljarder kilowattimmar.

Medelsförbrukningen under budgetåren 1963/64—1965/66

Den för de ramreglerade investeringarna under *budgetåret* 1963/64 föreskrivna gränsen var 400 milj. kr. Medelsförbrukningen under samma budgetår blev 384,9 milj. kr., d. v. s. 15 milj. kr. mindre än rambeloppet. Avvikelsen förklaras i huvudsak av att uppgörelser beträffande ersättningsbetalningar m. m. för regleringar som tagits i bruk icke kom till stånd i beräknad omfattning, av att Karats reglering uppskjutits samt av att vissa för-

värv av aktier och andelar i elektriska distributionsföretag inte kunde ske förrän under innevarande budgetår.

För *budgetåret 1964/65* är den fastställda ramen 360 milj. kr. Enligt nu verkställd kontroll torde denna gräns kunna hållas, trots att av sysselsättningspolitiska skäl motiverade förberedelsearbeten för Vietas kraftstation för 5,1 milj. kr. tillkommit och en del aktie- och andelslikvider blivit förskjutna från föregående budgetår. Styrelsen räknar dock med att ökning av rambeloppet motsvarande nämnda belopp för Vietas kraftstation skall medges, om så visar sig erforderligt.

För *budgetåret 1965/66* beräknas en medelsförbrukning av 325 milj. kr. Beloppet är inte oväsentligt lägre än motsvarande för innevarande och tidigare budgetår. Om inte störningar inträffar i föreliggande arbetsprogram m. m. kommer medelsbehovet under budgetåret 1966/67 att stiga på nytt.

I följande tabell anges verklig medelsförbrukning under det senast förflutna budgetåret och beräknad medelsförbrukning under innevarande och nästa budgetår.

	Verklig medels- förbrukning 1963/64	Beräknad medels- förbrukning 1964/65 milj. kr.	1965/66
Vattenkraftstationer	140,7	108,7	95,7
Värmekraftanläggningar	52,7	49,8	62,0
Regleringar	50,7	61,1	33,0
Distributionsanläggningar	131,7	122,9	125,0
Förvaltningsbyggnad för vattenfallsstyrelsen	8,6	6,0	0,3
Övriga ändamål	0,5	11,5	9,0
Summa	384,9	360,0	325,0

Vattenkraftstationer

Styrelsen har redovisat följande investeringsprogram.

	Totalkostnad beräknad 1964	Faktisk t. o. m. 30.6. 1964	Utgift 1964/65	Beräknad 1965/66
I. Förelag påbörjade före den 1/7 1964			tusental kronor	
Ajaure kraftstation	63 000	20 900	10 500	10 000
Rusfors kraftstation	61 000	59 300	1 600	100
Gallejaur kraftstation	110 000	93 300	14 000	1 500
Seitevare kraftstation	135 000	52 200	26 000	8 500
Messaure kraftstation	295 000	282 000	8 000	1 000
Letsi kraftstation	225 000	108 800	26 500	31 000
Porsi kraftstation	143 000	137 600	4 400	500
Laxede kraftstation	114 000	110 600	400	700

	Totalkostnad beräknad 1964	Faktisk t. o. m. 30.6. 1964	Utgift 1964/65 tusental kronor	Beräknad 1965/66
Efterarbeten och skaderegleringar för i drift tagna kraftstationer			4 200	1 200
Kapitalinsatser för ersättningskraft.....			8 000	6 500
Summa			103 600	61 000
II. Företag som påbörjas 1964/65				
Vietas kraftstation	195 000	—	5 100	31 500
III. Företag avsedda att påbörjas 1965/66				
Gejmåns kraftstation	47 000	—	—	3 200
Totalsumma	—	—	108 700	95 700

Gallejaur kraftstation beräknas bli driftklar vid årsskiftet 1964/65. För Rusfors, Porsi och Laxede föreligger någon kostnadshöjning i förhållande till de föregående år upptagna beloppen beroende på oförutsedd stegring av kostnaderna för skadereglering. Även för Messaure medför höjda kostnader för virkesutdrivning, maskinsal och utskov samt en verkningssgradspremie till generatorleverantören, att slutkostnaden stiger något. Därutöver kan, som angavs redan år 1963 (prop. 1964: 1, Bil. 8, s. 336) tillkomma ett belopp för förvärv av fallandel, om inget avtal om frikraft kommer till stånd. För Gallejaur beräknas trots den allmänna kostnadsstegringen lägre anläggningskostnad än tidigare, nämligen 110 milj. kr. i stället för 115 milj. kr. vid 1963 års prisnivå. Orsaken är huvudsakligen att de stora kanalschaktningarna samt bergarbetena kunnat utföras till lägre kostnad än som ursprungligen beräknats.

Ajaure kraftstation

En närmare redogörelse för utbyggnaden har lämnats i 1961 års statsverksproposition (Bil. 28, s. 102). Sedermera har emellertid huvuddata ändrats något såsom angavs i 1963 års statsverksproposition (Bil. 8, s. 384). Sålunda kommer fallhöjden att variera mellan 44 och 58,5 m, och utbyggnadsvattenföringen blir 150 m³ per sekund, maximieffekten 85 000 kW och den genomsnittliga produktionsförmågan 325 GWh per år vid det regleringsstadium som beräknas råda, då stationen tas i drift. Anläggningen beräknas nu kosta 63 milj. kr. Minskningen i förhållande till tidigare angivna 66 milj. kr. vid 1963 års prisnivå har kommit fram vid ny kalkyl på grundval av det säkrare underlag, som nu föreligger.

Älven har lagts om till omloppstunneln förbi arbetsplatsen. Schaktning-
en för jorddamm, utskov och intag har avslutats. Berggrunden under jord-
dammens kärna har rensats och injekterats och utläggningen av morän-
kärnan och stödfyllningen har påbörjats. Maskinstationen med anslutande
utrymmen har i huvudsak sprängts färdig och maskinsalens tak har klätts
in med ett betongvalv. Nedfartsorten till avloppstunneln och sugröret har
sprängts färdig. Under 1964 års lågvattenperiod utsprängdes översta pallen
i förskärningen för avloppstunnelns nedströmsände.

Gejmåns kraftstation

Anläggningen, för vilken vattenfallsstyrelsen föreslår beslut och begyn-
nelseanslag, skall utnyttja en fallhöjd om ca 250 m mellan sjöarna Bleriken
och Övre Björkvattnet i Umeälvens biflöde Gejmån. Den sistnämnda sjön
ingår i Gardikens regleringsmagasin. Ovanför Bleriken ligger Abelvattnet,
där enligt planerna samtidigt med Gejmåns utbyggnad ett regleringsmaga-
sin om 400 milj. m³ anordnas.

Enligt föreliggande utbyggnadsförslag uppförs en damm över ån ca 300 m
nedströms Bleriken. Dammen, som blir ganska låg, medger en mindre re-
glering av Bleriken. Från denna sjö leds drivvattnet via en kort kanal och
en ca 2,2 km lång tilloppstunnel fram till drivvattenintaget, beläget i berg.
Därifrån går vattnet genom en vertikal tilloppstubb till den underjordiska
maskinstationen, varifrån vattnet avleds genom en ca 4,6 km lång avlopps-
tunnel till Övre Björkvattnet. Två biflöden, Skurträskbäcken och Skid-
träskbäcken, beräknas bli utnyttjade i anläggningen. Den förra leds ned i
drivvattenintaget och den senare via en ca 1,4 km lång tunnel till Bleriken.

Anläggningens bruttofallhöjd blir 255 m och utbyggnadsvattenföringen
25 m³ per sekund. Stationen förses med ett maskinaggregat, som får en
effekt av 57 000 kW. Den genomsnittliga produktionsförmågan blir 280
GWh per år efter reglering av Abelvattnet. Anläggningskostnaden har be-
räknats till 47 milj. kr. Kronan äger helt den naturkraft, som kommer att
utnyttjas i stationen.

Seitevare kraftstation (jämte reglering av Tjaktjajaure)

Redogörelse för anläggningen har lämnats i 1962 års statsverksproposi-
tion (Bil. 8, s. 238). Den ändringen har numera gjorts, att stationen utan
ändring av maximieffekten förses med ett stort aggregat i stället för två
mindre, varjämte inga förberedelser för ytterligare utbyggnad vidtas. An-
läggningens bruttofallhöjd blir 182 m och utbyggnadsvattenföringen 120 m³
per sekund. Maximieffekten blir 190 000 kW och den genomsnittliga pro-
duktionsförmågan 725 GWh per år. Sammanlagda anläggningskostnaden för
Seitevare kraftstation och Tjaktjajaures reglering, 215 milj. kr., har trots
allmän uppgång av kostnadsnivån sedan år 1963 inte förändrats tack vare

de besparingar, som nämnda ändringar medför. Fortfarande beräknas 135 milj. kr. belöpa på kraftstationen.

Fångdammarna för stenfyllnadsdammen har byggts, varvid vattenomläggning till omloppstunneln skett. Grundläggnings- och fyllningsarbeten för dammen pågår. Tillfartstunneln till maskinstationen har sprängts färdig. Sprängningar för avloppstunneln pågår.

Letsi kraftstation

Redogörelser för utbyggnaden har lämnats i 1959 och 1961 års statsverkspropositioner (Bil. 27, s. 100 och Bil. 28, s. 104). Fallhöjden blir 136 m, utbyggnadsvattenföringen 220 m³ per sekund, maximieffekten 268 000 kW och den genomsnittliga produktionsförmågan 1 700 GWh per år efter det att planerade sjöregleringar i vattendraget ovanför stationen genomförts. Kostnaden, inklusive andel i gemensamma kostnader för fiske, har beräknats till oförändrat 225 milj. kr.

För stenfyllnadsdammen har fyllningsarbetena pågått. Totalt har ca 20 % av massorna lagts ut. I utskovspartiet har berget sprängts ut. Större delen av tubintaget har gjutits. I maskinsalen har betonggjutningar påbörjats. Det 140 m höga hiss- och kabelschaktet har glidformgjutits. Tillloppstuber-na, sugrören och takorten i avloppstunneln har sprängts ut.

Vietas kraftstation

Stora Lule älv har i sin övre del de två fallsträckorna Suorva-Langas, vilken innefattar Stora Sjöfallet, och Satisjaure-Langas. Den sistnämnda är belägen i älvens biflöde Vietasjokk. Avsikten är att utnyttja båda fallsträckorna i en anläggning, benämnd Vietas kraftstation, beträffande vilken vattenfallsstyrelsen föreslår beslut och begynnelseanslag. Kronan är ägare av naturkraften.

Maskinstationen skall placeras ca 1 km norr om Vietasjokks mynning i Langas. Till maskinstationen leds vattnet i två tillloppstunnlar, en från Suorva och en från Satisjaure, resp. 7 och 5 km långa. Från maskinstationen till sjön Langas leds vattnet i en kort avloppstunnel och en kort avloppskanal, tillsammans ca 1 km långa.

Fallhöjden beräknas vid full dämning i respektive magasin bli 82,5 m för Satisjaure-delen och 78,5 m för Suorva-delen under förutsättning att den planerade utökningen av Suorvamagasinet kommer till utförande. Utbyggnadsvattenföringen blir nominellt 300 m³ per sekund fördelad på två maskinaggregat. Stationen planeras för utökning med ett tredje aggregat i ett senare skede. Den nu aktuella utbyggnaden får, under samma förutsättning beträffande Suorvaregleringen som tidigare nämnts, en maximieffekt av 210 000 kW och en genomsnittlig produktionsförmåga av ca 1 100 GWh

per år, varvid räknats med att 100 milj. m³ vatten per år skall släppas fram i Stora Sjöfallet under turisttid.

Anläggningskostnaden har beräknats till 195 milj. kr. vid 1963 års prisnivå. I beloppet ingår 18 milj. kr., utgörande andel i kostnaden för vägen Luspebryggan-Vietas, för vilken redogörs i avsnittet om regleringsföretag i samband med Satisjaures reglering.

Som angivits i avsnittet om medelsförbrukningen under de aktuella budgetåren, kommer av sysselsättningspolitiska skäl en del förberedelsearbeten att genomföras under innevarande budgetår intill en beloppsgräns av 5,1 milj. kr. i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1964.

Efterarbeten och skaderegleringar för kraftstationer, som tagits i drift

De belopp — som tagits upp i sammanställningen — avser skadeersättningar, som väntas bli utbetalade enligt dom eller avtal, och smärre efterarbeten vid kraftstationer, som är i drift.

Kapitalinsatser för ersättningskraft m. m.

Sedan den år 1963 omnämnda frågan om förvärv av andel i Hissmofors kraftstation förfallit, avser beloppen de likaledes förra året omförmälda andelarna i Sällsjö och Båtfors kraftstationer (prop. 1964: 1, Bil. 8, s. 338) samt i någon utsträckning lån till Bergeforsens kraftaktiebolag, vars ersättningar för fiske emellertid blev till huvudparten ordnade under budgetåret 1963/64.

Värme kraft stationer

Vattenfallsstyrelsen har redovisat följande investeringsprogram.

	Totalkostnad beräknad 1964	Faktisk t. o. m. 30.6. 1964	Utgift Beräknad 1964/65	1965/66
			tusental kronor	
Stenungsunds kraftstations andra				
utbyggnad	161 000	63 400	31 600	29 000
Ågesta kraftvärmeverk	84 700	88 600	— 3 900	—
Marvikens kraftstation	269 000	39 400	22 100	33 000
Summa	—	—	49 800	62 000

Stenungsunds kraftstations andra utbyggnad

För den andra utbyggnadsetappen, omfattande insättning av ett tredje aggregat, har redogörelse senast lämnats i 1963 års statsverksproposition (Bil. 8, s. 383). Detta tredje aggregat får en effekt av 275 000 kW. Kostnaden för denna etapp inkl. oljelagringsanordningar beräknas till 161 milj. kr., d. v. s. trots allmän kostnadsstegring samma belopp som föregående år.

I maskinsalen med angränsande utrymmen pågår inbyggnadsarbetena. Betongarbetena i bland annat kontrollrums- och transformatorutrymmena är i det närmaste avslutade. Sprängningsarbetet i oljelagret är avslutat och den nya råvattenledningen har tagits i drift. Montagearbeten för servicesystem samt lokalkraft- och belysningsanläggningarna har påbörjats.

Marvikens kraftstation

För stationens utformning samt för ansvarsfördelningen vid dess utbyggnad av Aktiebolaget Atomenergi och vattenfallsstyrelsen gemensamt har redogjorts senast i prop. 1963: 72. Sedan det anslagsbelopp om 11,5 milj. kr., som styrelsen under budgetåret 1963/64 disponerade för atombolagets räkning gått bort, har kostnaden för styrelsens del av anläggningen beräknats till 269 milj. kr.

Efter det att erforderliga tillstånd (koncession och vattendom) erhållits, påbörjades de egentliga anläggningsarbetena på byggnadsplatsen den 18 november 1963. Sedan arbetena av arbetsmarknadsskäl begränsats till att omfatta röjnings- och förberedelsearbeten, har arbetet pågått på tillfartsvägen, yttre vatten- och avloppssystem samt på arbetsplatsprovisorier, såsom mässannex, huvudkontor, centralmatsal och ungarbostäder.

Regleringsföretag

Vattenfallsstyrelsen har redovisat följande sammanställning över verkets kostnader för pågående och planerade regleringsföretag. Beträffande kostnaderna för vissa delprojekt hänvisas till akten.

	Totalkostnad beräknad 1964	Faktisk t. o. m. 30.6. 1964	Utgift	
			1964/65	Beräknad 1965/66
			tusental kronor	
<i>Regleringar</i>				
Dalälvens flodområde	7 200	6 200	200	800
Gimåns flodområde	13 200	8 800	1 900	2 500
Indalsälvens flodområde	61 000	53 300	3 200	4 500
Ångermanälvens flodområde	173 400	170 200	6 000	— 2 800
Umeälvens flodområde	110 300	95 400	8 100	6 800
Skellefteälvens flodområde	25 000	10 800	12 800	1 400
Luleälvens flodområde	224 000	50 300	28 900	19 800
Summa	—	—	61 100	33 000

För *Dalälvens flodområde* avser medelsförbrukningen efterarbeten för regleringar som tagits i drift samt påbörjandet av Hedesundafjärdarnas reglering, för vilken redogörelse lämnats i 1952 års statsverksproposition (Bil. 27, s. 105).

För *Gimåns flodområde* avser medelsförbrukningen ersättningar för skador på fiske, flottning och virkesutdrivning till följd av regleringar, som redan tagits i drift.

Inom *Indalsälvens flodområde* pågår arbetena med den senast i 1964 års statsverksproposition (Bil. 8, s. 341) nämnda regleringen av sjön Håckren. Dessutom förutses vissa ersättningsbetalningar m. m. för regleringar, som tagits i bruk.

För *Ångermanälvens flodområde* avser medelsförbrukningen främst ersättningar till motstående intressen för skador till följd av regleringen, som redan tagits i drift. På grund av ändrade andelstal förutses för budgetåret 1965/66 återbetalning från regleringsföretaget.

Inom *Umeälvens flodområde* fortgår arbetena med den senast i 1964 års statsverksproposition omnämnda regleringen av Gäntajaure. Medel erfordras även för ersättningsbetalningar m. m. för regleringar som tagits i bruk. Dessutom avses en sjöreglering i sjön Abelvattnet, belägen i biflödet Gejmån, bli påbörjad.

Inom *Skellefteälvens flodområde* erfordras medel för ökade andelar i redan i bruk tagna regleringar till följd av att Gallejaur kraftstation tas i drift samt för arbeten för den i 1964 års statsverksproposition omnämnda regleringen av sjön Rebnisjaure.

Inom *Luleälvens flodområde* fortgår arbetena med Tjaktjajaures och Satisjaures regleringar. För den förra har redogörelse lämnats i samband med beskrivningen av Seitevare kraftstation.

Redogörelse för sjön Satisjaures reglering har lämnats i 1962 års statsverksproposition (Bil. 8, s. 246). Arbetena med regleringsanläggningen har omfattat sprängning för utskovet. Dessutom har betongarbetena påbörjats. Vidare pågår arbeten med fångdamm för regleringsdammen. På uppdamningsområdet har röjningsarbete pågått. Arbetena med vägförbindelsen från Luspebryggan till Vietas har fortskridit. Vägen är helt färdig på en sträcka av 46 km och körbar på återstående 40 km.

Kostnaden för regleringen inkl. nämnda vägförbindelse beräknas nu bli 72 milj. kr., det vill säga 9 milj. kr. högre än som angavs år 1963. Av denna ökning beror ca 3 milj. kr. på att de lokala förhållandena beräknas medföra högre kostnader för administration och för skadeförebyggande åtgärder. Resterande ökning, ca 6 milj. kr., faller på vägförbindelsen Luspebryggan—Vietas och beror på dels allmän kostnadsstegring, dels sämre grundförhållanden och större svårigheter vid arbetenas utförande än förutsett. Vägen utförs i samarbete med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som kommer att svara för det framtida underhållet. Den omständigheten, att vägen blir allmän väg, har föranlett ökad vägstandard och modifierad sträckning. Kostnaden för vägförbindelsen har hittills hänförs till Satisjaures reglering. Vägen kommer att utnyttjas även för Vietas kraftstation och Suorvas fjärde reglering, vilka föreslås bli påbörjade före utgången av budgetåret

1965/66. Styrelsen har därför räknat med en omfördelning av vägkostnaden. Medelsförbrukningen för de tre berörda arbetena har angivits i enlighet härmed. Satisfajureregleringens anpart har beräknats till 4 milj. kr., varmed anläggningskostnaden inklusive andel i gemensamma fiskekostnader förutses bli 44 milj. kr.

En fördelaktig förstärkning av det statliga kraftsystemets produktionsresurser ernås medelst utökad reglering i Suorva i övre delen av Stora Lule älv. Enligt föreliggande förslag till Suorvas fjärde reglering höjs dämmningsgränsen från nuvarande +439 m. ö. h. till +453 m. ö. h., varmed magasinvolymen ökas från 2 750 milj. m³ till 5 900 milj. m³. För ändamålet uppförs stenfyllnadsdammar med tätningsskärna av morän i de båda älvgrenarna omedelbart nedströms om nuvarande betongdammar samt damm jämte högvattenutskov i den s. k. Sågviken, belägen mellan älvgrenarna. För att leda förbi vattnet under byggnadstiden och som reservutskov byggs en regleringstunnel i anslutning till östra älvgrenens damm. För att projektet genomförs under de närmaste åren talar jämväl att de befintliga dammarna, vilkas understa delar är 45 år gamla, är i sådant skick, att de måste förnyas. Redan härför torde två helt nya dammar vara behövliga. Det är därjämte förmånligt att samordna dämmningshöjningen med utbyggnaden av Vietas kraftstation. Huvuddelen av bergmassorna för dammarna kan då transporteras till dessa direkt från kraftstationstunnlarna.

För Suorvas fjärde reglering har anläggningskostnaden beräknats till 100 milj. kr., däri inbegripet en andel, 10 milj. kr., i kostnaden för vägen Luspebryggan—Vietas. Under förutsättning att erforderliga tillstånd erhålls dessförinnan, bör arbetena påbörjas i början av år 1966.

Inköp av vattenfall och fastigheter

För vartdera av budgetåren 1964/65 och 1965/66 beräknas medelsförbrukningen till 1 milj. kr. Hänsyn har därvid tagits till att markförvärv för kommande värmekraftanläggningar är aktuella.

Styrelsen har lämnat sedvanlig redogörelse för användningen av tillgängliga medel under budgetåret 1963/64. Härom hänvisas till akten.

Förvärv och finansiering av företag för elektrisk distributionsverksamhet

Investeringsgruppens benämning har ändrats något i anslutning till att i den innefattas även sådan aktieteckning i nybildade företag, som Kungl. Maj:t och riksdagen medgivit i ett par fall (Aktiebolaget Värmdö elverk, Aktiebolaget Stenungsunds elverk) ävensom långivning till sådana företag. Medelsförbrukningen beräknas till 7,5 milj. kr. för budgetåret 1964/65 och 5 milj. kr. för budgetåret 1965/66. Medelsförbrukningens ökning gentemot tidigare budgetår beror på att köpeskillingar och finansieringsutlägg för

redan beslutade förvärv av icke obetydlig omfattning kommer under dessa budgetår samt på att även andra förvärv är aktuella.

Förvaltningsbyggnad för vattenfallsstyrelsen

Byggnadsutformning och planering har redovisats i 1959 års statsverksproposition (Bil. 27, s. 109). I 1963 års statsverksproposition (Bil. 8, s. 392) har lämnats en redogörelse för hur den ursprungliga byggnadskostnaden påverkats av nedskärningen av byggnadsprogrammet och de successiva förändringarna i prisläget fram till maj 1963. Hittills inträdda kostnads- och lönestegringar efter nämnda datum beräknas höja byggnadskostnaden med 0,35 milj. kr., varför den går upp till 73,3 milj. kr. eller till 78,3 milj. kr. med tomtkostnaden inräknad.

Byggnaden blev helt inflyttningsklar hösten 1964 och tomtarbetena beräknas bli färdigställda under år 1965.

Diverse och oförutsett

Medelsförbrukningen beräknas av styrelsen till 3 milj. kr. under vartdera av budgetåren 1964/65 och 1965/66.

Styrelsen har lämnat en specificerad redogörelse för dispositionsanslagets användning under budgetåret 1963/64. Härom torde få hänvisas till akten.

Distributionsanläggningar

För innevarande budgetår beräknas medelsförbrukningen till 122,9 milj. kr. och för budgetåret 1965/66 till 125 milj. kr. Den nu förutsedda medelsförbrukningen för angivna ändamål under budgetåret 1965/66 ligger alltså på ungefär samma nivå som under innevarande budgetår. Av de båda årens medelsförbrukning avser ca 50 procent stamlinjeanläggningar för 380 och 200 kV. Av dessa arbeten är omkring hälften betingade av överföring av kraft för de enskilda och kommunala företagens räkning.

Beträffande sådana i 1964 års statsverksproposition ej anmälda arbeten som påbörjats eller beräknas bli påbörjade före den 1 juli 1965, meddelar styrelsen följande.

Verkets kostnad för förstärkning av matningen till Norrbottens malmfält väntas öka. Ökningen beror dels på tillkomsten av nya gruvfält, dels på att abonnentbidrag på grund av ändrade taxepprinciper inte kommer att erhållas i tidigare förutsedd omfattning.

Till följd av något ändrad gruppering av arbeten i Norrköpingsstationen har totalkostnaden för ett nytt 380 kV fack för ledningen Norrköping—Malmö ökat.

Anläggningsåtgärderna för nytt ställverk vid Stallbacken omfattar nu även installation av ett kondensatorbatteri.

Ändrad gruppering av arbetena i stationen har ökat totalkostnaden för förstärkning av transformatoreffekten vid Göteborg.

Belastningen i övre Tornedalen har visat en inte obetydlig ökning, trots att befolkningen minskar inom området. Orsaken härtill syns vara ökad elektrifieringsgrad hos de kvarboende. Matningen till området måste därför förstärkas, vilket lämpligast sker genom bland annat en ny 130 kV ledning mellan Gällivare och Tärendö.

På grund av belastningsökningen måste matningen till Piteåområdet förstärkas. I samband härmed har överenskommelse träffats med Bålforsens kraftaktiebolag, som i huvudsak distribuerar kraft till vissa industrier inom området, om en gemensam ledning med en sådan sträckning och överföringsförmåga att även kraften från vattenkraftutbyggnader, som planeras av bolaget i trakten, kan överföras på denna.

Av enskilda företag påbörjade och planerade vattenkraftutbyggnader i västra Jämtland erfordrar utbyggnad av överföringssystemet därstädes, så att kraften kan vidaretransporteras. Avsikten är att kraften från de nya kraftstationerna skall samlas i Mörsil och därefter överföras till Järpströmmen, där upptransformering till 380 kV äger rum, varefter kraften överförs på stamlinjesystemet. Anläggningen i Järpströmmen anmälades i 1962 års anslagsskrivelse men antogs år 1963 inte behöva påbörjas förrän efter budgetåret 1964/65. Med hänsyn till tidpunkten för tagande i drift av en av de enskilda företagens vattenkraftutbyggnader bör arbetet påbörjas under innevarande budgetår.

Utredningarna om lämplig sträckning av 380 kV ledningen Midskog—Göteborg har nu avslutats. Resultatet har blivit att Göteborg bör vara ledningens södra ändpunkt.

Belastningsökningen i stockholmstrakten och erfarenheterna av driftstörningen i Södertälje kräver ett flertal förstärkningsåtgärder. Bland annat kommer två nya 70 kV stationer att anläggas.

Erfarenheterna av den petrokemiska produktionen i Stenungsund har visat, att denna i hög grad är beroende av en säker kraftöverföring. Den lämpligaste åtgärden för att öka driftsäkerheten är att bygga en ny 130 kV ledning mellan Trollhättan och Stenungsund.

I följande sammanställning redovisas de distributionsanläggningar m. m. som styrelsen avser att påbörja under nästa budgetår.

	Totalkostnad beräknad 1964	Därav under 1965/66 tusental kronor
Anslutning till Letsi och Seitevare kraftstationer till stamlinjenätet	5 500	1 700
380 kV ledning Ligga—Kilforsen jämte ställverksfack i Ligga	86 750	2 100
Nytt 200 kV ställverk vid Mörsil	2 400	1 300
200 kV ledning Hölleforsen—Hällsjö	5 600	500
Ny 380 kV synkronkompensator vid Enköping	3 600	3 400
Förstärkning av transformatoreffekten i Jönköping ...	2 400	400
Vissa anskaffningar för försvarsberedskap II	800	400
Diverse utvidgningar av stamlinje- och primärsystemen	32 800	5 500
Bygde- och ortsanläggningar	23 100	11 500
	Summa 162 950	26 800

För anslutning av Letsi och Seitevare kraftstationer till stamlinjesystemet erfordras viss ställverksutrustning och ledningskomplettering.

För transport av kraften från föreslagna och planerade vattenkraftutbyggnader i Luleälven erfordras en ny 380 kV ledning mellan Ligga och Kilforsen. Ledningen bör tas i drift i god tid innan Vietas kraftstation färdigställs.

Belastningen i sundsvallsområdet ökar snabbt, främst på grund av ökad industriproduktion. Aluminiumframställningen utgör därav en väsentlig del. En förstärkning av matningen till området är därför nödvändig. Detta sker lämpligast genom att bygga en ny 200 kV ledning mellan Hölleforsen och Hällsjö, strax väster om Sundsvall.

De stora kraftkvantiteter, som skall överföras till stockholmsområdet på grund av belastningsökningen där, kräver speciella åtgärder för spänningsreglering. En sådan åtgärd är att installera en synkronkompensator vid Enköping.

I särskild skrivelse den 30/9 1964 har styrelsen redovisat den del av de planerade investeringarna som avser försvarsändamål. Med hänsyn till skrivelsens art torde någon redogörelse för innehållet inte böra lämnas till statsrådsprotokollet. Skrivelsen torde få bringas till riksdagens kännedom i samband med att handlingarna i ärendet tillhandahålls vederbörande utskott. Styrelsen hemställer, att för avskrivning av investeringarna för försvarsberedskap måtte anvisas ett anslag på driftbudgeten för budgetåret 1965/66 av 0,9 milj. kr.

Yttranden

Arbetsmarknadsstyrelsen framhåller att den statliga anläggningsverksamheten bör förberedas så att den kan utvidgas, om konjunkturläget skulle försvagas. I vattenfallsstyrelsens byggnadsplaner för den närmaste tiden

ingår flera större kraftverksbyggnader i Norrbottens och Västerbottens län. I dessa delar av landet torde brist på arbetstillfällen kunna befaras även vid en i landet som helhet genomsnittligt hög sysselsättning. Om byggnaderna är så angelägna att de bör utföras under de närmaste åren, är det därför ur arbetsmarknadssynpunkt av vikt att de förbereds så att de kan byggas tidigare än planerat, om sysselsättningsläget fordrar det.

Delegationen för atomenergifrågor har avgivit det yttrande som redovisats under punkten X: F 2. Atomenergiverksamhet vid Aktiebolaget Atomenergi.

Departementschefen

Centrala driftledningen (CDL) har under hösten 1964 utarbetat en prognos över förbrukningen av elektrisk kraft i hela landet. Enligt denna prognos beräknas elkonsumtionen öka från nära 45 000 GWh år 1965 till 60 000 GWh år 1970 och 80 000 GWh år 1975. Den totala elkonsumtionens årliga tillväxt väntas under 1960-talets första hälft uppgå till 6,7 procent för att därefter bli mycket nära 6 procent. Den förutsedda något minskade procentuella ökningstakten beror på att industriförbrukningen antas uppvisa en linjär ökningstrend och dess ökning alltså skulle avta med tiden. En beräknad stark ökning av detaljförbrukningen förmår inte kompensera detta under den studerade tidsperioden.

Vattenfallsstyrelsen har under hand lämnat vissa uppgifter om hur elkraftförsörjningen kan komma att gestalta sig vid exceptionella torrår — då vattenkraftproduktionen anlagits uppgå till 80 procent av normalårsproduktionen — t. o. m. 1969/70 vid den belastningsutveckling, som förutses i 1964 års CDL-prognos, och med de utbyggnader, som styrelsen samt kommuner och enskilda planerar att genomföra under denna period. Dessa uppgifter, som således gäller den totala produktionen och belastningen i landet, har redovisats i följande sammanställning. I fråga om tillskotten från anläggningar utbyggda av enskilda och kommunala företag är de baserade på uppgifter från Svenska vattenkraftföreningen. Med hänsyn till att takten i anläggningarnas utbyggande kan påverkas såväl av företagens egna åtgöranden som av yttre omständigheter är det givetvis inte helt säkert att tillskotten kommer vid de förutsatta tidpunkterna.

Torrårsbalans för hela landet åren 1964/65—1969/70

	1964/65 GWh	1965/66 GWh	1966/67 GWh	1967/68 GWh	1968/69 GWh	1969/70 GWh
Prima belastning	43 600	46 300	49 400	52 400	55 400	58 500
Oundvikliga över- skottsleveranser . .	1 900	1 700	1 700	1 600	1 500	1 500
Summa belastning	45 500	48 000	51 100	54 000	56 900	60 000

	1964/65 GWh	1965/66 GWh	1966/67 GWh	1967/68 GWh	1968/69 GWh	1969/70 GWh
Torrårsproduktion						
vattenkraft	36 800	37 800	39 100	41 300	42 800	43 300
värmekraft inkl. im- port	8 700	10 200	12 000	12 700	14 100	16 700
Summa produktion	45 500	48 000	51 100	54 000	56 900	60 000
Motsvarande utbygg- nadsgrad i vatten- kraft, %	103	99	96	95	93	89

Vad gäller elförbrukningen inom vattenfallsverkets distributionsområden har under år 1964 utarbetats en prognos för en tioårsperiod. Den framkomna prognosen visar en total kraftförbrukning som mycket nära stämmer överens med prognosen från år 1962. Kraftbehovet inklusive överföringsförluster beräknas sålunda under budgetåret 1970/71 uppgå till 25 600 GWh och under budgetåret 1974/75 till 31 400 GWh. Detta motsvarar för 1960-talet en tillväxt av 4,8 procent om året och för första hälften av 1970-talet 5,2 procent om året.

Jag har inte något att erinra mot CDL:s och styrelsens bedömning av belastningsutvecklingen inom verkets distributionsområden och förordar att den läggs till grund för bedömningen av utbyggnaden av verkets produktionsresurser.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen kommer, med gällande förutsättningar beträffande belastning och utbyggnad, torrårssäkerhet att föreligga inom såväl vattenfallsverkets distributionsområden som landet i dess helhet under återstoden av 1960-talet.

För budgetåret 1964/65 är investeringsramen fastställd till 360 milj. kr. Denna ram torde kunna hållas trots att 5,1 milj. kr. tillkommit för vissa förberedande arbeten för Vietas kraftstation vilka ansetts motiverade av samsätningspolitiska skäl.

För nästa budgetår tillstyrker jag den av styrelsen föreslagna ramen om 325 milj. kr.

Av följande sammanställning framgår hur verkets investeringar ungefärligt torde komma att fördela sig under nästa budgetår.

	1963/64 Utfall	1964/65 Beräknat	1965/66 Styrelsen och Dep.ch.
		milj. kr.	
Vattenkraftstationer	140,7	108,7	95,7
Värmekraftanläggningar	52,7	49,8	62,0
Regleringsföretag	50,7	61,1	33,0
Distributionsanläggningar	131,7	122,9	125,0

	1963/64 Utfall	1964/65 Beräknat	1965/66 Styrelsen och dep.ch.
		milj. kr.	
Förvaltningsbyggnad för vattenfallsstyrelsen	8,6	6,0	0,3
Övriga ändamål.....	0,5	11,5	9,0
Summa	384,9	360,0	325,0

Ett bifall till mitt förslag skulle även innebära att styrelsen för nästa budgetår erhåller bemyndigande att påbörja arbetena på Gejmåns och Vietas kraftstationer. Medelsförbrukningen i övrigt avseende vattenkraftstationer avser främst stationerna Letsi, Ajaure och Seitevare.

Den beräknade medelsförbrukningen för värmekraftstationer innefattar 29 milj. kr. för Stenungsunds ångkraftstation och 33 milj. kr. för Marvikens atomkraftstation.

Beträffande beloppet för regleringsföretag avser den ojämförligt största delen Tjaktjajaures reglering. I investeringsprogrammet ingår vidare bl. a. påbörjandet av Suorvas fjärde reglering. Regleringen innebär intrång i Stora sjöfallets nationalpark. Frågan härom torde böra föreläggas riksdagen senare i år. Sedan riksdagen prövat frågan om intrånget i nationalparken får Kungl. Maj:t ta ställning till verkets arbetsprogram i detta avseende.

Investeringsprogrammet för distributionsanläggningar upptar bl. a. påbörjandet av en ledning mellan Ligga och Kilforsen för 380 kV. Vidare tas upp vissa anskaffningar för försvarsberedskap, för vilka styrelsen hemställer om avskrivningsanslag på riksstatens driftbudget.

Rubriken Övriga ändamål innefattar för nästa budgetår 3 milj. kr. för diverse kompletteringar av produktionsanläggningarna, 1 milj. kr. för inköp av vattenfall och fastigheter samt 5 milj. kr. för förvärv och finansiering av företag för elektrisk distributionsverksamhet.

Chefen för finansdepartementet tillstyrker i annat sammanhang denna dag, att ett avskrivningsanslag av 33,8 milj. kr. anvisas på driftbudgeten för nästa budgetår, varav 33 milj. kr. avser verkets investering i Marvikens kraftstation och 0,8 milj. kr. vissa investeringar under objektgruppen distributionsanläggningar avseende anskaffningar för försvarsberedskap.

Anslagsbeloppet för kraftstationer m. m. har beräknats under hänsynstagande till att en marginal utöver ramen bör finnas för att möjliggöra en sådan ökning av medelsförbrukningen under löpande budgetår som må påkallas av konjunkturmässiga eller andra särskilda skäl. Anslaget torde med beaktande av den beräknade behållningen på anslaget vid utgången av innevarande budgetår böra tas upp med 310 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kraftstationer m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 310 000 000 kr.

III: Statens allmänna fastighetsfond**III: 1 Byggnadsarbeten i Malåträsk för Sveriges geologiska undersökning**

	Anslag
1964/65	600 000
1965/66 (förslag)	330 000

I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag (skr. 25/8 1964) torde under anslaget anvisas 330 000 kr. för nästa budgetår. Tillsammans med innevarande års anslag blir därmed hela den beräknade byggkostnaden 930 000 kr. täckt. Denna kostnadsram ligger på grund av indexmässiga prislägesförändringar 30 000 kr. över den som presenterades för riksdagen förra året (prop. 1964: 51, s. 4). Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten i Malåträsk för Sveriges geologiska undersökning* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 330 000 kr.

III: 2 Nybyggnad för Chalmers provningsanstalt

	Ing. behållning	Anslag	Utgift
1963/64		250 000 ¹	—
1964/65	250 000	1 200 000	
1965/66 (förslag)		685 000	

¹ på tilläggsstat II

För att täcka kostnaderna för en nybyggnad för Chalmers provningsanstalt, vilken i mars 1964 på grundval av föreliggande anbud totalt beräknats till ca 2,1 milj. kr., har under förevarande anslagspunkt hittills anvisats investeringsanslag av 1 450 000 kr. (prop. 1964: 88; SU 51; rskr 151).

Byggnadsstyrelsen (skr. 25/8 och 4/12 1964) hemställer, att för budgetåret 1965/66 till nybyggnaden anvisas 725 000 kr. Därvid har preliminärt räknats med en kostnadsram av 2 175 000 kr. i prisläget den 1 juli 1964. Byggnaden beräknas vara färdig våren 1966.

Departementschefen

Med hänsyn till föreliggande anbud beräknar jag medelsbehovet för nästkommande budgetår till 685 000 kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nybyggnad för Chalmers provningsanstalt* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 685 000 kr.

III: 3 Gemensam administrationsbyggnad för Svenska turisttrafikförbundet m. fl.

	Anslag
1964/65	3 375 000
1965/66 (förslag)	5 000 000

För att uppföra en gemensam administrationsbyggnad (Sverigehuset) för Svenska turisttrafikförbundet m. fl. institutioner på Blanchetomten i Stockholm har hittills anvisats ett investeringsanslag av 3 375 000 kr. (prop. 1964: 28; SU 34; rskr 113). Kungl. Maj:t har den 4 juni 1964 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att uppföra byggnaden inom en kostnadsram av 10 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1963 — förutom ersättning till inlösen av restauranglokal i nuvarande byggnad med 375 000 kr.

Byggnadsstyrelsen (skr. 25/8 1964) hemställer, att för budgetåret 1965/66 anvisas 5 000 000 kr. för angivna byggnadsföretag. Rivnings- och vissa markarbeten beräknas vara så långt framskridna i februari 1965, att själva byggnadsarbetet då kan påbörjas. Byggnadstiden har beräknats till två år. Den slutliga medelsanvisningen torde således bli aktuell först under budgetåret 1966/67. Med hänsyn till indexmässiga prisförändringar bör kostnadsramen för byggnadsprojektet räknas upp med 350 000 kr. enligt en preliminär uppskattning av prisläget den 1 juli 1964.

Departementschefen

År 1960 avlämnade en av mig tillsatt utredning ett betänkande vari föreslogs, att en gemensam byggnad skulle uppföras åt bl. a. Svenska turisttrafikförbundet på då delvis statsägd tomtmark vid Kungsträdgården i Stockholm. Markfrågan underställdes 1961 års riksdag (prop. 121; SU 99; rskr 267), som bemyndigade Kungl. Maj:t att godkänna ett preliminärt markbytesavtal. Byggnadsprojektet, som kostnadsberäknades till 10 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1963, förutom ersättning till inlösen av restauranglokal med 375 000 kr., godkändes sedermera av 1964 års riksdag. Till följd av ändring i stadsplanen har emellertid markbytesavtalet förfallit med följd att ett nytt avtal måste träffas. Detta innebär, att staten förvärvar den för Sverigehusets uppförande erforderliga tomtmark, som skulle ha erhållits genom byte, till ett pris av 500 000 kr. Kungl. Maj:t har den 20 november 1964 godkänt detta avtal och bemyndigat byggnadsstyrelsen att av hittills anvisade medel på detta anslag ta i anspråk högst 503 000 kr. för att bestrida de med markförvärvet förenade kostnaderna.

I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag torde för nästa budgetår 5,0 milj. kr. anvisas under anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensam administrationsbyggnad för Svenska turisttrafikförbundet m. fl.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kr.

V: Statens utlåningsfonder

V: 1 Statens hantverks- och industrilånefond

	Ing. behållning	Anslag	Utgift
1963/64	11 000 000	21 000 000	22 000 000
1964/65	10 000 000	18 000 000	
1965/66 (förslag)		18 000 000	

I enlighet med vad jag anfört tidigare denna dag vid anmälan av reservationsanslaget Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskostnader (X: B 15.) bör statens hantverks- och industrilånefond för nästa budgetår tillföras ett belopp av 18 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hantverks- och industrilånefond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 18 000 000 kr.

VI: Fonden för låneunderstöd

VI: 1 Lån till Aktiebolaget Atomenergi

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	15 000 000	15 000 000
1964/65	10 000 000	10 000 000
1965/66 (förslag)	5 000 000	

I enlighet med vad jag tidigare denna dag anfört vid anmälan av reservationsanslaget Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi (X: F 2.), bör för lån till bolaget under Fonden för låneunderstöd anvisas ett investeringsanslag av 5 milj. kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till Aktiebolaget Atomenergi* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kr.

VI: 2 Lån till Aktiebolaget Atomenergi för uppförande av en atomkraftstation i Marviken

	Anslag
1964/65	42 000 000
1965/66 (förslag)	63 000 000

I enlighet med vad jag tidigare denna dag anfört vid anmälan av reservationsanslaget Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi (X: F 2.), bör för lån till bolaget i anslutning till dess medverkan vid uppförande av Marvikens atomkraftstation under Fonden för låneunderstöd anvisas ett investeringsanslag av 63 milj. kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till Aktiebolaget Atomenergi för uppförande av en atomkraftstation i Marviken* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 63 000 000 kr.

VI: 3 Lån till utbyggnad av oljelagringen

	Ing. behållning	Anslag	Utgift
1963/64	3 002 675	61 600 000	45 837 709
1964/65	18 764 967	60 000 000	
1965/66 (förslag)		64 620 000	

Under förevarande anslagsrubrik föreslås ett gemensamt anslag för de medel som hittills anvisats under anslagen *Lån till utbyggnad av oljelagringen* och *Lån till utbyggnad av oljelagringen 1963—1969*. Riksrevisionsverket (skr. 9/10 1964) tillstyrker sammanslagningen.

1958—1962 års oljelagringsprogram

Efter förslag av Kungl. Maj:t godkände 1957 års riksdag riktlinjer för beredskapslagring av olja (prop. 144, L²U 34, BevU 45, rskr 322 och 329). De fastställda riktlinjerna innefattade ett program för ökad lagring av mineraloljor under perioden 1958—1962. Vissa förskjutningar i tiden med avseende på programmets genomförande har medfört att detsamma ej kunnat avslutas inom den beräknade tiden. Beträffande finansieringen förutsattes att staten skulle bidra till kostnaderna för lagringsprogrammet med sammanlagt 360 milj. kr. i form av ränte- och amorteringsfria lån till vissa oljelagringspliktiga. Avskrivningstiden för lånen, som inte indexreglerats, bestämdes till tjugu år. Föreskrifter rörande fördelningen av lånemedlen mellan de lagringsskyldiga har meddelats av Kungl. Maj:t bl. a. den 25 april 1958.

Under anslaget *Lån till utbyggnad av oljelagringen* har hittills anvisats

350 600 000 kr., varav senast 2 600 000 kr. för budgetåret 1963/64. Den ingående behållningen den 1 juli 1964 var 1 558 157 kr.

Yrkande

Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 28/8 1964) hemställer, att anslaget för budgetåret 1965/66 tas upp med 3 120 000 kr.

Motiv

För att genomföra det år 1957 fastställda femårsprogrammet för utbyggnad av oljelagringen återstår i och för sig 9 400 000 kr. att anvisa. Detta belopp motsvarar i det närmaste den lagringsskyldighet som ålagts vissa statliga myndigheter. Kostnaderna för denna har antingen förskotterats av vederbörande myndighet eller slutligt betalats av myndigheten ur tillgängliga medel. Såsom framgår av statsverkspropositionen år 1963 (Bil. 12, s. 155) kommer gottgörelse ej att beredas vederbörande myndighet genom att lånemedel i efterhand ställs till dess förfogande. Efter lagringsperiodens utgång har emellertid viss lagringsskyldighet från dessa myndigheter förts över till enskilda lagringsskyldiga, som är berättigade att erhålla däremot svarande lån enligt tidigare nämnda föreskrifter. För detta ändamål erfordras en förstärkning av låneanslaget med 2 954 696 kr. Dessutom erfordras 162 825 kr. för att täcka avskrivningar på återbetalade lån.

Det sammanlagda medelsbehovet utgör sålunda ett avrundat belopp om 3 120 000 kr.

1963—1969 års oljelagringsprogram

Efter förslag av Kungl. Maj:t godkände 1962 års riksdag riktlinjer för beredskapslagring av olja, innefattande ett program för ökad lagring av mineraloljor under sjuårsperioden 1963—1969 (prop. 1962: 194; BevU 68; L²U 45; rskr 418 och 420). Till grund för Kungl. Maj:ts proposition låg ett hemligt och ett offentligt (SOU 1962: 40) betänkande av 1961 års oljelagringskommitté. Av den i 1961 års priser beräknade årskostnaden om 112 milj. kr. skall staten bidra med 59 milj. kr., medan återstoden, 53 milj. kr., finansieras genom prissättningen på olja. I likhet med vad som gällde för lagringsprogrammet under åren 1958—1962 skall statens bidrag utgå i form av ränte- och amorteringsfria lån till de lagringsskyldiga. Lånen skall skrivas av under en tid av tjugu år. De är indexreglerade, vilket innebär att varje års lånebelopp justeras med hänsyn till det genomsnittliga prisläget för olja och cisterner under året före lånets utlämnande.

Under anslaget *Lån till utbyggnad av oljelagringen 1963—1969* har hittills anvisats tillhoppa 119 milj. kr., varav 60 milj. kr. för innevarande budgetår. Den ingående behållningen den 1 juli 1964 var 17 206 809 kr.

Yrkande

Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 28/8 1964) hemställer, att anslaget för budgetåret 1965/66 tas upp med 61 500 000 kr.

Motiv

Det genomsnittliga årsbeloppet av det statliga bidraget är 59 milj. kr. i basprisläget. Årsbeloppet för kalenderåret 1964 skall enligt de av statsmakterna fastställda riktlinjerna indexregleras med hänsyn till pris- och kostnadsutvecklingen fram till årsskiftet 1963/64. Efter en sådan reglering blir det statliga bidraget för år 1964 60 025 000 kr. Då 60 milj. kr. anvisats för budgetåret 1964/65 återstår ytterligare 25 000 kr. att anvisa. Det statliga bidraget för kalenderåret 1965 kan indexregleras först vid årsskiftet 1964/65. Med hänsyn till pris- och kostnadsutvecklingen under första halvåret 1964 föreslår överstyrelsen att för budgetåret 1965/66 tas upp ett belopp av i runt tal 61,5 milj. kr. för statliga lånebidrag. — Erforderliga medel för att täcka avskrivningar på återbetalade lån kan tills vidare bestridas av tillgängliga medel. — Det har vidare förutsatts att medel motsvarande vad som under lagringsperioden 1958—1962 flutit in och vad som under den innevarande lagringsperioden 1963—1969 kan komma att inflyta i oljeavgifter jämlikt förordningen den 31 maj 1957 (nr 344) om oljeavgift m. m., vid slutet av den sistnämnda perioden skall tillföras detta anslag utöver vad som anvisningsvägen tillförs anslaget. Från ingången av år 1958 till utgången av budgetåret 1963/64 har i oljeavgifter flutit in tillhoppa ca 118 000 kr. Överstyrelsen äskar inte nu något häremot svarande belopp.

Departementschefen

Vid utgången av *oljelagringsprogrammet 1958—1962* återstod ca 9,4 milj. kr. att anvisa. Detta belopp svarar i det närmaste mot den lagringsskyldighet, som ålagts vissa statliga myndigheter och för vilken inte utgått lån från detta anslag. Sedermera har viss lagringsskyldighet som svarar mot ett lånebelopp om ca 3 milj. kr. förts över på enskilda lagringsskyldiga, som är berättigade att erhålla lån enligt de för programmet gällande föreskrifterna. Med anledning härav och då omkring 160 000 kr. erfordras för att täcka vissa avskrivningar på återbetalade lån, bör för dessa ändamål anvisas sammanlagt 3 120 000 kr. Kungl. Maj:t har i beslut den 4 december 1964 medgivit, att från investeringsanslaget Lån till utbyggnad av oljelagringen 1963—1969 får förskottsvis högst 3 120 000 kr. tas i anspråk för lån som beviljats under år 1964 avseende oljelagringsperioden 1958—1962.

Oljelagringsprogrammet 1963—1969 innebär en ökad lagring av mineraloljor till en kostnad av 112 milj. kr. för år i 1961 års prisläge. Av detta belopp skall staten bidra med 59 milj. kr. och återstoden finansieras via prisstättningen på olja. Liksom för lagringsprogrammet 1958—1962 skall statens

bidrag utgå i form av ränte- och amorteringsfria lån till de lagringsskyldiga. Lånen skall vidare indexregleras med hänsyn till pris- och kostnadsutvecklingen. I anslutning härtill föreslår jag, att för oljelagringsprogrammet 1963—1969 anvisas 61 500 000 kr.

De bägge oljelagringsprogrammen bör i fortsättningen redovisas under samma anslag. Detta innebär att de båda tidigare anslagen Lån till utbyggnad av oljelagringen och Lån till utbyggnad av oljelagringen 1963—1969 bör slås samman till ett anslag benämnt Lån till utbyggnad av oljelagringen. Till anslaget torde även få föras eventuella vid utgången av budgetåret 1964/65 föreliggande reservationer under de båda tidigare anslagen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till utbyggnad av oljelagringen* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 64 620 000 kr.

VIII: Fonden för förlag till statsverket

VIII: 1 Dispositionsanslag för legodriften vid vissa staten tillhöriga gruvor i Västerbottens län m. m.

	Ing. behållning	Anslag	Utgift
1963/64	922 261	6 300 000	6 903 915
1964/65	318 346	6 000 000	
1965/66 (förslag)		6 000 000	

Enligt bemyndigande av Kungl. Maj:t har kommerskollegium den 30 december 1940, den 31 augusti 1943, den 21 juli 1945 och den 19 augusti 1950 samt den 18 september 1958 för Kungl. Maj:t och Kronan träffat överenskommelser med Bolidens gruvaktiebolag angående bearbetande av vissa kronan tillhöriga eller till kronan upplåtna malmfyndigheter i Västerbottens län, de s. k. legodriftsavtalen.

Genom dessa överenskommelser har gruvaktiebolaget åtagit sig att intill utgången av år 1970 för statens räkning ombesörja malmbrytning i vissa utmål — Lindsköldsgruvan, Adakgruvan och Brännmyran, alla inom Adakfältet i Malå socken — ävensom att anrika och transportera den därvid erhållna malmen. För legodriften erforderliga nyanläggningar och nyanskaffningar skall bolaget uppföra på kronans bekostnad. Som nyanläggningar och nyanskaffningar skall räknas dels byggnader, maskiner och inventarier, dels tillredningar i dagen och under jord, dels undersökningar med undantag av sådana, som är direkt föranledda av den fortlöpande malmbrytningen. — Inom Adakfältet bedriver Sveriges geologiska undersökning vissa undersökningsarbeten. Även dessa arbeten bekostas av kronan.

Till bestridande av kostnaderna för nyanläggningar, nyanskaffningar och

undersökningar i anslutning till de gruvfält, som inbegrips i legodriftsavtalet — Adakfältet och de numera nedlagda Bjurforsgruvan i Norsjö socken och Rävlidengruvan i Lycksele socken — har riksdagen hittills anvisat sammanlagt ca 48 milj. kr. Enligt uppgift från kommerskollegium har statsverkets intäkter av legodriften, d. v. s. kronans andel av driftöverskottet, för tiden till och med år 1963 eller under de 23 år legodriften pågått, uppgått till ca 91,2 milj. kr., inkomster av överlåtna fastigheter och försåld utrustning oräknade. För år 1964 beräknas intäkterna till omkring 3,2 milj. kr. Från detta belopp avgår skatt till kommun och landsting.

Förevarande dispositionsanslag, under vilket för innevarande budgetår anvisats 6,0 milj. kr., är avsett för att bestrida de nämnda kostnaderna i samband med legodriften jämte kostnader för utvecklingsarbeten inom Stekenjokks malmfält. Det är förutsatt, att under anslaget tillgängliga medel skall kunna disponeras i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som tillämpas i fråga om kommunikationsverkens dispositionsanslag (SU 1954: 26; rskr 95). Kommerskollegium har i särskild skrivelse redogjort för anslagets användning under budgetåret 1963/64. Redogörelsen torde få bringas till riksdagens kännedom i samband med att handlingarna i ärendet ställs till vederbörande utskotts förfogande.

Yrkande

Kommerskollegium (skr. 28/8 och 18/11 1964) hemställer, att under anslaget för nästa budgetår anvisas 6 milj. kr., varav 2,35 milj. kr. gäller gruvdriften vid Adakfältet och 3,65 milj. kr. kostnader i anslutning till den pågående gruvundersökningen inom Stekenjokks malmfält.

Motiv

Inom *Adakfältet* planerar kollegium under budgetåret 1965/66 undersökningar och tillredningar till ungefär samma kostnad som tidigare. För arbeten i dagen, som utförs av Sveriges geologiska undersökning beräknas ca 250 000 kr. samt för tillredningar och undersökningar under jord ca 1,1 milj. kr. För ersättnings- och kompletteringsanskaffningar beräknas anslagsbehovet för budgetåret 1965/66 till 1 milj. kr.

Kollegium förutskickar att den till *Stekenjokkprojektet* hörande vägen mellan Klimpfjäll och Stekenjokk kommer att fördyras med högst 1 milj. kr. Detta belopp väntas bli erforderligt redan under detta budgetår, varför anslag härför äskas på tilläggsstat.

Gruvundersökningen har pågått programenligt sedan november 1963 och väntas fortgå i ytterligare två år, d. v. s. till hösten 1966. Redan under hösten 1965 torde det dock bli möjligt att besluta om gruvan skall byggas ut för drift. För nästa budgetår torde 3,65 milj. kr. bli erforderliga, varav 3 milj. kr. för gruvundersökningarna m. m. och 650 000 kr. för eventuell utbyggnadsprojektering och ingenjörsbostad.

Departementschefen

För löpande undersökningar, tillredningar och ersättningsanskaffningar vid Adakfältet torde i enlighet med kommerskollegiets förslag böra anvisas 2,35 milj. kr.

Vad beträffar Stekenjokkprojektet tillstyrker jag att 3,65 milj. kr. beräknas för den fortsatta gruvundersökningen. Eftersom den till projektet hörande vägen mellan Klimpfjäll och Stekenjokk blivit dyrare än beräknat ämnar jag dessutom senare denna dag föreslå att 1 milj. kr. anvisas på tilläggsstat II för innevarande budgetår. Vid bifall till mina förslag bör anslaget för nästa budgetår tas upp med oförändrat belopp. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dispositionsanslag för legodriften vid vissa staten tillhöriga gruvor i Västerbottens län m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 6 000 000 kr.

IX: Diverse kapitalfonder

Förrådsfonden för ekonomisk försvarsberedskap

Anslagen *Anordnande av drivmedelsförråd och Kompletterande byggnadsarbeten vid vissa oljelagringsanläggningar* har hittills redovisats under Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond.

I enlighet med förslag av *överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap* (skr. 27/9 1963), som tillstyrkts av *riksrevisionsverket* (skr. 15/1 1964), har chefen för finansdepartementet förut denna dag förordat, att det inrättas en särskild kapitalfond för överstyrelsens förrådsanläggningar. Medel som anvisas under nämnda anslag bör redovisas under denna fond från och med budgetåret 1965/66.

Jag föreslår, att en sammanslagning av de två nämnda anslagen sker och att medel som tidigare anvisats till ifrågavarande ändamål anvisas under ett nytt anslag benämnt *Förrådsanläggningar m. m.*

IX: 1 Förrådsanläggningar m. m.

	Ing. behållning	Anslag	Utgift
1963/64	112 324	2 000 000	2 000 000
1964/65	—	7 800 000	
1965/66 (förslag)		7 400 000	

Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 28/8 1964) hemställer, att anslagen för budgetåret 1965/66 minskas med sammanlagt 100 000 kr. enligt följande.

	Förändring
1. Anordnande av drivmedelsförråd	+ 300 000
2. Kompletterande byggnadsarbeten vid vissa oljelagringsanläggningar	— 400 000
	— 100 000

1. Under anslaget Anordnande av drivmedelsförråd har 5,0 milj. kr. anvisats för innevarande budgetår.

2. Under anslaget Kompletterande byggnadsarbeten vid vissa oljelagringsanläggningar har 2,8 milj. kr. anvisats för innevarande budgetår för att upp-
rusta de bergcisternanläggningar som staten äger.

Ärendena är av den natur att redogörelse för desamma inte bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få inhämtas av de handlingar, som kommer att tillställas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

Medelsbehovet under nästa budgetår för anordnande av drivmedelsförråd och för kompletterande byggnadsarbeten vid vissa oljelagringsanläggningar beräknar jag till resp. 5,0 milj. kr. och 2,4 milj. kr. eller sammanlagt 7,4 milj. kr. Till anslaget torde även få föras eventuella vid utgången av budgetåret 1964/65 förefintliga reservationer från nyssnämnda två anslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förrådsanläggningar m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 7 400 000 kr.

Vad föredragandena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Lennart Marklund

Register

Sid.

- 1 Översikt
11 Verksamheten inom vissa statliga bolag

DRIFTBUDGETEN*Tionde huvudtiteln***A. Handelsdepartementet**

	Handelsdepartementet:	Kr.
14	1. Avlöningar	*2 471 000
14	2. Omkostnader	*163 000
14	3. Krigsmaterielinspektionen	75 000
14	4. Kommittéer m. m.	*700 000
14	5. Extra utgifter	*275 000
		3 684 000

B. Industri, hantverk och handel

	Kommerskollegium:	
16	1. Avlöningar	4 193 000
19	2. Omkostnader	360 000
20	3. Befrämjande av landsbygdens elektrifiering	3 000 000
	Bergsstaten:	
22	4. Avlöningar	454 000
23	5. Omkostnader	55 000
	Sprängämnesinspektionen:	
23	6. Avlöningar	510 000
24	7. Omkostnader	56 000
	Statens elektriska inspektion:	
25	8. Avlöningar	1 012 000
27	9. Omkostnader	113 000
28	10. Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström	14 000
	Statens institut för hantverk och industri:	
29	11. Avlöningar till viss personal	1 165 000
31	12. Vissa omkostnader	75 000
31	13. Bidrag till kursverksamheten m. m.	565 000
33	14. Utrustning och inredning	400 000
34	15. Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskostnader	2 100 000
38	16. Bidrag till företagareföreningar: Räntegaranti	350 000
39	17. Täckande av förluster i anledning av statlig garanti för lån till hantverks- och industriföretag m. m.	1 200 000
39	18. Bidrag till Sveriges standardiseringskommission	895 000
43	19. Befrämjande av hemslöjden	266 000
45	20. Bidrag till Svenska slöjdföreningen	50 000
45	21. Främjande av utrikeshandeln m. m.	7 495 000
		24 328 000

* Beräknat belopp.

Sid.

Kr.

C. Sveriges geologiska undersökning

	Sveriges geologiska undersökning:		
54	1.	Avlöningar	3 040 000
55	2.	Omkostnader	340 000
57	3.	Kartarbeten m. m.	1 000 000
58	4.	Utrustning	750 000
59	5.	Prospektering	8 250 000
71	6.	Uppdragsverksamhet	700 000
			14 080 000

D. Teknisk provnings- och försöksverksamhet

	Statens provningsanstalt:		
73	1.	Avlöningar	5 406 000
79	2.	Omkostnader	1 203 000
82	3.	Utrustning	800 000
	Statens skeppsprovninganstalt:		
82	4.	Avlöningar	1 758 000
85	5.	Omkostnader	217 000
85	6.	Utrustning	200 000
86	7.	Kavitationslaboratorium	2 300 000
			11 884 000

E. Teknisk forskning

89	1.	Statens tekniska forskningsråd	* 416 000
89	2.	Teknisk forskning	*16 200 000
89	3.	Bidrag till Ingeniörsvetenskapsakademien	676 000
91	4.	Bidrag till Svenska träforskningsinstitutet	2 240 000
92	5.	Bidrag till Svenska textildforskningsinstitutet	397 000
93	6.	Bidrag till Institutet för metallforskning	301 000
93	7.	Bidrag till Svenska institutet för konserveringsforskning ..	942 000
94	8.	Bidrag till Institutet för optisk forskning	190 000
95	9.	Bidrag till Svenska silikatforskningsinstitutet	134 000
	Institutet för verkstadsteknisk forskning:		
96	10.	Driftsbidrag	500 000
96	11.	Bidrag till utläggning av forskningsuppdrag	500 000
97	12.	Bidrag till Tekniska nomenklaturcentralen	15 000
			22 511 000

F. Atomenergiverksamhet

98	1.	Delegationen för atomenergifrågor	160 000
99	2.	Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi	98 000 000
120	3.	Internationellt atomenergisamarbete	5 000 000
			103 160 000

* Beräknat belopp.

Sid.

Kr.

G. Pris- och konkurrensförhållanden m. m.

		Näringsfrihetsrådet:	
124	1.	Avlöningar	168 000
124	2.	Omkostnader	10 000
		Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor:	
125	3.	Avlöningar	511 000
126	4.	Omkostnader	32 000
		Statens pris- och kartellnämnd:	
126	5.	Avlöningar	3 772 000
130	6.	Omkostnader	463 000
		Statens institut för konsumentfrågor:	
132	7.	Avlöningar	2 080 000
134	8.	Omkostnader	799 000
136	9.	Upplysningsmateriel	110 000
137	10.	Statens konsumentråd	147 000
138	11.	Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning	1 940 000
140	12.	Bidrag till varudeklarationsnämnden	400 000
			10 432 000

H. Patent- och registreringsväsendet m. m.

		Patent- och registreringsverket:	
142	1.	Avlöningar	14 004 000
147	2.	Omkostnader	2 208 000
		Svenska uppfinnarkontoret:	
149	3.	Administrationskostnader	356 000
151	4.	Understödjande verksamhet	85 000
151	5.	Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register	550 000
			17 203 000

I. Ekonomisk försvarsberedskap

		Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap:	
152	1.	Avlöningar	2 327 000
156	2.	Omkostnader	241 000
157	3.	Omkostnader för statlig lagerhållning m. m.	42 850 000
159	4.	Distributionsmateriel för olja	550 000
160	5.	Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen	—
			45 968 000

J. Diverse

		Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
161	1.	Byggnadsstyrelsens delfond	2 744 000
161	2.	Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet	2 700 000
165	3.	Turistpropaganda i Amerikas förenta stater	104 000

Sid.		Kr.
165	4. Avsättning till fonden för idrottens främjande	20 375 000
175	5. Avsättning till fonden för friluftslivets främjande	3 000 000
176	6. Kostnader för vissa nämnder m. m.	210 000
177	7. Bidrag till vissa internationella byråer m. m.	149 000
178	8. Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete	100 000
		29 382 000
	Summa	282 632 000

KAPITALBUDGETEN

I: Statens affärsverksfonder

D. Statens vattenfallsverk

179	1. Kraftstationer m. m.....	310 000 000
-----	-----------------------------	-------------

III: Statens allmänna fastighetsfond

200	1. Byggnadsarbeten i Malåträsk för Sveriges geologiska undersökning	330 000
200	2. Nybyggnad för Chalmers provningsanstalt	685 000
201	3. Gemensam administrationsbyggnad för Svenska turisttrafikförbundet m. fl.	5 000 000
		6 015 000

V: Statens utlåningsfonder

202	1. Statens hantverks- och industrilånefond	18 000 000
-----	--	------------

VI: Fonden för låneunderstöd

202	1. Lån till Aktiebolaget Atomenergi	5 000 000
203	2. Lån till Aktiebolaget Atomenergi för uppförande av en atomkraftstation i Marviken	63 000 000
203	3. Lån till utbyggnad av oljelagringen	64 620 000
		132 620 000

VIII: Fonden för förlag till statsverket

206	1. Dispositionsanslag för legodriften vid vissa staten tillhöriga gruvor i Västerbottens län m. m.....	6 000 000
-----	--	-----------

IX: Diverse kapitalfonder

	Förrådsfonden för ekonomisk försvarsberedskap	
208	1. Förrådsanläggningar m. m.	7 400 000
	Summa	480 035 000

BILAGA 13 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1965

INRIKESDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 4 januari
1965.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson, anmäler de frågor som gäller utgifterna för budgetåret 1965/66 inom inrikesdepartementets verksamhetsområde och anför därvid följande.

Innan jag går in på anslagen i detalj, vill jag lämna en översikt över vissa förslag.

ÖVERSIKT

En grundval för genomgripande omdaning av den kommunala indelningen har skapats genom att arbetet med kommunblock fullbordats under fjolåret. Fastställandet av kommunblockens gränser antas bli upptakten till en intensifierad sammanläggning av kommuner. En rationellare avgränsning av de primärkommunala enheterna innebär gynnsammare betingelser för ändamålsenligt samhällsbyggande och en aktiv lokaliseringspolitik. Den påbörjade revisionen av kommungränserna fullföljes med en översyn av länsindelningen. Samtidigt därmed utreds den statliga länsförvaltningens organisation i framtiden.

Arbetsmarknaden har under 1964 utmärkts av en fortsatt högkonjunktur med starkt uppdriven efterfrågan på arbetskraft. I vissa landsdelar, särskilt i norr, har det dock varit brist på arbetstillfällen. Arbetsmarknadspolitiken har i denna situation bl. a. inriktats på att genom omskolning och arbetsförmedling öka möjligheterna att tillvarata tillgänglig arbetskraft. I orter

med utpräglad arbetskraftsbrist har dämpande åtgärder vidtagits på byggnadsmarknaden. Verksamheten för att bereda produktiv sysselsättning åt handikappade har fått starkt ökad omfattning. Genom beslut av 1964 års riksdag har riktlinjer dragits upp för en aktiv lokaliseringpolitik. I statsverkspropositionen framlägges förslag rörande lån och bidrag för lokalisering samt lokaliseringsverksamhetens organisation.

Bostadsbyggandet har ökat. Påbörjandet av nya bostäder har varit mer omfattande än någonsin tidigare. Överflyttning av arbetskraft har skapat förutsättningar att vidga bostadsproduktionen även i storstadsregionerna. En viss lättnad på bostadsmarknaden har möjliggjort fortsatt avveckling av hyresregleringen på vissa orter. I storstadsområdena och andra större orter med ett expansivt näringsliv råder dock fortfarande en utpräglad brist på bostäder. En inventering av åldringarnas bostadsförhållanden har genomförts för att skapa underlag för ökad förbättringsverksamhet.

Rikspolisstyrelsen har trätt i funktion den 1 juli 1964. Inför polis-, åklagar- och exekutionsväsendets omorganisation vid ingången av detta år har ett intensivt förberedelsearbete pågått i berörda departement och hos en rad centrala organ.

Civilförsvarets upprustning fortsätter enligt tidigare uppdragna riktlinjer.

Indelningsfrågor

1962 års riksdag beslöt att det för varje län skall finnas en av Kungl. Maj:t fastställd plan, som utvisar den lämpligaste indelningen av länet i kommuner. Arbetet med denna planering pågick därefter inom inrikesdepartementet till i april 1964, då indelningsplaner hade fastställts för samtliga län. Planerna upptar 281 s. k. kommunblock. Till detta antal bör läggas Stockholms stad, som inte berörts av planeringen.

Kommunblocken är avsedda att tjäna till ledning för inriktningen av det interkommunala samarbetet samt att utgöra underlag för en blivande sammanläggning av kommuner till näringsgeografiskt samhöriga enheter. I båda dessa avseenden förestår ett fortsatt omfattande arbete. Genom sammanläggningar som beslutats under år 1964 har antalet kommuner i landet minskat med elva. Det totala antalet uppgår nu till 995, varav 133 städer, 95 köpingar och 767 landskommuner. En avsevärd ytterligare minskning förutses komma till stånd vid årsskiftet 1966—1967.

En allmän översyn av länsindelningen har pågått sedan år 1963. Frågan härom har på senare tid aktualiserats i olika sammanhang. Ett särskilt skäl för översynen är att åtskilliga av de fastställda kommunblocken består av områden från olika län och att frågan om en länsgränsändring därför uppkommer när kommunerna i ett sådant block begär sammanläggning. Härtill kommer att de strukturella omvandlingarna i samhället och de därav ökade kraven på samhällsplaneringens effektivitet gör det angeläget att länen är rationellt avgränsade med tanke på denna planering. Utredningen är förut-

sättningslös såväl när det gäller länens lämpliga storlek som i fråga om principerna för gränsdragningen. Det har dock bl. a. angivits att det nuvarande sambandet mellan län och landstingsområde i princip bör behållas samt att kommunblocken bör betraktas som de minsta enheterna vid uppbyggandet av nya län.

Med den nu berörda problematiken sammanhänger också frågan om de städer som inte ingår i landstingskommuner. Under år 1964 har beslut fattats om att Norrköping skall återinträda i landstingskommun den 1 januari 1967. Motsvarande frågor beträffande övriga berörda städer överväges.

Parallellt med övervägandena om en ny länsindelning utreds också frågan om den statliga länsförvaltningens framtida organisation. Bland de frågor som länsförvaltningsutredningen enligt direktiven särskilt skall uppmärksamma kan nämnas behovet av en effektiv organisation på samhällsplaneringens område samt frågan om lekmanamedverkan i länsstyrelsen.

Lokaliseringsverksamheten

Enligt beslut av 1964 års riksdag skall de statliga insatserna på lokaliseringspolitikens område vidareutvecklas under en femårig försöksperiod med början nästa budgetår. Lokaliseringspolitikens mål och form har preciserats, dess medel skall utvidgas och organisationen förstärkas.

Lokaliseringspolitiken bör enligt den beslutade målsättningen stödja en sådan lokalisering av näringslivet, att landets tillgångar av kapital och arbetskraft blir fullt utnyttjade och fördelade så, att ett snabbt ekonomiskt framåtskridande främjas. Den skall vidare medverka till att det stigande välståndet fördelas rättvist och att en tillfredsställande social och kulturell service erbjudes människorna i olika delar av landet. De försvarspolitiska synpunkterna skall också beaktas. Vägledande för lokaliseringspolitikens skall slutligen vara att värna de enskilda människornas trygghet och minska deras anpassningssvårigheter i samband med den strukturomvandling och ekonomiska expansion som pågår.

För att detta mål skall kunna nås är en aktiv och förutseende samhällsplanering en grundförutsättning. Den pågående kommunindelningsreformen är ett led i denna planering. Den bör i sin tur kunna skapa bättre förutsättningar för kommunerna att lösa sina uppgifter på detta område. Enligt riktlinjerna skall åtgärder också vidtas för att stärka planeringsresurserna hos statliga organ såväl på länsplanet som centralt och åstadkomma större samordning mellan kommunernas och de statliga organens insatser.

Den upplysnings- och rådgivningsverksamhet i lokaliseringsfrågor som bedrivits i den hittillsvarande försöksverksamheten skall intensifieras och förstärkas.

Härutöver skall statligt ekonomiskt stöd lämnas för att stimulera till etablering och utbyggnad av företag i orter och områden, där detta från

samhällelig synpunkt framstår som önskvärt. Lokaliseringspolitiskt stöd skall lämnas i form av investeringsbidrag och lån. Dessa stödåtgärder skall i första hand inriktas på det s. k. norra stödområdet, omfattande de fyra nordligaste länen samt Hälsingland, norra delen av Kopparbergs län, nordvästra Värmland, Dalsland och norra Bohuslän. I särskilda fall skall stöd också kunna lämnas i övriga delar av landet. Medelsramen för det statliga lokaliseringspolitiska stödet under den ifrågavarande femårsperioden har angivits till 800 milj. kr. Av detta belopp har beräknats 300 milj. kr. till investeringsbidrag och 500 milj. kr. till lån.

Länsstyrelserna skall vara regionala lokaliseringsorgan och därvid ha som huvuduppgift att leda och samordna en utvidgad utrednings- och planeringsverksamhet i länen. För handläggning av hithörande ärenden skall till länsstyrelsen i varje län knytas ett rådgivande organ, benämnt planeringsråd. Ledamöter i detta råd skall utses av Kungl. Maj:t och landstinget i länet. Arbetsmarknadsstyrelsen skall vara det centrala lokaliseringsorganet, vars främsta uppgifter förutsättes bli rådgivnings- och upplysningsverksamhet samt handläggning av ärenden rörande stödåtgärder i lokaliseringspolitiskt syfte. För samordning av lokaliseringspolitiska frågor i Kungl. Maj:ts kansli skall inrättas ett särskilt organ, benämnt lokaliseringsberedningen.

Frågor om anslag och personalorganisation för ifrågavarande verksamhet behandlas till huvudsaklig del i statsverkspropositionen. För budgetåret 1965/66 föreslås anslag av 60 milj. kr. till investeringsbidrag och 100 milj. kr. till långivning. Vidare föreslås att sammanlagt ett 70-tal tjänster inrättas vid länsstyrelserna, främst för utrednings- och planeringsverksamhet med lokaliseringspolitisk inriktning. En särskild lokaliseringsbyrå inrättas hos arbetsmarknadsstyrelsen. Avsikten är att förslag om inrikesdepartementets organisation för detta ändamål skall framläggas i en särskild proposition till årets riksdag.

Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden har under 1964 präglats av hög sysselsättningsnivå. Vissa områden i landets norra delar har dock haft brist på arbetstillfällen.

Följande sammanställning visar arbetslösheten i procent av antalet medlemmar i arbetslöshetskassor i november 1963 och 1964 i skogslänen — norrlandslänen samt Kopparbergs och Värmlands län — i övriga län samt i hela riket. Totalt har arbetslösheten legat på en mycket låg nivå men har i skogslänen varit betydligt större än i andra delar av landet. Mest besvärande är arbetslösheten i Norrbottens län, där 5,3 % av kassamedlemmarna var arbetslösa i november 1964.

	Skogslänen	Övriga län	Hela riket
November 1963	2,4	0,7	1,1
November 1964	2,6	0,8	1,2

Arbetsmarknadspolitiken har bestämts av det rådande konjunkturläget och av skillnaderna i sysselsättningsbetingelser inom olika delar av landet. Under en stor del av året har nya statliga husbyggnadsföretag inte fått påbörjas i södra och mellersta Sverige utan Kungl. Maj:ts tillstånd. Syftet har varit att främja en bättre jämvikt på byggnadsmarknaden. Under årets senare hälft har vidare en prioritering av angelägna byggen varit bestämmande för reglering av igångsättningen inom storstadsområdena. För att underlätta ett effektivt utnyttjande av arbetskraftsresurserna har en ökad omskolning och förmedlingsverksamhet bedrivits. Omskolningsverksamhetens expansion belyses av följande sammanställning över antalet deltagare i omskolningskurser i november 1963 och 1964. En fortsatt kraftig utbyggnad av omskolningsverksamheten kan förutses, i första hand i skogslänen.

	Skogslänen	Övriga län	Hela riket
November 1963	4 892	8 671	13 563
November 1964	5 700	9 491	15 191

I norra delen av landet har ett ökat antal industribyggnader uppförts som beredskapsarbeten i lokaliseringspolitiskt syfte. Även allmänna beredskapsarbeten har bedrivits i stor omfattning i denna del av landet. Antalet i beredskapsarbeten sysselsatta i november 1963 och 1964 framgår av följande sammanställning. Beredskapsarbetena utanför skogslänen utgjordes huvudsakligen av arbeten för handikappade.

	Skogslänen	Övriga län	Hela riket
November 1963	7 653	2 772	10 425
November 1964	6 698	2 434	9 132

Läget på arbetsmarknaden synes inte komma att undergå någon markant förändring under den närmaste tiden. Följaktligen måste de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna alltså inriktas på att å ena sidan begränsa efterfrågan så att balans kan upprätthållas och å andra sidan effektivt utnyttja alla våra arbetskraftsresurser. De delar av landet som haft en vikande arbetskraftsefterfrågan bör i enlighet med de antagna riktlinjerna för lokaliseringspolitiken tillföras nya arbetstillfällen genom lokaliseringspolitiska åtgärder. Samtidigt måste arbetsförmedlingen intensifiera ansträngningarna att skaffa arbete åt personer som råkat ut för sysselsättningssvårigheter. Omskolningsverksamheten bör byggas ut. Trots dessa åtgärder behöver beredskapsarbeten i vinter bedrivas inom skogslänen i ungefär samma omfattning som förra året, vilket innebär att de totalt kommer att omfatta ca 2 milj. dagsverken. I nuvarande konjunkturläge är det därvid angeläget att finna sådana objekt för beredskapsarbeten som är så litet kostnadskrävande som möjligt och som inte genom sina sekundära verkningar skärper efterfrågetrycket inom de delar av landet, där det råder brist på arbetskraft. För ändamålet äskas anslag på tilläggsstat av 245 milj. kr. för allmänna beredskapsarbeten.

Även för nästa budgetår förutses ett stort behov av aktiva arbetsmarknads-politiska åtgärder. Särskilt gäller detta övre Norrland. Genom vidgad om-skolningsverksamhet och intensiv arbetsförmedling måste ett relativt stort antal personer, som på grund av den pågående strukturomvandlingen drab-bas av arbetslöshet, ges hjälp till tryggad sysselsättning. Liksom för inne-varande budgetår beräknas behovet av beredskapsarbeten till ca 2 milj. dags-verken. För allmänna beredskapsarbeten upptas ett anslag av 420 milj. kr.

Tjänstemannagruppernas tillväxt medför ökade anspråk på arbetsförmed-lingens service och nödvändiggör ytterligare utbyggnad av förmedlingens personalorganisation. För dessa och andra angelägna uppgifter föreslås att ett 100-tal nya tjänster inrättas. Vidare äskas ökade medel för tillfällig per-sonal i syfte att möjliggöra erforderlig flexibilitet i organisationen.

Som följd av de beslutade åtgärderna för en intensifierad lokaliserings-verksamhet, för vilken arbetsmarknadsstyrelsen skall vara centralt organ, föreslås en ny byrå inom styrelsen. På denna byrå skall frågor rörande eko-nomiska stödåtgärder handläggas. Byrån skall vidare handha rådgivnings-och upplysningsverksamheten i lokaliseringsfrågor samt svara för vissa planeringsuppgifter.

Åtgärderna för att bereda produktiv sysselsättning åt handikappade ut-vecklas starkt. Detta gäller särskilt den skyddade sysselsättning, som erbj-u-des vid beredskapsarbeten. Antalet sysselsatta vid statskommunala bered-skapsarbeten av detta slag har ökat från 400 till 1 500 under tiden 1959/60—1963/64. Härtill kommer de statliga beredskapsarbetena för vårdklientel. Arkivarbeten, som också huvudsakligen har karaktären av skyddad syssel-sättning, ger arbete åt ca 2 400 man mot 1 800 för två år sedan. Genom ar-betsvården fick 8 300 personer yrkesutbildning under 1963 mot 6 500 året förut. Utbildning, som visat sig vara den i många fall effektivaste hjälpåtgär-den, kommer att ställas till förfogande för ett allt större antal handikappade. Den av landsting och kommuner bedrivna arbetsprövningen, arbetsträningen och skyddade sysselsättningen fortsätter också att öka i omfattning.

Bostäder

Bostadsbyggandet har under de tre senaste åren nått väsentligt större om-fattning än tidigare. Utvecklingen belyses i följande tablå.

	Antal lägenheter		
	Påbörjade byggnadsföre- tag	Färdigställda byggnadsföre- tag	Pågående byggnadsföre- tag i genom- snitt under året
1961	76 500	73 800	78 900
1962	92 600	75 100	88 500
1963	86 800	81 400	98 900
1964	94 000 ¹	87 000 ¹	107 300 ¹

¹ Preliminär beräkning

Ökningen i antalet påbörjade lägenheter ägde till huvudsaklig del rum under 1962, då samhällsekonomin kännetecknades av en tillfällig avmattning. Trots att högkonjunktur har rått såväl 1963 som 1964 har produktionsnivån successivt kunnat höjas. Byggnadsmarknaden har emellertid präglats av en stark anspänning, som bl. a. tagit sig uttryck i en inte oväsentlig kostnadsuppgång. Under 1964 har dock jämvikten på byggnadsarbetsmarknaden förbättrats. De gynnsamma väderleksförhållandena under föregående vinter har härvid varit av stor betydelse. Förbättringen torde i övrigt bero på den ökade tillströmningen av arbetskraft till byggnadsmarknaden, den fortgående rationaliseringen inom byggnadsindustrin samt den rörlighetsfrämjande arbetsmarknadspolitiken. Till de särskilt tillfredsställande dragen i utvecklingen hör att åtgärderna för överflyttning av arbetskraft har gjort det möjligt att öka bostadsbyggandet i regioner med den mest utpräglade bostadsbristen, d. v. s. i storstadsområdena.

1964 års bostadsbyggnadsprogram avsåg ursprungligen 85 000 lägenheter. Genom beslut under året har emellertid ramen för bostadslångivningen utvidgats till att motsvara en igångsättning av 90 000 lägenheter. Det faktiska påbörjandet under året beräknas ha omfattat ca 94 000 lägenheter. För 1965 har preliminärt fastställts ett program på 85 000 lägenheter. I propositionen förordas en ökning till en garanterad miniminivå av 88 000 lägenheter. Utgångspunkten för beräkning av minimiprogrammet har varit att våra arbetskrafts- och kapitalresurser fortfarande kommer att vara hårt ansträngda. Emellertid förutsattes att Kungl. Maj:t skall kunna besluta om en ytterligare ökning av bostadsbyggnadsprogrammet, om utvecklingen av samhällsekonomi och arbetsmarknad ger anledning till en ändrad bedömning under årets lopp.

På längre sikt förutses en ytterligare tillväxt av bostadsbyggandet. Produktionsmålet anges till ca 1 milj. nya lägenheter under loppet av tio år. Förverkligandet av detta mål förutsätter aktiva insatser för att skapa gynnsammare produktionsbetingelser och bättre hushållning med resurserna. En utredning har under hösten 1964 tillkallats för att överväga spörsmålet om åtgärder för att främja byggandets industrialisering. I propositionen föreslås i anslutning härtill en försöksverksamhet med statlig långivning till anläggningar för tillverkning av byggnadselement.

1964 års riksdag fattade beslut om åtgärder för att få till stånd en ökad upprustning av åldringarnas bostäder. Efter en riksomfattande inventering av åldringarnas bostadsförhållanden antas upprustningsverksamheten få avsevärt ökad omfattning. En betydande ökning i efterfrågan på förbättringslån förutses därför. Under budgetåret 1965/66 beräknas 60 milj. kr. gå åt till räntefria förbättringslån mot ca 25 milj. kr. under de senaste åren.

Väsentliga avsnitt av bostadspolitiken är under utredning. Hyrespolitiken övervägs i olika sammanhang. Hyreslagstiftningssakkunniga prövar möjligheten att allmänt övergå till ökad avtalsfrihet på hyresmarknaden samt

undersöker hyressplittringen, d. v. s. skillnaden i hyresnivå mellan likvärdiga lägenheter. Bostadspolitiska kommittén utreder de framtida formerna för bostädernas finansiering. Utredningen syftar bl. a. till att söka åstadkomma betingelser för en bättre hyresparitet i framtiden. Markpolitiska utredningen, som i höstas lade fram ett betänkande om kommunal markpolitik, fortsätter sitt arbete med att pröva frågan om statens och kyrkans markpolitik. Av betydelse för framtidens bostadspolitiska verksamhet är vidare det arbete som pågår inom 1962 års bostadsförmedlingsutredning, expropriationsutredningen och 1963 års markvärdekommitté.

Landsstaten

En kraftig utbyggnad av länsstyrelserna föreslås genom inrättande av inemot 500 nya tjänster.

Såsom nämnts i det föregående beräknas ett 70-tal tjänster för den ökning av utrednings- och planeringsverksamheten som står i samband med lokaliseringspolitiken. Vidare beräknas medel för att anlita expertis för bl. a. företagsekonomiska utredningar inom ramen för samhällsplaneringen.

För att bereda landssekreterarna lättnad i arbetsbördan föreslås en förste länsassessorstjänst i vart och ett av de tre största länen. Personalförstärkningar föreslås vidare, främst i storstadsregionerna, med syfte att bättre tillgodose kommuners och enskildas anspråk på en snabbare handläggning av exempelvis plan- och byggnadsärenden samt bil-, körkorts- och passärenden. För ökat arbete till följd av bl. a. den nya naturvårdslagstiftningen förordas en av statens naturvårdsnämnd föreslagen höjning av medlen till särskild arbetskraft.

Strävandena att effektivisera taxeringsarbetet fullföljes genom att överståthållarämbetets skatteavdelning och landskontoren förstärks med sammanlagt ett 90-tal tjänster.

I enlighet med principbeslut av 1963 års riksdag föreslås att datakontor inrättas hos länsstyrelserna fr. o. m. 1966. Datamaskiner införes som hjälpmedel inom folkbokföringen och för arbetet med bl. a. uppbörd och redovisning av de direkta skatterna. Medel beräknas nu för en personalstyrka motsvarande ca 200 tjänster. Denna personal skall svara för det uppläggningsarbete som erfordras för att automatisk databehandling helt skall kunna införas fr. o. m. den 1 januari 1968.

Polisen

Polisväsendets förstatligande den 1 januari i år har föregåtts av ett intensivt förberedelsearbete inom olika centrala statliga organ. Efter inrättandet av rikspolisstyrelsen den 1 juli 1964 har planeringen av den nya organisationen letts av styrelsen. För tillsättningen av de mer än 14 000 tjänster som organisationen omfattar har en särskild tillsättningsnämnd varit verksam.

Den statliga polisorganisationen omfattar i runt tal 10 000 ordinarie polis-

manstjänster och ca 1 350 extra ordinarie poliskonstapelstjänster för förstärknings- och vikariatstjänstgöring. Härtill kommer personal för administrativa uppgifter m. m. samt aspiranter i polischefs- och polismanskarriärerna. Kontorspersonalen har i samband med omorganisationen förstärkts väsentligt, varigenom polispersonalen kan avlastas uppgifter av icke polisiär natur. I syfte att effektivisera polisverksamheten förbättras vidare arbetsorganisationen i polisdistrikten genom att personalen organiseras i en huvudstyrka i distriktets centralort och arbetsgrupper i andra större tätorter i distriktet. Länstrafikgrupper för regional trafikövervakning inrättas. Polisens materiella och tekniska resurser har också förstärkts.

I avvaktan på erfarenheter av den nya lokala organisationen föreslås för nästa budgetår personalförstärkningar huvudsakligen i Stockholms och Malmö polisdistrikt med sammanlagt ett 100-tal tjänster.

För utrustning till polisorganisationen föreslås att 18 milj. kr. anvisas. Härigenom möjliggöres en betydande förstärkning av polisens resurser även under budgetåret 1965/66. Bilparken, som efter förstatligandet består av ca 1 500 enheter, föreslås utökad med 55 fordon. Vidare beräknas avsevärda belopp för upprustning av den fordonspark, som övertagits från kommunerna den 1 januari 1965. I syfte att effektivisera trafiksäkerhetsarbetet föreslås att det nuvarande beståndet av ca 350 motorcyklar utökas med 30 fordon. Betydande kompletteringar förutsättes dessutom i fråga om radio-materiel, utrustning till motorfordon, trafik-, övervaknings- och annan teknisk materiel samt personlig utrustning.

Medel beräknas för viss förstärkning inom rikspolisstyrelsen. Frågan om organisationen av verkets registratur utreds inom styrelsen. Därvid undersöks förutsättningarna för databehandling av uppgifterna i de centrala polisregistren.

För att behovet att bygga nya lokaler för polisverket i vissa fall skall kunna tillgodoses genom statens försorg upptas ett anslag av 10 milj. kr.

Kostnaderna för polisväsendet i dess helhet beräknas uppgå till i runt tal 535 milj. kr. Härav utgör drygt 63 milj. kr. statsbidrag o. dyl. som beräknas utgå på grund av eftersläpning i bidragsgivningen. Bidrag från kommunerna till kostnaderna för det förstatligade polisväsendet m. m. väntas inflyta med ca 280 milj. kr. nästa budgetår.

En översyn av polisutbildningen pågår inom 1962 års polisutbildningskommitté. Förslag väntas bli framlagt i år.

Civilt försvaret

Anslagsramen för civilt försvaret föreslås för nästa budgetår höjd från 94 till 97 milj. kr. Vid beräkningen av rambeloppet har hänsyn inte tagits till sådan kompensation för kostnadsändringar, som förutsättes utgå enligt gällande riktlinjer för civilt försvarets utbyggnad. Avsikten är att förslag i denna fråga skall föreläggas riksdagen i särskild proposition. I statsverks-

propositionen upptas det nämnda rambeloppet av 97 milj. kr. Inom denna ram beräknas endast ett preliminärt belopp till materielanskaffning. Till statsbidrag för byggande av skyddsrum föreslås en oförändrad kostnadsram av 20 milj. kr. Medel beräknas vidare för en första utbyggnad av branddammar enligt en långsiktsplan för brandvattenförsörjningen i krig. De upptagna anslagen möjliggör en fortsatt planenlig uppbyggnad av civilförsvarets organisation och beredskap.

Ett nytt anslag upptas för bidrag till kostnader, som kommuner får vidkännas för planläggning enligt 1964 års lag om kommunal beredskap.

På brandförsvarets område påbörjas utbildning vid statens brandskola av brandmän enligt tidigare fastställda riktlinjer.

Sammanställning

Förändringarna inom inrikesdepartementets verksamhetsområde i förhållande till riksstaten för budgetåret 1964/65 framgår av följande sammanställning (milj. kr.).

Driftbudgeten	Anvisat	Förslag	Ökn. el.
<i>Elfte huvudtiteln</i>	1964/65	1965/66	minskn.
A. Inrikesdepartementet m. m.	4,4	5,5	+ 1,1
B. Överståthållarämbetet och landsstaten.....	187,0	259,8	+ 72,8
C. Arbetsmarknad m. m.	714,2	994,1	+ 279,9
D. Bostadsbyggande m. m.	251,7	299,3	+ 47,6
E. Polisväsendet	386,6	535,4	+ 148,8
F. Civilförsvaret m. m.	97,6	99,9	+ 2,3
G. Diverse	25,6	50,2	+ 24,6
Summa för driftbudgeten	1 667,1	2 244,2	+ 577,1
Kapitalbudgeten			
<i>Statens allmänna fastighetsfond</i>	18,3	46,7	+ 28,4
<i>Statens utlåningsfonder</i>			
A. Lånefonden för bostadsbyggande	690,0	850,0	+ 160,0
B. Lånefonden för maskinanskaffning inom byggnadsindustrien	—	—	—
C. Lånefonden för allmänna samlingslokaler	7,0	—	— 7,0
<i>Fonden för låneunderstöd</i>	0,6	120,0	+ 119,4
Summa för kapitalbudgeten	715,9	1 016,7	+ 300,8
Totalt för inrikesdepartementet	2 383,0	3 260,9	+ 877,9

DRIFTBUDGETEN

Elfte huvudtiteln

A. Inrikesdepartementet m. m.

A 1. Inrikesdepartementet: Avlöningar

För innevarande budgetår har till Inrikesdepartementet: Avlöningar och Inrikesdepartementet: Omkostnader samt Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar anvisats förslagsanslag av 2 313 000 kr., 271 000 kr. resp. 48 000 kr. Vidare har till Kommittéer och utredningar genom sakkunniga och till Extra utgifter anvisats reservationsanslag av 1 600 000 kr. resp. 200 000 kr.

Med hänvisning till vad chefen för justitiedepartementet tidigare denna dag anfört vid anmälan av anslaget till Statsrådsberedningen: Avlöningar torde nu ifrågavarande anslag i statsverkspropositionen bära uppföras med endast preliminära belopp. Jag föreslår, att härvid beräknas till Inrikesdepartementet: Avlöningar ett förslagsanslag av 2 485 000 kr., till Inrikesdepartementet: Omkostnader ett förslagsanslag av 280 000 kr., till Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar ett förslagsanslag av 48 000 kr., till Kommittéer m. m. ett reservationsanslag av 2 500 000 kr. samt till Extra utgifter ett reservationsanslag av 220 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag i förevarande sammanhang, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Inrikesdepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 2 485 000 kr.

A 2. Inrikesdepartementet: Omkostnader

Under åberopande av vad jag anfört under punkten 1 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Inrikesdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 280 000 kr.

A 3. Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar

Under återopande av vad jag anfört under punkten 1 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 48 000 kr.

A 4. Kommittéer m. m.

Under återopande av vad jag anfört under punkten 1 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1965/66 beräkna ett reservationsanslag av 2 500 000 kr.

A 5. Extra utgifter

Under återopande av vad jag anfört under punkten 1 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Extra utgifter* för budgetåret 1965/66 beräkna ett reservationsanslag av 220 000 kr.

B. Överståthållarämbetet och landsstaten**B 1. Överståthållarämbetet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	11 684 000	11 091 395
1964/65	12 600 000	
1965/66 (förslag)	14 343 000	

Yrkanden

Överståthållarämbetet föreslår, att anslaget ökas beträffande kansliavdelningarna med 1 164 000 kr. och beträffande skatteavdelningen med 1 001 000 kr.

A. Kansliavdelningarna

	Ökn. el. minskn.
1. Personalförändringar	
a) <i>Allmänna sektionen (1:a avd.)</i>	
1 amanuens-byråsekreterare Af 17/Ae 21	+ 29 244
2 kanslibiträden Ao 7	+ 31 464
1 kanslibiträde Ae 7	+ 15 732
1 kontorsbiträde högst Ae 5	+ 12 804
b) <i>Socialsektionen</i>	
1 förste byråsekreterare Ao 23	+ 35 952
1 kanslibiträde Ao 7	+ 15 732
c) <i>Allmänna sektionen (2:a avd.) och utlänningssektionen</i>	
1 kanslibiträde Ao 7	+ 15 732
d) <i>Trafiksektionen</i>	
1 kanslist Af 9/Ae 15	+ 19 356
1 kansliskrivare Ae 11	+ 19 356
3 kanslibiträden Ae 7	+ 47 196
6 kontorsbiträden högst Ae 5	+ 76 824
e) <i>Civilförsvarssektionen</i>	
4 kontorsbiträden högst Ae 5	+ 51 216
f) <i>Tillfällig personal</i>	
1 biträde för arkivvård Ag 13	+ 19 356
Passexpeditionen	+ 11 000
Trafiksektionen	+ 16 692
Civilförsvarssektionen och allmänna beredskapssektionen	+ 135 724
Förhöjd ersättning för portvaktsgöromål	+ 1 800
2. Tjänsteförändringar	
a) Lönegradsförändringar	+ 71 196
b) Ordinariesättningar	—
c) Vissa arvodesfrågor	—
3. Löneomräkning	+ 537 624
	+ 1 164 000

B. Skatteavdelningen**1. Personalförändringar****Taxeringsavdelningen****a) Revisionskontoret**

3 förste taxeringsrevisorer Ao 23	+ 107 856
2 taxeringsrevisorer Af 17/Ae 21	+ 58 488
2 kanslister Ao 15	+ 47 592

14 Statsverkspropositionen år 1965: Bil. 13: Inrikesdepartementet

b) <i>Taxeringsassistentgruppen</i>		
1 förste taxeringsassistent Ao 19.....	+	29 244
3 taxeringsassistenter Ao 17.....	+	79 128
2 kontorister Ao 9.....	+	34 944
1 kanslibitråde Ae 7.....	+	15 732
1 kontorsbiträde högst Ae 5.....	+	14 196
c) <i>Avdelningen i övrigt</i>		
1 förste taxeringsinspektör Ao 25.....	—	39 864
2 kanslister Ao 15.....	+	47 592
d) <i>Tillfällig personal</i>		
Prövningsnämndens kansli.....	+	20 000
Avdelningen i övrigt.....	+	49 700
Övertidsersättningar.....	+	15 700
2. <i>Tjänsteförändringar</i>		
Lönegradsförändringar.....	+	3 624
3. <i>Löneomräkning</i>	+	517 068
		+ 1 001 000
	Summa totalt	+ 2 165 000

Motiv

A 1. a) Arbetsuppgifterna för befattningshavarna på juristtjänsterna är av sådan omfattning att övertid måste tillgripas i stor utsträckning. Då frånvaron på grund av semester, sjukdom m. m. motsvarar minst en årsarbetskraft, föreligger ständiga svårigheter att inarbeta uppkomna arbetsbalanser. Den yrkade amanuens tjänsten är avsedd att täcka ifrågavarande arbetskraftsbehov.

Av de äskade biträdestjänsterna avses ett kanslibitråde för räkenskapsdetaljen att handha distribution och redovisning av kontorsmaterial m. m. Den ökade arbetsvolymen medför behov av dels ett kanslibitråde på vardera förenings- och firmadetaljen samt personaldetaljen och dels ett kontorsbiträde på den gemensamma skrivcentralen.

b) En förste byråsekreterare i Ao 23 erfordras för att möjliggöra att muntligt förhör i ökad utsträckning kan hållas i samhällsvårds- och alkoholistärenden ävensom för handläggning av vissa ärenden rörande hälsovård m. m. Ett kanslibitråde erfordras för att bemästra den fortgående ökningen av arbetsvolymen.

c) På den gemensamma skrivcentralen föranleder ökad arbetsbelastning behov av ett kanslibitråde i Ao 7.

d) Av de för trafiksektionen äskade personalförstärkningarna avses en kanslist i reglerad befordringsgång samt ett kontorsbiträde för vardera körkortsdetaljen och allmänna expeditionen samt de övriga tjänsterna för bilregistret. Ett ackumulerat och alltmer skärpt behov av personalökning vid bilregistret föreligger sedan många år då personalstyrkan inte ökat i takt med arbetsmängden. En allt större eftersläpning föreligger i fråga om registrerings- och införingsarbetet. Beträffande körkortsdetaljen anmärkes,

att eftersläpningarna i fråga om införingar i körkortsregistret av domar och strafförelägganden blivit allt större. Den 31 juli 1964 utgjorde balanserna bl. a. 363 domar och 5 140 strafförelägganden.

e) På civilförvarssektionen erfordras på grund av ökad inskrivningsverksamhet och ökad arbetsvolym vid skrivcentralen förstärkning av biträdespersonalen med fyra kontorsbiträden.

f) För arkivvården erfordras ett heltidsanställt biträde.

Beträffande civilförvarssektionen har medel beräknats för bl. a. dels en extra förste kanslisttjänst i Ag 19 för planläggning och genomförande av övningsverksamheten och dels en sådan tjänst i Ag 19 för inhämtande av den eftersläpning, som föreligger i fråga om uttagning, inskrivning och krigsplacering av personal. Vid organisationsdetaljen erfordras en extra kanslisttjänst i Ag 15 för den nytillkommande uppgiften att planlägga viss förplägnads- och drivmedelstjänst. Med hänsyn till den ökande förrådsverksamheten bör den direkta arbetsledningen i fråga om vård och underhåll av materiel förstärkas med kvalificerad personal. På grund härav och då förrådsverksamheten numera i princip förlagts till två skilda regioner föreslås inrättande av två tjänster som förrådsmästare i Ag 13.

2. a) Överståthållarämbetet föreslår uppflyttning av följande tjänster, nämligen på vardera kansliavdelningens allmänna sektion en tjänst som förste assessor i Bo 1 till byråchefstjänst i Bo 3, på envar av överexekutorssektionen, socialsektionen, utlänningssektionen och trafiksektionen en assessorstjänst i Ao 27 till förste assessorstjänst i Bo 1, på allmänna beredskapssektionen en assessorstjänst i Ae 27 till tjänst som förste assessor i Be 1, på allmänna sektionens räkenskapsdetalj en byråassistenttjänst i Ao 21 till tjänst som kamrerare i Ao 23 samt en kansliskrivartjänst i Ao 11 till kontorsskrivartjänst i Ao 13, på vardera personaldetaljen och civilförvarssektionens personal- och utbildningsdetalj en kansliskrivartjänst i Ae 11 till kontorsskrivartjänst i Ae 13, på vardera personaldetaljen, första kansliavdelningens skrivcentral, körkortsdetaljen samt bilregisterdetaljen en kanslibiträdestjänst i Ao 7 till kontoristtjänst i Ao 9, på civilförvarssektionen en kanslibiträdestjänst i Ae 7 till kontoristtjänst i Ae 9 samt på envar av trafiksektionens allmänna detalj och bilregisterdetalj en kontorsbiträdestjänst i högst Ae 5 till kanslibiträdestjänst i Ae 7.

2. b) Överståthållarämbetet föreslår ordinariesättning dels av den befattning i Bg 1, som finns inrättad för samordning av det totala civila försvaret, och dels av tjänsten som civilförvarsdirektör i Be 1.

B 1. De under a)—c) föreslagna personalförändringarna grundar sig på riksdagens beslut med anledning av prop. 1963: 99.

d) Den allmänna fastighetstaxeringen beräknas medföra behov av ytterligare tillfällig arbetskraft på prövningsnämndens kansli under hösten 1965. Ämbetets andel av kostnaderna för avlöning av personal gemensam med uppbördsverket för telefonväxeln beräknas öka med 33 700 kr.

B 2. Överståthållarämbetet föreslår inrättande av en kansliskrivartjänst i Ao 11 i utbyte mot en kanslibiträdestjänst i Ao 7 på uppbördsdetaljen.

Det i förteckningen över personal på övergångsstat upptagna antalet kontorsbiträdestjänster i Ao 5 föreslås skola minskas med 28 till 29.

Departementschefen

Vad angår kansliavdelningarna bör för tillgodoseende av socialsektionens behov av förstärkning av den kvalificerade arbetskraften i enlighet med överståthållarämbetets förslag inrättas en tjänst som förste byråsekreterare i Ao 23. Jag förordar vidare att en kanslibiträdestjänst i Ae 7 inrättas på allmänna sektionen (första avd.). Med hänsyn till den ökade arbetsvolymen på trafiksektionen och för att tillgodose allmänhetens krav på en snabbare behandling av ärendena förordar jag inrättande av en extra tjänst som kanslist i Ag 9/15, en extra kansliskrivartjänst i Ag 11, en extra kontoristtjänst i Ag 9, två extra kanslibiträdestjänster i Ag 7 samt tre extra kontorsbiträdestjänster i högst Ag 5. Härutöver föreslår jag en ökning av medelsanvisningen för tillfällig personal på trafiksektionen och passavdelningen ävensom för portvaktsgöromål med 29 500 kr. Ämbetets beräkning av medelsbehovet för vissa av Kungl. Maj:t bestämda arvoden och ersättningar anser jag kunna godtas.

Vad avser de för överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Stockholms län gemensamma civilförsvars- och allmänna beredskapssektionerna beräknar jag medel för inrättande av en extra tjänst i Ag 19 på civilförsvarsektionen och en kontorsbiträdestjänst i högst Ag 5 på allmänna beredskapssektionen.

Vad härefter beträffar skatteavdelningen har jag ingen erinran mot ämbetets beräkning av medelsbehovet för förstärkning av den fasta personalen. Beräkningen grundar sig på riksdagens beslut 1963 om viss ändring av skatteavdelningens organisation. Jag förordar sålunda, att följande nya tjänster inrättas, nämligen på revisionskontoret tre tjänster som förste taxeringsrevisor i Ao 23, två tjänster som taxeringsrevisor i reglerad befordringsgång och två kanslisttjänster i Ao 15, vid taxeringsassistentgruppen en tjänst som förste taxeringsassistent i Ao 19, tre tjänster som taxeringsassistent i Ao 17, två kontoristtjänster i Ao 9, en kanslibiträdestjänst i Ae 7 och en kontorsbiträdestjänst i högst Ae 5 samt på taxeringsavdelningen i övrigt två kanslisttjänster i Ao 15. Samtidigt bör från personalförteckningen avföras en förste taxeringsinspektörstjänst i Ao 25. Härutöver beräknar jag ett ökat medelsbehov av 35 000 kr. för tillfällig personal samt 33 700 kr. för kostnader för avlöning av personal, gemensam med uppbördsverket, för telefonväxeln.

Av skäl som jag i det följande anför under länsstyrelsernas avlöningsanslag bör representationsbidraget till överståthållaren ökas med 5 000 kr. fr. o. m. nästa budgetår.

Jag beräknar vidare medel för de lönegradsförändringar som chefen för

civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor.

Övriga framställda yrkanden om personalförstärkningar och tjänsteförändringar är jag inte beredd att tillstyrka.

Det i förteckningen över personal på övergångsstat upptagna antalet kontorsbiträdestjänster i Ao 5 bör minskas med 28 till 29. Vidare bör på grund av beslut i samband med genomförandet av vid 1964 års riksdag beslutade tjänsteförändringar i förteckningen upptas två kansliskrivartjänster i Ao 11.

De nu framförda förslagen medför en höjning av anslaget för kansliavdelningarna med 273 000 kr. och för skatteavdelningen med 464 000 kr.

För löneomräkningar beräknar jag för kansliavdelningarna ett belopp av 538 000 kr. och för skatteavdelningen 518 000 kr.

Inkomstposten till särskilda uppbördsmedel, vilken skall tillföras ersättning från allmänna pensionsfonden med belopp, motsvarande kostnaderna för den allmänna tilläggs pensioneringen, beräknar jag till 800 000 (+ 50 000) kr.

I enlighet med det anförda torde anslaget böra uppföras med (12 600 000 + 1 743 000) 14 343 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för överståthållarämbetet, som för anledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) fastställa följande avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren, <i>förslagsvis</i>	95 000
2. Avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 162 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	25 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 330 000
5. Representationsbidrag till överståthållaren	36 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 495 000
Summa kr. 15 143 000	

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning från allmänna pensionsfonden	800 000
Nettoutgift 14 343 000;	

c) till Överståthållarämbetet: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 14 343 000 kr.

B 2. Överståthållarämbetet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	850 000	1 032 958
1964/65	950 000	
1965/66 (förslag)	1 120 000	

Yrkanden

Överståthållarämbetet föreslår, att anslaget ökas med i runt tal 195 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66				
		Mynd.		Depch.		
1. Sjukvård m. m.						
a) kansliavdelningarna	14 000	+	1 000	+	1 000	
b) skatteavdelningen.....	21 000	+	9 000	+	4 000	
2. Reseersättningar						
skatteavdelningen	7 000	+	4 000	+	2 000	
3. Expenser						
a) kansliavdelningarna						
Övriga expenser.....	368 000	+	116 500	+	108 000	
b) skatteavdelningen						
Bränsle, lyse vatten.....	16 000	—	2 000	—	2 000	
Övriga expenser.....	481 000	+	67 000	+	57 000	
			+	195 500	+	170 000

Motiv

3 a) De största kostnadsökningarna avser nödvändig upprustning av maskinbeståndet, 19 000 kr., samt engångsanskaffning av möbler m. m. till bl. a. vissa nya kontorsrum och överståthållarens ämbetsrum, 35 000 kr. I övrigt beräknas särskilt kostnaderna för renhållning och städning, telefon samt bevakning öka på grund av utökade lokaler.

3 b) Med hänsyn till den fortsatta utbyggnaden av skatteavdelningen beräknar överståthållarämbetet ett belopp av 60 000 kr. vara erforderligt för anskaffande av möbler, maskiner och övrig utrustning för nytillkommen personal, vartill kommer engångsutgifter på 18 000 kr. för utökning av avdelningens teleanläggning. För byte av skatteavdelningens transportbil beräknas ett belopp av 13 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 1 120 000 kr. Jag har därvid inräknat 54 000 kr. för vissa engångsutgifter för anskaffning av möbler, maskiner m. m. vid kansliavdelningarna och 81 000 kr. för engångsanskaffning av inventarier m. m. för nytillkommen personal vid skatteavdelningen. I sistnämnda belopp ingår även medel för utbyte av transportbil.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överståthållarämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 120 000 kr.

B 3. Länsstyrelserna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	99 700 000	96 611 937
1964/65	107 750 000	
1965/66 (förslag)	133 200 000	

Yrkanden

I. *Länsstyrelserna* föreslår, att anslaget ökas med i runt tal 30 milj. kr.

II. *Uppbördsorganisationskommittén* har med skrivelse den 30 juni 1964 framlagt förslag till organisation för länsstyrelsernas datakontor (stencil Fi 1964: 3). På grundval härav har *centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden* i skrivelser den 17 september och den 4 november 1964 avgivit förslag till medelstilldelning för budgetåret 1965/66 med anledning av datakontorens inrättande. Nämnden beräknar lönekostnaderna för datakontorens personal för nästa budgetår till 2 647 000 kr.

Motiv*I. Länsstyrelsernas anslagsframställningar*

Länsstyrelsernas förslag till beräkning av utgifterna under förevarande anslag för nästa budgetår innefattar åtskilliga yrkanden om inrättande av nya tjänster eller höjd lönegradsplacering av befintliga tjänster. Med hänsyn till de krav som numera ställs på avdelningscheferna har föreslagits, att tjänsterna som landssekreterare och landskamrerare uppflyttas till Bo 5. Några länsstyrelser föreslår omändring av tjänsterna som förste länsassessor på landskontoret och på landskansliets allmänna sektion till biträdande avdelningschefer i Bo 3. Även vissa tjänster som taxeringsintendent i länet i Bo 1 föreslås på vissa håll uppflyttade till Bo 3. Andra länsstyrelser föreslår, att nya tjänster som förste länsassessor i Bo 1 inrättas i syfte att möjliggöra en avlastning av avdelningschefernas arbetsbörda. Vidare har föreslagits, att vissa länsassessorstjänster i Ao 27 uppflyttas till Bo 1. Som motivering härför har åberopats de krävande arbetsuppgifter som åvilar sektionscheferna i länsförvaltningen. En länsstyrelse föreslår inrättande av en ny tjänst som förste länsassistent i Ao 25 på landskansliet. Tjänsten anses vara nödvändig för att kunna bemästra organisations- och speciella personalfrågor inom denna länsstyrelses landskansli. Flera yrkanden avser ordinariesättning av vissa tjänster, såsom av de extra-ordinarie länsassessorstjänsterna på landskanslierna samt av vissa landskanslist- och biträdestjänster. Andra yrkanden avser omändring av vissa förste länsnotarie- och förste taxeringsinspektörstjänster i Ao 23 till länsassessors- och biträdande taxeringsintendentstjänster i Ao 25 samt uppflyttning av vissa länsassessors- och taxeringsintendentstjänster till lönegraden Ao 27, av vissa landskanslisttjänster i Ao 15 till förste landskanslisttjänster i Ao 19 samt av vissa kansliskrivar-, kontorist-, kanslibiträdes- och kontorsbiträdestjänster

till högre tjänster inom biträdeskarriären. Flertalet länsstyrelser räknar med avsevärt ökade arbetsinsatser på naturvårdens och lokaliseringsverksamhetens områden. Nya arbetsuppgifter väntas även till följd av de omfattande reformer på rätts- och ordningsväsendets område, vilka genomföres under 1965. Med hänvisning härtill ävensom till den alltjämt fortgående arbetsökningen i övrigt begär länsstyrelserna förstärkning av såväl akademiker- som landskanslist- och biträdespersonalen, i några fall på grund av nya eller utökade lokaler jämväl av expeditionsvaktpersonalen. Följande yrkanden synes böra redovisas särskilt.

Landskanslierna

Envar av *länsstyrelserna i Stockholms samt Göteborgs och Bohus län* begär en länsassessorstjänst i Ao 27 på *allmänna sektionen*. Som motivering åberopar förstnämnda länsstyrelse ökningen av arbetsbördan till följd av den starka folkökningen i länet, medan *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* framhåller behovet av att kunna friställa sektionsschefen för uppgiften att biträda avdelningschefen. I samband härmed föreslår länsstyrelsen att förste länsassessorstjänsten i Bo 1 omändras till tjänst som biträdande landssekreterare i Bo 3. *Länsstyrelserna i Hallands och Älvsborgs län* begär vardera en länsassessorstjänst i A 25, i Hallands län i utbyte mot en tjänst som förste länsnotarie i Ao 23. Som motivering åberopar *länsstyrelsen i Älvsborgs län* den avsevärda ökning av överexekutorsgöromålen, som beräknas bli en följd av 1965 års reformer. *Länsstyrelserna i Uppsala och Kronobergs län* påyrkar inrättande av en tjänst som länsnotarie i reglerad befordringsgång i vardera länet. Länsstyrelserna framhåller, att behovet av förstärkning av juristpersonalen blivit alltmer markerat och att den förestående intensifieringen av naturvårdsarbetet kommer att medföra en ytterligare arbetsbelastning på denna personal. Envar av *länsstyrelserna i Kristianstads samt Göteborgs och Bohus län* föreslår, att en tjänst som förste länsnotarie i Ao 21 utbytes mot en sådan tjänst i Ao 23. Sistnämnda länsstyrelse föreslår därjämte att en tjänst som länsnotarie i reglerad befordringsgång omändras till tjänst som förste länsnotarie i Ao 21. Vidare föreslår länsstyrelsen att aspiranter på länsnotarietjänst skall erhålla begynnelselön i lönegrad Af 19. Som motivering hänvisar länsstyrelsen till svårigheterna att med nuvarande lönesättning rekrytera dugande personal med juridisk utbildning. *Länsstyrelsen i Gävleborgs län* framför ånyo föregående års förslag om ordinariesättning av en länsassessorstjänst i Ae 25.

Förstärkning av landskanslistpersonalen på allmänna sektionen med hänsyn till ökningen av antalet ärenden, som beredes eller föredrages av landskanslister, påyrkas av flera länsstyrelser. *Länsstyrelsen i Stockholms län* begär inrättande av en landskanslisttjänst i Ao 15 och en tjänst som landskanslist i reglerad befordringsgång. Av befattningarna avses den ena för passdetaljen och den andra för ambulerande tjänstgöring på sektionens

olika detaljer. Samma länsstyrelse upprepar föregående års krav på förstärkning av den kvalificerade personalen på *socialsektionen* med en extra befattningshavare med socionomutbildning i Ag 17. Länsstyrelsen erinrar om vad som i tidigare års anslagsframställningar anförts beträffande denna tjänst. *Länsstyrelsen i Uppsala län* hemställer om uppflyttning av dels en landskanslisttjänst i Ao 15 till tjänst som förste landskanslist i Ao 19, dels en tjänst som landskanslist i reglerad befordringsgång till landskanslist i Ao 15.

Med hänvisning till den väntade ökningen av antalet överexekutorsärenden begär *länsstyrelsen i Södermanlands län* en landskanslisttjänst i Ao 15 och *länsstyrelsen i Älvsborgs län* en landskanslist i reglerad befordringsgång. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* föreslår uppflyttning av en landskanslisttjänst i Ao 15 till förste landskanslisttjänst i Ao 19. Tjänsten avses för detaljen för allmänna val och utlänningsärenden. Vidare begär nämnda länsstyrelse en tjänst som landskanslist i reglerad befordringsgång. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* begär en tjänst som förste landskanslist i Ao 19 och en landskanslisttjänst i reglerad befordringsgång. Länsstyrelsen påpekar, att arbetsuppgifterna ökat kraftigt sedan sektionsindelingen genomfördes 1953 medan någon utökning av landskanslistpersonalen icke skett. Ökningen är särskilt markant i fråga om ärenden rörande exekutiva auktioner, jakt och pass. En kraftig ökning föreligger även i fråga om fördelningsärenden rörande sjöregleringar. Länsstyrelsen understryker också behovet att nu säkerställa rekryteringen till landskanslistkåren, då en kraftig avgång är att förvänta under de närmaste åren. Med hänvisning till rekryteringsbehovet begär också vardera *länsstyrelsen i Östergötlands* och *Kalmar län* inrättande av en tjänst som landskanslist i reglerad befordringsgång, i förstnämnda län såsom extra tjänst.

Till förstärkning av den kvalificerade biträdespersonalen på allmänna sektionen har envar av *länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Gävleborgs* och *Västernorrlands län* begärt inrättande av en kontorsskrivartjänst i Ao 13 i utbyte mot en kansliskrivartjänst i Ao 11. I Göteborgs och Bohus län är tjänsten avsedd för arbetsledaren på passdetaljen och i Skaraborgs län för landshövdingens handsekreterare. Sistnämnda tjänst motiveras med de höga anspråk i fråga om utbildning m. m. som enligt länsstyrelsens mening måste ställas på innehavaren av tjänsten. *Länsstyrelserna i Gävleborgs* och *Västernorrlands län* anser att de kvalificerade arbetsuppgifter som lagts på innehavarna av de nuvarande tjänsterna motiverar en högre lönesättning. *Länsstyrelsen i Stockholms län* påyrkar inrättande av en kansliskrivartjänst i Ao 11, två kontoristtjänster i Ao 9 och en kanslibitrådestjänst i Ao 7. Kansliskrivartjänsten motiveras dels av behov av effektivare personaltillsyn och dels av en ökad efterfrågan från länspolischefens sida av kvalificerad biträdeshjälp. En av kontoristerna är avsedd för handels- och föreningsregistret och den andra som föreståndare för sektio-

nens skrivcentral. *Länsstyrelserna i Uppsala, Älvsborgs, Västmanlands och Norrbottens län* begär vardera en kanslibiträdestjänst, i Uppsala län i Ae 7 och i de andra länen i Ao 7. Vissa länsstyrelser har begärt fasta biträdestjänster för länsläkarorganisationen. Sålunda har envar av *länsstyrelserna i Jönköpings, Kristianstads, Örebro, Kopparbergs, Västernorrlands, Göteborgs och Bohus* samt *Älvsborgs län* begärt inrättande av en kontoristtjänst, i de båda sistnämnda länen i Ae 9 och i de övriga länen i Ao 9, i Jönköpings, Göteborgs och Bohus och Kopparbergs län i utbyte mot en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång. Envar av *länsstyrelserna i Östergötlands, Kristianstads och Norrbottens län* har hemställt om inrättande av en kanslibiträdestjänst i Ao 7, i förstnämnda län i utbyte mot en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång, samt *länsstyrelsen i Kalmar län* av två kanslibiträdestjänster i Ao 7 i stället för två kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringsgång. Slutligen föreslår *länsstyrelserna i Uppsala och Södermanlands län* ordinariesättning och *länsstyrelsen i Blekinge län* extraordinariesättning av en extra kanslibiträdestjänst.

Vad avser *planeringssektionerna* hemställer *länsstyrelserna i Stockholms* samt *Göteborgs och Bohus län* vardera om en tjänst som länsassessor i Ao 27. Länsstyrelserna erinrar om de nya arbetsuppgifterna på samhällsplaneringens och naturvårdens områden. Med hänvisning till ökningen av antalet kvalificerade ärenden yrkar *länsstyrelsen i Jönköpings län* en länsassessorstjänst i Ae 25 och envar av *länsstyrelserna i Malmöhus, Kalmar och Kristianstads län* en sådan tjänst i Ao 25, i de båda sistnämnda länen i utbyte mot en förste länsnotarietjänst i Ao 23, samt envar av *länsstyrelserna i Hallands, Gävleborgs och Västerbottens län* en förste länsnotarietjänst i Ao 23. Som särskild motivering pekar *länsstyrelsen i Västerbottens län* på det stigande antalet byggnadsdispens-, körkorts- och vattenregleringsavgiftsärenden. Länsstyrelsen framhåller att sistnämnda ärenden ofta är av tidsödande och svårbedömd natur.

Med hänvisning till ökningen av arbetsvolymen på planeringssektionerna begär flera länsstyrelser förstärkning av landskanslistpersonalen. Sålunda hemställer *länsstyrelsen i Stockholms län* om inrättande av en tjänst som förste landskanslist i Ao 19 och två landskanslisttjänster i Ao 15, vardera *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus* samt *Norrbottens län* en tjänst som förste landskanslist i Ao 19 och *länsstyrelsen i Jönköpings län* en landskanslisttjänst i reglerad befordringsgång. För tillgodoseende av rekryteringsbehovet föreslår *länsstyrelsen i Östergötlands län* inrättande av en extra landskanslisttjänst i Ag 9/15.

Ett flertal yrkanden avser utökning av antalet kvalificerade biträdestjänster på planeringssektionen. Sålunda begär *länsstyrelsen i Stockholms län* under åberopande av arbetsvolymens ökning inrättande av en kontorskrivartjänst i Ao 13, tre kontoristtjänster i Ao 9 och fyra kanslibiträdestjänster i Ao 7. Kontorsskrivaren erfordras för en nödvändig avlastning av

länsassistenten, vars kvalificerade uppgifter ökat i avsevärd omfattning. Kontoristtjänsterna och tre kanslibiträdestjänster avses för bilregistret. Arbetsbördan på denna detalj har nått en sådan omfattning att den inte kan bemästras utan en kraftig personalförstärkning. Den fjärde kanslibiträdets-tjänsten är avsedd som förstärkning av den biträdespersonal, som är syssel-satt med ärenden rörande yrkesmässig biltrafik. *Länsstyrelsen i Västman-lands län* föreslår att en kanslibiträdestjänst i Ae 7 utbytes mot en kansli-skrivartjänst i Ao 11 och *länsstyrelsen i Norrbottens län* att en sådan tjänst inrättas i utbyte mot en kontoristtjänst i Ao 9. Envar av *länsstyrelserna i Kronobergs* samt *Göteborgs och Bohus län* begär en kontoristtjänst i Ao 9, i sistnämnda län i utbyte mot en kontorsbiträdestjänst i reglerad beford-ringsgång. De nya tjänsterna är avsedda för registratorsgöromål. Med hän-visning till den starkt ökade arbetsbelastningen på trafik-, bil- eller kör-kortsdetaljerna påyrkar flera länsstyrelser personalförstärkningar. *Länssty-relsen i Malmöhus län* begär sålunda en kontorist i Ao 9, *länsstyrelsen i Älvsborgs län* en kontorist i Ao 9 och två kanslibiträden i Ao 7, samt envar av *länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus, Skaraborgs och Västmanlands län* ett kanslibiträde i Ao 7 (i Västmanlands län Ae 7). *Länsstyrelsen i Uppsala län* föreslår att en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång och en kanslibiträdestjänst i Ao 7 på trafikdetaljen omändras till kontoristtjän-s ter i Ao 9. Under återopande av ökad arbetsvolym begär *länsstyrelserna i Älvsborgs och Skaraborgs län* en kontoristtjänst i Ao 9, *länsstyrelsen i Värm-lands län* en kanslibiträdestjänst i Ao 7 i stället för en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång, *länsstyrelsen i Blekinge län* två kanslibiträdes-tjänster i Ao 7 och *länsstyrelsen i Jämtlands län* en sådan tjänst i Ae 7 i ut-byte mot en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län föreslår att den för länsutredningar avsedda tjänsten som byrådirektör i Ag 25 uppflyttas till Bo 1.

För *länspolischefens expedition* begär *länsstyrelsen i Älvsborgs län* en biträdande länspolischef i Bo 1 och en landskanslist i reglerad befordrings-gång. Länsstyrelsen hänvisar till sitt yttrande över polisberedningens be-tänkande nr 2 angående den regionala polisorganisationen.

För anlitande av särskild arbetskraft för *länsstyrelsernas naturvårds-verksamhet* under nästa budgetår beräknar länsstyrelserna ett samman-lagt medelsbehov av i runt tal 950 000 kr. Länsstyrelserna understryker, att en intensifiering av naturvårdsarbetet enligt de riktlinjer, som fast-ställts av 1963 års riksdag, för länsstyrelsernas del kommer att innebära betydligt vidgade uppgifter på detta område. Några länsstyrelser har före-slagit, att särskilda naturvårdstjänster inrättas. Sålunda begär envar av *länsstyrelserna i Östergötlands, Jönköpings, Kristianstads, Västerbottens och Norrbottens län* en befattning som naturvårdskonsulent eller natur-vårdsintendent i A 25 eller A 27.

I fråga om *civilt försvarssektionerna* föreslår *länsstyrelsen i Jönköpings*

län att tjänsten som civilförsvarsdirektör uppflyttas till Bo 1. Länsstyrelsen anser denna framställning motiverad med hänsyn till de på sektionschefen ankommande göromålsens kvalificerade natur. *Länsstyrelsen i Kalmar län* föreslår uppflyttning av en tjänst som förste civilförsvarsingenjör i Ae 23 till Ae 25 och en inspektörstjänst i Ae 21 till Ae 23. Som motivering anför länsstyrelsen befattningshavarnas kvalificerade arbetsuppgifter. För de arbetsuppgifter, som i fredstid åvilar länsstyrelse enligt lagen om kommunal beredskap begär *länsstyrelsen i Hallands län* en extra civilförsvarsinspektörstjänst i Ag 23. Med hänvisning till ökad arbetsbelastning hemställer *länsstyrelsen i Malmöhus län* om en tjänst som civilförsvarsingenjör i Ae 19, *länsstyrelsen i Örebro län* om en civilförsvarsingenjörstjänst i Ae 21 och *länsstyrelsen i Jämtlands län* om en sådan tjänst i Ae 23.

Under hänvisning främst till att en personalförstärkning erfordras dels för utbildnings- och övningsverksamheten och dels för länsstyrelsernas nya arbetsuppgifter enligt lagen om kommunal beredskap begär praktiskt taget samtliga länsstyrelser förstärkning av personal- och utbildningsdetaljen samt organisationsdetaljen. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* yrkar en länsassistenttjänst i Ao 21, avsedd för chefen för personal- och utbildningsdetaljen. Denna befattningshavare utövar nu viss beslutanderätt och har i övrigt arbetsuppgifter av så kvalificerad art, att en löneställning som länsassistent enligt länsstyrelsen synes motiverad. Envar av *länsstyrelserna i Östergötlands, Jönköpings och Kalmar län* begär en tjänst som förste landskanslist i Ao 19, envar av *länsstyrelserna i Södermanlands och Västernorrlands län* en sådan tjänst i Ae 19 samt vardera *länsstyrelsen i Blekinge och Värmlands län* en extra förste landskanslisttjänst i Ag 19. *Länsstyrelsen i Gotlands län* föreslår att en extra landskanslisttjänst i Ag 15 omändras till en förste landskanslisttjänst i Ae 19. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* önskar att två förste landskanslisttjänster i Ao 19 och *länsstyrelsen i Västernorrlands län* att en sådan tjänst inrättas i stället för landskanslisttjänster i Ao 15. Envar av *länsstyrelserna i Östergötlands och Jämtlands län* anmäler behov av en landskanslisttjänst i Ao 15, envar av *länsstyrelserna i Jönköpings och Uppsala län* av två sådana tjänster i Ao 15 och *länsstyrelserna i Kronobergs och Skaraborgs län* av en sådan tjänst i Ag 15 i vardera länet. *Länsstyrelsen i Gävleborgs län* yrkar en landskanslisttjänst i reglerad befordringsgång. På grund av ökningen av arbetsvolymen i övrigt erfordras enligt *länsstyrelsen i Gotlands län* en landskanslisttjänst i Ao 15 och enligt *länsstyrelsen i Blekinge län* en dylik tjänst i Ag 15. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* föreslår, att en övertalig extra tjänst i Ag 12 omändras till en landskanslisttjänst i reglerad befordringsgång. *Länsstyrelsen i Gävleborgs län* hemställer om uppflyttning av tjänsten som förrådsförvaltare i Ae 17 till sådan tjänst i Ae 19. Slutligen föreslår envar av *länsstyrelserna i Kalmar och Norrbottens län* ordinariesättning av en extra landskanslisttjänst i A 15.

Vad avser biträdespersonalen på civilförsvarssektionerna hemställer *länsstyrelsen i Västmanlands län* om inrättande av en kansliskrivartjänst i Ao 11 i utbyte mot en kanslibiträdestjänst. Envar av *länsstyrelserna i Uppsala, Blekinge och Jämtlands län* önskar utbyte av en kanslibiträdestjänst i A 7 på personal- och utbildningsdetaljen mot en kontoristtjänst i A 9. En kontoristtjänst i A 9 på allmänna beredskapsdetaljen begäres också av envar av *länsstyrelserna i Jönköpings och Göteborgs och Bohus län*, i sistnämnda län i utbyte mot en kanslibiträdestjänst. För diarieföring och expeditiöns- göromål begär envar av *länsstyrelserna i Jönköpings, Hallands, Gävleborgs och Västerbottens län* en kontoristtjänst i A 9 i utbyte mot en kanslibiträdestjänst i A 7. Envar av *länsstyrelserna i Värmlands och Jämtlands län* begär uppflyttning av en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång till kanslibiträdestjänst i A 7, och *länsstyrelsen i Skaraborgs län* nyinrättande av en extra kanslibiträdestjänst i Ag 7. Till förstärkning av förrådspersonalen begär *länsstyrelsen i Malmöhus län* en tjänst som förste förrådsman i Ae 11 och *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* en sådan tjänst i Ae 10. Sistnämnda länsstyrelse föreslår därjämte omändring av en kanslibiträdestjänst i Ae 7 på priskontoret till kontoristtjänst i Ae 9.

För tillgodoseende av rekryteringsbehovet föreslår *länsstyrelsen i Älvsborgs län* inrättande av fyra tjänster som landskanslist i reglerad befordringsgång. *Länsstyrelsen i Västmanlands län* föreslår att två landskanslisttjänster i Ao 15 inrättas i utbyte mot två tjänster som landskanslist i reglerad befordringsgång.

Landskontoren

Länsstyrelsen i Stockholms län begär inrättande av fyra extra landskanslisttjänster för att göra det möjligt att låta landskanslisterna tjänstgöra på olika sektioner i den utsträckning, som anses nödvändig ur utbildnings-synpunkt.

I fråga om *kameralsektionen utom provningsnämndens kansli* hemställer *länsstyrelsen i Jönköpings län* att länsassessorstjänsten i Ao 27 omändras till förste länsassessorstjänst i Bo 1 med hänyn till att innehavaren i stor utsträckning tjänstgör som ställföreträdare för landskamreraren. Med anledning av de allt större arbetsuppgifter som kommit att åvila innehavaren av tjänsten som förste länsnotarie i Ao 23 anser *länsstyrelsen* att denna tjänst bör omvandlas till länsassessorstjänst i Ao 25. Envar av *länsstyrelserna i Södermanlands och Blekinge län* hemställer att en tjänst som länsnotarie i reglerad befordringsgång utbytes mot en tjänst som förste länsnotarie i Ao 21.

Yrkanden om förstärkning av landskanslistpersonalen på *kameralsektionen utom provningsnämndens kansli* har framförts av *länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus* samt *Älvsborgs län*. Båda länsstyrelserna begär inrättande av en förste landskanslisttjänst i Ao 19, i Göteborgs och Bohus län såsom er-

sättning för en indragen övertalig länsnotarietjänst. *Länsstyrelsen i Älvsborgs län* motiverar anordningen med att ändrad lagstiftning medfört en kraftig ökning av antalet ärenden rörande stiftelser. Sistnämnda länsstyrelse begär därjämte att länsassistenttjänsten i Ao 21 omändras till länsassistenttjänst i Ao 23.

Vad avser biträdespersonalen på förevarande del av kameralsektionen föreslår envar av *länsstyrelserna i Hallands och Jämtlands län* inrättande av en kontorsskrivartjänst i Ao 13 i utbyte mot, i Hallands län en kanslibiträdestjänst i Ao 7 och i Jämtlands län en kansliskrivartjänst i Ao 11. Förslagen motiveras med den överflyttning till biträdespersonal av kvalificerade göromål, som skett i allt större utsträckning. Med samma motivering begär *länsstyrelserna i Kronobergs och Malmöhus län* vardera inrättande av en kansliskrivartjänst i Ao 11 samt sistnämnda länsstyrelse därjämte en kontorstjänst i Ao 9. I Kronobergs län föreslås även utbyte av en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång mot en kanslibiträdestjänst i Ao 7. För bemästrande av nya arbetsuppgifter som kommer att åvila landskontoren efter omorganisationen av polisväsendet m. m. begär envar av *länsstyrelserna i Kristianstads och Värmlands län* inrättande av en kontorstjänst

Ao 9. *Länsstyrelsen i Kalmar län* hemställer, att en kanslibiträdestjänst i Ae 7, avsedd för lönedetaljen, inrättas i utbyte mot en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång. *Länsstyrelsen i Stockholms län* begär förstärkning av kassapersonalen med ett kanslibitråde i Ao 7. Under framhållande av att maskinbokföringen på kameralsektionen bör omhändertas av ett kanslibitråde hemställer *länsstyrelsen i Blekinge län* att en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång utbytes mot en kanslibiträdestjänst i Ao 7.

Med hänvisning till den ökade arbetsvolymen på *prövningsnämndens kansli* hemställer ett flertal länsstyrelser om personalförstärkningar. Sålunda begär envar av *länsstyrelserna i Stockholms, Kopparbergs och Kalmar län* en tjänst som förste länsnotarie i Ao 23. Länsstyrelsen i sistnämnda län samt *länsstyrelsen i Västerbottens län* föreslår att länsassessorstjänsten i Ao 25 uppflyttas till lönegraden Ao 27. *Länsstyrelsen i Uppsala län* föreslår inrättande av en tjänst som länsnotarie i reglerad befordringsgång och *länsstyrelsen i Södermanlands län* en tjänst som förste länsnotarie i Ao 21. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* hemställer om inrättande av en länsassessorstjänst i Ao 25 och en tjänst som förste landskanslist i Ao 19. Som ytterligare motivering till berörda yrkanden framhåller *länsstyrelsen i Stockholms län* att en fortsatt ökning av antalet mål och ärenden kan vid oförändrad personaluppsättning medföra att målen inte kommer att kunna handläggas på ett ur rättssäkerhetssynpunkt tillfredsställande sätt. Som motiv för den begärda länsassessorstjänsten framhåller *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* även önskvärdheten av bättre balans i lönehänseende i förhållande till andra sektioner. Innehavaren av tjänsten som förste lands-

kanslist avses skola förutom biträda med protokollföringen även överta arbetsledningen för skrivpersonalen, vilken uppgift hittills på grund av personalbrist fått läggas på förste landskanslisten vid taxeringssektionens allmänna detalj.

Med åberopande av behovet av ytterligare kvalificerad biträdespersonal begär *länsstyrelsen i Stockholms län* en kansliskrivartjänst i Ao 11 samt en kontorist i Ao 9 att förestå skrivcentralen på provningsnämndens kansli. *Vardera länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus* samt *Örebro län* föreslår inrättande av en kansliskrivartjänst i Ao 11, i Göteborgs och Bohus län avsedd för befattningshavare som förestår expeditionen. Envar av länsstyrelserna i *Blekinge, Kopparbergs, Uppsala, Malmöhus* och *Västerbottens län* hemställer om en kontoristtjänst i A 9, i de tre sistnämnda länen i utbyte mot en kanslibiträdestjänst i Ao 7. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* föreslår därjämte att ytterligare en kanslibiträdestjänst i Ae 7 utbytes mot en kontoristtjänst i Ae 9. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* anser, att en kontorsbiträdestjänst i Ao 5 på övergångsstat bör omändras till kanslibiträdestjänst i Ao 7.

Vad avser *taxeringssektionernas allmänna detaljer* begär *länsstyrelsen i Stockholms län* en tjänst som biträdande taxeringsintendent i Ao 27. Tjänsten motiveras med att taxeringsintendenten i länet måste avlastas vissa av sina nuvarande mycket betungande arbetsuppgifter för att kunna ägna sig åt erforderlig övervakning av taxeringsarbetet i första instans. *Nämnda länsstyrelse* ävensom envar av *länsstyrelserna i Kalmar, Göteborgs och Bohus* samt *Älvsborgs län* påyrkar inrättande av en, i Göteborgs och Bohus två tjänster som förste taxeringsinspektör i Ao 23. Länsstyrelserna motiverar sina yrkanden med att antalet taxeringsinspektörer är otillräckligt i förhållande till arbetsbelastningen på detaljen. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* hänvisar till ökningen av de kvalificerade arbetsuppgifterna som motiv för inrättande av en tjänst som biträdande taxeringsintendent i Ao 25 i utbyte mot en tjänst som förste taxeringsinspektör i Ao 23. För att möjliggöra rekrytering av en effektiv arbetskraft, som kan tänkas bli verksam under längre tid, hemställer *länsstyrelsen i Västerbottens län*, att en länsnotarie-tjänst i reglerad befordringsgång bytes mot en tjänst som biträdande taxeringsintendent i Ao 25. *Länsstyrelsen i Skaraborgs län* anser det ökade behovet av kvalificerad arbetskraft motivera en tjänst som förste taxeringsinspektör i Ao 21 i stället för en länsnotarietjänst i reglerad befordringsgång.

Till förstärkning av landskanslistpersonalen begär *länsstyrelsen i Malmöhus län* två förste landskanslisttjänster i Ao 19. Tjänsterna anses erforderliga för att möta den ökade arbetsbelastningen på allmänna detaljen. *Länsstyrelsen i Kalmar län* hemställer om två landskanslist i reglerad befordringsgång. Tjänsterna erfordras för att åstadkomma en önskvärd effektivitet i fråga om efterkontrollen av deklarationer.

Yrkanden om förstärkning av biträdespersonalen har framförts av *läns-*

styrelserna i Stockholms samt Göteborgs och Bohus län, som vardera begär en kontorist i Ao 9 och två kanslibiträden i Ao 7. *Länsstyrelsen i Blekinge län* föreslår med hänvisning till behovet av kvalificerad biträdespersonal, att en kansliskrivartjänst i Ao 11 inrättas i stället för en kontoristtjänst i Ao 9.

I fråga om personalen på *revisionsdetaljerna* begär *länsstyrelsen i Stockholms län*, under hänvisning till vad länsstyrelsen i de senaste årens anslagsframställningar anfört beträffande personalbehovet, inrättande av två förste taxeringsrevisorstjänster i Ao 23. Vidare begär länsstyrelsen en kontoristtjänst i Ao 9 för hjälp åt revisorerna i granskningsarbetet. *Länsstyrelsen i Kalmar län* begär inrättande av en tjänst som biträdande länsrevisor i Ao 25. Som motiv åberopar länsstyrelsen att taxeringsrevision bl. a. beträffande allmän varuskatt måst i viss utsträckning eftersättas på grund av brist på kvalificerade taxeringsrevisorer. För att avlasta taxeringsrevisorerna mindre krävande granskningsuppgifter föreslår *länsstyrelsen i Blekinge län* en tjänst som förste landskanslist i Ao 19. Till fullföljande av revisionsdetaljernas utbyggnad enligt prop. 1961: 100 hemställer flera länsstyrelser om inrättande av förste landskanslisttjänster i Ao 19. Sålunda begär envar av *länsstyrelserna i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län* fyra sådana tjänster, *länsstyrelserna i Stockholms och Älvsborgs län* vardera två samt *länsstyrelsen i Kristianstads län* en sådan tjänst. *Länsstyrelsen i Örebro län* begär med samma motivering inrättande av en landskanslisttjänst i Ao 15.

Beträffande *taxeringsassistentorganisationen* har ett flertal länsstyrelser begärt utbyggnad av organisationen genom inrättande av nya taxeringsassistent- och biträdestjänster.

Flera länsstyrelser begär förstärkning av landskanslistpersonalen på *varuskattekontoren*. Arbetet med den allmänna varuskatten har visat sig vara mera tidskrävande än vad som tidigare beräknats. På många håll föreligger behov av utökning av den kvalificerade personalen. Ett flertal länsstyrelser anser att varuskattekontoret bör tillföras en förste landskanslist, som bl. a. skulle kunna övertaga en del av de arbetsuppgifter, som nu i brist på personal åvilar biträdande taxeringsintendenten. Härigenom skulle denne kunna i ökad omfattning ägna sig åt egentliga taxeringsintendentsuppgifter. Många länsstyrelser framhåller även önskvärdheten av en utökad varuskattekontroll genom partiella taxeringsrevisioner, vilka skulle kunna utföras av kvalificerad landskanslistpersonal. Med hänvisning härtill föreslår envar av *länsstyrelserna i Uppsala, Gotlands, Kronobergs, Blekinge och Örebro län* inrättande av en förste landskanslisttjänst i Ao 19, i Kronobergs län i utbyte mot en landskanslisttjänst i reglerad befordringsgång samt i Gotlands, Blekinge och Örebro län i utbyte mot en landskanslisttjänst i Ao 15. *Länsstyrelsen i Uppsala län* begär därjämte en landskanslist i reglerad befordringsgång. *Länsstyrelsen i Stockholms län* hemställer om inrättande av två landskanslisttjänster i Ao 15. *Länsstyrelsen i Kalmar län* begär inrättande av en förste landskanslisttjänst i Ao 19, eventuellt i utbyte mot en landskanslist-

tjänst i Ao 15, och *länsstyrelsen i Älvsborgs län* en extra förste landskanslisttjänst i Ag 19.

Vad avser *uppbördssektionerna* hemställer envar av *länsstyrelserna i Malmöhus* samt *Göteborgs och Bohus län* om inrättande av en länsassistenttjänst i Ao 21, i sistnämnda län i utbyte mot en förste landskanslisttjänst i Ao 19. Som motivering åberopar *länsstyrelserna* behov av att för längre tid kunna knyta kvalificerad personal till uppbördssektionerna. Med hänsyn till arten av landskanslistpersonalens mest kvalificerade arbetsuppgifter anser *länsstyrelserna* att personalförstärkningen bör ske genom inrättande av länsassistenttjänster. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* begär uppflyttning av en länsassessorstjänst i Ao 27 till förste länsassessorstjänst i Bo 1.

Länsstyrelsen i Kalmar län begär två landskanslisttjänster, en i Ao 15 och en i Ae 15. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* begär uppflyttning av en landskanslisttjänst i Ao 15 till tjänst som förste landskanslist i Ao 19.

Till förstärkning av biträdespersonalen begär *länsstyrelsen i Stockholms län* tre kanslibiträdestjänster i Ao 7, varav två avses för uppbördsdetaljen och en för folkbokföringsdetaljen, medan *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* hemställer om en sådan tjänst i Ae 7 på folkbokföringsdetaljen. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* yrkar en kanslibiträdestjänst i Ao 7 på uppbördsdetaljen. *Länsstyrelsen i Uppsala län* föreslår omändring av en kontorsbiträdestjänst till kanslibiträdestjänst i Ao 7 och *länsstyrelsen i Södermanlands län* uppflyttning av en kanslibiträdestjänst till kontoristtjänst i Ao 9.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län föreslår att förste landskanslisttjänsten i Ao 19 på *sjömansskattekontoret* omändras till tjänst som biträdande kontorsföreståndare i Ao 21. *Länsstyrelsen* hänvisar till den starkt ökade arbetsbelastningen, som även motiverar en förstärkning av biträdespersonalen med tre kanslibiträden i Ao 7.

Till förstärkning av den för *länsstyrelsens* båda avdelningar *gemensamma personalen* begär envar av *länsstyrelserna i Kristianstads, Malmöhus, Hallands och Jämtlands län* inrättande av en expeditionsvaktstjänst i Ae 7. *Länsstyrelsen i Örebro län* hemställer om inrättande av en och *länsstyrelsen i Stockholms län* om två tjänster som förste expeditionsvakt i Ao 9, varav en i utbyte mot en tjänst i Ao 7, samt vidare två nya expeditionsvaktstjänster i Ae 7. Envar av *länsstyrelserna i Västernorrlands och Jämtlands län* hemställer om uppflyttning av en, samt *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* av två expeditionsvaktstjänster i Ao 7 till Ao 9. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* påyrkar omändring av en förste expeditionsvaktstjänst i Ao 9 till tjänst som materialförvaltare i Ao 11 samt uppflyttning av tre expeditionsvaktstjänster i A 7 till A 9.

Slutligen föreslår några *länsstyrelser* ordinariesättning av vissa tjänster, nämligen *länsstyrelsen i Örebro län* av en kansliskrivartjänst i Ae 11 och en kontoristtjänst i Ae 9 på varuskattekontoret samt en kanslibiträdestjänst i

Ae 7 på provningsnämndens kansli ävensom en expeditionsvaktstjänst i Ae 7, länsstyrelsen i Kopparbergs län av en kanslibiträdestjänst i Ae 7 på provningsnämndens kansli samt länsstyrelsen i Kalmar län av en expeditionsvaktstjänst i Ae 7.

Envar av civilbefälhavarna i I och IV civilområdena hemställer om inrättande av en tjänst som byråchef i B 3, i I området i utbyte mot en byrådirektörstjänst i Ae 27, samt en kontoristtjänst i Ae 9. *Civilbefälhavaren i I civilområdet* föreslår därjämte uppflyttning av en tjänst som förste byråsekreterare i Ag 23 till byrådirektörstjänst i Ag 27 och en extra tjänst i Ag 21 till tjänst som förste byråsekreterare i Ag 23. *Civilbefälhavaren i III civilområdet* begär en kontoristtjänst i Ae 9 och *civilbefälhavaren i II civilområdet* en kanslibiträdestjänst i Ag 7.

Civilbefälhavarna har i gemensam skrivelse den 12 juni 1964 hemställt, att de nuvarande byrådirektörstjänsterna hos civilbefälhavarna ersättes med befattningar i byråchefs eller kanslichefs tjänsteställning. Med hänsyn till de uppgifter och det ansvar som är förenat med en sådan befattning anses de nya tjänsterna böra placeras i lägst lönegraden B 3.

II. Uppbördsorganisationskommitténs förslag

Enligt beslut av 1963 års riksdag (prop. 1963: 32; SU 41; rskr 101) skall automatisk databehandling införas som hjälpmedel i första hand inom folkbokföringen och för arbetet med uppbörd och redovisning av de direkta skatterna. Beslutet innebär bl. a. att länsstyrelserna med tills vidare vissa undantag skall förses med egna anläggningar för automatisk databehandling. Som en målsättning skall enligt statsmakternas beslut gälla att det nya systemet (ADB-systemet) genomföres senast vid årsskiftet 1967/68. Det omfattande planlägningsarbetet för genomförandet av omorganisationen har anförtratts den fr. o. m. den 1 juli 1964 inrättade centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden, som från nämnda dag även övertagit uppbördsorganisationskommitténs återstående arbetsuppgifter.

Uppbördsorganisationskommittén framhåller inledningsvis i sitt förslag till organisation för länsstyrelsernas datakontor att det f. n. inom kommittén pågående arbetet med detaljutformning av ADB-systemet kommer att fortgå även sedan datakontoren inrättats. Avsikten är att den i två län pågående försöksverksamheten skall ge underlag för mera definitiva ställningstaganden rörande detaljer i den organisatoriska utformningen av datakontoren och personalbehovet. Det nu avgivna förslaget i fråga om organisationen och beräkningar av personalbehov är närmast avsett att ligga till grund för ett bedömande i stort av de organisatoriska frågorna och vad därmed sammanhänger.

I enlighet med 1963 års principbeslut föreslår kommittén att vissa länsstyrelser skall erhålla såväl datamaskiner som stansutrustning, andra läns-

styrelser däremot endast stansutrustning. Ehuru det förutskickats att, i anslutning till en länsstyrelsereform, en minskning av antalet län kan komma att ske med påföljd att alla län kan komma att förse med datamaskiner räknar kommittén i förevarande sammanhang med oförändrad länsindelning. Med hänsyn till maskinutrustningens omfattning m. m. kommer datakontoren att bli av tre olika typer, nämligen:

Typ A: datakontor som förse med datamaskiner avsedda att tillgodose endast det egna länets behov;

Typ B: datakontor som förse med datamaskiner avsedda att tillgodose även annat läns behov; samt

Typ C: datakontor som inte förse med datamaskiner utan endast med viss stansutrustning.

Organisationen i stort, arbetsfördelning m. m.

I fråga om folkbokföringen har kommittén utgått från att denna liksom f. n. skall ske lokalt genom kyrkobokföring och mantalsskrivning. För folkbokförings- och uppbördsarbetet erforderlig redovisning av fastighetsbeståndet i riket skall även i fortsättningen ombesörjas av lokal skattemyndighet. I anslutning härtill skall den kyrkobokförda befolkningen och fastigheterna registreras regionalt hos datakontoren. I den utsträckning så kan ske skall de nya tekniska hjälpmedlen utnyttjas i taxerings- och uppbördsväsendet. Sålunda skall längdföringsarbetet i samband med den årliga taxeringen som f. n. i stor utsträckning ombesörjes av lokal skattemyndighet i ADB-systemet utföras maskinellt genom datakontorens försorg. Lokal skattemyndighet skall dock göra en granskning av deklarationsmaterialet, motsvarande den som f. n. sker i anslutning till längdföringen. Bestyret med att utfärda debetsedlar å preliminär och slutlig skatt, att verkställa uträkning och debitering av skatter och avgifter samt att framställa debiteringslängder överflyttas nära nog helt från de lokala skattemyndigheterna till datakontoren. Skattekrediteringen överföres till länsstyrelserna (datakontor och uppbördssektion) från postens skatteavdelningar, vilka kommer att avvecklas.

Länsstyrelsens arbetsuppgifter i det nya systemet

Fastighetsredovisning. I nuvarande system föres hos länsbyrå för folkbokföringen tryckande register bestående av adressplåtar över fastigheterna inom länet. Med hjälp av detta register framställles bl. a. stomme till mantalslängdens fastighetsliggare, som de år då allmän fastighetstaxering ej äger rum tillika är stomme till fastighetslängd, stomme till fastighetslängd avsedd att användas de år, då allmän fastighetstaxering skall äga rum, särskilda förteckningar över fastigheterna avsedda att användas vid aktualiseringen av det tryckande registret samt slutligen avtryckskort avsedda för lokala skattemyndighetens registerföring.

Även i ADB-systemet skall finnas tryckande register över fastigheterna. Registret, som skall utgöras av magnetband, skall föras hos datakontor med datamaskinanläggning. Hos datakontor av typ B skall föras tryckande register för det egna länet samt för län med datakontor av typ C. Det tryckande registret över fastigheter benämner kommittén fastighetsband.

Datakontoret skall för varje fastighet framställa en särskild fastighetsavi som är avsedd att innehålla flertalet av de uppgifter som skall finnas registrerade i bandet.

Fastighetsbanden aktualiseras med ledning av avisering från lokal skattemyndighet till datakontoret i länet dels löpande under året avseende ändringar i fastighetsredovisningen dels en gång årligen avseende huvudsakligen ändrade eller nya taxeringsvärden.

Hos datakontoret stansas de hålkort (ändringskort) som erfordras för aktualiseringen av bandregistret.

Sedan fastighetsbanden blivit aktualiserade med hjälp av ändringshålkorten, framställer datakontoret fastighetsavier beträffande berörda fastigheter till lokal skattemyndighets register. Vidare framställs årligen fastighetsliggare (tillika stomme till fastighetslängd), avskrift av fastighetslängd, förteckning över föreningsägda fastigheter och aktiebolagsägda fastigheter, vilken nästföljande år skall användas vid taxeringen av föreningar och aktiebolag, samt pastors fastighetsförteckning, som av pastor skall användas bl. a. som hjälpmedel vid avisering om fysiska personers flyttning.

Personredovisning. På varje länsbyrå finns f. n. ett tryckande register, vilket består av adressplåtar över befolkningen. Registret användes främst för framställning av avtryckskort för avisering till pastorsämbeten m. fl. myndigheter, för framställning av mantalslängder och stommar till röstlängder, röstkort, inkomst- och debiteringslängder ävensom stommar till debetsedlar och uppbördskort. Adressplåtarna innehåller, förutom uppgift om vederbörande persons namn, adress och folkbokföringsnummer, vissa uppgifter angående hans kyrkobokföring och mantalsskrivning, civilstånd m. m.

Tryckande register över fysiska personer skall finnas även i ADB-systemet. Registret, som skall utgöras av magnetband, skall föras hos datakontor med datamaskinanläggning. Hos datakontor av typ B skall föras tryckande register för det egna länet samt för län med datakontor av typ C. Det tryckande registret över fysiska personer benämnes personband.

Datakontoret kommer att framställa särskilda personavier innehållande flertalet av de uppgifter som skall finnas registrerade i bandet.

På varje datakontor skall finnas kortregister över befolkningen inom länet bestående av maskinellt framställda personavier. Lokal skattemyndighet skall föra ett i alfabetisk ordning uppställt register över befolkningen inom fögderiet eller staden och pastorsämbetena motsvarande register över den i församlingen kyrkobokförda befolkningen, församlingsregistret.

Till grund för aktualiseringen av personbanden ligger underrättelser om

inträffade förändringar. Ändringar i kyrkobokföringen aviseras av pastor till datakontoret i huvudsaklig överensstämmelse med vad som sker i nuvarande system.

Till datakontor skall även lämnas underrättelser angående andra förhållanden som skall registreras respektive ändras bl. a. av:

lokal skattemyndighet angående preliminärskattekod, yrke/titel m. m. (avisering sker huvudsakligen genom anteckning i stomme till mantalslängd),

centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden angående invandrade, överförda från obefintlighetsbok och ändring av folkbokföringsnummer,

sjöfartsstyrelsen angående sjömanshustillhörighet,

polismyndighet angående vapenregistrering,

militär myndighet angående värnpliktsförhållanden,

läkare angående vaccination,

allmänna försäkringskassor angående pensionsförhållanden,

riksförsäkringsverket angående pensionsförhållanden,

civildödsbegravningsmyndighet angående civilförsvarstillhörighet,

datakontor i annat län angående flyttning mellan län m. m.,

postverket angående ändring av adresspostanstalt.

Aviseringen från här angivna myndigheter kommer i form av hålkort, färdiga för maskinell bearbetning, samt i form av avier, underrättelser av olika slag och stommar till mantalslängd. Med ledning av nämnda avier och stommar stansas hålkort för vidare maskinell bearbetning.

På grundval av det aktualiserade personbandet framställs främst personavier till länsstyrelsens register samt personavier, hålkort och listor för avisering till ett flertal myndigheter.

Med hjälp av bandregistren framställs, förutom nämnda personavier m. m. för avisering, bl. a. följande produkter: roteförteckning, stomme till mantalslängd, slutlig mantalslängd, eftertryck av mantalslängd, dödsboförteckning, stomme till röstlängd samt röstkort.

Skatteredovisning m. m. I nuvarande system ankommer debiteringsarbetet huvudsakligen på de lokala skattemyndigheterna. Dessa myndigheter medverkar även i taxeringsarbetet framför allt genom att ombesörja längdföringen åt taxeringsnämnderna. Uppbörd och redovisning av skatt sker — under medverkan av arbetsgivare, postanstalter och vissa penninginrättningar — till postens skatteavdelningar i residensstäderna, som bl. a. krediterar influten skatt. Länsstyrelserna ombesörjer den slutliga uppbördsredovisningen.

Stommar till längder, debetsedlar, m. fl. handlingar för skatteredovisningen framställs av länsbyråerna för folkbokföringen.

I ADB-systemet skall finnas tryckande register över de skattskyldiga. Registret skall utgöras av magnetband, som skall föras hos datakontor med datamaskinanläggning. Hos datakontor av typ B skall föras tryckande re-

gister för det egna länet samt för län med datakontor av typ C. Det tryckande registret över skattskyldiga benämnes skatteband.

För skattebanden erforderliga grunddata hämtas såvitt avser mantalsskrivna fysiska personer från bandregistret över fysiska personer och för övriga skattskyldiga från ett bandregister över juridiska personer m. fl. Banden kommer att innehålla uppgifter angående vilka skattskyldiga som har att erlägga preliminär A-skatt och preliminär B-skatt samt övriga uppgifter som erfordras för framställning av debetsedlar å preliminär skatt. Med hjälp av dessa skatteband framställs debetsedlar å preliminär skatt m. m. De arbetsuppgifter som ankommer på datakontoret i samband därmed består huvudsakligen i maskinbearbetningar.

Skattekreditering. Uppbördens av skatt avses skola ske på samma sätt som för närvarande.

Inbetalning skall alltså göras till postverket samt vissa penninginrättningar.

Den uppbörd och redovisning av skatt, arbetsgivarregistrering, upplysnings- och serviceverksamhet gentemot skattskyldiga och arbetsgivare, som nu ankommer på postens skatteavdelningar, skall övertagas av länsstyrelserna. Det huvudsakliga arbetet med uppbördsredovisningen avses skola förläggas till datakontoren medan arbetsgivarregistreringen samt upplysnings- och servicearbetet beräknas ankomma på uppbördssektionerna.

Alla uppgifter om skatteinbetalningar m. m. överföres via hålkort till skattebanden.

Taxering och längdföring m. m. På datakontoren skall med hjälp av skattebanden för envar skattskyldig framställas en taxeringsavi. Avin skall innehålla data för identifikation av den skattskyldige, vissa uppgifter av betydelse för taxeringen och utrymme för vissa anteckningar. Avierna översändes till lokal skattemyndighet för insortering i respektive deklarationer. Lokal skattemyndighet överlämnar deklarationsmaterialet till taxeringsnämnderna. Dessa skall successivt under taxeringsperioden till lokala skattemyndigheter överlämna färdigbehandlade deklarationer. Lokal skattemyndighet kontrollerar att materialet är i sådant skick att det kan utgöra underlag för stansning, varefter det omedelbart översändes till datakontoret i länet. Data för beräkning av pensionsgrundande inkomst antecknas av lokal skattemyndighet på taxeringsavin. Det på datakontoret ankommande stansningsarbetet, stansning av taxeringsdata och pensionsdata, skall alltså utföras på grundval av innehållet i deklarationer och taxeringsavier. Härefter framställs inkomst- och förmögenhetslängder, underlag för inkomststatistiken samt uppgift om taxeringsutfallet för statliga och kommunala myndigheters behov. Sedan i skattebanden lagrats samtliga uppgifter, vilka erfordras för uträkning av skatter och avgifter, sker utskrift av debiteringslängder och debetsedlar å slutlig skatt. Vidare framställs listor, innehållande bl. a. uppgift om pensionsgrundande inkomst och pensionspoäng, till de allmänna försäkringskassorna m. m.

Stansningsarbetets förläggning. Frågan om stansningsarbetet och förläggningen av detta har utförligt behandlats i förslaget. Såsom av den tidigare redogörelsen framgår vidhåller kommittén sitt i annat sammanhang framförda förslag att stansningsarbetet skall utföras hos respektive länsstyrelser.

Organisation. I fråga om datakontorens organisation har kommittén haft att utgå från bl. a. följande förutsättningar, nämligen *att* ADB-systemet inom folkbokförings- och uppbördsväsendet i sina huvuddrag skall tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1968, *att* datakontoren bör upporganiseras ca två år före ADB-systemets genomförande, *att* erfarenheter, som vinnes under den pågående försöksverksamheten, skall tillgodogöras vid den slutliga utformningen av organisationen *samt att* datakontoren — även om den maskinella utrustningen är avsedd att i första hand användas för verksamheten på folkbokförings-, taxerings- och uppbördsområdet — kommer att få karaktären av en länsstyrelsernas serviceanläggning, ehuru det inte f. n. är möjligt att överblicka omfattningen av den serviceverksamhet som kan komma att bedrivas.

Kommitténs förslag till organisation för datakontoren är att betrakta som förslag till normalorganisation för två typer av datakontor, nämligen en för datakontor av typ A och B, där datakontoret blir särskild sektion inom landskontoret (datasektionen), och en för datakontor av typ C, där datakontoret ingår som en arbetsdetalj i uppbördssektionen (datadetaljen).

Kommittén föreslår att personalen skall utgöras av, på datasektion: en byrådirektör, en assistent, en landskanslist (i vissa län), maskinoperatörer och biträdespersonal samt på datadetalj: en assistent, en landskanslist (i vissa län) och biträdespersonal. Kommittén redogör ingående för de arbetsuppgifter, som beräknas skola ankomma på de olika personalkategorierna.

Vad avser frågan om kompetenskrav saknas enligt kommitténs mening anledning att för chef för datasektion uppställa krav på akademisk examen. Av sådan chef bör krävas, att han genomgått viss ADB-utbildning omfattande bl. a. maskinkunskap, system- och programmeringskunskap. Även av en assistent bör krävas, att han genomgått viss ADB-utbildning. För både chef och assistent föreslås, att de bör ha viss kunskap i arbetsledning och kontorsrationalisering samt någon erfarenhet från folkbokförings-, taxerings- och uppbördsverksamhet.

En preliminär plan över det beräknade totala personalbehovet den 1 januari 1968 vid samtliga datakontor redovisas. Vad beträffar i planen redovisade uppgifter för överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Stockholms län erinrar kommittén om att ställning ännu inte tagits till frågan om organisationen för Stockholms stad och Stockholms län. Totala personalbehovet för samtliga datakontor beräknas enligt planen till 619.

Genomförande. Ett genomförande av ADB-systemet per årsskiftet 1967/68 förutsätter enligt kommittén, att uppläggningsarbetet påbörjas omkring den 1 april 1966.

Arbetet bör enligt kommitténs mening ske under ledning av vederbörande

datasektionschef och i län, där datakontoret skall ingå som en arbetsdetalj i uppbördssektionen, av chefen för denna sektion. Datasektionscheferna bör också senast fr. o. m. nämnda tidpunkt övertaga ansvaret för verksamheten inom de nuvarande folkbokföringsdetaljerna. Med hänsyn härtill anser kommittén det lämpligt att datakontoren inrättas den 1 januari 1966.

Kommittén föreslår

att det fr. o. m. den 1 januari 1966 inom landskontoret vid envar av följande länsstyrelser inrättas en ny sektion, benämnd datasektionen, nämligen vid länsstyrelsen i Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Väster-norrlands, Västerbottens och Norrbottens län,

samt att fr. o. m. samma tidpunkt uppbördssektionen vid envar av länsstyrelserna i Uppsala, Gotlands, Blekinge, Hallands och Jämtlands län omorganiseras att omfatta två särskilda arbetsdetaljer, den ena såsom för närvarande benämnd uppbördsdetaljen och den andra benämnd datadetaljen.

Härjämte föreslår kommittén, att frågan om inrättande av datakontor vid överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Stockholms län hålles öppen i avvaktan på resultatet av den utredning, som pågår om möjligheterna att få en för staden och länet gemensam anläggning.

Datadetaljerna i Uppsala, Blekinge, Hallands och Jämtlands län föreslås med avseende på databehandlingen bli betjänade av datakontoren i resp. Västmanlands, Kronobergs, Jönköpings och Väster-norrlands län. Hur datadetaljens i Gotlands län behov av databehandling skall tillgodoses blir beroende av var datamaskinanläggningen i Stockholms stad och Stockholms län blir placerad.

Kommittén föreslår vidare att, likaledes fr. o. m. den 1 januari 1966, ärenden rörande folkbokföringen, dock inte såvitt avser besvär och underställning i kyrkobokförings- och mantalsskrivningsfrågor, överflyttas från uppbördssektionerna till datasektionerna.

Kommittén erinrar i detta sammanhang om att omorganisationen kräver viss revidering av fastställda diarieplaner för landskontoren samt av gällande förteckningsplaner och gallringsbestämmelser för landskontorens arkiv.

I fråga om de för datakontoren avsedda tjänsterna föreslår kommittén, att tjänsterna som byrådirektör, assistent och landskanslist inrättas fr. o. m. den 1 januari 1966. För erforderliga uppläggningsarbeten för fastighets- och personredovisningen behöver datakontoren med början under första halvåret 1966 tillföras viss ytterligare personal, nämligen maskinoperatörer och biträdespersonal. Behovet av biträdespersonal (personal i den högre biträdeskarriären ej medräknad) för uppläggningsarbetena i länen, inklusive försöksverksamheten i Stockholms och Östergötlands län, beräknar kommittén successivt komma att öka från 142 under tiden 1/4—30/4 1966 till 646 under tiden 1/1—30/6 1967. Uppläggningsarbetena beräknas vara avslutade

omkring den 1/7 1967, vid vilken tidpunkt denna personal avses kunna nedbringas till det antal, som sedermera erfordras för driften, eller till ca 400. Förberedelsearbetet för skatteredovisningen kommer att påbörjas omkring den 1 december 1967, då överföring sker till ADB av debiterad skatt enligt 1967 års taxering och av kvarstående skatt på grund av samma års taxering. Avvecklingen av skatteavdelningarna vid postkontoren i residensstäderna avses skola kunna påbörjas sedan redovisningen för sjätte uppbördsterminen uppbördsåret 1967 (januari 1968) avslutats. I anslutning därtill överföres de på skatteavdelningarna ankommande arbetsuppgifterna helt på uppbördssektionerna och datasektionerna. Den på grund härav erforderliga personalförstärkningen på uppbördssektionerna (uppbördsdetaljerna) beräknas skola tillföras dessa under första halvåret 1968.

Enligt kommitténs mening bör civila statsförvaltningens personalnämnd handlägga de personalfrågor som uppkommer i anslutning till omorganisationen.

Kostnadsberäkningar. De av kommittén redovisade kostnadsberäkningarna avser budgetåren 1965/66—1967/68 och omfattar kostnaderna för datakontoren exklusive folkbokföringsdetaljerna.

Personalkostnader, maskinhyror och inventariiekostnader m. m. beräknas för budgetåret 1965/66 till ca 6,6 milj. kr., 1966/67 till ca 24,3 milj. kr. och 1967/68 till ca 31,8 milj. kr.

Yttranden

I. *Statens naturvårdsnämnd* har yttrat sig över länsstyrelsernas förslag i vad avser medelsbehovet för länsstyrelsernas naturvårdsarbete. Nämnden finner att de för nästa budgetår anmälda medelsbehoven betydligt överstiger de medel som för närvarande står till förfogande för ifrågasvarande ändamål och anför vidare.

Naturvårdsnämnden får erinra, att nämnden i sin skrivelse till Kungl. Maj:t den 19 augusti 1964 med förslag till anslagsäskanden för nästa budgetår även berörde frågan om länsstyrelsernas arbete på naturvårdens område. Därvid anförde nämnden bl. a., att dess undersökning av den regionala naturvårdsverksamheten givit vid handen att — även om denna verksamhet inom några delar av landet sker i erforderlig omfattning och med önskvärd intensitet — verksamheten inom flertalet landsdelar måste i hög grad aktiveras för att kunna betecknas som tillfredsställande. Naturvårdsnämnden uttalade vidare att detta förhållande uppenbarligen hade sin grund i att tillräckliga resurser icke ställts till länsstyrelsernas förfogande för naturvårdsarbetet. Enligt nämndens mening var nämligen tillgången på medel och arbetskraft för ändamålet av den största betydelse för att verksamheten med framgång skulle kunna bedrivas enligt de av statsmakterna angivna riktlinjerna. Nämnden framhöll därför kraftigt vikten av att de anslagsbelopp, som för närvarande utgår till sådant arbete, väsentligt höjdes.

Av det sålunda anförda framgår att naturvårdsnämnden finner länssty-

relsernas nuvarande resurser på naturvårdens område vara klart otillräckliga. En väsentlig upprustning av den regionala naturvårdsverksamheten framstår som nödvändig, icke minst med tanke på de omfattande arbetsuppgifter som den väntade naturvårdslagen kommer att lägga på länsstyrelserna. Stort behov av kvalificerad arbetskraft föreligger på området. Detta behov växlar inom olika delar av landet; i åtskilliga län kan det otvivelaktigt bäst tillgodoses genom anställande av en naturvårdsintendent. Enligt nämndens mening bör sådan tjänsteman i regel erhålla löneförmåner motsvarande lönegrad 25 på löneplan A. Innan ytterligare erfarenhet vunnits på området torde dock ej extra ordinarie tjänster böra inrättas.

Under åberopande av vad ovan anförts får statens naturvårdsnämnd hemställa, att å länsstyrelsernas avlöningsanslag måtte för naturvårdsarbete under budgetåret 1965/66 upptagas ett belopp av lägst 900 000 kronor.

Statens pris- och kartellnämnd har hemställt, att vissa lönegradsuppflyttningar tages under övervägande. Sålunda föreslås, att tjänsten som priskon-torsföreståndare vid envar av länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus samt Malmöhus län uppflyttas från Ae 19 till Ae 21 och att en assistenttjänst vid envar av nyssnämnda länsstyrelser uppflyttas från Ae 15 till Ae 17. Vidare föreslås att en assistenttjänst i Ae 13 vid envar av länsstyrelserna i Östergötlands, Jönköpings, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands och Västernorrlands län uppflyttas till Ae 15. Slutligen föreslår nämnden att på priskontoren i ettvar av Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län en kanslibiträddestjänst i Ae 7 utbytes mot kontoristtjänst i Ae 9.

II. Över uppbördsorganisationskommitténs förslag till organisation för länsstyrelsernas datakontor har remissyttranden avgivits av samliga länsstyrelser, generalpoststyrelsen, byggnadsstyrelsen, statskontoret, riksför-säkringsverket, statistiska centralbyrån, riksarkivet, domkapitlen i Göteborg, Härnösand, Karlstad, Linköping, Uppsala, Visby, Luleå, Lund, Skara, Stockholm, Strängnäs, Västerås och Växjö, länsstyrelsernas utbildnings-nämnd, fastighetsregisterutredningen, länsförvaltningsutredningen, 1961 års storstadsutredning, länsindelningsutredningen, landskontorsutredningen, personalutbildningsberedningen, civila statsförvaltningens personalnämnd, Föreningen Sveriges kronokamrerare, Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska kommunförbundet, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisa-tion, Sveriges häradsskrivareförening och Tjänstemännens centralorganisa-tions statstjänstemannasektion.

Överståthållarämbetet har bifogat yttrande av uppbördsdirektören i Stock-holm. Domkapitlen i Uppsala, Västerås och Luleå har åberopat yttranden från vederbörande kyrkobokföringsinspektör i stiftet.

Beträffande uppbördsorganisationskommitténs förslag till orga n i s a - t i o n f ö r d a t a k o n t o r e n o c h a r b e t s u p p g i f t e r ansluter sig praktiskt taget alla remissinstanser till kommitténs förslag eller lämnar detsamma utan erinran. Vissa anförda synpunkter må återges.

Överståthållarämbetet anser sig i princip kunna ansluta sig till det nu framlagda förslaget om inrättande av särskilda datakontor för ADB-verksamheten på länsplanet. Med anledning av den ifrågasatta gemensamma organisationen för folkbokförings- och uppbördsväsendet i Stockholms stad och län erinrar emellertid ämbetet om att uppbördsverket i Stockholm i vissa avseenden intar en särställning i förhållande till övriga kommunala uppbördsverk. Sålunda sammanfaller uppbördsverkets och ämbetets förvaltningsområden geografiskt. Vidare utför taxeringsfunktionärerna i Stockholm det huvudsakliga arbetet vid beräkning av pensionsgrundande inkomst. Om denna ordning skall bibehållas, måste såväl tidsplan som arbetsformer vid behandlingen av taxeringsdata och ATP-data i Stockholm utformas annorlunda än i landet i övrigt. Ämbetet anser det således inte möjligt för Stockholms del att redan nu principiellt binda sig för en sådan arbetsfördelning mellan länsstyrelse och lokal skattemyndighet inom ett ADB-system, som föreslagits av kommittén. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* vidhåller sin tidigare uttalade uppfattning att ett regionsystem är att föredraga framför det i princip redan beslutade länssystemet. Enligt länsstyrelsens mening är tydligt, att systemet med en för flera län gemensam organisation med kontor av B-typ i kombination med arbetsdetaljer av C-typ är att föredraga framför ett system med kontor av enbart A-typ. Antalet kontor av A-typ bör helst utgå. Genom ett sådant modifierat regionsystem skulle enligt länsstyrelsen större flexibilitet vid en framtida ändring i länets indelning bli möjlig. En inte oväsentlig kostnadsinbesparing måste också ernås genom att antalet dyrbara databehandlingsmaskiner inskränkes.

Länsindelningsutredningen framhåller, att det ur vissa synpunkter måhända varit önskvärt, om man kunnat vänta med att fatta beslut angående uppbyggnaden av länsstyrelsernas datakontor till dess ställning tagits till frågan om den framtida länsindelningen. Intar man denna ståndpunkt skulle detta emellertid innebära en förskjutning av tiden för omorganisationen av folkbokföringsväsendet m. m. Ett dylikt uppskov vill utredningen för sin del inte förorda. Däremot synes det utredningen angeläget att omorganisationen göres på ett sådant sätt att riskerna för felinvesteringar begränsas i görligaste mån. Utredningen anser det sannolikt att antalet län i framtiden kommer att minskas. Under sådana förhållanden är det enligt utredningens uppfattning mest ändamålsenligt om man på detta stadium av omorganisationen begränsar sig till att införa datakontor av typ A och B i de län, där det, såvitt man nu kan se, knappast kan ifrågasättas annat än att residensstaden även i fortsättningen kommer att ha samma funktion. Från denna utgångspunkt föreslår utredningen att datakontor av typ A eller B nu inrättas endast i tolv län.

Svenska arbetsgivareföreningen erinrar om att kommittén i sina förslag utgått från att folkbokföringen liksom vad nu är fallet skall ske lokalt genom kyrkobokföring och mantalsskrivning. Den löpande folkbokföringen

kommer liksom nu att handhas av pastor. Det nuvarande systemet med dubbel registrering i folkbokföringshänseende är enligt föreningens åsikt otidsenligt och ineffektivt och medför stora risker för felaktigheter i primäruppgifterna. Ett snabbt ställningstagande från statsmakternas sida i denna fråga finner föreningen nödvändigt.

Frågan om stansningsarbetets förläggning har berörts av ett antal remissinstanser. Praktiskt taget samtliga myndigheter ansluter sig till kommitténs förslag, att stansningsarbetet tills vidare inte bör förläggas utanför länsstyrelserna. Några remissmyndigheter däribland *länsstyrelserna i Södermanlands, Kronobergs och Hallands län* framhåller, att den snabba tekniska utvecklingen och en ändrad fögderiindelning kan skapa förutsättningar som gör det möjligt att förlägga en del av stansningsarbetet till lokal skattemyndighet. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, Föreningen Sveriges kronokamrerare och Sveriges häradsskrivareförening* anser att en sådan decentralisering i varje fall bör ifrågakomma eller övervägas beträffande de allra största städerna.

Ett flertal remissinstanser har uttalat sig beträffande vissa tekniska och andra detaljer i det föreslagna systemet. I regel utgår remissinstanserna härvidlag från att man under den tid försöksverksamheten pågår kommer att erhålla värdefulla erfarenheter och att man således får vara beredd att tidigare planer kommer att modifieras.

Många remissmyndigheter betonar också att en fastläsning av datakontorens organisation m. m. inom en alltför snäv ram i detta tidiga skede bör undvikas.

Många remissinstanser har berört personal- och utbildningsfrågor.

Generalpoststyrelsen erinrar om att vissa personalproblem kommer att uppkomma då postverkets skatteavdelningar skall avvecklas. Styrelsen anser det lämpligt att i första hand i mån av behov överföra den friställda personalen till de vid länsstyrelserna inrättade hålkortsdetaljerna. Emellertid måste enligt styrelsens mening redan på ett relativt tidigt stadium ställning tas till hur stor del av personalen, som kan tänkas bli överförd. Styrelsen delar kommitténs uppfattning att civila statsförvaltningens personalnämnd bör handlägga de personalfrågor, som uppkommer i anslutning till omorganisationen. Styrelsen understryker emellertid vikten av att här ifrågavarande problem, som vållat stark oro hos berörda personalgrupper, snarast upptas till behandling.

I likhet med kommittén och ett antal andra remissinstanser, bl. a. ett flertal länsstyrelser, anser *statskontoret* det inte möjligt att på nuvarande stadium av utvecklingsarbetet mera exakt kunna ange personalbehovet, speciellt beträffande biträdespersonalen. Så snart verksamheten vunnit erforderlig stadga förutsätter statskontoret att en översyn av personalorganisationen kommer till stånd.

Överståthållarämbetet framhåller med stöd av erfarenheterna från den i Stockholm bedrivna ADB-verksamheten att den manuella kontrollen av ADB-produkterna visat sig vara betydligt mera tidskrävande än man från början haft anledning att förvänta. Detta bör beaktas vid avvägningen av personalbehovet vid datakontoren.

Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Skaraborgs, Gävleborgs och Västernorrlands län ävensom Sveriges akademikers centralorganisation understryker vikten av att befattningarna på datakontoren erhåller en löneställning, som motsvaras av de krav som kommer att ställas på dem. Lönesättningen bör vara likvärdig med den som erbjudes inom privata sektorn. Ett flertal remissinstanser anser, att antalet befordringstjänster enligt förslaget inom biträdeskarriären är för få. Länsstyrelsen i Hallands län anför i detta sammanhang att det med hänsyn till de speciella arbetsuppgifter, som förekommer på datakontor, för arbetets behöriga gång är önskvärt, att personalen där kvarstannar en längre tid och icke efter kort tids tjänstgöring söker sig över till länsstyrelsens andra sektioner eller till privata företag.

Några länsstyrelser föreslår vidare, att varje datakontor bör tilldelas en landskanslist som kan vara ersättare för assistenten.

Arbetskraftsproblemet har berörts av några remissinstanser. Länsstyrelsen i Värmlands län anför.

Under första halvåret 1967 beräknar kommittén, att biträdespersonalen måste ungefär fördubblas mot tidigare. Av de då nyanställda synes vidare endast ungefär hälften kunna beräknas få fast anställning på datakontoret. Det synes länsstyrelsen böra framhålla att det torde bli synnerligen svårt och kanske omöjligt att kunna uppbringa stansutbildad personal under denna korta tid.

Kommitténs mening att det saknas anledning att för chef för datasektion och dennes närmaste man uppställa krav på akademisk examen eller landskanslistutbildning har biträts av samtliga remissinstanser. Länsstyrelsernas utbildningsnämnd framhåller, att det förhållandet, att formella krav för ifrågavarande befattningshavare inte uppställts, möjliggör en vidare bas för rekrytering till tjänsterna.

Kommitténs kostnadsberäkningar har av remissinstanserna i allmänhet lämnats utan erinran.

Statskontoret finner det angeläget framhålla, att i det fortsatta systemutformningsarbetet sådana åtgärder beaktas som kan medverka till reduktion av kostnaderna för det nya systemet. Möjligheterna att tillämpa prestationsbefrämjande lönesättningsmetoder vid bl. a. stansnings- och registreringsgöromål bör sålunda beaktas. Andra möjligheter till ett förbilligande av stansningsarbetet som enligt statskontoret särskilt bör beaktas är — såsom även kommittén framhållit — användande av förenklade metoder för överföring av data från grundhandlingarna till datamaskinernas bandregister och en möjligast jämn produktion, när det gäller stansningsarbetet.

Departementschefen

Länsstyrelsernas arbetsuppgifter har under de senaste åren ökat i omfång. En tillväxt i arbetsvolymen har ägt rum både inom landskanslierna och på landskontoren.

Inom landskansliernas förvaltningsområde har göromålen ökat på samtliga sektorer. Särskilt påtaglig har denna utveckling varit i storstadslänen, där främst den stora befolkningsökningen medfört en betydande utvidgning av verksamheten. Ökningen i arbetsmängden avspeglas också i den statistik över ärendetillströmningen som avlämnas av samtliga länsstyrelser. I alla län sker en befolkningsomflyttning från glesbygd till tätorter. Stora krav ställs på länsstyrelsernas medverkan för att finna lösningar på de problem, som detta medför. Både den översiktliga planeringen, där länsstyrelserna har betydande samordningsuppgifter, och detaljplaneringen måste intensifieras för att i expensionsområdena möjliggöra tillfredsställande utbyggnadstakt för industriområden, bostäder, serviceanläggningar m. m. Detsamma gäller planläggning av fritids- och rekreationsområden för tätorternas växande befolkning. För att stärka länsstyrelsernas resurser vad avser samhällsplaneringen i stort inklusive den lokaliseringsverksamhet, som enligt beslut av 1964 års riksdag (prop. 1964: 185, B:oU 48, rskr 408) skall bedrivas hos länsstyrelserna, kommer jag i det följande att föreslå vissa personalökningar.

Andra orsaker till ökningen i arbetsmängden är att finna i ny lagstiftning, vars verkningar varit omedelbara eller gjort sig gällande successivt under åren. Som exempel härpå kan nämnas naturvård, hälsovård och barnavård, trafikväsendet, totalförsvaret och polisväsendet. I fråga om trafikväsendet må särskilt framhållas införandet av trafikomläggningsskatt och liberaliseringen av trafikpolitiken.

Vidare uppkommer ett inte oväsentligt merarbete för länsstyrelserna i samband med att de kommer att överta vissa uppgifter, som hittills handhåfts av magistrat och kommunalborgmästare. För att länsstyrelserna skall kunna bemästra dessa nya arbetsuppgifter har redan för innevarande år medel anvisats under anslaget till täckning av merkostnader i samband med omorganisationen av polisväsendet m. m. För nästa budgetår beräknas medel för dessa ändamål samt för länspolischefernas avlöning m. m. under förevarande anslag.

När det gäller landskontoren medför den fortsatta effektiviseringen av taxeringsorganisationen en fortgående ökning av arbetsuppgifterna. Lämna-
nade statistikuppgifter tyder emellertid på att antalet besvärsmål i prövningsnämnderna i allmänhet kunnat hållas nere. En aktivare insats med att övervaka arbetet i första instans synes härvidlag ha varit av stor betydelse. Från flera länsstyrelser framhålles dock, att de enskilda målen svårighetsgrad ökat. Detta förhållande har i sin tur medverkat till att de skattskyldiga i allt större utsträckning anlitar kvalificerade medhjälpare, vilket kräver en

ökad arbetsinsats från taxeringssektionernas sida. Den snabba utbyggnaden av taxeringsväsendet har medfört brist på väl utbildade landskanslister. Detta förhållande jämte det besvärande vakansläget i fråga om bl. a. revisionspersonal har medfört stora svårigheter för länsstyrelserna att lösa sina arbetsuppgifter. Länsstyrelserna måste de närmaste åren ägna stor omsorg åt rekryteringsverksamheten inom alla personalkategorier. Den fortgående arbetsansvällningen i vissa län och de ökade kraven på länsstyrelsernas arbetsinsatser över huvud taget kan inte bemästras utan personalökningar.

Vad angår landskanslierna synes en avlastning av landssekreterarnas arbetsbörda i de tre största länen påkallad. F. n. gäller att den förste länsassessor på landskansliet som länsstyrelsen förordnar skall vara landssekreterarens ställföreträdare. Vederbörande befattningshavare är tillika sektionschef. Med hänsyn till sina övriga arbetsuppgifter hinner sektionscheferna i de största länen inte med att biträda landssekreterarna i önskvärd omfattning. För att en befattningshavare i förste länsassessorsgrad skall kunna frigöras från sektionschefsuppgifter och helt kunna ägna sig åt att biträda landssekreteraren med egentliga ledningsuppgifter inom landskansliet förordar jag, att i ettvar av Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län inrättas en tjänst som förste länsassessor i Bo 1.

Beträffande allmänna sektionerna föreslår jag, att i Stockholms län, särskilt med hänsyn till ökningen av antalet överexekutorsärenden, en tjänst som länsassessor i Ao 25 inrättas. Jag förordar vidare med hänsyn till behovet av en förstärkning av landskanslistpersonalen, att i Göteborgs och Bohus län inrättas en tjänst som förste landskanslist i Ao 19 och i ettvar av Södermanlands och Västerbottens län en tjänst som landskanslist i Ao 15. Jag biträder även länsstyrelsernas i Stockholms, Älvsborgs, Västmanlands och Norrbottens län yrkanden i fråga om biträdespersonal såtillvida, att jag föreslår att i Stockholms län inrättas en tjänst som kontorist i Ae 9 och i ettvar av de övriga länen en tjänst som kanslibiträde i Ae 7.

Vad avser planeringssektionerna tillstyrker jag länsstyrelsernas i Stockholms samt Göteborgs och Bohus län yrkanden om inrättande av en tjänst som länsassessor i Ao 27 i ettvar av länen. Jag föreslår även att i Malmöhus län inrättas en sådan tjänst. Med hänsyn till arbetsbelastningen på dessa sektioner synes en förstärkning av den kvalificerade personalen vara nödvändig för att arbetsuppgifterna skall kunna lösas och för att sektionscheferna skall få sådan avlastning att de i större utsträckning än som nu är möjligt får tid att ägna sig åt initiativ- och samordningsfrågor. Jag beräknar vidare medel för inrättande av en tjänst som extra förste länsnotarie i Ag 23 i Västerbottens län samt av en extra tjänst som förste landskanslist i ettvar av Stockholms samt Göteborgs och Bohus län. Vidare tillstyrker jag länsstyrelsens i Jönköpings län yrkande om en tjänst som landskanslist i reglerad befordringsgång. För att främst tillgodose allmänhetens krav på en snabbare behandling av bilärenden bör i Stockholms län inrättas tre tjänster

som kontorist i Ae 9 samt två kanslibiträdestjänster i Ae 7. För samma ändamål bör i ettvarrt av Malmöhus och Älvsborgs län inrättas en kontoristtjänst i Ae 9 och i sistnämnda län härjämte en kanslibiträdestjänst i Ae 7.

Som tidigare berörts bör med hänsyn bl. a. till nytillkomna arbetsuppgifter länsstyrelsernas resurser för utrednings- och planeringsverksamhet förstärkas. I enlighet med vad jag framhållit i prop. 1964: 185 angående lokaliseringsspolitiken (s. 209) bör utredningsverksamheten bl. a. omfatta sammanställning och analys av olika data rörande befolkning och näringslivsförhållanden m. m. samt prognoser och annan bedömning av utvecklingstendenser till ledning för handlandet. Jag framhöll även att planeringen, som ständigt måste hållas aktuell, borde utmynna i konkreta förslag och handlingsprogram.

Statistiskt-ekonomiskt och geografiskt utbildad personal för länsutredaruppgifter har funnits vid länsstyrelserna sedan år 1958. F. n. tjänstgör i länen 22 byrådirektörer, förste länsaktuarier eller länsaktuarier i högst Ag 25 såsom länsutredare. Jag föreslår, att fr. o. m. nästa budgetår organisationen förstärkes så att den omfattar en planeringsdirektör i Be 1 i ettvarrt av Stockholms, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Jämtlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län samt 17 byrådirektörer i Ae 27 avsedda för övriga län. Härjämte bör organisationen omfatta 20 extra tjänster som byrådirektör, förste länsaktuarie eller länsaktuarie i högst Ag 25. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att dels besluta om lönegradsplaceringen av sistnämnda tjänster och dels bestämma var dessa tjänster skall placeras. För organisationen bör därjämte inrättas 24 tjänster som kontorist i Ae 9, varjämte jag beräknar medel för anställning av ett 25-tal extra kontorsbiträden. Härutöver beräknar jag ett belopp av i runt tal 750 000 kr. till arvoden åt planeringsrådets ledamöter samt för särskilda sakkunniga och experter, som behöver anlitas framför allt i samband med lokaliseringsverksamheten. Jag vill i detta sammanhang erinra om att länsstyrelserna på landskontoren redan har sådan företagsekonomisk expertis, som i viss omfattning torde kunna engageras i denna verksamhet. I avbidan på resultatet av länsförvaltningsutredningens förslag om länsstyrelsernas arbetsformer torde verksamheten få bedrivas inom landskansliet utan anknytning till viss sektion. Totalt uppgår merkostnaden för den av mig nu föreslagna organisationen för utrednings- och planeringsverksamhet till ca 2,5 milj. kr.

Vad avser länsstyrelsernas befattning med naturvårdsverksamheten anser jag i likhet med statens naturvårdsnämnd, att fasta naturvårdstjänster f. n. inte bör inrättas. I enlighet med nämndens förslag föreslår jag för berörda ändamål en ytterligare medelsanvisning under anslaget med 300 000 kr. Medlen bör såsom förut fördelas på länsstyrelserna efter hörande av nämnden.

Av länsstyrelserna framställda förslag rörande personalökning på civilförsvarssektionerna är jag inte beredd att tillstyrka. Jag vill erinra om att

enligt en av statskontoret verkställd utredning om arbetsformerna och personalbehovet på dessa sektioner, för vilken föregående år redogjordes under förevarande anslag, någon personalförstärkning inte syntes behövlig. Då emellertid lagen om kommunal beredskap kommer att medföra nya och ökade uppgifter för länsstyrelserna, som regelmässigt inte synes kunna bemästras utan ökade personalresurser, förordar jag, att medel för anställande av ytterligare tillfällig personal beräknas med i runt tal 325 000 kr.

Under hänvisning till riksdagens beslut med anledning av prop. 1964: 109 angående ny organisation av totalförsvarets regionala ledning m. m. beräknar jag medel för inrättandet av ett nytt civilbefälhavarkansli för det nya civilområdet i övre Norrland och för förstärkning av befintliga kanslier. Jag förordar, att för det nya civilområdet inrättas en tjänst som byrådirektör i Ae 27 och en tjänst som extra förste byråsekreterare i Ag 23. Till förstärkning av kanslierna i ettvarrt av de nya södra, västra och östra civilområdena föreslår jag vidare inrättandet av en extra förste byråsekreterartjänst i Ag 23.

Med anledning av 1963 års riksdags principbeslut att datamaskiner skall införas som hjälpmedel inom folkbokföringen och för arbetet med bl. a. uppbörd och redovisning av de direkta skatterna har uppbördsorganisationskommittén framlagt förslag till organisation för länsstyrelsernas datakontor. På grundval härav har sedermera centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden framlagt förslag till medelstillsdelning för datakontoren. För uppbördsorganisationskommitténs förslag har en redogörelse lämnats i det föregående.

Med hänsyn till maskinutrustningens omfattning föreslås de blivande datakontoren bli av tre olika typer, nämligen kontor med datamaskiner endast för det egna länets behov (A-typ), kontor med datamaskin för såväl det egna länets som annat läns behov (B-typ) samt kontor utan datamaskin men med viss stansutrustning (C-typ).

Byggnadsstyrelsen, som ombesörjt lokalfrågorna för de nya datakontoren, har med utgångspunkt i kommitténs organisationsförslag för att bereda nödiga lokalutrymmen i vissa fall föreslagit ny-, till- eller ombyggnader av landsstatshus och i andra fall träffat avtal om förhyrning av lämpliga lokaler.

Kommitténs förslag bygger i stort på nyssnämnda principbeslut och innebär i korthet att, tills vidare med vissa undantag, varje länsstyrelse skall förse med egen maskinanläggning. Den av kommittén föreslagna organisationen samt omfattningen av datakontorens uppgifter har i huvudsak godtagits av de hörda remissinstanserna. I fråga om antalet kontor som skall förse med egna maskinanläggningar har dock några remissorgan, däribland länsindelningsutredningen, ansett att, med hänsyn till en eventuellt ändrad länsindelning, antalet kontor med fullständig maskinutrustning om möjligt borde begränsas till 12 län på grund av risken för felinvesteringar. Med anledning av nämnda remissyttrande har centrala folkbokförings- och upp-

bördsnämnden samt byggnadsstyrelsen utrett om det är praktiskt möjligt att genomföra en sådan begränsad organisation. Sammanfattningsvis framgår av undersökningen följande. Vad avser maskinfrågan synes, om kommitténs förslag genomföres, risken för felinvesteringar vara obetydlig i förhållande till dataprojektets omfattning. Nämnden framhåller, att maskiner till kontoren i vissa län torde kunna förhyras i stället för att inköpas. Byggnadsstyrelsen konstaterar, att iordningställandet av byggnaderna för de datakontor, vilka vid ett genomförande av den av länsindelningsutredningen föreslagna begränsningen skulle omvandlas från A- till B-typ eller från A- eller B- till C-typ, skulle medföra en försening med minst åtta månader.

Med hänsyn till de rationaliserings- och effektiviseringsmöjligheter, som ett ADB-system åtminstone på längre sikt innebär, anser jag mig inte böra godta en förskjutning av tiden för organisationens genomförande, vilken enligt statsmakternas principbeslut bestämts till senast budgetåret 1967/68. Den förändring av lokalprogrammen för datakontoren, som skulle bli nödvändig om länsindelningsutredningens förslag genomföres, skulle medföra en uppenbar risk för att nämnda tidsprogram inte kunde hållas. På grund härav kan jag inte tillstyrka de ändringar i den beslutade organisationen som nämnda utredning förordat. Om lokalfrågan i vissa tveksamma fall löses genom tillfälliga förhyrningar i stället för genom ny- eller tillbyggnad kan även risken för felinvesteringar i byggnader minskas.

Jag föreslår, att förberedelsearbetena i enlighet med kommitténs förslag bedrivs så att datareformen helt kan genomföras vid årsskiftet 1967/68. I likhet med kommittén och flera remissinstanser anser jag att organisationen och detaljutformningen av verksamheten på nuvarande stadium i avvakten på erfarenheter bl. a. av den fortsatta försöksverksamheten inte bör definitivt fastställas. Åtskilliga tekniska problem återstår ännu att lösa och den föreslagna personalorganisationen har inte fått sin slutliga utformning i förslaget. Förberedelsearbetet bör dock bedrivas efter de av uppbördsorganisationskommittén föreslagna riktlinjerna för organisationen.

Jag finner det lämpligt, att förberedelsearbetena i länen påbörjas den 1 januari 1966 och att datakontoren inrättas fr. o. m. nämnda tidpunkt.

I enlighet med kommitténs förslag föreslår jag att fr. o. m. den 1 januari 1966 inom landskontoret vid envar av följande länsstyrelser inrättas en ny sektion, benämnd datasektion, nämligen vid länsstyrelsen i Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län. Vidare bör fr. o. m. samma tidpunkt uppbördssektionen vid envar av länsstyrelserna i Uppsala, Gotlands, Blekinge, Hallands och Jämtlands län omorganiseras att omfatta två särskilda arbetsdetaljer, den ena såsom f. n. benämnd uppbördsdetaljen och den andra benämnd datadetaljen. Härjämte bör fr. o. m. samma tidpunkt ärenden rörande folkbokfö-

ringen, dock ej såvitt de avser besvär och underställning i kyrkobokförings- och mantalsskrivningsfrågor, överflyttas från uppbördssektionerna till datasektionerna.

Vad avser Stockholms län föreslår jag att fr. o. m. den 1 januari 1966 vid länsstyrelsen inrättas ett datakontor. Frågan huruvida kontoret skall utgöra särskild sektion eller datadetalj bör emellertid hållas öppen, bl. a. med hänsyn till att frågan var maskinanläggningen i Stockholms stad och län skall förläggas ännu inte lösts. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta i dessa avseenden.

För uppbyggnaden av datakontoren i personellt hänseende föreslår jag att i ettvart av de län, i vilka datasektion skall finnas, fr. o. m. den 1 januari 1966 för sektionschefen inrättas en tjänst som byrådirektör i Ao 27 samt att i samtliga län utom Stockholms län inrättas en tjänst som förste byråinspektör i Ao 23. På innehavaren av sistnämnda tjänst bör ankomma att vara sektionschefens ställföreträdare. Jag förordar vidare att från samma tidpunkt en tjänst som landskanslist i Ao 15 inrättas i ettvart av Uppsala, Jönköpings, Blekinge, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Västmanlands, Västernorrlands och Jämtlands län. På dessa landskanslister bör ankomma att biträda förste byråinspektörerna i deras arbete med inriktning främst på registrerings- och beredningsgöromål. Vidare bör främst för mottagande och iordningställande av inkommande material fr. o. m. den 1 april 1966 i samtliga län utom Stockholms län inrättas en tjänst som kansliskrivare i Ae 11. För att leda stansningspersonalens arbete föreslår jag att i vart och ett av Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län inrättas en kansliskrivartjänst i Ae 11, i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län härjämte en kontoristtjänst samt i ettvart av övriga län utom Stockholms och Gotlands län en kontoristtjänst i Ae 9. I övrigt beräknar jag 1,2 milj. kr. för tillfällig personal för stansningsuppgifter. Enligt centrala folkbokförings- och uppbördsnämndens beräkning av medelsbehovet för den nya organisationen bör kostnaderna för personalen m. m. för den i Stockholms och Östergötlands län bedrivna försöksverksamheten likaledes fr. o. m. den 1 januari 1966 bestridas från förevarande anslag. Jag biträder nämndens förslag härutinnan och upptar för försöksverksamheten och uppläggningsarbetet vid datakontoret i Stockholms län medel för anställande av en extra byrådirektör i högst Ag 27, en extra förste byråinspektör i Ag 23, två extra kansliskrivare i Ag 11 och en extra kontorist i Ag 9 samt för skötseln av maskinerna en extra assistent i Ag 15 och två extra assistenter i Ag 13. För försöksverksamheten i Östergötlands län beräknar jag härjämte från samma tidpunkt medel för anställning av en extra assistent i Ag 15 och två assistenter i Ag 13. Vidare upptar jag medel för genomförande av viss tidigareläggning av uppläggningsarbetet i Kopparbergs län. Totalt beräknar jag kostnaderna för den nya dataorganisationen för nästa budgetår till i runt tal 2,6 milj. kr.

Beträffande landskontoren i övrigt föreslår jag att på provningsnämndens kansli i ettvarrt av Stockholms samt Göteborgs och Bohus län inrättas en tjänst som förste länsnotarie i Ao 23 samt i förstnämnda län därjämte en kontoristtjänst i Ao 9. Till förstärkning av personalen på taxeringssektionernas allmänna detaljer förordar jag inrättande av följande tjänster, nämligen i Stockholms län en tjänst som förste taxeringsinspektör i Ao 23 och en kontoristtjänst i Ao 9, i Älvsborgs län en tjänst som förste taxeringsinspektör i Ao 23 samt i Göteborgs och Bohus län en kanslibiträdestjänst i Ae 7.

Till följd av 1961 års riksdags principbeslut i fråga om utbyggnaden av revisionsdetaljerna föreslår jag att en tjänst som förste landskanslist inrättas i ettvarrt av Jönköpings, Kristianstads, Gävleborgs och Västernorrlands län, två sådana tjänster i ettvarrt av Stockholms, Östergötlands och Älvsborgs län samt fyra sådana tjänster i vartdera Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län. Därutöver torde på grund av den ökade arbetsvolymen böra inrättas en tjänst som förste taxeringsrevisor i Ao 23 och en kontoristtjänst i Ao 9 i Stockholms län.

Jag förordar vidare en fortsatt utbyggnad av taxeringsassistentorganisationen med 25 taxeringsassistenter i Ao 19 eller Ao 17 samt erforderlig biträdespersonal i Ao 9, Ao 7 och högst Ae 5. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att dels besluta om fördelningen på angivna lönegrader av ifrågavarande tjänster i enlighet med de grunder som 1961 års riksdag i princip godtagit och dels bestämma i vilka län dessa tjänster skall placeras.

För viss försöksverksamhet vid varuskattekontoren beräknar jag medel för två extra förste landskanslisttjänster i Ag 19 och två kontoristtjänster i Ag 9. Till förstärkning av personalen på varuskattekontoret i Stockholms län beräknar jag därjämte medel för en extra landskanslisttjänst i Ag 9/15.

Vad avser uppbördssektionerna anser jag mig endast kunna förorda, att en extra tjänst som landskanslist i Ag 9/15 inrättas på uppbördssektionen i Kalmar län.

Även arbetsuppgifterna för den för landskansli och landskontor gemensamma personalen har ökat. Jag kan biträda länsstyrelsernas yrkanden om förstärkning av denna personal i så måtto, att en tjänst som expeditionsvakt i Ae 7 inrättas i ettvarrt av Kristianstads, Malmöhus och Hallands län. Jag beräknar även medel för anställande av en telefonist i högst Ae 5 i vartdera Uppsala och Kronobergs län.

Bilismens fortsatta expansion medför ökning av arbetsuppgifterna på länsstyrelsernas bilregister. Även antalet passansökningar fortsätter att öka vid många länsstyrelser. Till följd av nu nämnda förhållanden samt med hänsyn till arbetsökningen i övrigt inom länsstyrelsernas olika sektioner synes det erforderligt att i vissa fall nya icke-ordinarie biträdestjänster upp-tas på personalplanen ävensom att ytterligare extra personal anställs. Jag föreslår för nu nämnda ändamål en ytterligare uppräknig av anslaget med i runt tal 600 000 kr.

Vederbörande personalorganisationer har vid överläggningar förklarat sig inte ha något att erinra mot de föreslagna lönegradsplaceringarna för personalen vid de nyinrättade datakontoren och för den för länsutredaruppgifter avsedda personalen.

Med hänsyn till ökningen av levnadskostnaderna samt höjda löner för ekonomipersonal och övrig hushållshjälp bör representationsbidragen till landshövdingarna fr. o. m. nästa budgetår höjas. Bidragen bör utgå med samma belopp till landshövdingen i ettvarrt av Stockholms, Göteborgs och Bohus samt Malmöhus län. Jag förordar med hänsyn härtill en uppräknings av bidragen med 8 000 kr. i Stockholms län samt 5 000 kr. i Göteborgs och Bohus samt Malmöhus län. Jag förordar vidare en höjning av bidragen med 5 000 kr. i ettvarrt av övriga län.

Jag beräknar vidare medel för de lönegradsförändringar, som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor.

Övriga framställda yrkanden är jag inte beredd att tillstyrka.

I enlighet med länsstyrelsernas förslag bör det i förteckningen över tjänstemän på övergångsstat upptagna antalet kontorsbiträdestjänster i Ao 5 minskas med 139 till 287 och antalet telefonisttjänster i Ao 5 med 13 till 18, varjämte ur förteckningen bör uteslutas, på grund av befordran en förste taxeringsinspektörstjänst i Ao 21 och på grund av avgång en landssekreterarettjänst i Bo 1, en förste länsnotarietjänst i Ao 23 och en taxeringsassistenttjänst i Ao 17. Vidare bör i förteckningen upptas en förste länsnotarietjänst i Ao 23 och på grund av beslut i samband med genomförandet av vid 1964 års riksdag beslutade lönegradsändringar en förste länsnotarietjänst i Ao 23, två sådana tjänster i Ao 21, två förste taxeringsrevisorstjänster i Ao 21 samt fem kansliskrivartjänster i Ao 11. Slutligen bör på grund av polisväsendets förstatligande m. m. till förteckningen överföras två landsfiskaltjänster i Ao 23, sju landsfiskaltjänster i Ao 21 och sju landsfiskaltjänster i Ao 19. Sistnämnda tjänster har tidigare redovisats under anslaget till landsfiskalernas m. fl. avlöningar.

Totalt påkallar de av mig framförda förslagen en ökning av medelsanvisningen med 9 600 000 kr. Härtill kommer utgiftsökningar för löneomräkning med 15 850 000 kr.

I enlighet med det anförda torde anslaget böra uppföras med (107 750 000 + 25 450 000) 133 200 000 kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för länsstyrelserna, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsstyrelserna att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>		1 185 000
2. Avlöningar till övriga tjänstemän på ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>		43 600 000
3. Tjänstemän på övergångsstat, <i>förslagsvis</i>		2 100 000
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Majt		
a) Ersättning till sakkunniga för biträde med utredningar m. m., <i>förslagsvis</i>	100 000	
b) Ersättning till militärassistenter, <i>förslagsvis</i>	230 000	
c) Ersättning till civilförsvarshefer, <i>förslagsvis</i>	210 000	
d) Ersättning till vägtrafikombud, <i>förslagsvis</i>	145 000	
e) Arvoden till civilbefälhavare, <i>förslagsvis</i>	30 000	
f) Arvoden till organisationsföredragande, <i>förslagsvis</i>	29 000	744 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>		38 850 000
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna), <i>förslagsvis</i>		681 000
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		46 090 000
Summa kr.		133 250 000

Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning från allmänna pensionsfonden	50 000
Nettoutgift kr.	133 200 000;

c) till *Länsstyrelserna*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 133 200 000 kr.

B 4. Länsstyrelserna: Sjukvård m.m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	220 000	258 889
1964/65	250 000	
1965/66 (förslag)	275 000	

Yrkanden

Länsstyrelserna har beräknat medelsbehovet för nästkommande budgetår till 296 000 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till medelsåtgången under sistförflutna budgetår förordar jag, att anslaget uppräknas med 25 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Sjukvård m.m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 275 000 kr.

B 5. Länsstyrelserna: Reseersättningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	3 000 000	3 033 150
1964/65	3 100 000	
1965/66 (förslag)	3 600 000	

Yrkanden

De sammanlagda utgifterna för nästa budgetår har av *länsstyrelserna* beräknats till 2 773 000 kr. Härtill kommer flyttningersättningar och tjänstgöringstraktamenten m. m., beräknade till i runt tal 1 milj. kr.

Departementschefen

Resekostnadsersättningar och traktamenten till elever i utbildningsnämndens kurser för utbildning av taxeringstjänstemän vid länsstyrelserna har hittills bestritts från anslag under sjunde huvudtiteln. Dessa kostnader bör fr. o. m. nästa budgetår avföras från förevarande anslag. Med hänsyn härtill och myndigheternas beräkning av medelsbehovet i övrigt föreslår jag, att anslaget uppräknas med 500 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Reseersättningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 3 600 000 kr.

B 6. Länsstyrelserna: Expenser

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	12 586 000	12 438 509
1964/65	14 325 000	
1965/66 (förslag)	17 429 000	

Yrkanden

1. Enligt *länsstyrelsernas* yrkanden bör medelsbehovet för länsstyrelsernas del beräknas till 13 912 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66 Mynd.	Depch.
1. Bränsle, lyse, vatten	1 500 000	+ 52 000	—
2. Övriga expenser för eget behov	11 090 000	+ 717 000	+ 30 000
3. Övriga expenser för annat än eget behov	450 000	+ 103 000	+ 100 000
		+ 872 000	+ 130 000

2. *Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden* föreslår att, med anledning av datakontorens inrättande, för nästa budgetår anvisas 930 000 kr. för maskinhyror, 383 000 kr. för inköp av förvaringsskåp, transportvagnar, magnetband och hålkort m. m. och 1 307 000 kr. för vissa övriga inventarieanskaffningar, sammanlagt 2 620 000 kr.

3. *Byggnadsstyrelsen* beräknar medelsbehovet för vissa inventarieanskaffningar samt för underhåll av möbler och textilier m. m. i landshövdinge-residensen till sammanlagt 335 000 kr.

4. *Länsstyrelsernas utbildningsnämnd* hemställer, att för nästa budgetår måtte anvisas 185 500 kr. till kurser för utbildning av landskanslister, 36 000 kr. till en kurs för utbildning av taxeringstjänstemän, 36 000 kr. till en kurs för utbildning av akademikerpersonal vid landskanslierna, 87 000 kr. till kurser för utbildning av administrativ personal i den regionala civila försvarsadministrationen, 72 000 kr. till kurser för utbildning i personaladministration och arbetsledning för länsstyrelsernas chefspersonal, 10 000 kr. till arvoden åt nämndens ledamöter, 7 000 kr. för utgivning av en rekryteringsbroschyr för landskanslister, 16 500 kr. för biträdeshjälp till nämndens sekretariat, 5 000 kr. till studiekonferenser för landsstatstjänstemän, 5 000 kr. till utbildningskurser för biträdespersonal vid länsstyrelser och häradskrivarkontor och 36 800 kr. till utbildningskurser för taxeringsbiträden, tillhopa 496 800 kr.

5. *Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar* föreslår, att för sammanträden och kurser med personal tillhörande länsstyrelsernas sektioner för psykologiskt försvar anslås 10 000 kr.

Motiv

1. *Länsstyrelserna*. I beloppet för expenser för eget behov ingår bl. a. engångsutgifter, dels för utökning eller nyanskaffning av telefonväxlar med

360 000 kr. och dels för inventarieinköp och övriga kostnader i samband med flyttning till nya lokaler eller för upprustning av kontorsinventarierna i befintliga lokaler med i runt tal 1,4 milj. kr. I beloppet ingår jämväl vissa beräknade kostnader som föranledes av tillkomsten av datakontoren, dock inte såvitt gäller kostnader för engångsanskaffning av möbler m. m., vilka kostnader förutsatts skola beräknas av centrala folkbokförings- och upp-
bördsnämnden.

2. *Centrala folkbokförings- och uppbördsnämndens* förslag innefattar kostnaderna för de nya datakontoren för förhyrning tiden 1/1—30/6 1966 av datamaskiner och stansmaskiner i försökslänen samt stansmaskiner i övriga län. Med hänsyn till att all räkningssgranskning beträffande maskinhyror bör åvila nämnden föreslås att anslaget i denna del får disponeras av nämnden. Även anskaffningen av förvaringsskåp m. m. till en beräknad kostnad av 383 000 kr. är av så speciell art, att enligt nämndens mening upphandlingen helt bör utföras av nämnden. Kostnaderna för övriga inventarier, beräknade till 1 307 000 kr., avser möbler, armatur, gardiner, mattor och kontorsmaskiner. Anslaget i denna del anser nämnden böra disponeras av länsstyrelserna.

4. *Länsstyrelsernas utbildningsnämnd* hänvisar i fråga om nämndens kursverksamhet för landskanslister till den utbildningsplan, som godkändes av 1961 års riksdag. Enligt denna plan skulle tre gemensamma allmänna kursdelar och tre speciella delar för landskanslister på landskontor anordnas under budgetåret 1965/66. Med hänsyn till det starka behovet av utbildning finner nämnden emellertid erforderligt att under hösten 1965 anordna ytterligare en allmän kursdel utöver planen. Nämnden beräknar kostnaden för varje allmän del till 23 500 kr. och för varje speciell del till 30 500 kr.

Sedan år 1945 har regelbundet varje år anordnats kurser för utbildning av taxeringstjänstemän vid länsstyrelserna m. fl. Hittills har kurserna anordnats enligt bemyndigande från Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, och medel för ändamålet har anvisats från sjunde huvudtitelns förslagsanslag till kostnader för årlig taxering. Enligt nämndens mening bör kurskostnaderna, då fråga är om utbildning för länsstyrelsernas räkning, belasta anslagen till länsstyrelserna. Då vidare denna kursverksamhet i samma grad som landskanslistkurserna ingår i nämndens ordinarie kursverksamhet bör bemyndigande att anordna sådan kurs lämnas generellt för varje budgetår.

Frågan om anordnande av utbildningskurser för landskansliernas akademikerpersonal utreds f. n. av utbildningsnämnden. Kostnaderna för en sådan kurs — om nu sådan finnes böra anordnas under nästa budgetår — kan enligt samma beräkningsgrunder som gäller för motsvarande kurser för landskontoren uppskattas till 36 000 kr.

Vad gäller utbildning av personal i den regionala civilförsvarsadministrationen föreslår nämnden, att två kurser anordnas under nästa budgetår. Kurserna är att anse som påbyggnadskurser till de ordinarie landskanslist-

kurserna. Den av nämnden föreslagna kursplanen omfattar 168 undervisningstimmar. Kursplanen är upplagd med sikte på att ge kursdeltagarna kunskap om länsstyrelsernas uppgifter på området, den problematik som är förenad med dessa uppgifter samt det lämpliga och praktiska sättet att lösa uppgifterna. Kurserna syftar sålunda till att göra personalen på länsstyrelsernas civilförvarssektioner så lämpad som möjligt för sina uppgifter och åstadkomma en effektivisering av arbetet på sektionerna. Då kurserna anses böra anordnas i internatform, ingår i de beräknade kurskostnaderna inackorderingsutgifter, sammanlagt 42 000 kr.

Beräknat medelsbehov avseende kurser för utbildning i personaladministration och arbetsledning för länsstyrelsernas chefspersonal avser kostnader för tre kurser. Utbildningsnämnden framhåller, att det f. n. råder ett besvärande bristläge i fråga om personal inom landsstaten. Mot denna bakgrund har länsstyrelsernas antagningsnämnd beträffande juristpersonal och utbildningsnämnden beträffande landskanslistpersonal igångsatt rekryteringskampanjer efter moderna principer. För att även på annat sätt söka minska länsstyrelsernas arbetssvårigheter föreslår nämnden ifrågavarande kursverksamhet för länsstyrelsernas chefspersonal. Varje kurs föreslås uppdelad i tre avsnitt, arbetspsykologi, personaladministration och kontorsrationalisering. Varje kurs beräknas pågå tio dagar och föreslås anordnad i internatform.

Medelsbehovet för utbildning av taxeringsbiträden, 36 800 kr, motsvarar det sammanlagda kostnadsbeloppet för åtta kurser. För denna kursverksamhet redogjordes i 1963 års statsverksproposition (XI ht. s. 39).

Departementschefen

Till expenser för länsstyrelserna har för innevarande budgetår anvisats 13 040 000 kr. Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen och kostnaderna för inrättandet av datasektionerna upptar jag länsstyrelsernas del av anslaget till (13 040 000 + 130 000 + 2 620 000) 15 790 000 kr. Jag har därvid i posten till övriga expenser för eget behov inräknat cirka 1,5 milj. kr. för engångsanskaffning av teleanläggningar, möbler och andra inventarier i samband med förhyrningar av nya lokaler m. m. i vissa län. Vid beräkningen av posten har hänsyn även tagits till väntade merutgifter med anledning av föreslagna personalökningar.

Från det under femte huvudtiteln upptagna förslagsanslaget Tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m. bestrids f. n. länsstyrelsernas kostnader för tillfälligt omhändertagande av vissa alkoholmissbrukare, inställande genom polismyndighets försorg av vårdbehövande på allmän vårdanstalt samt kostnader för läkarintyg, vittnesersättningar, hämtning till förhör m. m. Huvudparten av utgifterna under anslaget avser polismyndighets kostnader. Efter samråd med chefen för socialdepartementet

föreslår jag att länsstyrelsernas kostnader enligt nykterhetsvårdslagen, vilka för nästa budgetår kan uppskattas till cirka 100 000 kr., fr. o. m. nästa budgetår bestrides från den under förevarande anslag uppförda posten till länsstyrelsernas expenser för annat än eget behov. Vidare kommer jag i det följande vid anmälan av medelsbehovet under förslagsanslaget till Lokala polisorganisationen: Omkostnader att föreslå att medel för polismyndigheternas kostnader för ifrågavarande ändamål beräknas under nämnda anslag. I enlighet härmed har chefen för socialdepartementet vid anmälan av medelsbehovet under femte huvudtiteln inte upptagit några medel för tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m. för nästa budgetår.

För anskaffande av s. k. fönsterkuvert för försändande till skattskyldiga av debetsedlar samt tryckning genom postverkets försorg av anställningskort, uppbörds kort och debetsedlar beräknar jag 900 000 (+ 245 000) kr.

Till bestridande av de kostnader, för vilka byggnadsstyrelsen äskat medel, upptar jag 300 000 (— 10 000) kr.

Mot länsstyrelsernas utbildningsnämnds förslag till kursverksamhet samt medelsberäkningar har jag ingen annan erinran än att jag upptar kostnaderna till kurser för utbildning i personaladministration och arbetsledning för länsstyrelsernas chefspersonal till 48 000 kr, motsvarande kostnaderna för två kurser. För ifrågavarande ändamål bör sålunda beräknas 473 000 (+ 114 000) kr.

För länsstyrelsernas antagningsnämnds och samhällsplaneringsnämndens verksamhet föreslår jag oförändrade belopp resp. 11 000 kr. och 25 000 kr. För sammanträden och kurser med personal, som utsetts att tillhöra länsstyrelsernas sektioner för psykologiskt försvar, beräknar jag 10 000 (+ 5 000) kr.

Anslaget torde alltså böra uppföras med (14 325 000 + 3 104 000) 17 429 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Länsstyrelserna: Expenses* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 17 429 000 kr.

B 7. Länsstyrelserna: Publikationstryck

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	260 000	302 171
1964/65	300 000	
1965/66 (förslag)	325 000	

Yrkanden

Länsstyrelserna har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till i runt tal 335 000 kr.

Departementschefen

Jag föreslår, att anslaget uppräknas med 25 000 kr. och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Publikationstryck* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kr.

B 8. Häradsskrivarna m. fl.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	21 860 000	22 209 554
1964/65	22 270 000	
1965/66 (förslag)	25 050 000	

Länsstyrelserna föreslår, att anslaget höjes med 5 132 000 kr.

Länsstyrelsen i Stockholms län hemställer om inrättande av en förste landskanslisttjänst i Ag 19 i ettvart av Danderyds, Sundbybergs, Svartsjö och Öknebo fögderier. Fr. o. m. den 1 juli 1963 har den kvalificerade arbetskraften i fyra av länets största fögderier förstärkts med en extra häradsskrivare och tre extra förste landskanslister. Behov föreligger av en motsvarande arbetskraftsförstärkning i nu aktuella fögderier. *Länsstyrelsen i Kalmar län* begär en extra häradsskrivartjänst i Ag 21, alternativt en landskanslisttjänst i Ag 17, i Västerviks fögderi. Som skäl åberopas, att före sammanläggningen av Västerviks stad med fögderiet en kronokamrerare, en uppbördsassistent och en häradsskrivare utförde i huvudsak de uppgifter, som numera åvilar häradsskrivaren ensam. *Länsstyrelsen* hänvisar därjämte till de förut återgivna anordningarna i Stockholms län. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* begär en extra förste landskanslist i Ag 19 i Göteborgs fögderi. Som motiv åberopas fögderiets storlek och den snabba folkökningen i fögderiet.

I fråga om biträdespersonal hemställer *länsstyrelsen i Södermanlands län* om extra ordinariesättning av dels en extra kontoristtjänst i vartdera Nyköpings och Katrineholms fögderier och dels en extra kanslibiträdets-tjänst i ettvart av Flens, Gripsholms och Rekarne fögderier. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* begär en tjänst som extra ordinarie kontorist i Ae 9 i Inlands fögderi samt en kanslibiträdets-tjänst i Ae 7 i Göteborgs fögderi. Några länsstyrelser har hemställt om ökning av antalet kontorsbiträden i reglerad befordringsgång i vissa fögderier. Med hänvisning till den fortgående ökningen av arbetsvolymen begär flertalet länsstyrelser därutöver förstärkning av den tillfälliga arbetskraften.

Det i förteckningen över personal på övergångsstat upptagna antalet kontorsbiträdets-tjänster i Ao 5 föreslås skola minskas med 121.

Departementschefen

Vid min anmälan i föregående års statsverksproposition av förevarande anslag uttalade jag som min uppfattning, att de betydande återverkningar

i fråga om de lokala skattemyndigheternas framtida organisation, som den år 1963 i princip beslutade övergången till automatisk databehandling inom folkbokförings- och uppbördsverksamheten kommer att medföra, skapade osäkerhet ifråga om häradsskrivarorganisationens slutliga personalbehov. Min uppfattning härutinnan är oförändrad och jag anser mig därför fortfarande inte kunna biträda länsstyrelsernas förslag om inrättande av nya extra ordinarie tjänster. Av länsstyrelsernas framställningar framgår emellertid, att på grund av den fortgående ökningen av arbetsvolymen i många fögderier ytterligare personal måste tillföras organisationen, därest göromålen skall kunna behörigen medhinnas. Jag förordar, att 520 000 kr. beräknas för anställning av ytterligare fyra extra landskanslister ävensom ett 30-tal befattningshavare i biträdesgrad. Övriga framställda yrkanden är jag inte beredd att tillstyrka.

Det i förteckningen över personal på övergångsstat upptagna antalet kontorsbiträden i Ao 5 bör minskas med 121 till 357.

För löneomräkning beräknar jag 4 030 000 kr.

Inkomstposten till särskilda uppbördsmedel, vilken skall tillföras ersättning från allmänna pensionsfonden med ett belopp, som motsvarar administrationskostnaderna för den allmänna tilläggspensioneringen, beräknar jag till 9 740 000 (+ 1 770 000) kr.

Anslaget torde böra uppföras med (22 270 000 + 2 780 000) 25 050 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för häradsskrivarna m. fl., som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för häradsskrivarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	4 350 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis	18 200 000
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	12 240 000
Summa kr.	34 790 000

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning från allmänna pensionsfonden	9 740 000
Nettoutgift kr.	25 050 000;

c) till Häradsskrivarna m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 25 050 000 kr.

B 9. Häradsskrivarna m.fl.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	2 120 000	1 738 153
1964/65	2 120 000	
1965/66 (förslag)	2 220 000	

Yrkanden

Medelsbehovet för nästa budgetår har av *länsstyrelserna* beräknats öka med i runt tal 223 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66 Mynd.	Dep. ch.
1. Sjukvård	100 000	+ 13 300	—
2. Reseersättningar	500 000	+ 57 000	+ 20 000
3. Expenser	2 340 000	+ 152 400	+ 80 000
4. Särskilda uppbördsmedel: Ersättning från allmänna pensionsfonden	820 000	—	—
		+ 222 700	+ 100 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den förut redovisade sammanställningen upptar jag anslaget för nästa budgetår till 2 220 000 kr. I den för innevarande budgetår upptagna anslagsposten till expenser ingår engångsutgifter på tillhoppa 77 000 kr. I min beräkning för nästa budgetår ingår omkring 30 000 kr. för engångsutgifter för televäxlar m. m. i anledning av flyttning av vissa häradsskrivarkontor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 220 000 kr.

B 10. Lokala exekutionsorganisationen: Avlöningar

	Anslag
1964/65	28 000 000
1965/66 (förslag)	54 000 000

I en av *exekutionsväsendets organisationsnämnd* gjord sammanställning av överståthållarämbetets och länsstyrelsernas anslagsframställningar har medelsbehovet för nästa budgetår upptagits till 60 300 000 kr.

Överståthållarämbetet och flertalet länsstyrelser har, med hänvisning till att praktiska erfarenheter av den nya exekutionsorganisationen ännu saknas, i huvudsak grundat sina beräkningar av medelsbehovet på de personalplaner, som fastställts att gälla från och med den 1 januari 1965. Några länsstyrelser har emellertid ansett personalförstärkningar vara er-

forderliga i vissa kronofogdedistrikt med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning. Sålunda föreslår *länsstyrelsen i Blekinge län* att en tjänst som kronofogdesekreterare i Ae 23 inrättas i Karlshamns kronofogdedistrikt. *Länsstyrelsen i Skaraborgs län* föreslår inrättande av en tjänst som förste kronoassistent i Ao 17 i Skövde kronofogdedistrikt. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* anser, att kronoassistenterna i allmänhet bör erhålla mindre arbetsdistrikt för att snabbt få god Orts- och personkännedom. Antalet kronoassistenttjänster föreslås därför skola ökas, i vartdera av Härnösands och Sollefteå kronofogdedistrikt med en kronoassistenttjänst i Ao 13, i Sundsvalls kronofogdedistrikt med en kronoassistenttjänst i Ao 15 och en sådan tjänst i Ao 11 samt i Örnsköldsviks kronofogdedistrikt med en kronoassistenttjänst i Ao 13 och en sådan tjänst i Ao 11. Några länsstyrelser föreslår därutöver förstärkning av biträdespersonalen i vissa kronofogdedistrikt. *Länsstyrelsen i Örebro län* föreslår inrättande av en kronoassistenttjänst i Ao 17 i utbyte mot en kronoassistenttjänst i Ao 13 i Hallsbergs distrikt.

Exekutionsväsendets organisationsnämnd anser sig med hänsyn till bristen på praktiska erfarenheter av den nya organisationen icke kunna tillstyrka ändring i gällande personalplaner för kronofogdedistrikt.

Departementschefen

Den av 1964 års riksdag beslutade nya exekutionsorganisationen skall gälla fr. o. m. den 1 januari 1965. Med hänsyn till att denna organisation, som innebär en genomgripande omdaning av exekutionsväsendet, ännu är helt oprövad och då praktiska erfarenheter av hur personalbehovet kommer att gestalta sig i de skilda kronofogdedistrikt saknas, anser jag mig inte kunna biträda länsstyrelsernas förslag om utökning av personalen med ordinarie eller extra ordinarie befattningshavare. Uppkommande behov av personalförstärkningar får tillgodoses genom anställande av tillfällig arbetskraft i den omfattning som förutsatts vid fastställandet av den nya organisationen.

För budgetåret 1964/65 har under förevarande anslag anvisats medel för tiden den 1 januari—den 30 juni 1965. För nästa budgetår beräknar jag personalkostnaderna i princip genom uppräknings av innevarande års anslag till helårskostnad i 1965 års löneläge. Nu angivna beräkningar medför en ökning av medelsbehovet med 28 600 000 kr.

Av de totala kostnaderna för löner beräknar jag 2 600 000 kr. belöpa på indrivning och redovisning av restförda avgifter för den allmänna tilläggspensioneringen. Dessa kostnader är att anse som administrationskostnader för tilläggspensioneringen. I avlöningsstaten bör därför under en särskild inkomstpost upptas ersättning från allmänna pensionsfonden med motsvarande belopp.

I enlighet med det anförda torde anslaget böra uppföras med (28 000 000 + 28 600 000—2 600 000) 54 000 000 kr.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för den lokala exekutionsorganisationen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	22 400 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	13 800 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	20 400 000
Summa kr.	56 600 000

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning från allmänna pensionsfonden	2 600 000
Nettoutgift kr.	54 000 000;

b) till *Lokala exekutionsorganisationen*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 54 000 000 kr.

B 11. Lokala exekutionsorganisationen: Omkostnader

	Anslag
1964/65	4 300 000
1965/66 (förslag)	8 200 000

Yrkanden

I en av *exekutionsväsendets organisationsnämnd* gjord sammanställning av överståthållarämbetets och länsstyrelsernas anslagsframställningar har medelsbehovet för nästa budgetår upptagits till 9 milj. kr. Häri ingår vissa av nämnden beräknade, för hela riket gemensamma kostnader.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66 Mynd.	Dep. ch.
1. Sjukvård	125 000	+ 25 000	+ 25 000
2. Reseersättningar	1 550 000	+ 1 450 000	+ 1 600 000
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse, vatten	100 000	+ 300 000	+ 200 000
b) Övriga expenser för eget behov	1 825 000	+ 2 115 000	+ 2 225 000
c) Övriga expenser för annat än eget behov			+ 300 000
4. Övriga utgifter	700 000	+ 810 000	— 50 000
5. Särskilda uppbördsmedel:			
Ersättning från allmänna pensionsfonden	—	—	+ 400 000
		+ 4 700 000	+ 3 900 000

Departementschefen

För innevarande budgetår har under förevarande anslag medel anvisats för endast halva budgetåret. På grund härav och med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen förordar jag en ökning av medelsanvisningen under anslaget för nästa budgetår med 3 900 000 kr. Till diverse utgifter i samband med den exekutiva verksamheten, vilka antingen skall stanna på statsverket eller inte kan uttas av part, har för budgetåret 1964/65 beräknats 250 000 kr. Omkostnaderna för indrivning av restförda avgifter för den allmänna tilläggs pensioneringen beräknar jag totalt under anslaget till 400 000 kr. I omkostnadsstaten bör upptagas en häremot svarande inkomstpost.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lokala exekutionsorganisationen*: Omkostnader för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 8 200 000 kr.

C. Arbetsmarknad m. m.**C 1. Arbetsdomstolen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	253 000	224 881
1964/65	248 000	
1965/66 (förslag)	269 000	

Yrkanden

Arbetsdomstolen föreslår, att anslaget höjes med 17 000 kr. till följd av löneomräkning.

Departementschefen

I prop. 1964: 200 angående vissa anslag för budgetåret 1964/65 till under- rätterna, m. m. har Kungl. Maj:t hemställt om riksdagens godkännande av en den 10 november 1964 träffad överenskommelse angående avlönings- och anställningsvillkor för personal inom domstolsorganisationen m. m. Därvid har föredragande departementschefen anført, att överenskommelsen avsåg vissa ändringar fr. o. m. den 1 juli 1965 av löneställningen för rättsbildad personal vid bl. a. arbetsdomstolen. Överenskommelsen i denna del innebär bl. a., att tjänsten som sekreterare hos arbetsdomstolen uppflyttas från Ae 25 till Ae 27. Riksdagen har godkänt överenskommelsen (SU 194; rskr 379). Under erinran härom beräknar jag under förevarande anslag medel för de merkostnader som uppstår i anledning av den sålunda träffade överenskommelsen. I enlighet härmed och med beaktande av ökat medelsbehov för övrig löneomräkning torde anslaget böra uppföras med (248 000 + 21 000) 269 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för arbetsdomstolen, som föranledes av vad jag nyss anført;

b) godkänna följande avlöningsstat för arbetsdomstolen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	37 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	115 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	61 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	56 000

Summa kr. 269 000;

c) till *Arbetsdomstolen: Avlöningar* för budgetåret 1965/
66 anvisa ett förslagsanslag av 269 000 kr.

C 2. Arbetsdomstolen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	21 000	21 575
1964/65	25 000	
1965/66 (förslag)	27 000	

Yrkanden

Arbetsdomstolen föreslår, att anslaget höjes med 2 000 kr.

	Anvisat 1964/65		Föreslagen ändr. 1965/66 Mynd.		Dep. ch.
Övriga expenser.....	17 200	+	2 000	+	2 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den nyss redovisade sammanställningen upptar jag anslaget till (25 000 + 2 000) 27 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsdomstolen: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 27 000 kr.

C 3. Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	200 000	184 205
1964/65	200 000	
1965/66 (förslag)	200 000	

Yrkanden

Socialstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Sedan den 1 juli 1957 utgår arvode till förlikningsman med 750 kr. per månad. Med hänsyn till den höjning av den allmänna lönenivån som skett sedan dess föreslår jag att månadsarvodena uppräknas till 900 kr. Anslaget behöver på grund av belastningen inte höjas i anledning av denna arvodesuppräkning. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kr.

C 4. Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	25 000	19 021
1964/65	25 000	
1965/66 (förslag)	25 000	

Yrkanden

Socialstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Såsom socialstyrelsen föreslagit bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kr.

C 5. Arbetsmarknadsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	10 516 000	11 097 662
1964/65	11 050 000	
1965/66 (förslag)	13 400 000	

Yrkanden

I. *Arbetsmarknadsstyrelsen* hemställer att för styrelsen och arbetsförmedlingen anvisas gemensamma avlönings- och omkostnadsanslag, m. m.

II. *Styrelsen* föreslår, att anslaget ökas med 3 883 400 kr.

1. Personalförändringar

	Ökning
a) <i>Arbetsförmedlingsbyrån</i>	
2 byrådirektörer Ae 25	84 440
2 förste byråsekreterare Ae 23	76 151
1 kanslist	22 702
b) <i>Yrkesvägledningsbyrån</i>	
1 förste byråsekreterare Ae 23	38 075
1 amanuens Af 17/Ae 21	30 972
1 kanslist	22 702
1 kontorist Ae 9	18 482
c) <i>Arbetsvårdsbyrån</i>	
1 förste byråsekreterare Ae 23	38 075
2 förste byråinspektörer Ae 21	68 691
1 förste byråingenjör Ae 21	34 345
1 amanuens Af 17/Ae 21	30 972
1 byråinspektör Ae 19	30 972
d) <i>Lokaliserings- och utredningsbyrån (utom försvarssektionen)</i>	
1 byrådirektör Ae 25	42 220
1 förste byråsekreterare Ae 23	38 075
3 amanuenser Af 17/Ae 21	92 918
1 kanslist	22 702

e) Lokaliserings- och utredningsbyrån, försvarssektionen	
1 byråchef Bo 3.....	60 100
1 förste byråsekreterare Ae 23.....	38 075
1 kanslist.....	22 702
f) Tekniska byrån	
1 byrådirektör Ae 25.....	42 220
1 förste byråingenjör Ae 21.....	34 345
g) Försäkringsbyrån	
1 kanslist.....	22 702
h) Kameralbyrån	
1 förste byråinspektör Ae 21.....	34 345
1 byråingenjör Ae 19.....	30 972
1 assistent Ae 17.....	27 939
2 kanslister.....	45 404
i) Kanslibyrån	
1 byrådirektör Ae 25.....	42 220
1 förste byråsekreterare Ae 23.....	38 075
1 personalkonsulent Ae 21.....	34 345
1 amanuens Af 17/Ae 21.....	30 972
2 kanslister.....	45 404
j) För styrelsen gemensam personal	
10 kanslibiträden Ae 7.....	166 734
k) Avlöningar till tillfällig personal.....	500 000
l) Ersättningar till experter och sakkunniga.....	50 000
2. Tjänsteförändringar	
a) Lönegradsförändringar.....	439 688
b) Extraordinariesättningar m. m.....	14 770
3. Löneomräkning	1 469 894
	3 883 400

Motiv

I. Särskild anslagsteknisk fråga.

Styrelsen upprepar sitt föregående år framförda förslag angående för arbetsmarknadsverket gemensamma avlönings- och omkostnadsanslag, ordningen för ledigförklarande vid vakans på vissa tjänster samt om förflyttning av tjänster (jfr prop. 1964: 1 bil. 13 s. 61 och 62).

II. Styrelsens förslag till personalförändringar m. m.

1 a) Arbetsförmedlingsbyrån

Den tekniska, ekonomiska och geografiska strukturomvandlingen inom näringslivet ökar behovet av att ge utförliga informationer om arbetsmarknadsläget och dess förändringar. Kraven på byråns aktivitet i fråga om utbildning och omskolning av arbetskraft kommer att ständigt stegras. Avvecklingen av den hittillsvarande byggnadsregleringen och dess ersättande med ett system för att på frivillighetens grund åstadkomma en hög och jämn sysselsättning på byggnadsarbetsmarknaden kommer att påkalla långtgående insatser. De växande tjänstemannagrupperna ökar anspråken på tjänstemannaförmedlingen, varför dess personal- och utbildningsproblem, arbetsformer, arbetsmetodik och vakansrapportering m. m. är en omfattande och

angelägen arbetsuppgift. Ett allt starkare behov har inställt sig för att om möjligt söka ordna och organisera överföringen av utländsk arbetskraft hit i samarbete med arbetsmarknadsmyndigheterna i andra länder. Med hänsyn till nämnda, ständigt ökande och alltmer komplicerade arbetsuppgifter bör byrån tillföras ytterligare 5 tjänster.

1 b) *Yrkesvägledningsbyrån*

Utarbetandet av yrkesvägledande informationsmaterial av olika slag har kommit att kräva en betydligt större och mera komplicerad arbetsinsats än tidigare. De ständiga förändringarna inom praktiskt taget alla grenar av vårt utbildningsväsende försvårar utgivningen av ett överskådligt och korrekt informationsmaterial. Under de närmaste åren, då gamla och nya skolformer kommer att löpa parallellt och då inträdeskrav och kompetensfrågor ofta är oklara, ställer arbetet mycket stora krav. Allmänhetens, skolornas och arbetsförmedlingens krav på korrekta uppgifter är som sig bör stora. Dessa olika förhållanden gör det angeläget att förstärka byrån med 4 tjänster.

1 c) *Arbetsvårdsbyrån*

År 1963 inskrevs vid arbetsvårdsexpeditionerna 49 600 personer, en ökning med ca 10 400 jämfört med föregående år. För att kunna möta de starkt ökande kraven på arbetsvårdande insatser upprepar styrelsen de förslag om kvantitativa förstärkningar av byrån, som tidigare inte blivit tillgodosedda. Föreslagna sex tjänster är i första hand avsedda för byråns verksamhet för verkstadsplanering och anskaffning av arbetsobjekt åt verkstäderna, för uppföljning av vidtagna arbetsvårdsåtgärder samt för den väsentligt ökade arkivarbetsverksamheten.

1 d) *Lokaliserings- och utredningsbyrån (utom försvarssektionen)*

Med hänsyn till att lokaliseringsverksamheten kommer att behandlas i särskild ordning av statsmakterna framföres i detta sammanhang inga äskanden för denna del av byråns verksamhet.

För en effektiv planering av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och en smidig anpassning av dessa till skiftningarna i konjunkturläget och läget på arbetsmarknaden har behov alltmer framträtt av såväl mera långsiktiga som tätare bedömningar av arbetsmarknadsutsikterna. Vidare krävs i stigande utsträckning specialundersökningar för att belysa effekten av olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder såsom flyttningsbidrag, omskolningsverksamhet, beredskapsarbeten m. m. Med hänsyn härtill bör byrån tillföras ytterligare 6 tjänster.

1 e) *Lokaliserings- och utredningsbyrån (försvarssektionen)*

Styrelsen hemställer ånyo, att den fristående försvarssektionen omorganiseras till en försvarsbyrå med utökade personalresurser (jfr prop. 1963: 1 bil. 13 s. 60 och 1964: 1 bil. 13 s. 63).

1 f) *Tekniska byrån*

Fluktuationerna i beredskapsarbetenas omfattning, som beror på konjunkturförändringar och säsongvariationer, medför att byråns relativt fåtaliga personal under stor del av året utsättes för en synnerligen hård arbetsbelastning.

1 g) *Försäkringsbyrån*

Mot bakgrunden av byråns arbetsuppgifter har styrelsen funnit, att byrån bör förstärkas med en kanslist.

1 h) *Kameralbyrån*

Kameralbyrån är uppdelad på två fristående arbetsenheter. På den kamerala sektionen handlägges styrelsens utbetalningsverksamhet och redovisas inflytande inkomster. Med hänsyn till den expansion, som under senare år utmärkt arbetsmarknadsverket, är en förstärkning av sektionen med två tjänster nödvändig. Övriga tre tjänster är avsedda för att intendentursektionen på ett försvarligt sätt skall kunna leda den för beredskapsarbetena avsedda förräds- och verkstadsrörelsen samt bedriva den omfattande upphandlings- och lokalanskaffningsverksamheten.

1 i) *Kanslibyrån*

Enligt styrelsens uppfattning är personalsektionens nuvarande tjänster otillräckliga för att kraven på rationell, korrekt och snabb handläggning av personalfrågorna helt skall kunna tillgodoses. I varje fall kan det ej ske utan betydande anspråk på övertidsarbete för i första hand de kvalificerade tjänstemännen. Detta gäller såväl de egentliga personalärendena som personalutbildningen. Med hänsyn härtill bör personalsektionen tillföras en byrådirektör i Ae 25, en förste byråsekreterare i Ae 23 för personalutbildningsfrågor och en personalkonsulent i Ae 21, varjämte byrån bör förstärkas med ytterligare tre tjänster.

1 j) *Gemensam personal*

Trots mindre personalförstärkningar under senare år har bristen på skriv- och annan biträdeshjälp alltför ofta försenat möjligheterna att få fram byråernas olika arbetsuppgifter. Övertidsarbete har måst tillgripas i mycket stor omfattning. Vidare har svårigheterna att behålla kvalificerad och duglig personal visat sig bli utomordentligt besvärande för kontinuiteten och stabiliteten i arbetet. Av dessa skäl bör den för byråerna gemensamma biträdespersonalen utökas med 10 kanslibiträden i Ae 7.

1 k) *Avlöningar till tillfällig personal*

De stora krav på insatser, som den aktiva arbetsmarknadspolitiken under senare år ställt på organisationen, har tvingat styrelsen att för olika akuta

arbetsuppgifter temporärt förstärka personalen. Då det icke varit möjligt att i full utsträckning överföra de nya uppgifterna på den redan disponibla ordinarie och extraordinarie personalen, räknar styrelsen med att även i fortsättningen behöva i viss omfattning anlita tillfälliga befattningshavare. Den föreslagna ökningen av anslagsposten är sålunda delvis disponerad för redan anställda tjänstemän.

1 1) *Ersättningar till experter och sakkunniga*

Styrelsen har erfarenhetsmässigt kunnat konstatera, att det för vissa speciella uppgifter är avgjort ekonomiskt förmånligare och rationellare att köpa service från utomstående experter och sakkunniga. Detta har gällt bl. a. inom områden, där styrelsen saknat erforderlig administrativ eller statistisk expertis samt i fråga om översättningsuppgifter till olika utländska språk. De f. n. disponibla medlen bedömer styrelsen som otillräckliga för ändamålet och föreslår därför en uppräknig av anslagsposten med 50 000 kr.

2 a) *Lönegradsförändringar.* Styrelsen föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

på arbetsförmedlingsbyrån 1 byråchef i Bo 1 till Bo 3, 1 byrådirektör i Ao 27 till avdelningsdirektör i Bo 1, 1 byrådirektör i Ae 25 till Ae 27, 1 förste byråinspektör i Ao 23 till byrådirektör i Ao 25, 5 förste byråinspektörer i Ae 23 till byrådirektör i Ae 25, 1 förste byråsekreterare i Ae 23 till byrådirektör i Ae 25, 3 förste byråinspektörer i Ao 21 till Ao 23, 1 förste byråinspektör i Ae 21 till Ae 23, 1 amanuens till förste byråsekreterare i Ae 23, 2 byråinspektörer i Ae 19 till förste byråinspektörer i Ae 21, 1 förste assistent i Ae 16 till byråinspektör i Ae 19, 1 kansliskrivare i Ao 11 till kontorsskrivare i Ao 13, 2 kontorister i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 11,

på yrkesvägledningsbyrån 1 byråchef i Bo 1 till Bo 3, 1 byrådirektör i Ao 27 till avdelningsdirektör i Bo 1, 1 byrådirektör i Ae 25 till Ae 27, 1 förste konsulent i Ao 23 till byrådirektör i Ao 25, 3 konsulenter i Ae 21 till förste konsulenter i Ae 23, 2 förste byråsekreterare i Ae 21 till Ae 23,

på arbetsvårdsbyrån 1 byråchef i Bo 1 till Bo 3, 1 byrådirektör i Ae 27 till avdelningsdirektör i Be 1, 1 byrådirektör i Ae 25 till Ae 27, 4 förste byråinspektörer i Ae 23 till byrådirektörer i Ae 25, 1 förste byråingenjör i Ae 21 till Ae 23, 1 förste byråinspektör i Ao 21 till Ao 23, 2 förste byråinspektörer i Ae 21 till Ae 23, 1 byråinspektör i Ae 19 till förste byråinspektör i Ae 21, 2 förste assistenter i Ae 16 till byråinspektörer i Ae 19, 1 kansliskrivare i Ae 11 till kontorsskrivare i Ae 13, 1 kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 11,

på lokaliserings- och utredningsbyrån 1 byråchef i Bo 1 till Bo 3, 1 byrådirektör i Ae 27 till avdelningsdirektör i Be 1, 1 byrådirektör i Ao 25 till Ao 27, 1 förste byråsekreterare i Ae 23 till byrådirektör i Ae 25, 1 förste byråsekreterare i Ae 21 till Ae 23, 2 förste byråingenjörer i Ae 21 till Ae 23, 1 kansliskrivare i Ao 11 till kanslist i Ao 15, 1 kansliskrivare i Ae 11 till kanslist i Af 9/Ae 15,

på tekniska byrån 1 arbetschef i ABp 27 till avdelningsdirektör i Bp 1, 1 byrådirektör i Ae 27 till avdelningsdirektör i Be 1, 1 byrådirektör i Ao 25 till

Ao 27, 1 byrådirektör i Ae 25 till Ae 27, 3 förste byråingenjörer i Ae 23 till byrådirektörer i Ae 25, 1 byråingenjör i Ae 19 till förste byråingenjör i Ae 21, 1 ingenjör i Ae 17 till byråingenjör i Ae 19, 1 förste assistent i Ae 16 till amanuens, 1 ingenjör i Ae 15 till Ae 17, 1 kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 11,

på försäkringsbyrån 1 byråchef i Bo 1 till Bo 3, 1 byrådirektör i Ao 27 till avdelningsdirektör i Bo 1, 1 förste byråsekreterare i Ao 23 till byrådirektör i Ao 25, 1 förste byråinspektör i Ae 23 till byrådirektör i Ae 25, 1 förste byråsekreterare i Ae 21 till Ae 23, 1 förste byråinspektör i Ae 21 till Ae 23, 1 byråsekreterare i Ao 19 till förste byråsekreterare i Ao 21,

på kameralbyrån 1 byråchef i Bo 1 till Bo 3, 1 byrådirektör i Ao 27 till avdelningsdirektör i Bo 1, 1 byrådirektör i Ao 25 till Ao 27, 1 förste revisor i Ao 23 till byrådirektör i Ao 25, 1 förste revisor i Ae 21 till kamrerare i Ae 23, 1 förste byråinspektör i Ao 21 till Ao 23, 1 förste byråinspektör i Ae 21 till Ae 23, 1 förste byråingenjör i Ae 21 till Ae 23, 1 revisor i Ae 19 till förste revisor i Ae 21, 1 ingenjör i Ae 17 till byråingenjör i Ae 19, 1 förste assistent i Ae 16 till byråinspektör i Ae 19, 1 bokhållare i Ao 15 till förste assistent i Ao 17, 1 materialförvaltare i Ao 13 till assistent i Ao 15, 1 tryckeriföreståndare i Ae 13 till Ae 15, 1 tryckare i Ae 9 till förste fotograf i Ae 11, 1 expeditionsvakt i Ae 7 till expeditionsförman i Ae 11, 2 kontorister i Ao 9 till kansliskrivare i Ao 11, 1 förste byråingenjör i Ag 21 till Ag 23,

på kanslibyrån 1 byråchef i Bo 1 till Bo 3, 1 byrådirektör i Ao 27 till avdelningsdirektör i Bo 1, 1 förste byråsekreterare i Ae 23 till byrådirektör i Ae 25, 1 förste biblioteksassistent i Ae 13 till Ae 17, 2 kontorister i Ao 9 till kansliskrivare i Ao 11, 1 kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 11 samt

för styrelsen gemensam personal 16 kanslibiträden i Ae 7 till kontorister i Ae 9.

2 b) *Extraordinariesättningar.* Till extra ordinarie tjänst (i Ae 27) föreslås 1 byrådirektör i Ag 25 på lokaliserings- och utredningsbyrån.

Vidare föreslås, att följande extra tjänster, för vilka medel beräknats under anslagsposten till avlöningar till tillfällig personal, omvandlas till extra ordinarie, nämligen

på arbetsförmedlingsbyrån 1 kontorist i Ag 9 (föreslås till kanslist i Af 9/Ae 15), på lokaliserings- och utredningsbyrån 1 förste aktuarie i Ag 21 (föreslås till Ae 23), på tekniska byrån 1 kansliskrivare i Ag 11 (föreslås till kontorsskrivare i Ae 13) samt på kanslibyrån 1 kontorsskrivare i Ag 13.

Departementschefen

Kungl. Maj:t har uppdragit åt statskontoret att i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen, utifrån den av statsmakterna angivna målsättningen för arbetsmarknadspolitiken, se över arbetsmarknadsverkets organisation. Översynen torde på grund av uppdragets omfattning bli relativt tidskrävande. Det är därför inte möjligt att uppskjuta angelägna personalförstärkningar i avvaktan på resultatet. En utgångspunkt vid bedömningen av styrelsens personalbehov bör emellertid vara att undvika inrättande av sådana tjänster, som onödigtvis binder den framtida organisationen.

Enligt de av statsmakterna beslutade riktlinjerna för en aktiv lokaliseringspolitik skall arbetsmarknadsstyrelsen närmast under Kungl. Maj:t svara för den lokaliseringsspolitiska verksamheten. Det skall ankomma på styrelsen att handlägga ärenden angående de ekonomiska stödåtgärderna i lokaliseringsspolitiskt syfte, bedriva rådgivnings- och upplysningsverksamhet i lokaliseringsfrågor samt deltaga i utrednings- och planeringsarbetet.

För att styrelsen skall kunna fullgöra sina uppgifter som central instans i lokaliseringsverksamheten bör en särskild lokaliseringsbyrå inrättas. Byrån bör ledas av en byråchef i Be 3. Inom byrån bör finnas en låne- och bidragssektion samt en lokaliseringssektion. Den omedelbara ledningen av arbetet på låne- och bidragssektionen bör handhas av en avdelningsdirektör i Bg 1. I övrigt förordar jag i huvudsaklig överensstämmelse med vad som föreslagits av kommittén för näringslivets lokalisering, att sektionen tillföres — förutom avdelningsdirektören — två byrådirektörer i Ag 27 resp. Ag 25, varjämte jag under anslagsposten till avlöningar till tillfällig personal beräknar medel för två befattningshavare med arvode enligt löneklass A 25, en förste byråsekreterare i A 23, en kanslist i A 15, ett kanslibiträde i A 7 och två kontorsbiträden.

Lokaliseringssektionen bör brytas ut ur den nuvarande lokaliserings- och utredningsbyrån. Den personal som f. n. handlägger lokaliseringsfrågor bör alltså överföras till den nya byrån. Sektionen bör i samband härmed förstärkas. Jag beräknar medel under anslagsposten till avlöningar till tillfällig personal för en byrådirektör med arvode enligt löneklass A 27, en amanuens och ett kontorsbiträde varjämte en tjänst som kansliskrivare i Ae 11 bör utbytas mot tjänst som kanslist i högst Ae 15.

Den nuvarande lokaliserings- och utredningsbyrån bör i fortsättningen benämnas utredningsbyrån. I propositionen angående en aktiv lokaliseringsspolitik m. m. har jag framhållit behovet av att med hänsyn till den intensifierade lokaliseringsverksamheten ytterligare utveckla styrelsens utredningsverksamhet. I anslutning härtill förordar jag, att utredningsbyrån tillföres en förste byråsekreterare i Ae 23 och två amanuenser.

Styrelsens nya uppgifter inom lokaliseringsverksamheten torde göra det nödvändigt att i relativt stor omfattning anlita utomstående experter och sakkunniga främst för företagsekonomiska bedömningar. Jag beräknar för ändamålet ett belopp av 375 000 kr. Styrelsen bör äga att med anlitande av dessa medel vid behov ställa expertis till förfogande även för länsarbetsnämnderna.

Kostnaderna för de personalförstärkningar m. m. som jag nu föreslagit beräknar jag till 955 000 kr.

De nya uppgifter inom lokaliseringsverksamheten, som kommer att åvila arbetsmarknadsstyrelsen, torde komma att väsentligt öka verksamhetens redan nu stora arbetsbelastning. Medel bör därför beräknas för ett förordnande att med vikariatslön bestrida göromål som ankommer på avdel-

ningschef i B 4. En f.n. vakant tjänst som överingenjör i Be 4 bör i samband därmed indragas.

Jag övergår härefter till att behandla av arbetsmarknadsstyrelsen framförda personaläskanden.

De arbetsuppgifter, som sammanhänger med tjänstemannagruppernas tillväxt, den utländska arbetskraften samt möjligheterna att utnyttja kvinnlig arbetskraft ställer ökade krav på arbetsförmedlingsbyrån. Jag föreslår därför i likhet med styrelsen, att byrån förstärkes med två byrådirektörstjänster i Ae 25.

Vid yrkesvägledningsbyrån bör inrättas en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23, i första hand avsedd för utformningen av Svenskt yrkeslexikon och andra yrkesvägledande publikationer.

Arbetsvårdsbyråns personal bör utökas med en förste byråsekreterare i Ae 23 för administrativa arbetsuppgifter samt en förste byråinspektör i Ae 21 för handläggning av frågor rörande verkstäder för handikappade.

Till följd av det växande behovet av förläggningsbyggnader för beredskapsarbeten och för omflyttad arbetskraft bör kameralbyrån förstärkas med en byråingenjör i Ae 19 för handläggning av hithörande frågor.

Därjämte tillstyrker jag inrättande av en tjänst vid kanslibyrån som förste byråsekreterare i Ae 23 för personalutbildningsfrågor.

Slutligen föreslår jag att styrelsen som en allmän förstärkning tillföres tre kanslisttjänster i högst Ae 15.

Styrelsen har föreslagit att kameralbyrån förstärks med en tjänst som förste byråinspektör i Ae 21, avsedd för blankett- och tryckeritekniska frågor. För egen del föreslår jag att under anslagsposten till ersättningar till experter och sakkunniga beräknas ett belopp av 25 000 kr. för anlitande av konsulter inom förevarande område.

I övrigt anser jag mig ej kunna tillstyrka av styrelsen föreslagna personalförändringar m. m. Detta innebär bl. a. att jag ej ansett mig kunna biträda styrelsens förslag att till en särskild försvarsbyrå ombilda den till nuvarande lokaliserings- och utredningsbyrån formellt knutna försvarssektionen. Jag förutsätter att statskontoret vid pågående organisationsundersökning närmare prövar försvarsfrågornas handläggning inom styrelsen.

Med hänsyn till viss minskning av det statistiska arbetet inom styrelsen torde ett kontorsbiträde kunna indragas.

Styrelsens från föregående år upprepade förslag om anvisande av för styrelsen och arbetsförmedlingen gemensamma avlöningsanslag kan jag alltså inte biträda. Förevarande anslag bör uppföras med (11 050 000 + 2 350 000) 13 400 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för arbetsmarknadsstyrelsen, som föranledes av vad jag förordat i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för arbetsmarknadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 050 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	41 000
3. Avlöningar till tillfällig personal, <i>förslagsvis</i>	530 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	5 645 000
5. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	450 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 684 000

Summa kr. 13 400 000;

c) till *Arbetsmarknadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 13 400 000 kr.

C 6. Arbetsmarknadsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	2 328 000	3 258 896
1964/65	3 500 000	
1965/66 (förslag)	3 920 000	

Yrkanden

Arbetsmarknadsstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 1 299 500 kr.

	Anvisat 1964/65		Föreslagen ändring 1965/66 Mynd.	Dep.ch.
1. Reseersättningar	450 000	+	162 500	+ 75 000
2. Bränsle, lyse och vatten	21 000	+	4 000	+ 4 000
3. Bearbetning av statistiskt material	128 000	+	77 000	+ 52 000
4. Övriga expenser för eget behov	1 150 000	+	353 000	+ 100 000
5. Expenser för annat än eget behov	250 000	+	50 000	+ 50 000
6. Annonskostnader	500 000	+	500 000	—
7. Publikationstryck	900 000	+	95 000	+ 85 000
8. Material och maskiner för tryckerianläggningen	110 000	+	60 000	+ 56 000
9. Särskilda uppbördsmedel	53 000	+	2 000	+ 2 000
Summa kr.			+ 1 299 500	+ 420 000

Motiv

1. *Reseersättningar*. För budgetåret 1965/66 beräknas höjda biljettpreiser medföra en fördyring av styrelsens resor med 30 000 kr. För utökad rese-

verksamhet i samband med förbättrad arbetsförmedlingsmetodik, lokaliseringsverksamheten, intensifierad arbetsvårdsverksamhet, tillverknings- och leveranskontroll beträffande förläggningsbyggnader, begärd personalökning m. m. bör posten i övrigt ökas med 132 500 kr.

3. *Bearbetning av statistiskt material.* För den allmänna sysselsättningsstatistiken beräknas 40 000 kr., för byggnadsstatistiken 35 000 kr. och för skogs- och varuhandelsbarometrarna m. m. 45 000 kr. För sammanställning av statistiskt underlag för lokaliseringsbedömningar bör upptagas 35 000 kr. Styrelsen avser att slopa sitt företagsregister och i stället abonnera på motsvarande register, som upplägges vid statistiska centralbyrån. Abonnemangskostnaden beräknas till 50 000 kr. Å andra sidan inbesparas avlöningskostnader för styrelsen och arbetsförmedlingen med 10 000 resp. 50 000 kr. samt expenskostnader med 10 000 kr.

4. *Övriga expenser för eget behov.* Jämfört med de för innevarande budgetår tillgängliga beloppen beräknas för nästa budgetår ytterligare 15 500 kr. för städning och renhållning, 48 000 kr. för skrivmaterialier m. m., 96 000 kr. för telegram, telefon och annonsering, 168 500 kr. till inköp och underhåll av möbler och kontorsmaskiner m. m. bl. a. till följd av utökning av styrelsens lokaler samt 35 000 kr. för flyttningskostnader. Å andra sidan kan posten minskas med 10 000 kr. i enlighet med vad som anförts under föregående post. Av kostnadsökningarna avser 111 000 kr. engångsutgifter.

6. *Annonskostnader.* Under nästa budgetår behöver utökad information lämnas om åtgärder för att underlätta omflyttning av arbetskraft, om möjligheterna för arbetsgivarna att tillgodogöra sig handikappad arbetskraft samt för att söka reda på arbetskraftsreserver i glesbygder, bland hemma- varande familjemedlemmar etc.

7. *Publikationstryck.* Styrelsen beräknar att under nästa budgetår behöva utge yrkesvägledande m. fl. publikationer för en sammanlagd kostnad av 345 000 kr. Utgivandet av tidskriften Platsjournalen med dagslistor och lärarlista beräknas kosta 650 000 kr.

8. *Material och maskiner för tryckerianläggningen.* Inköpskostnaderna för offsetpapper och övrigt material torde stiga med 30 000 kr. En ny skärmaskin för 30 000 kr. behöver anskaffas.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till (3 500 000 + 420 000) 3 920 000 kr. Jag har därvid inräknat 300 000 kr. för engångsutgifter för inventarier, telefonanknytningar, flyttningskostnader m. m.

Under posten till bearbetning av statistiskt material har jag icke beräknat medel för varuhandelsbarometer, vars upprättande i fortsättningen torde böra ankomma på statistiska centralbyrån. Då fråga väckts om att överföra jämväl byggnadsstatistiken, för vilket ändamål jag beräknat ett belopp av 3* — *Bihang till riksdagens protokoll 1965. 1 saml. Nr 1. Bil. 13*

74 Statsverkspropositionen år 1965: Bil. 13: Inrikesdepartementet

35 000 kr. under samma post, till centralbyrån under nästa budgetår, bör Kungl. Maj:t äga befogenhet att för sådant fall ställa motsvarande belopp till centralbyråns förfogande.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsmarknadsstyrelsen: Omkostnader för bud-*
getåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 3 920 000 kr.

C 7. Arbetsförmedlingen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	52 005 000	53 524 284
1964/65	57 000 000	
1965/66 (förslag)	66 750 000	

Yrkanden

Arbetsmarknadsstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 17 195 900 kr.

1. <i>Personalförändringar m. m.</i>	Ökning
a) Länsarbetsnämndernas kansliorganisation, försvarsärenden	857 220
b) Länsarbetsnämndernas kansliorganisation, övriga ärenden	928 341
c) Arbetsförmedlingsverksamheten	2 577 104
d) Yrkesvägledningsverksamheten	1 074 935
e) Arbetsvårdsverksamheten	1 100 639
f) Avlöningar till tillfällig personal	1 829 969
g) Yrkesvalslärarna	460 000
h) Arvoden till läkare	62 000
i) Avlöningar till praktikanter	100 000
2. <i>Tjänsteförändringar m. m.</i>	
a) Tjänsteförändringar	2 636 972
b) Extraordinariesättningar	—
c) Löneomräkning	5 568 720
	17 195 900

Motiv

1 a) *Länsarbetsnämndernas kansliorganisation, försvarsärenden.* Styrelsen föreslår liksom föregående år (jfr prop. 1964: 1 bil. 13 s. 73), att för försvarsändamål inrättas en tjänst som förste inspektör i Ae 21 vid envar av länsarbetsnämnderna i Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län samt 21 tjänster som inspektör i Ae 19 vid övriga nämnder. Därjämte bör var och en av de tre angivna länsarbetsnämnderna samt nämnderna i Västerbottens och Norrbottens län tillföras en tjänst som förste assistent i Ae 16.

1 b) *Länsarbetsnämndernas kansliorganisation, övriga ärenden.* Styrel-

sen föreslår ånyo (jfr prop. 1964: 1 bil. 13 s. 73), att byrådirektörstjänsterna vid länsarbetsnämnderna i Västerbottens och Norrbottens län dubbleras, varigenom dessa nämnder skulle tillföras vardera en tjänst som byrådirektör i Ae 27.

Styrelsen föreslog föregående år (jfr prop. 1964: 1 bil. 13 s. 73) viss personalförstärkning vid samtliga nämndkanslier för handläggning av administrativa uppgifter. Förslaget bifölls såtillvida att femton av de mest arbetsbelastade nämnderna förstärktes med en tjänst som förste assistent i Ae 16. Då arbetsanhopningen även på de mindre nämnderna ökat i sådan omfattning att kansliinspektören icke längre ensam kan bemästra densamma, bör ytterligare 10 tjänster som förste assistent i Ae 16 inrättas.

Styrelsen upprepar sitt tidigare framförda förslag (jfr prop. 1963: 1 bil. 13 s. 69 och 1964: 1 bil. 13 s. 74) om förstärkning med 5 kanslister i reglerad befordringsgång. Av styrelsen för innevarande budgetår begärda 30 kanslibiträden och 30 kontorsbiträden medgavs 15 resp. 15. Styrelsen finner det nu ofrånkomligt med en ytterligare förstärkning med 30 kanslibiträden för att arbetskapaciteten och arbetsinsatserna hos den kvalificerade personalen skall kunna tillgodogöras effektivt och ändamålsenligt.

1 c) *Arbetsförmedlingsverksamheten*. Arbetsförmedlingsverksamheten är f. n. organisatoriskt uppdelad på huvudsakligen tre grenar, nämligen allmän förmedling, tjänstemannaförmedling och sjömansförmedling. I enlighet med rekommendationer i betänkandet »Effektivare arbetsförmedling för tjänstemän» (SOU 1961: 55) har arbetsmarknadsstyrelsen föreskrivit, att all förmedlingsverksamhet för vissa yrken, vilka regelmässigt förutsätter akademisk eller motsvarande utbildning, normalt skall centraliseras till de existerande länscentralerna och för tjänstemannaförmedlingen särskilt inrättade filialkontor i Helsingborg, Lund, Trollhättan, Norrköping, Sundsvall och Skellefteå. I korthet innebär detta, att förmedlingsarbetet inom varje län för t. ex. lärare och ingenjörer, kemister, fysiker, jurister m. fl. akademiska yrkesgrupper ombesörjes enbart av länscentralen eller i förekommande fall filialkontoret.

Av statistiken för tjänstemannaförmedlingen framgår, att antalet arbetsökande personer år 1963 uppgick till 124 221. Härtill kommer arbetsökande studerande och nyexaminerade med utbildning inom tjänstemannayrken, vilka beräknas ha uppgått till omkring 100 000 personer. Totalt inskrevs under året vid samtliga arbetsförmedlingar omkring 802 000 arbetsökande personer. Arbetssökande, tillhörande tjänstemannagrupperna, utgjorde följaktligen omkring 28 % av samtliga.

Arbetsförmedlingens verksamhet med avseende på tjänstemannayrkena växer i snabb takt. Förmedlingssiffrorna för första halvåret 1964 i jämförelse med samma tid 1963 visar att antalet lediga platser steg från 125 070 till 142 524 och antalet tillsatta platser från 81 045 till 90 989. Inom lärarförmedlingen var antalet tillsatta platser år 1950 9 360, år 1960 18 028 och år 1963 41 444.

Det föreligger en rad förhållanden, som kan förväntas snabbt ställa starka krav på ökad förmedlingsservice och därmed ytterligare öka förmedlings-

volymen. Särskild uppmärksamhet kräver tillskottet av arbetskraft med längre teoretisk utbildning, som under de närmaste åren kommer att växa mycket snabbt. Mot slutet av 1960-talet beräknas sålunda komma att årligen utexamineras ca 20 000 elever från fackskolor av olika slag, 17 000 från allmänna gymnasier och 10 000 från fackgymnasier, motsvarande en ökning på studentexamensnivå med 100 % samt 10 000 från universitet och högskolor, motsvarande en ökning på högskolenivå med 160 %.

I betänkandet »Effektivare arbetsförmedling för tjänstemän» behandlas icke frågor rörande praktik- och feriearbetsförmedling för studerande. Dessa frågor har i stället behandlats i betänkandet »Praktik- och feriearbetsförmedling» vilket utarbetats av styrelsen tillsammans med representanter för skolöverstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, universitetskanslersämbetet, Landsorganisationen i Sverige, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges akademikers centralorganisation, Tjänstemännens centralorganisation samt Sveriges förenade studentkårer. I betänkandet anföres bl. a. följande.

Utredningen har haft till uppgift att behandla frågor rörande den offentliga arbetsförmedlingens medverkan vid anskaffande och förmedling av platser till studerande, som i anslutning till sin teoretiska utbildning behöver eller önskar förvärva praktik från en arbetsplats. Då det finns ett nära samband mellan sådan praktikförmedling och förmedling åt feriearbetsökande studerande, har utredningen även uppmärksammat de spörsmål, som hör samman med sistnämnda verksamhet. Utredningen har även behandlat praktikantutbytet med utlandet. Frågor rörande praktisk yrkesorientering för grundskolans elever samt sådan icke normerad praktik, som fullgöres efter avslutad teoretisk utbildning, har däremot icke ansetts falla inom utredningsuppdraget. (Med normerad praktik avses praktik som bestämmes av vederbörande utbildningsanstalt, medan icke normerad praktik väljes av den praktiksökande själv.)

Av särskild betydelse för praktikförmedlingen är de i gymnasie- och fackskoleutredningarnas betänkanden (SOU 1963: 43 och SOU 1963: 50) upptagna förslagen om praktik som ett led i utbildningen inom det nya gymnasiet och fackskolan. I betänkandena förutsattes att arbetsmarknadsverket medverkar vid anskaffning och förmedling av erforderliga praktikplatser. För ackquisition och förmedling av praktikplatser för studerande vid tekniska läroanstalter gäller fortfarande en år 1950 träffad överenskommelse mellan Svenska industrins praktikinämd (SIP), som är ett organ gemensamt för Sveriges industriförbund, Svenska arbetsgivareföreningen och arbetsmarknadsstyrelsen. Överenskommelsen innebär, att SIP svarar för ackquisition av lämpliga praktikplatser för tekniska studerande och styrelsen och dess lokala organ för förmedlingen av praktikplatserna. Omfattningen av denna verksamhet framgår av följande sammanställning.

I betänkandet om praktik- och feriearbetsförmedling föreslås att SIP:s hittillsvarande centrala ackvisionsverksamhet ersättes av regional ackquisition genom arbetsmarknadsverket och att praktikförmedlingsuppgifterna som regel, i den mån de skall utföras av arbetsförmedlingens fältorganisation, bör anförtros de ordinarie förmedlingsenheterna, fackexpeditionerna eller särskilda arbetsgrupper i anslutning till dessa. Däremot kan de studerande, som ej önskar praktik utan endast har allmänna önskemål om ar-

År	SIP-platser till tjänstemanna-förmedlingens förfogande	Elevpraktik-sökande in-skrivna vid tjänstemanna-förmedlingen	Anvisade elever		
			totalt	till SIP-platser	till av tjänstemanna-förmedlingen ackvireerade platser
1950.....	1 363	1 503	1 075	685	390
1960.....	2 912	3 298	2 574	1 911	664
1963.....	3 308	5 575	4 276	2 884	1 392
1964.....	4 622	6 953	5 162	3 350	1 812

Anm. Siffrorna för 1964 avser tiden 1/1—30/6 och är preliminära.

bete under ferierna, med fördel betjänas vid fristående expeditioner för feriearbete.

Utredningen har låtit göra en beräkning av antalet potentiella praktikanter enbart vid olika *tekniska* utbildningar samt gör även ett försök att kvantitativt ange förmedlingens medverkan vid anskaffning av praktik åt de studerande varvid räknas med två alternativ, nämligen dels en jämfört med nuläget oförändrad förmedlingsandel (35 %), dels en successivt stigande andel från 50 till 80 %.

	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
Hela antalet potentiella praktikanter.....	23 600	18 800	20 600	26 200	26 400	27 700	28 000
Förmedlingsandel 35 % ..	8 260	6 580	7 210	9 170	9 240	9 695	9 800
Förmedlingsandel 50—80 %.....	11 800	10 340	12 360	17 030	18 480	20 775	22 400

I fråga om verksamheten för andra studerande över 18 år än teknikerpraktiksökande, som önskar praktik eller andra anställningar under ferierna, innebär antagandet, att ökningen av de sökande fortsätter men i långsammare takt än under de senaste åren (5 % per år mot ca 25 % för vardera av åren 1962 och 1963).

1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
31 972	33 571	35 250	37 013	38 864	40 800	42 840

En i sammanhanget väsentlig målsättning måste vara att framdeles skapa ett betydligt större utrymme för att placera de växande kadrarna av sökande än man hittills haft.

Arbetsmarknadsstyrelsen ansluter sig i allt väsentligt till utredningens synpunkter och anför för egen del följande.

Tillväxten av praktikkrävande utbildningsvägar, det stigande intresset för praktik inom utbildningar, där normerad praktik icke förekommer, och återverkan av en förlängd skolgång med stigande ålder och ökat intresse för feriearbete hos de studerande kommer att medföra starkt ökade anspråk på

förmedlingens medverkan. Vid placering av studerande i arbete såväl med som utan direkt praktikfunktion måste hänsyn tas till både utbildnings- och arbetsmarknadssynpunkter. I fråga om stora grupper av studerande, som söker feriearbete, kommer en allmän arbetsmarknadspolitisk målsättning att väga tungt. Förmedlingen måste söka att så långt möjligt ta till vara den arbetskraftsreserv, som de feriearbetssökande erbjuder, och därmed minska den tendens till öfverefterfrågan på arbetskraft, som vid god konjunktur förekommer i maj—juni. Med hänsyn härtill är det nödvändigt att, såsom praktikförmedlingsutredningen föreslagit, verket får disponera fast personal för praktik- och feriearbetsförmedling. I varje län måste personal kunna disponeras för att helt ägna sig åt planering och samordning av denna verksamhet inom länet, åt information till företag, skolor och studerande och åt gruppackvisition av platser och individuell ackvisition och förmedling.

I sina petitaäskanden år 1963 angav styrelsen de samlade personella förstärkningsbehoven för arbetsförmedlingsverksamhetens vidkommande till 109 tjänster. Verket tillfördes härav fr. o. m. den 1 juli 1964 35 tjänster. Styrelsen, som för nästa budgetår icke framför några nya förslag om förstärkningar, föreslår att förmedlingsverksamheten tillföres kvarstående 74 tjänster, varav 2 förste inspektörer i Ae 23, 14 förste inspektörer i Ae 21, 28 inspektörer i Ae 19, 3 inspektörer i Ag 19, 25 förste assistenter i Ae 16 och 2 förste assistenter i Ag 16. Till följd av den djupgående och snabba strukturrationaliseringen inom skogsnäringarna har förmedlingsorganisationen i skogslänen innevarande budgetår erhållit sju tjänster som inspektör och sju som förste assistent. Med hänsyn till ytterligare vunna erfarenheter bör från föregående år kvarstående, icke beviljade två tjänster som inspektör i lönegrad Ag 19 och 14 som förste assistent i lönegrad Ag 16 tillföras arbetsförmedlingen.

1 d) *Yrkesvägledningsverksamheten.* I petitaskrivelsen för budgetåret 1963/64 redovisade styrelsen ett behov av personalförstärkningar med 70 tjänster, varav hittills 38 medgivits. Styrelsen hemställer om inrättande av återstående tjänster samt om revidering av tjänsternas lönegradsplacering. Föreslagna förändringar framgår av följande uppställning.

Tjänst	Löne- grad	Antal tjänster 1/7 1964				Förslag				Ökning eller minskn.
		Ao	Ae	Ag	S:a	Ao	Ae	Ag	S:a	
Byrådirektör. . . .	A 25	3	—	—	3	3	—	—	3	—
Förste konsulent	A 23	22	11	—	33	22	32	—	54	+ 21
Konsulent.	A 21	—	40	—	40	—	35	—	35	— 5
Konsulent.	A 19	1	—	—	1	1	—	—	1	—
Amanuens/ konsulent.	A 17	—	27	16	43	—	71	9	80	+ 37
Förste assistent.	A 16	7	14	—	21	—	—	—	—	— 21
Summa		33	92	16	141	26	138	9	173	+ 32

Anm. Därutöver sju amanuens/konsulenter från Ag till Ae.

1 e) *Arbetsvårdsverksamheten*. Under åren 1963 och 1964 har arbetsvårdsverksamheten tillförts 50 resp. 20 nya tjänster. För nästa budgetår inskränker styrelsen sina äskanden till de 35 tjänster som kvarstår från tidigare framlagd organisationsplan. I fråga om tjänsternas lönegradsplacering anser styrelsen, att en kvalitativ upprustning är synnerligen angelägen. Styrelsens yrkanden framgår av följande uppställning.

Tjänst	Löne- grad	Antal tjänster 1/7 1964				Förslag				Ökning eller minskn.
		Ao	Ae	Ag	S:a	Ao	Ae	Ag	S:a	
Byrådirektör....	A 25	—	—	—	—	3	—	—	3	+ 3
Förste inspektör	A 23	3	—	—	3	19	3	—	22	+19
Förste inspektör	A 21	26	4	—	30	7	27	—	34	+ 4
Inspektör.....	A 19	7	26	8	41	8	73	8	89	+48
Förste assistent.	A 16	13	107	5 ½	125 ½	13	113	11 ½	137 ½	+12
Assistent.....	A 13	1	44	6	51	—	—	—	—	—51
Summa		50	181	19 ½	250 ½	50	216	19 ½	285 ½	+35

1 f) *Avlöningar till tillfällig personal*. Kungl. Maj:t har medgivit att med anlåtande av medel från förevarande anslagspost må inrättas 25 tjänster som förste inspektör i Ag 23 och 10 tjänster som inspektör i Ag 19 för planeringsuppgifter för byggnadsverksamheten. För dessa tjänster har styrelsen beräknat ett belopp av ca 1 230 000 kr. Vidare har styrelsen med hänsyn till det prekära läge i vilket biträdesfrågan befinner sig inom fältorganisationen beräknat en ytterligare medelsförstärkning av anslagsposten med 600 000 kr.

1 g) *Yrkesvalslärarna*. Antalet yrkesvalslärare beräknas under budgetåret 1965/66 öka från 565 till 665.

1 h) *Arvoden till läkare*. Med hänsyn till höjda ersättningar till länsarbetsnämndernas läkare bör posten uppräknas med 62 000 kr.

1 i) *Avlöningar till praktikanter*. För ändamålet står till styrelsens förfogande ett belopp av 102 000 kr., vilket företrädesvis utnyttjats för att bereda elever vid socialinstitut en möjlighet att under en tid av i regel tre månader praktisera vid något arbetsförmedlingskontor. Till följd av nu pågående reformering och utbyggnad av socionomutbildningen, varvid bl. a. praktikperioderna kommer att förlängas till fem månader, samt tillkomsten av nya socialinstitut föreslår styrelsen, att medelsanvisningen ökas med 100 000 kr.

2 a) *Tjänsteförändringar*. Styrelsen föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

vid länsarbetsnämndernas kansliorganisation 1 arbetsnämndsdirektör i Bo 1 till Bo 3, 23 länsarbetsdirektörer i Bo 1 till Bo 3, 1 länsarbetsdirektör i Ao 27 till Bo 3, 4 byrådirektörer i Ao 27 till avdelningsdirektörer i Bo 1, 1 byrådirektör i Ao 25 till avdelningsdirektör i Bo 1, 22 byrådirektörer i Ao 25 till Ao 27, 25 kansliinspektörer i Ao 21 till Ao 23, 2 förste inspektörer i Ao 21 till Ao 23, 22 kanslibiträden i Ao 7 till kansliskrivare i Ao 11, 33 kanslibiträ-

den i Ae 7 till kontorister i Ae 9, 35 kontorsbiträden till kanslibiträden i Ae 7, vid arbetsförmedlingsverksamheten 15 förste inspektörer i A 21 till A 23, 28 inspektörer i A 19 till förste inspektörer i A 21, 74 förste assistenter i A 16 till inspektörer i A 19 och 102 assistenter i A 13 till förste assistenter i A 16,

vid yrkesvägledningsverksamheten 5 konsulenter i Ae 21 till förste konsulenter i Ae 23, 7 förste assistenter i Ao 16 till Af 17/Ae 21 och 14 förste assistenter i Ae 16 till amanuens/konsulenter i Af 17/Ae 21,

vid arbetsvårdsverksamheten 3 förste inspektörer i Ao 23 till byrådirektörer i Ao 25, 19 förste inspektörer i Ao 21 till Ao 23, 3 förste inspektörer i Ae 21 till Ae 23, 1 inspektör i Ao 19 till förste inspektör i Ao 21, 12 inspektörer i Ae 19 till förste inspektörer i Ae 21, 1 förste assistent i Ao 16 till inspektör i Ao 19, 39 förste assistenter i Ae 16 till inspektörer i Ae 19, 1 assistent i Ao 13 till förste assistent i Ao 16, 44 assistenter i Ae 13 till förste assistent i Ae 16, 6 assistenter i Ag 13 till förste assistenter i Ag 16 samt

vid sjömanshusorganisationen 2 ombudsmän i Ae 23 till Ae 25, 2 ombudsmän i Ae 21 till Ae 23, 4 ombudsmän i A 19 till A 21, 2 inspektörer i Ao 19 till förste inspektörer i Ao 21, 2 assistenter i Ao 13 till förste assistenter i Ao 16 och 5 assistenter i Ae 13 till förste assistenter i Ae 16.

Enligt nu gällande klassindelning, beroende bl. a. av antalet befattningshavare vid respektive kontor, är kontorsföreståndarna placerade i följande lönegrader, nämligen vid kontor i klass 1 i A 23, i klass 2 i A 21, i klass 3 i A 19, i klass 4 i A 16 och i klasserna 5—7 i A 13. Styrelsen föreslår följande ändringar beträffande kontorsindelningen.

Till klass 1 hänföres kontoren i Norrköping, Hälsingborg och Sundsvall med föreståndaren placerad i A 25. Kontoren i Södertälje och Skellefteå inplaceras i klass 2 med föreståndarna i A 23. Till klass 3, med föreståndaren i A 21, uppflyttas 12 kontor. Klass 4 skulle utgöras av 50 kontor med föreståndaren i A 19. Återstående 158 kontor fördelas på klasserna 5—7 med föreståndartjänsterna höjda till A 16.

2 b) *Extraordinariesättningar.* Styrelsen hemställer om extraordinariesättning av 5 tjänster som sjömanshusombudsmän, 2 som kansliskrivare och 2 som kanslibiträde (jfr senast prop. 1964: 1 bil. 13 s. 78), samt 1 tjänst som inspektör i Ag 19, 1 tjänst som förste assistent i Ag 16 (föreslås till inspektör i Ae 19) och 7 tjänster som amanuens/konsulent.

Departementschefen

Den dynamiska utveckling som kännetecknar det moderna produktionslivet ställer arbetsmarknadsorganen inför ständigt nya uppgifter. Arbetsmarknadens struktur blir mer komplicerad, dess balansproblem alltmer särpräglade och svårlösta. Denna utveckling ger upphov till växande anspråk på samhällsinsatser för att söka anpassa arbetskraftsresurserna till produktionens fordringar. Nya arbetsmarknadspolitiska hjälpmedel måste tid efter

annan introduceras för att möta förändrade situationer. Stora krav ställes i detta sammanhang på arbetsmarknadsverkets fältorganisation och dess förmåga att ta sig an de nya uppgifterna. Oaktat en organisationsundersökning pågår inom verket, finner jag mot denna bakgrund att en förstärkning av arbetsförmedlingen är ofrånkomlig.

Ett av de mest utmärkande dragen på arbetsmarknaden är tjänstemannagruppernas expansion. Arbetsförmedlingen måste ges sådana resurser att den kan tillgodose dessa gruppers växande anspråk på dess tjänster. Bland de yngre och särskilt bland de nyutexaminerade finns ett framträdande behov av arbetsförmedlingens service. Anskaffandet av praktik- och feriearbete för den studerande ungdomen är en arbetsuppgift, som f. n. växer snabbt. Det blir allt vanligare att studiepraktik ingår som ett led i utbildningen. I dessa fall är det nödvändigt att praktikanskaffningen fungerar tillfredsställande för att desorganisationsföreteelser inte skall uppstå i utbildningen. En fortsatt successiv utbyggnad av den allmänna förmedlingen och tjänstemannaförmedlingen är därför erforderlig.

Såsom ett exempel på nya arbetsuppgifter, som tillförts arbetsmarknadsverket, kan nämnas försöksverksamheten med inlösen av egnahem. Antalet ärenden är visserligen inte särskilt stort, men handläggningen av varje enskilt fall blir tidsödande. Samma omdöme gäller många andra arbetsuppgifter, bl. a. de åtgärder som vidtages i skogslänen för att underlätta människornas anpassning till den pågående strukturomvandlingen. För att denna omställning skall kunna ske så smidigt som möjligt för den enskilde krävs inte minst från arbetsförmedlingens sida omfattande service.

Planerings- och lokaliseringsfrågorna på det regionala planet kommer i enlighet med beslut av 1964 års riksdag att samordnas av länsstyrelserna. Avsikten är därvid att länsarbetsnämnderna vid sidan av länsstyrelserna skall anförtros betydelsefulla uppgifter. Någon minskning av nämndernas arbete med lokaliseringsfrågor torde därför i allmänhet inte vara att emotse. I det norra stödområdet torde man tvärtom såsom en följd av den intensifierade lokaliseringsverksamheten böra räkna med att arbetsbelastningen ökar.

Mot bakgrunden av vad jag nu anfört har jag funnit det vara angeläget att den allmänna förmedlingen, som även handhar förmedlingen av tjänstemän, tilldelas en ganska betydande personalförstärkning under nästa budgetår. Jag förordar därför att 50 tjänster, varav 10 i Ae 21, 10 i Ae 19, 20 i Ae 16 och 10 i Ae 13, tillföres denna verksamhetsgren. Fördelningen av tjänsterna på olika arbetsuppgifter bör göras av styrelsen med beaktande av vad jag i det föregående anfört.

När det gäller länsarbetsnämndernas kanslier föreslår jag inrättande av 5 nya tjänster som förste assistent i Ae 16 för kamerala arbetsuppgifter. Jag vill i sammanhanget erinra om att 15 sådana tjänster fr. o. m. innevarande budgetår tillförts de mest arbetsbelastade nämnderna.

Yrkesvägledning och arbetsvård har under senare år varit föremål för en

snabb utbyggnad. Till följd av de växande anspråken på insatser från dessa förmedlingsgrenars sida föreslår jag, att yrkesvägledningen tillföres ytterligare 5 tjänster såsom konsulent i reglerad befordringsgång och 5 tjänster såsom förste assistent i Ae 16 samt arbetsvården ytterligare 10 tjänster såsom inspektör i Ae 19.

Med hänsyn till det genom utbyggnaden av förmedlingsorganisationen ökade behovet av personal för skriv- och kontorsgöromål tillstyrker jag, att ifrågavarande personal utökas med 20 kanslibiträden i Ae 7.

För budgetåret 1964/65 har Kungl. Maj:t medgivit inrättande av 35 tjänster för planeringsuppgifter för byggnadsverksamheten (jfr SU 1964: 11, p. 25). Då behovet av dessa tjänster kvarstår, bör medelsanvisningen för tillfällig personal höjas med 1 230 000 kr. Därutöver bör beräknas 325 000 kr. för att öka arbetsmarknadsstyrelsens möjligheter att temporärt sätta in personal på de områden jag tidigare berört, i den mån trängande behov härav skulle yppa sig. Vid beräkningen av sistnämnda belopp har jag beaktat de personalbesparingar som uppkommer för arbetsmarknadsverket till följd av företagarregistrets överförande till statistiska centralbyrån.

I likhet med arbetsmarknadsstyrelsen beräknar jag för arvoden till yrkesvals lärare samt läkare hos länsarbetsnämnderna en ökad medelsanvisning av 460 000 resp. 62 000 kr. Såsom styrelsen föreslagit bör för avlöningar till praktikanter anvisas ett med 100 000 kr. förhöjt belopp.

Övriga av styrelsen framförda förslag till personalförändringar m. m. kan jag inte biträda.

Anslaget bör uppföras med (57 000 000 + 9 750 000) 66 750 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för arbetsförmedlingen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	11 513 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	647 000
3. Avlöningar till tillfällig personal, <i>förslagsvis</i>	6 720 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	21 950 000
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 400
6. Arvoden till yrkesvalslärare, <i>förslagsvis</i>	2 950 000
7. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	100 000
8. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	22 867 600

Summa kr. 66 750 000;

b) till Arbetsförmedlingen: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 66 750 000 kr.

C 8. Arbetsförmedlingen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	12 803 000	13 347 108
1964/65	14 320 000	
1965/66 (förslag)	16 045 000	

Yrkanden

Arbetsmarknadsstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 3 264 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen Mynd.	ändring Dep.ch.	1965/66
1. Sjukvård m. m.....	140 000	+	20 000	+ 20 000
2. Reseersättningar.....	1 900 000	+	200 000	+ 150 000
3. Underhåll och drift av tjänstebilar.....	105 000	+	30 000	+ 10 000
4. Utbyte av tjänstebilar.....	60 000	+	140 000	+ 50 000
5. Lokalkostnader.....	5 400 000	+	1 045 000	+ 950 000
6. Expenser.....	6 165 000	+	1 669 000	+ 495 000
7. Utbildnings- och instruktionsverksamhet.....	550 000	+	160 000	+ 50 000
	14 320 000	+	3 264 000	+ 1 725 000

Motiv

2. *Reseersättningar.* Höjda ersättningar för tjänsteresor med egen bil medför en kostnadsökning med ca 60 000 kr. Till följd av utökad reseverksamhet i samband med medgivna personalförstärkningar för arbetsvård, yrkesvägledning och planeringsavdelningar beräknas kostnaderna stiga med 90 000 kr. På grund av begärda personalförstärkningar erfordras ytterligare 50 000 kr.

3. *Underhåll och drift av tjänstebilar.* Uppräkningen hänför sig till under punkt 4 föreslagen ökning av antalet bilar.

4. *Inköp och utbyte av tjänstebilar.* För nödvändiga utbyten av 7 bilar beräknas 80 000 kr. Vidare bör bilar anskaffas till en kostnad av 120 000 kr. för de 9 länsarbetsnämnder, som f. n. saknar tjänstebil.

5. *Lokalkostnader.* Årshyrorna för lokaler uppgick den 1 juli 1964 till 5 096 000 kr. Under innevarande budgetår beräknas en hyresstegring på grund av inflyttning i nya lokaler med 330 000 kr. Lokalersättningar till ombud utgör 75 000 kr. samt inrednings-, ändrings- och reparationskostnader 300 000 kr. Medelsförbrukningen beräknas sålunda till 5,8 milj. kr. Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår beräknas årshyran för den 1 juli 1965 disponerade lokaler till 5 632 000 kr., vartill kommer ökning för inflyttning i nya lokaler med 388 000 kr. samt för ytterligare lokaler för

begärd personalökning med 150 000 kr. För inrednings-, ändrings- och reparationsarbeten tillkommer 200 000 kr. För lokalersättningar till arbetsförmedlingsombud upptages 75 000 kr.

6. *Expenser.* Kostnaderna för städning, skrivmaterialier m. m., telegram och telefon, postavgifter samt bokinköp m. fl. ändamål beräknas öka med 174 000, 136 000, 172 000, 45 000 resp. 83 000 kr. För installation av nya telefonväxlar beräknas 348 000 kr. På grund av inflyttning i nya lokaler erfordras möbelanskaffningar för 630 000 kr. För anskaffning av kontorsmaskiner m. m. bör beräknas 500 000 kr. För ersättningsanskaffningar och löpande underhåll av inventarier och maskiner bör slutligen upptagas 300 000 kr.

7. *Utbildnings- och instruktionsverksamhet.* För den centrala verksamheten, som kommer att följa i huvudsak samma riktlinjer som föregående år, beräknas 450 000 kr. Den regionala verksamheten för länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingskontorens personal behöver ökas och torde komma att kosta 200 000 kr. För yrkesvalslärarnas praktiktjänstgöring och fortbildning bör beräknas 60 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till (14 320 000 + 1 725 000) 16 045 000 kr. Jag har därvid inräknat ca 650 000 kr. för engångsanskaffningar av bilar, telefonväxlar, inventarier m. m. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsförmedlingen: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 16 045 000 kr.

C 9. Allmänna beredskapsarbeten m. m.

	Anslag
1964/65	1315 000 000
1965/66 (förslag)	420 000 000

Framställning om anslag på tilläggsstat

Arbetsmarknadsstyrelsen har hemställt att 182 milj. kr. anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår och därvid anfört i huvudsak följande.

Styrelsen har efter hand sökt att i möjligaste mån öka omflyttningen av arbetskraft från överskotts- till bristområden samtidigt som uppförandet av industribyggnader i lokaliseringssyfte bedrivits enligt de av Kungl. Maj:t

¹ Av anslaget för innevarande budgetår skall förslagsvis 150 milj. kr. avräknas mot automobilskattemedlen.

och riksdagen meddelade föreskrifterna. Under tiden 1 juli—30 september 1964 har resebidrag utgått i ca 9 700 fall, ersättning för flyttningskostnader i ca 1 100 fall, familje- och utrustningsbidrag i ca 1 400 fall och starthjälp i ca 6 200 fall. Motsvarande siffror för samma period föregående år var ca 7 400, 700, 1 200 och 5 000 fall. Styrelsen räknar med att det intensifierade utnyttjandet av dessa bidragsformer kommer att medföra en kostnadsökning med sammanlagt ca 16 milj. kr.

För att de rörlighetstimulerande åtgärderna skall få avsedd effekt är det nödvändigt att bostadsfrågan ordnas på inflyttningssorterna. I första hand behövs s. k. ungarbostäder där även familjeförsörjare beredes plats i avvaktan på att familjebostad kan erhållas. Nu gjorda beräkningar tyder på ett medelsbehov för ändamålet av 8 milj. kr.

För detaljplanering av vissa allmänna arbeten krävs en medelsförstärkning av 3 milj. kr.

Om arbetslösheten skall kunna hållas nere vid samma nivå som föregående vinter, blir det särskilt för skogslänens (S, W, X—BD län) vidkommande nödvändigt att även bedriva beredskapsarbeten i relativt stor skala. I södra och mellersta Sverige kommer beredskapsarbetena att liksom tidigare vara av begränsad omfattning och till väsentlig del användas för svårplacerade för sysselsättning i företrädesvis skogsvårdsarbeten. I denna del av landet kommer dock s. k. storarbetsplatser att bedrivas i större omfattning än förut. Styrelsens planläggning syftar till en arbetsstyrka på ca 1 200 man.

Dessa arbeten tjänar tillika syftet att utgöra en sluss för att tillgodose behovet av arbetskraft i öppna marknaden.

Generellt kan sägas att beredskapsarbeten under innevarande budgetår måste bedrivas i ungefär samma omfattning som under föregående budgetår. I mitten av oktober månad i år var sammanlagt 7 760 man sysselsatta i beredskapsarbeten mot 8 420 man vid samma tidpunkt förra året. Av de 7 760 var ca 2 290 sysselsatta i arbeten för specialhänvisad och annan svårplacerad arbetskraft. Av hela antalet beredskapsarbetare var 5 715 sysselsatta i skogslänen, varjämte 235 norrlänningar var sysselsatta i annat län än hemlandet. Av den totala arbetsstyrkan föll sålunda ca 77 % på friställd arbetskraft från skogslänen.

Styrelsen räknar med att i vinter behöva sysselsätta upp emot 15 000 man i beredskapsarbeten varav i runt tal 10 500 personer i skogslänen. Utöver dessa 10 500 kommer som tidigare nämnts 1 200 platser i beredskapsföretag i mellersta och södra Sverige att disponeras för arbetslösa från skogslänen. Av redovisad dagsverksvolym och kostnad faller på skogslänen 2 000 000 dagsverken och 506 milj. kr.

Den av styrelsen totalt beräknade dagsverksvolymen för budgetåret 1964/65 är av ungefär samma storleksordning som för budgetåret 1963/64. Trots detta beräknas kostnaderna öka med ca 127 milj. kr. Av detta belopp faller den övervägande delen på vägarbetena. Orsaken till denna kostnadsutveckling beror främst på de allmänna prishöjningarna på den höga mekaniseringsgraden vid dessa slag av arbeten. Som tidigare nämnts har styrelsens strävan varit att som beredskapsarbeten i första hand utnyttja mindre kost-

nadskrävande objekt av typen skogsvårdsarbeten m. fl. Andelen skogsvårdsarbeten fördelar sig med ca 2/3 på skogslänen och 1/3 på övriga län, medan vägarbetena klart dominerar när det gäller skogslänen. Detta sammanhänger med de klimatiska faktorerna. Omfattningen av skogsvårdsarbetena i skogslänen är stor under hösten och förvintern men är omöjliga att driva i de snörika länen under vintern, varför planeringen måste inriktas på att överflytta i skogsvårdsarbeten sysselsätta i andra arbeten under hög- och senvintern. Då står i regel endast vägarbeten samt vatten- och avloppsarbeten till buds som lämpliga beredskapsarbeten. Vägarna ställer sig oerhört dyra och vad beträffar vatten- och avloppsarbetena har sådana tidigare drivits i sådan utsträckning att dessa nu finns tillgängliga i regel endast i mindre orter eller avlägsna byar, där dessa arbetens lönsamhet starkt kan ifrågasättas. Detta är beredskapsarbetenas dilemma i dag.

Den av styrelsen framräknade kostnaden för beredskapsarbeten budgetåret 1964/65 uppgår till 649 milj. kr. varav 540 milj. kr. för allmänna beredskapsarbeten och 109 milj. kr. för beredskapsarbeten för handikappade. Som jämförelse kan nämnas att länsarbetsnämndernas beräkningar av behovet av beredskapsarbeten slutar på ett belopp av 770 milj. kr. Styrelsen har ansett det nödvändigt att i nuvarande konjunkturläge pröva alla möjligheter att nedbringa kostnaderna men samtidigt söka hålla arbetslöshetssiffrorna nere vid förra vinterns nivå. Detta är ett nära nog olösligt problem, men styrelsen har ej velat lämna någon möda osparad att göra allvarliga försök till kostnadssänkning. Den nedprutning som i första hand blir nödvändig är att reducera vägbyggnadsprogrammet. Styrelsen har därför beslutat att tills vidare låta anstå med igångsättandet av under hösten förberedda vägarbeten i skogslänen. Planlagda vägarbeten i södra och mellersta Sverige avsedda för norrländsk arbetskraft avses dock komma att bedrivas i planerad omfattning. I stället för nämnda vägarbeten i skogslänen kommer styrelsen att sträva efter att öka volymen mindre kostnadskrävande arbeten och bl. a. animera kommunerna att igångsätta statskommunala beredskapsarbeten. Möjligheterna till sistnämnda åtgärd synes dock begränsade till följd av norrländskommunernas i en del fall relativt svaga ekonomi. Styrelsen avser därjämte att vid behov i större omfattning bedriva smärre omlägnings- och förbättringsarbeten på allmänna vägar, vilka ur kostnadssynpunkt ställer sig gynnsammare än ny- och ombyggnadsarbeten. På grund härav beräknar styrelsen behovet av ytterligare medel för nu berörda former av beredskapsarbeten till 200 milj. kr.

I detta sammanhang deklarerar styrelsen att i framtiden en mera radikal omläggning av verksamheten måste äga rum. Vägarbeten bör i princip frångås som beredskapsarbeten i en normalt balanserad konjunktur. Det torde dock dröja flera år innan en sådan omläggning kan genomföras. Under tiden bör en förskjutning ske från nyanläggnings- och ombyggnadsarbeten till smärre omlägnings- och förbättringsarbeten.

Styrelsen disponerar för innevarande budgetår ett belopp av 50 milj. kr. för uppförande av industribyggnader i lokaliseringspolitiskt syfte. Dylika byggnader, vilka uppföres i form av statskommunala beredskapsarbeten, har visat sig ha stor lokaliseringspolitisk effekt. Hittills har styrelsen beviljat 124 ansökningar för en sammanlagd statsbidragskostnad av 49,6 milj. kr. Dessutom har styrelsen för närvarande ett 50-tal ansökningar från kommuner, för vilka statsbidragskostnaden kan beräknas till 24 milj. kr. En an-

slagsförstärkning med 25 milj. kr. vore därför behövlig för att icke avbryta den framgångsrika lokaliseringsverksamhet som styrelsen igångsatte våren 1963. Enär Kungl. Maj:t i proposition till 1964 års riksdag föreslagit att bidrag för lokaliseringsändamål skall utgå under budgetåret 1965/66 med 60 milj. kr., begränsar styrelsen sin framställning för innevarande budgetår till en förstärkning av hittills anvisade medel med 10 milj. kr.

För beredskapsarbeten under innevarande budgetår erfordras således en förstärkning med (200 + 10) 210 milj. kr., varav 155 milj. kr. på anslaget Allmänna beredskapsarbeten m. m. och 55 milj. kr. på anslaget Vissa sysselsättningsfrämjande åtgärder för handikappade m. fl.

Det sammanlagda behovet av medel på tilläggsstat under anslaget Allmänna beredskapsarbeten m. m. uppgår till (16 + 8 + 3 + 155) 182 milj. kr.

I det angivna behovet av medelsförstärkning har icke inräknats täckning för från föregående budgetår eftersläpande kostnader för beviljade men icke utbetalade bidrag till statskommunala beredskapsarbeten, detaljplanering av företag ingående i den kommunala investeringsreserven samt kommunala industribeställningar m. m.

Framställning om anslag för budgetåret 1965/66

Arbetsmarknadsstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 465 milj. kr.

	Utgift resp. inkomst 1963/64 kr ¹ .	Arbetsmarknadsstyrelsens beräkning för budgetåret	
		1964/65 kr.	1965/66 kr.
A. Utgifter			
<i>Rörlighetsstimulerande åtgärder</i>			
1. Respenning	6 071 961	7 500 000	8 500 000
2. Familje- och utrustningsbidrag	7 893 140	9 000 000	10 500 000
3. Starthjälp	9 538 728	12 000 000	14 000 000
4. Uppförande av vissa bostäder m. m.	6 544 446	11 750 000	12 400 000
5. Inlösen av egnahem	—	500 000	2 000 000
Summa rörlighetsstimulerande åtgärder . . .	(30 048 275)	(40 750 000)	(47 400 000)
<i>Sysselsättningsskapande åtgärder</i>			
6. Beredskapsarbeten	412 729 592	410 000 000	400 000 000
Uppförande av industribyggnader i lokaliseringssyfte	(9 300 000)	(50 000 000)	(60 000 000)
Beredskapsarbeten på vägar och gator	(298 000 000)	(275 000 000)	(250 000 000)
Övriga beredskapsarbeten m. m.	(105 429 592)	(85 000 000)	(90 000 000)
7. Detaljplanering av vissa allmänna arbeten .	5 812 486	10 000 000	10 000 000
8. Industribeställningar	10 468 614	5 000 000	5 000 000
Summa sysselsättningsskapande åtgärder . .	(429 010 692)	(425 000 000)	(415 000 000)
<i>Kontanthjälp</i>			
9. Kontantunderstödsverksamhet	251 462	350 000	350 000

¹ Ifrågavarande utgiftsbelopp har minskats med kostnaderna för ändamål, som fr. o. m. budgetåret 1964/65 tillgodoses från andra anslag. Fördelningen av inkomster och utgifter för beredskapsarbeten mellan förevarande anslag och anslaget Vissa sysselsättningsfrämjande åtgärder för handikappade m. fl. har endast kunnat göras uppskattningsvis.

	Utgift resp. inkomst 1963/64 kr.	Arbetsmarknadsstyrelsens beräkning för budgetåret 1964/65 kr.	1965/66 kr.
<i>Diverse ändamål</i>			
10. Psykotekniska undersökningar.....	770 832	1 200 000	2 000 000
11. Övervakning av statens stenlager.....	23 005	25 000	25 000
12. Övriga ändamål.....	1 218 555	1 500 000	1 500 000
Summa diverse ändamål.....	(2 012 392)	(2 725 000)	(3 525 000)
Summa utgifter	461 322 821	468 825 000	466 275 000
Utgående förskott.....	8 282 405	—	—
Utgående reservation.....	29 181 812	—	—
Utgifter totalt	498 787 038	468 825 000	466 275 000
<i>B. Inkomster</i>			
1. Ingående reservation.....	93 473 119	29 181 812	—
2. Anslag.....	396 535 530	315 000 000	—
3. Anslagsbehov.....	—	124 643 188 ¹	466 275 000
Summa inkomster	490 008 649	468 825 000	466 275 000
4. Ingående förskott.....	8 778 389	—	—
Inkomster totalt	498 787 038	468 825 000	466 275 000

Motiv

1. *Respenning* utgår i form av bidrag eller förskott till arbetstagares rese-, traktaments- och flyttningskostnader. Under budgetåret 1963/64 beviljades bidrag till resor i ca 41 300 fall, varav till flyttningskostnader i ca 3 100 fall. Kostnaderna härför uppgick till 6 072 000 kr. Medelsåtgången för innevarande budgetår uppskattas till 7,5 milj. kr. och för budgetåret 1965/66 till 8,5 milj. kr.

2. *Familje- och utrustningsbidrag* beviljades föregående budgetår i ca 3 800 resp. ca 1 800 fall. Kostnaderna härför uppgick till 4 557 000 resp. 3 336 000 kr. För innevarande budgetår beräknas kostnaderna stiga till sammanlagt 9 milj. kr. och för nästa budgetår till 10,5 milj. kr.

3. *Starthjälp* utgick under budgetåret 1963/64 i ca 22 300 fall till en kostnad av 9 539 000 kr. För innevarande budgetår beräknas kostnaderna komma att öka till 12 milj. kr. och för budgetåret 1965/66 till 14 milj. kr.

4. *Uppförande av vissa bostäder m. m.* har under budgetåret 1963/64 dragit en kostnad av 6 544 000 kr., varav 5 834 000 kr. avser uppförande och drift av bostäder för överflyttad arbetskraft och 710 000 kr. bostäder för zigenare. Motsvarande kostnader för innevarande och för nästa budgetår beräknas stiga till sammanlagt 11 750 000 resp. 12 400 000 kr. Ettvart av dessa båda belopp innefattar en ram av 10 milj. kr. för anskaffning och uppförande av bostäder för ensamstående i sådana fall då på grund av bostadssituationen på orter med markerad brist på arbetskraft överflyttning av arbetskraft eljest ej kan komma till stånd.

¹ Härutöver erfordras anslag för bestridande av statsbidragsskulder m. m. per 30 juni 1964 med 99 500 000 kr.

För budgetåret 1964/65 har anvisats ett belopp om högst 1 250 000 kr. avsedda för bestridande av i huvudsak driftkostnader för hittills enligt Kungl. Maj:ts beslut den 12 oktober 1962 uppförda förläggningar. Styrelsen hemställer att medelstillsdelningen för detta ändamål icke maximeras i fortsättningen.

5. *Inlösen av egnahem.* Försöksverksamhet i syfte att bereda ekonomiskt stöd åt egnahemsägare som till följd av arbetslöshet tvingas flytta till annan ort kommer att påbörjas innevarande budgetår och för ändamålet har 500 000 kr. beräknats. Utvecklingen på arbetsmarknaden talar för att detta tillskott till de rörlighetsstimulerande medlen kommer att få ökad betydelse i fortsättningen. Styrelsen föreslår därför en uppräknings av beloppet för detta ändamål för budgetåret 1965/66 till 2 milj. kr.

6. *Beredskapsarbeten.* Fr. o. m. innevarande budgetår bestrides kostnaderna för beredskapsarbeten för specialhänvisad och i övrigt svårplacerad arbetskraft från reservationsanslaget Vissa sysselsättningsfrämjande åtgärder för handikappade m. fl. Under denna punkt upptages därför endast medelsbehovet för allmänna beredskapsarbeten.

Under budgetåret 1963/64 uppgick antalet dagsverken till 1 684 000. Härav utfördes 824 000 dagsverken på vägarbeten samt 860 000 på övriga beredskapsarbeten. Bokförda utgifter belöpte under budgetåret 1963/64 till totalt 412,7 milj. kr., varav för uppförande av industribyggnader i lokaliseringssyfte 9,3 milj. kr., för beredskapsarbeten på vägar och gator 298 milj. kr. och för övriga beredskapsarbeten 105,4 milj. kr. Sistnämnda siffra inkluderar uppskattningsvis 10 milj. kr. för sociala kostnader för samtliga slag av allmänna beredskapsarbeten. Utöver de bokförda kostnaderna kommer statsbidragsskulder och upparbetade kostnader, som icke kunnat likvideras före den 1 juli 1964 och som beräknas till 80 milj. kr.

För budgetåret 1964/65 har styrelsen utgått från ett i förhållande till föregående budgetår i stort sett oförändrat arbetsmarknadsläge och uppskattar medelsbehovet till 410 milj. kr., varav för industribyggnader i lokaliseringssyfte 50 milj. kr., för beredskapsarbeten på vägar och gator 275 milj. kr. samt för övriga beredskapsarbeten, inklusive sociala kostnader för samtliga allmänna beredskapsarbeten, 85 milj. kr. För budgetåret 1965/66 uppskattar styrelsen i avsaknad av säkrare hållpunkter beträffande arbetsmarknadens utveckling medelsbehovet för beredskapsarbeten till 400 milj. kr. Därvid har styrelsen i avvaktan på statsmakternas ställningstagande till lokaliseringspolitikens framtida utformning räknat med ett jämfört med innevarande budgetår ökat medelsbehov av 10 milj. kr. för uppförande av industribyggnader i lokaliseringssyfte.

7. *Detaljplanering av vissa allmänna arbeten.* Av de vid utgången av budgetåret 1963/64 beviljade statsbidragen till projektering av vissa kommunala anläggnings- och husbyggnadsarbeten har ca 10 470 000 kr. icke utbetalats.

För budgetåret 1964/65 har styrelsen bemyndigats att besluta om bidrag till kommuner om sammanlagt högst 4 milj. kr. Styrelsen räknar med att ytterligare 3 milj. kr. kommer att erfordras. Till statliga myndigheter beräknas för i huvudsak skogliga planeringsåtgärder under samma budgetår en medelsåtgång av 3 milj. kr. Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1964/65 för detaljplanering beräknas sålunda till 10 milj. kr. Även för budgetåret 1965/66 beräknas ett belopp av 10 milj. kr. vara erforderligt. — Styrelsens möjligheter att verka för en effektiv sysselsättningsplanering hos kommunerna bör icke, såsom hittills varit fallet, begränsas av en högst-bestämd ram för beviljande av bidrag.

8. Av utgifterna för *industribeställningar* återstod vid utgången av budgetåret 1963/64 att betala ca 9 030 000 kr. Det är självfallet svårt att angiva medelsbehovet för ändamålet, men ett belopp av 5 milj. kr. bör beräknas såväl för innevarande som för nästa budgetår.

9. Statsbidragskostnaderna för *kontantunderstödsverksamheten* uppgick till 198 000 kr. under budgetåret 1962/63 och 251 000 kr. under budgetåret 1963/64. Antalet understödsdagar under dessa budgetår utgjorde ca 61 000 resp. 50 000. På grund av höjda daghjälpbelopp beräknas medelsbehovet för såväl innevarande som nästa budgetår till 350 000 kr.

10. Under posten *psykotekniska undersökningar* upptages kostnader för psykotekniska anlagsprövningar i anslutning till yrkesväglednings- och arbetsförmedlingsverksamheten med undantag för omskolnings- och arbetsvårdsverksamheten. Kostnaderna för här ifrågavarande undersökningar uppgick till 771 000 kr. under budgetåret 1963/64, då ca 2 500 anlagsprövningar utfördes. Kostnaderna för budgetåret 1964/65, som tidigare beräknats till 1 milj. kr., torde på grund av prishöjningar och kraftig ökning av antalet individualfall komma att uppgå till ca 1,2 milj. kr. För budgetåret 1965/66 beräknas medelsbehovet till 2 milj. kr.

Styrelsen uppskattar sålunda de *sammanlagda utgifterna för budgetåret 1964/65* till 469 milj. kr. Härtill kommer förut redovisade eftersläpande kostnader från budgetåret 1963/64 på sammanlagt 99,5 milj. kr., vilka endast delvis täckes av ingående reservation av 29,2 milj. kr. Det *sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1965/66* skulle uppgå till avrundat 465 milj. kr.

Departementschefen

Arbetsmarknaden har under 1964 präglats av hög sysselsättningsnivå. I större delen av landet har det varit svårt att tillgodose efterfrågan på arbetskraft. Särskilt inom metallindustrin har underskottet varit påtagligt. Det dominerande arbetsmarknadsproblemet har alltså generellt sett varit att trygga *arbetskraftsförsörjningen*. Arbetskraftsbristen har i första hand framträtt i södra och mellersta Sverige, medan skogslänen — Norrlands-länen samt Kopparbergs och Värmlands län — har haft överskott på ar-

betskraft. Men även inom skogslänen har det rätt betydande skiljaktigheter i fråga om sysselsättningsmöjligheterna. Medan man i de södra skogslänen kunnat konstatera en allmän förbättring i sysselsättningsläget, är arbetslösheten i övre Norrland och framförallt i Norrbottens län ett allvarligt problem.

Den förda arbetsmarknadspolitiken har bestämts av det rådande konjunkturläget och av skillnaderna i sysselsättningsbetingelser mellan norra Sverige och landet i övrigt. I de mellersta och södra delarna av landet har verksamheten i första hand inriktats på att begränsa efterfrågan på arbetskraft, och i hela landet har det gällt att tillvarata tillgängliga arbetskraftsresurser så väl som möjligt. En begränsning av efterfrågan på byggarbetskraft har åstadkommits bl. a. genom att förbud mot att påbörja nya statliga husbyggen utan särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t har gällt i södra och mellersta Sverige under en stor del av 1964. Vidare har under andra halvåret en prioritering av angelägna byggen varit bestämmande för reglering av igångsättningen inom storstadsområdena. För att underlätta ett effektivt utnyttjande av våra arbetskraftsresurser har arbetsförmedlingen intensifierats, respenning, familjebidrag och andra hjälpformer för flyttande arbetskraft använts i ökad utsträckning, omskolningsverksamheten utbyggs osv.

De sysselsättningssvårigheter som trots det goda konjunkturläget förelegat i norr har föranlett särskilda åtgärder för att skapa nya arbetstillfällen där. I lokaliseringspolitiskt syfte har industribyggnader uppförts som beredskapsarbeten i ökad utsträckning. Därigenom har byggnadsarbetare i skogslänen beretts ökade arbetstillfällen under uppförandetiden samtidigt som förutsättningar skapats för stegrad industriell sysselsättning. Vid de företag som erhållit ekonomiskt stöd till utgången av september 1964 uppskattas sysselsättningen komma att öka med drygt 7 000 personer. Vid nylokaliserade företag i arbetslöshetsområden har vidare utbildningen av arbetskraft mer än fördubblats mellan november 1963 och november 1964.

För att motverka arbetslöshet denna vinter medgav Kungl. Maj:t i höstas att byggnadsföretag med ytterligare 2 000 bostadslägenheter fick påbörjas i skogslänens expanderande tätorter. Ett ytterligare syfte var att härigenom skapa utrymme för ett vidgat bostadsbyggande inom vissa orter som varit föremål för lokaliseringspolitiska åtgärder. Ett ökat bostadsbyggande på dessa orter har betydelse inte bara för sysselsättning av byggnadsarbetare i området utan även för utvecklingen på sikt, eftersom det skapar gynnsammare betingelser för näringslivet. Av sysselsättningsskäl har vidare skolbyggandet utökats i dessa områden. Trots de vidtagna åtgärderna har behov av allmänna beredskapsarbeten förelegat och föreligger alltså. Detta behov är särskilt framträdande i Norrbotten.

I den arbetsmarknadspolitiska verksamheten är åtgärderna för att underlätta arbetskraftens anpassning till ändrade produktionsförhållanden av särskilt intresse. Riktningen för denna verksamhet har varit att söka

utnyttja möjligheterna till arbetsplacering på sådant sätt att vederbörande kan räkna med att behålla arbetet även om konjunkturerna försämrats. Strävan har därför varit att såvitt möjligt finna fasta arbetsanställningar. Med detta mål för ögonen räcker det inte att ordna en tillfällig arbetsplacering, som visserligen ger sysselsättning för dagen men som inte varaktigt löser de arbetssökandes försörjningsproblem. Omskolning och andra anpassningsåtgärder måste därför även under en högkonjunktur tillmätas stor betydelse.

Av de drygt 22 000 personer, som erhöll starthjälp under budgetåret 1963/64, var mer än 80 procent bosatta i skogslänen. En tredjedel av dessa flyttade till arbeten på annan ort inom de nämnda länen, medan två tredjedelar flyttade främst till storstadsområdena och mälardalsområdet. Flerparten av dem som erhållit starthjälp har tillträtt anställningar med en beräknad varaktighet av minst sex månader. En mindre del har tillträtt säsongsmässiga sysselsättningar, varvid de erhållit starthjälp med reducerat belopp. En mycket stor del av dem som erhållit starthjälp har anställts inom metallindustri, byggnadsverksamhet och vårdyrken.

För att få kännedom om hur sysselsättningsförhållandena utvecklats för dem som erhållit starthjälp har arbetsmarknadsstyrelsen gjort en undersökning rörande sysselsättningen för samtliga som mottog starthjälp i januari 1963. Deras sysselsättningsförhållanden har studerats fram till slutet av februari 1964. Av de 1 091 personer, som berördes av undersökningen, var knappt fem procent arbetslösa och tre procent i beredskapsarbete eller på arbetslöshetskurs vid observationstidens utgång. Vidare hade 13 procent, som inte var i förvärvsarbete, hemarbete eller stod av olika skäl inte till arbetsmarknadens förfogande. Uppgift saknades för fyra procent. Tre fjärdedelar av dem som erhållit starthjälp hade förvärvsarbete vid observationstidens utgång. Sysselsättningsförhållandena har sålunda i allmänhet utvecklats på ett tillfredsställande sätt för dem som erhållit starthjälp.

Trots att långsiktiga åtgärder för anpassning av arbetskraftsresurserna till de ändrade produktionsförhållandena fått en allt större plats inom arbetsmarknadspolitiken är det, som jag förut nämnt, alltså nödvändigt att i stor utsträckning bedriva beredskapsarbeten. Under budgetåret 1963/64 utfördes ca 2 milj. dagsverken vid allmänna beredskapsarbeten. Trots den uppåtgående konjunkturen ökade antalet sysselsatta vid beredskapsarbeten något. Detta sammanhänger med en kvarstående arbetslöshet i skogslänen och då särskilt i övre Norrland.

Antalet dagsverken utförda vid allmänna beredskapsarbeten framgår av följande sammanställning. I denna redovisas antalet till allmänna beredskapsarbeten hänvisade arbetslösa under vart och ett av budgetåren 1962/63 och 1963/64, fördelade på större grupper av arbetsobjekt. För budgetåret 1963/64 redovisas också det totala antalet sysselsatta, alltså inklusive arbetsledare m. fl.

Arbetsobjekt	1962/63	1963/64	
	Hänvisade	Hänvisade	Totalt
Vägar.....	793 800	823 900	1 031 400
därav de 4 norra länen.....	580 700	624 700	762 900
Skogsvårdsarbeten.....	490 600	469 700	500 600
därav de 4 norra länen.....	262 700	260 000	282 300
Andra arbeten.....	365 800	324 800	385 100
därav de 4 norra länen.....	277 600	247 100	289 600
Industribyggen.....	—	65 800	80 200
därav de 4 norra länen.....	—	54 900	66 100
Totalt hela riket.....	1 650 200	1 684 200	1 997 300
Totalt de 4 norra länen.....	1 121 000	1 186 700	1 400 900

Såsom framgår av sammanställningen utfördes under budgetåret 1963/64 ca 2 milj. dagsverken på allmänna beredskapsarbeten varav 70 procent i de fyra norra länen. Ungefär hälften av sysselsättningen avsåg vägarbeten — i de fyra norra länen var andelen ännu större. Av samtliga dagsverken på beredskapsvägar föll inte mindre än tre fjärdedelar på de fyra norra länen och mer än hälften enbart på Norrbottens och Västerbottens län.

Kostnaderna för beredskapsarbetena belyses av följande sammanställning.

Arbetsobjekt	Kostnader totalt milj. kr.		Därav statens kostnader milj. kr.	
	1962/63	1963/64	1962/63	1963/64
Vägar.....	228,5	307,7	226,4	304,1
därav: allmänna vägar.....	197,7	265,6	197,3	265,0
skogsbilvägar.....	29,5	39,7	28,3	38,0
enskilda vägar.....	1,3	2,4	0,8	1,1
Skogsvårdsarbeten.....	33,7	38,7	28,2	33,1
Andra arbeten.....	118,0	148,7	72,3	79,9
därav: vatten- och avloppsarb.....	51,6	44,2	23,2	18,8
järnvägs- och spårarbeten.....	11,1	3,0	10,7	2,9
husbyggnadsarbeten.....	29,6	80,3	18,6	44,4
militära arbeten, inkl. militära hamn- och farledsarbeten.....	10,6	2,4	10,5	2,4
diverse arbeten.....	15,1	18,8	9,3	11,4
Industribyggen.....	—	43,8	—	21,4
Sociala m. fl. kostnader.....	6,8	10,1	6,8	10,1
Totalt	387,0	549,0	333,7	448,6

Statens kostnader för beredskapsarbeten ökade således mellan budgetåren 1962/63 och 1963/64 med 115 milj. kr. och de totala kostnaderna med 162 milj. kr. Kostnadsökningen beror på att industribyggen i lokaliseringssyfte tillkommit, att andra husbyggnadsarbeten, främst olika kommunala byggnader såsom skolor m. m., ökat betydligt samt framför allt på att vä-

gar byggts i en vidgad omfattning. De totala kostnaderna för vägarbetena har överstigit 300 milj. kr.

Beträffande medelsbehovet för innevarande budgetår har arbetsmarknadsstyrelsen beräknat, att utgifterna för beredskapsarbeten, bekostade från förevarande anslag, kommer att överstiga i riksstaten beräknade 285 milj. kr. med 155 milj. kr. Kostnaderna för berörda beredskapsarbeten skulle därmed totalt uppgå till 440 milj. kr. Därav föreslås 60 milj. kr. i stället för tidigare medgivna 50 milj. kr. få disponeras för att som beredskapsarbeten uppföra industribyggnader i lokaliseringsspolitiskt syfte. Vid planeringen av beredskapsarbetena har styrelsen eftersträvat att begränsa vägarbetena till förmån för andra arbeten med lägre dagsverkskostnader.

För egen del räknar jag med att allmänna beredskapsarbeten under innevarande budgetår kommer att behöva bedrivas i sådan omfattning att antalet utförda dagsverken blir ungefär detsamma som föregående budgetår dvs. ca 2 milj. Man kan då räkna med att i vinter sysselsätta inemot 15 000 personer i beredskapsarbeten, varav i runt tal 10 500 i skogslänen. Därutöver kommer 1 200 platser i beredskapsföretag i mellersta och södra Sverige att disponeras för arbetslösa från skogslänen. Dessa arbeten tjänar också syftet att hjälpa de arbetslösa till tryggad sysselsättning på den öppna marknaden. Av dem som erhåller sysselsättning vid allmänna beredskapsarbeten i skogslänen under den kommande vintern beräknas ca 3 700 man vara sysselsatta med vägarbeten. Detta betyder en minskning av sådana arbeten. Förra vintern var nämligen motsvarande siffra ca 6 250.

Det är enligt min mening i nuvarande konjunkturläge angeläget att finna mindre kostnadskrävande objekt för beredskapsarbeten än vägbyggen. Vid ett vägarbete utgör lönekostnaden för den hänvisade arbetskraften inte mer än ca 20 procent av den totala kostnaden. Det innebär med andra ord att de sekundära verkningarna i form av efterfrågan på maskiner, verktyg och andra förnödenheter är mycket stora. Denna efterfrågan kan medverka till att ytterligare skärpa efterfrågetrycket i andra delar av landet. Beredskapsarbetena måste anpassas till dessa förhållanden och följaktligen planeras på sådant sätt att valmöjligheter vid varje tidpunkt föreligger mellan olika slags objekt. De minskade vägarbetena kommer att kompenseras av ökad sysselsättning vid andra arbetsobjekt. Enbart vid industribyggen som uppföres i lokaliseringsspolitiskt syfte beräknas sålunda sysselsättningen öka från 500 man senaste vintern till ca 1 800 denna vinter. Även vid en avsevärd övergång till mindre kostnadskrävande projekt än vägarbeten måste man räkna med att kostnaderna kommer att bli i det närmaste lika stora som föregående budgetår, då de uppgick till inemot 450 milj. kr. Jag anser mig därför böra godtaga arbetsmarknadsstyrelsens beräkning i detta avseende.

Intill mitten av november 1964 hade styrelsen under innevarande budgetår bifallit 124 ansökningar om statsbidrag till industribyggen, avsedda

att uppföras som beredskapsarbete i lokaliseringspolitiskt syfte. Den sammanlagda statsbidragskostnaden uppgår till i det närmaste 50 milj. kr. Bidragen har avsett såväl nyetablering som utbyggnad av företag inom olika industribranscher. I enlighet med styrelsens förslag förordar jag att ytterligare 10 milj. kr. får disponeras för bidrag till nu berörda industribyggen under budgetåret.

Övriga utgifter under anslaget för budgetåret 1964/65 torde kunna uppskattas till ca 50 milj. kr., vilket innebär en ökning med 20 milj. kr. i förhållande till vad som tidigare beräknats. Jag har därvid inte beaktat styrelsens framställning om medel för förläggningsbyggnader. Till denna fråga återkommer jag i det följande under anslaget till Förläggningsbyggnader m. m.

För att bestrida under innevarande budgetår uppkommande kostnader för beredskapsarbetena, av mig uppskattade till 440 milj. kr., samt för övriga utgifter under anslaget, beräknade till 50 milj. kr., skulle totalt erfordras 490 milj. kr. Såsom framgår av vad styrelsen anført innefattas häri inte täckning för eftersläpande kostnader från budgetåret 1963/64 på ca 100 milj. kr., varav ca 30 milj. kr. motsvaras av utgående reservation. Ett ytterligare tillskott av 70 milj. kr. erfordras för att täcka dessa. Då anslaget på riksstaten för budgetåret 1964/65 upptagits med 315 milj. kr. och de totala kostnaderna inklusive eftersläpande kostnader nu beräknas uppgå till 560 milj. kr., erfordras alltså ett tilläggsanslag av 245 milj. kr. Jag kommer senare denna dag att hemställa att detta belopp äskas på tilläggsstat för innevarande budgetår. I enlighet med styrelsens förslag bör den vid utgången av budgetåret 1963/64 kvarstående reservationen på anslaget till Vissa sysselsättningspolitiska åtgärder överföras till förevarande anslag.

Vad gäller medelsbehovet för nästa budgetår vill jag anföra följande.

Såsom framgår av det föregående fäster jag stor vikt vid de åtgärder som är avsedda att underlätta enskildas anpassning till förändrade produktionsförhållanden. Jag tillstyrker därför styrelsens beräkning av medelsbehovet för respenning, familje- och utrustningsbidrag samt starthjälp. För ändamålet bör alltså beräknas 33 milj. kr. I enlighet med vad som anförts i prop. 1964: 185 angående lokaliseringspolitiken bör respenning och familjebidrag i särskilda fall kunna utgå även till vissa arbetstagare, som utan att vara arbetslösa flyttar till företag som nyetablerats eller utvidgats inom det norra stödområdet.

Jag avser att i det följande föreslå att kostnaderna för uppförande och drift av förläggningsbyggnader fr. o. m. nästa budgetår skall bestridas från ett särskilt anslag till Förläggningsbyggnader m. m. På grund härav uppkommer i förhållande till arbetsmarknadsstyrelsens förslag en minskning av medelsbehovet under förevarande anslag med 10 milj. kr.

Enligt vad jag inhämtat torde ett ökande antal ärenden rörande inlösen av egna hem komma att aktualiseras under nästa budgetår. Jag finner det

önskvärt att försöksverksamheten får sådan omfattning att den ger tillräckliga erfarenheter för att bestämma verksamhetens framtida utformning. Medelsramen för ändamålet bör därför i enlighet med styrelsens förslag ökas från 0,5 till 2 milj. kr.

Enligt riksdagens beslut i anledning av prop. 1964 :185 kommer investeringsbidragen till industrilokaler i form av statskommunala beredskapsarbeten att upphöra med utgången av innevarande budgetår. Medel för detta ändamål skall följaktligen inte längre beräknas.

Medelsbehovet för beredskapsarbeten under nästa budgetår kan nu endast uppskattas ungefärligt. Om konjunkturläget inte förändras synes det mig emellertid vara realistiskt att räkna med ett i jämförelse med innevarande år ungefär oförändrat behov av beredskapsarbeten. Det innebär att beredskapsarbeten omfattande ca 2 milj. dagsverken skulle bedrivas med medel från förevarande anslag. Kostnaden blir i hög grad beroende av projektvalet. Som jag tidigare anfört är det i ett konjunkturläge sådant som det nuvarande angeläget att så vitt möjligt inrikta beredskapsarbetena på mindre kostnadskrävande objekt än vägbyggnader. I överensstämmelse med mina beräkningar för innevarande budgetår uppskattar jag kostnaden för beredskapsarbeten till ca 370 milj. kr., vilket betyder en genomsnittlig dagsverkskostnad av 185 kr. Vid denna beräkning har jag tagit hänsyn till att chefen för kommunikationsdepartementet föreslagit att — liksom för innevarande budgetår — 60 milj. kr. av vägbudgeten skall disponeras under hänsynstagande till arbetsmarknadspolitiska synpunkter.

För kostnader för detaljplanering av vissa allmänna arbeten upptar jag 10 milj. kr., vilket innebär en ökning med 3 milj. kr. i förhållande till riksstaten för innevarande budgetår. Det synes ej möjligt att nu bedöma om behov av industribeställningar kan uppkomma under nästa budgetår. Jag beräknar därför ej särskilda medel för detta ändamål. Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet för kontantunderstödsverksamheten och diverse ändamål, innefattande i huvudsak oförändrat belopp, har jag ingen erinran.

Det totala medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår beräknar jag till 420 milj. kr. Utgiftsfördelningen framgår av följande tablå (milj. kr.).

Ändamål	Utgifter 1963/64	1964/65		1965/66
		Riksstat	Ny beräkning	
Rörlighetsstimulerande åtgärder....	30,0	19,8	36,3	35,0
Allmänna beredskapsarbeten.....	403,4	235,0	380,0	370,0
Industribyggen.....	9,3	50,0	60,0	—
Industribeställningar.....	10,5	—	—	—
Detaljplanering av vissa allmänna arbeten.....	5,8	7,0	10,0	10,0
Övriga ändamål inkl. avrundning...	2,3	3,2	3,7	5,0
Täckning av eftersläpande kostnader från föregående budgetår.....	—	—	70,0	—
Summa	461,3	315,0	560,0	420,0

Vid budgetårets slut bör arbetsmarknadsstyrelsen redovisa hur stort belopp, som faktiskt förbrukats för väg- och gatuarbeten. Detta belopp bör avräknas mot automobilskattemedlen. Uppskattningsvis synes beloppet kunna anges till 250 milj. kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänna beredskapsarbeten m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 420 000 000 kr., därav förslagsvis 250 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 10. Vissa sysselsättningsfrämjande åtgärder för handikappade m. fl.

	Anslag
1964/65	177 000 000
1965/66 (förslag)	135 000 000

Framställning om anslag på tilläggsstat

Arbetsmarknadsstyrelsen har hemställt att 63 milj. kr. anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår och därvid anført i huvudsak följande.

Till arkivarbeten har beräknats ett belopp av 21 milj. kr. för innevarande budgetår. Med hänsyn till ökningen av svårplacerad arbetskraft, icke minst äldre från kontors- och serviceyrkena, räknar styrelsen nu med att denna sysselsättningsform behöver tas i anspråk i större utsträckning än som tidigare förutsetts och uppskattar kostnadsökningen för ändamålet till 4 milj. kr.

För beviljande av näringshjälp disponerar styrelsen högst 6 milj. kr. För tiden t. o. m. 14 november 1964 har ca 600 ansökningar om näringshjälp m. m. bifallits. Kostnaderna härför belöper till drygt 4 milj. kr. För återstoden av budgetåret torde bidrag av näringshjälpmedel behöva beviljas i närmare 1 000 fall till en beräknad sammanlagd kostnad av ca 6 milj. kr. I beloppet har inkluderats bidrag till ersättningsanskaffning av motorfordon under hela budgetåret för ca 1 milj. kr. Sådana bidrag beräknas utgå i 160 fall. Medelsbehovet för näringshjälp m. m. under innevarande budgetår skulle således uppgå till 10 milj. kr. eller 4 milj. kr. mer än anvisat belopp.

För beredskapsarbeten avseende specialhänvisad och svårplacerad arbetskraft behövs, såsom redovisats under föregående anslagspunkt, en medelsförstärkning av 55 milj. kr.

Totalt erfordras således under anslaget anvisning på tilläggsstat av (55 + 4 + 4) 63 milj. kr.

I nu angivet behov av medelsförstärkning har icke inräknats täckning

¹ Av anslaget för innevarande budgetår skall förslagsvis 30 milj. kr. avräknas mot automobilskattemedlen.

för från föregående budgetår eftersläpande kostnader av ca 15 milj. kr. för i första hand beviljade men icke utbetalade statsbidrag till statskommunala beredskapsarbeten.

Framställning om anslag för budgetåret 1965/66

Arbetsmarknadsstyrelsen föreslår att anslaget uppföres med 137 milj. kr.

	Utgift 1963/64 kr.	Arbetsmarknadsstyrelsens beräkning för budgetåret	
		1964/65 kr.	1965/66 kr.
1. Beredskapsarbeten m. m.	67 067 568 ¹	90 000 000	100 000 000
Beredskapsarbeten på vägar och gator.	(31 500 000)	(25 000 000)	(25 000 000)
Övriga beredskapsarbeten m. m.	(35 567 568)	(65 000 000)	(75 000 000)
2. Arkivarbeten m. m.	19 122 329	22 000 000	25 000 000
3. Näringshjälp.	7 274 574	10 000 000	12 000 000
Summa utgifter	93 464 471	122 000 000 ²	137 000 000

1. *Beredskapsarbeten m. m.* De beredskapsarbeten, för vilka kostnaderna bestrides från förevarande anslag, utgöres av dels statskommunala beredskapsarbeten för svårplacerade arbetssökande, dels statliga beredskapsarbeten för s. k. specialhänvisad arbetskraft.

De statskommunala beredskapsarbetena utgöres av enklare utarbeten såsom skogsröjning och parkarbeten. I dessa sysselsättes sådana handikappade, som alla rehabiliteringsåtgärder till trots ej kunnat placeras på den öppna arbetsmarknaden eller ej kan flytta till ort, där lämpligt arbete står att få. Enär tillgången på skyddade verkstadsplatser är otillräcklig, är de statskommunala beredskapsarbetena ett nödvändigt medel att bereda de handikappade skyddad sysselsättning. De utgör också ett värdefullt alternativ i fråga om arbetsmiljö och arbetsuppgifter. Med hänsyn härtill liksom till utvecklingen i framför allt skogslänen, åldersutvecklingen m. m. bedömer styrelsen en kraftig ökning av de statskommunala beredskapsarbetena som nödvändig.

De statliga beredskapsarbetena för specialhänvisad arbetskraft utgöres i huvudsak av vägarbeten och skogsvårdsarbeten men även arbeten av fornminnes- och naturvårdande karaktär. I dessa beredskapsarbeten sysselsättes alkoholskadade, ungdomsvårds-, kriminalvårds- och mentalvårdsklientel varjämte planeras arbetsplatser för psykiskt utvecklingsstörda och personer med dubbelhandikapp.

Under budgetåret 1963/64 utfördes 504 000 dagsverken, varav 195 000 på

¹ Beloppet grundar sig på en uppskattningsvis gjord fördelning mellan förevarande anslag och anslaget Allmänna beredskapsarbeten m. m. av de kostnader för beredskapsarbeten, som budgetåret 1963/64 bestridits från anslaget Vissa sysselsättningspolitiska åtgärder.

² Härutöver erfordras anslag för bestridande av statsbidragsskulder m. m. den 30 juni 1964 å ca 15 000 000 kr.

arbeten för specialhänvisade och 309 000 på särskilt anordnade arbeten för övrig svårplacerad arbetskraft. Statsverkets kostnader för dessa arbeten uppgick till 67 068 000 kr., vari inkluderas 1 667 000 kr. för arbetsprövning samt psykotekniska undersökningar m. m. i samband med arbetsvårdsverksamheten. Utöver bokförda kostnader tillkommer statsbidragsskulder och upparbetade kostnader, som icke hunnit likvideras före den 1 juli 1964 och som beräknas till 15 milj. kr. Styrelsen uppskattar medelsbehovet för beredskapsarbeten för budgetåret 1965/66 till 100 milj. kr., varvid beräknats 25 milj. kr. för vägarbeten.

2. *Arkivarbeten m. m.* Antalet arkivarbetare, som under budgetåret 1962/63 utgjorde i medeltal 1 903, ökade under budgetåret 1963/64 till 2 194, varav 1 964 svenskar och 230 utlänningar. Den 30 juni 1964 uppgick totalantalet arkivarbetare till 2 385. Tack vare den höga sysselsättningen på arbetsmarknaden togs hjälpformen i anspråk i endast mindre utsträckning för rena arbetslöshetsfall. Däremot var behovet av sysselsättningsmöjligheter för vissa partiellt arbetsföra alltför stort. På försök hade i några län anordnats s. k. arkivarbetscentraler, där de mest svårplacerade fått ägna sig åt rutinbetonade arbetsuppgifter. Försöken avses fortsätta i ytterligare ett antal län. I strävandena att komma till rätta med de svårplacerades problem har arkivarbete visat sig vara ett allt viktigare hjälpmedel. Månadsmedeltalet arkivarbetare för budgetåret 1964/65 uppskattas till 2 500.

Musikerhjälp har under senare år tagits i anspråk i minskad utsträckning. Under budgetåret 1963/64 sysselsattes i denna hjälpform i medeltal 45 personer under 8 1/2 månader och 9 personer under återstoden av budgetåret. För budgetåret 1964/65 beräknas situationen bli i stort sett oförändrad.

Kostnaderna för arkivarbeten m. m. beräknas för budgetåret 1965/66 till 25 milj. kr.

3. *Näringshjälp.* Styrelsen upprepar sitt tidigare framförda förslag om att näringshjälp må kunna utges till person, som tidigare erhållit sådan hjälp till egen rörelse, i fall då den handikappade för att trygga sin utkomst tvingas ändra produktionsinriktningen eller rationalisera verksamheten och detta kräver nyanskaffning av maskiner, lager m. m. (jfr prop. 1963: 1 bil. 13 s. 81—82 och 1964: 1 bil. 13 s. 88). Styrelsen upprepar vidare sitt föregående år framförda förslag att bidrag av näringshjälpmedel skall få utgå även till arbetsbefrämjande hushållsredskap åt handikappade husmödrar (jfr prop. 1964: 1 bil. 13 s. 88).

För budgetåret 1964/65 disponerar styrelsen 6 milj. kr. för näringshjälp. Detta belopp kommer icke att vara tillräckligt för att tillgodose det alltmer ökande behovet av näringshjälp. De främsta orsakerna härtill är att den uppspårande verksamheten intensifieras dels genom samarbetet med försäkringskassorna, dels genom den ökade information, som handikapporganisationerna bedriver. På grund härav torde kostnaderna för näringshjälp för

budgetåret 1964/65 komma att uppgå till 10 milj. kr. För budgetåret 1965/66 beräknas medelsbehovet till 12 milj. kr.

Styrelsen beräknar sålunda de *sammanlagda utgifterna för budgetåret 1964/65* till 122 milj. kr., vartill kommer ett medelsbehov av ca 15 milj. kr. för täckande av förutnämnda statsbidragsskulder från budgetåret 1963/64. *De totala kostnaderna för budgetåret 1965/66 uppskattas till 137 milj. kr.*

Departementschefen

De sysselsättningsfrämjande åtgärderna för handikappade i form av beredskapsarbeten har ökat starkt under senare år. Denna verksamhet har visat sig vara ett värdefullt komplement bl. a. till social-, kriminal- och nykterhetsvården. Även för mentalsjukvårdens klientel har beredskapsarbeten kunnat utnyttjas.

Antalet dagsverken utförda av arbetslösa som hänvisats till olika slags beredskapsarbeten för handikappade under de båda budgetåren 1962/63 och 1963/64 framgår av följande sammanställning. För budgetåret 1963/64 redovisas också totala antalet sysselsatta, alltså inklusive arbetsledare m. fl.

Arbetsobjekt	1962/63	1963/64	Totalt
	Hänvisade	Hänvisade	
<i>Stalliga beredskapsarbeten för vårdklientel m. fl.</i>	<i>137 000</i>	<i>198 200</i>	<i>208 800</i>
<i>därav:</i>			
vägarbeten	83 500	75 500	81 300
skogsvård	35 800	83 700	87 600
diverse	17 700	39 000	39 900
<i>Statskommunala beredskapsarbeten för svårplacerade</i>	<i>261 200</i>	<i>305 400</i>	<i>320 700</i>
Totalt	398 200	503 600	529 500

Under budgetåret 1961/62 utfördes 260 000 dagsverken vid här avsedda arbeten, medan antalet nu överstiger 500 000. Omfattningen av denna verksamhet har alltså praktiskt taget fördubblats på två år. Vägarbetena ligger dock alltjämt kvar vid ungefär samma nivå som 1961/62. Ökningen har i stället skett på andra områden, såsom skogs- och naturvård.

I fråga om lokaliseringen skiljer sig dessa arbeten från de allmänna beredskapsarbetena därigenom att de är något jämnare spridda över landet. Detta sammanhänger givetvis med att svårigheter för handikappade att finna arbete på öppna marknaden kan föreligga även i områden med stor efterfrågan på arbetskraft.

Kostnaderna för här avsedda beredskapsarbeten har uppgått till belopp som framgår av följande sammanställning.

Statens kostnader för beredskapsarbeten åt handikappade har ökat med 29 milj. kr. från 1962/63 till 1963/64 och därmed nått upp till ca 74 milj.

Arbetsobjekt	Kostnader totalt, milj. kr.		Därav statens kostnader, milj. kr.	
	1962/63	1963/64	1962/63	1963/64
<i>Statliga beredskapsarbeten för vård-klientel m. fl.</i>	<i>31,2</i>	<i>46,2</i>	<i>30,4</i>	<i>44,3</i>
därav:				
vågarbeten	25,2	33,5	25,2	33,5
skogsvårdsarbeten	3,5	7,8	2,9	6,3
diverse arbeten	2,5	4,9	2,3	4,5
<i>Statskommunala beredskapsarbeten för svårplacerade</i>	<i>16,1</i>	<i>28,9</i>	<i>8,3</i>	<i>15,2</i>
<i>Sociala m. fl. kostnader</i>	<i>6,0</i>	<i>14,0</i>	<i>6,0</i>	<i>14,0</i>
Totalt	53,3	89,1	44,7	73,5

kr. De totala kostnaderna har emellertid ökat ännu mer — från 53 till 89 milj. kr. eller med 36 milj. kr. Det innebär att expansionen av de statskommunala beredskapsarbetena för handikappade bestritts av kommunerna till ungefär hälften, 7 milj. kr.

För innevarande budgetår är anslaget upptaget till 77 milj. kr., varav 50 milj. kr. för beredskapsarbeten, 21 milj. kr. för arkivarbeten och 6 milj. kr. för näringshjälp. För beredskapsarbeten har arbetsmarknadsstyrelsen nu hemställt att medelstildelningen ökas med 55 milj. kr. till 105 milj. kr. eller med 31 milj. kr. jämfört med vad som förbrukades under budgetåret 1963/64. Ungefär 17 milj. kr. av utgiftsökningen i förhållande till föregående budgetår beräknas för skogsvårdsarbeten, vari svårplacerade sysselsättes. Vidare beräknas kostnaderna för de statskommunala arbetena för svårplacerade jämfört med förra budgetåret öka med 7 milj. kr. Då en fortsatt utökning av beredskapsarbetena för handikappade är önskvärd, biträder jag styrelsens framställning.

För arkivarbeten beräknar nu styrelsen kostnaderna till 25 (+ 4) milj. kr. och för näringshjälp till 10 (+ 4) milj. kr.

Även dessa beräkningar anser jag mig kunna biträda. Vad särskilt angår arkivarbetena vill jag anföra att antalet arkivarbetare fortsätter att växa. I den nuvarande konjunkturen har arbetena alltmer fått karaktären av skyddad sysselsättning för svårplacerade. Behovet av en sådan hjälpform är ovedersägligt.

Utgifterna på anslaget torde således för innevarande budgetår böra uppskattas till 105 milj. kr. för beredskapsarbeten, 25 milj. kr. för arkivarbeten och 10 milj. kr. för näringshjälp eller totalt 140 milj. kr. Därutöver erfordras 15 milj. kr. för att täcka eftersläpande kostnader. Då anslaget på riksstaten för budgetåret 1964/65 upptagits med 77 milj. kr., förordar jag att ett belopp av 78 milj. kr. äskas på tilläggsstat. Jag kommer senare denna dag att göra hemställan härom.

Vad gäller medelsbehovet för nästa budgetår beräknar jag att verksam-

heten kommer att ligga på samma höga nivå som under budgetåret 1964/65. Utgifterna för beredskapsarbeten för nästa budgetår påverkas dock av att kostnaderna för förläggningar, vilka för innevarande budgetår ingår med ungefär 5 milj. kr. i utgifterna för beredskapsarbeten, enligt vad jag tidigare anfört bör överföras till det nya anslaget till Förläggningsbyggnader m. m. Till beredskapsarbeten beräknar jag därför för nästa budgetår 100 milj. kr. För arkivarbeten bör i enlighet med styrelsens förslag beräknas 25 milj. kr.

Styrelsens hemställan att förnyad näringshjälp skall kunna utgå i vissa fall anser jag mig kunna biträda till den del den avser förnyad hjälp till handikappad kioskägare för att finansiera åtgärder, som ålägges honom på grund av de nya anvisningarna rörande kioskhandel med livsmedel. I enlighet med styrelsens förslag bör en förutsättning vara att kioskägaren saknar möjligheter att på annat sätt bekosta åtgärderna.

Förslaget att bidrag till arbetsfrämjande hjälpmedel till handikappade husmödrar skall kunna utgå från förevarande anslag kan jag inte förorda. Jag vill erinra om att statsbidrag fr. o. m. den 1 juli 1964 utgår till vissa särskilda hjälpmedel för handikappade. För sådana hjälpmedel till handikappade, som inte omfattas av de nya statsbidragsbestämmelserna, har chefen för socialdepartementet förordat att De vanföras riksförbund för budgetåret 1965/66 skall erhålla ett bidrag på 450 000 kr. jämte 150 000 kr. till hydrauliska lyftplattor. Vidare vill jag framhålla att arbetsmarknadsutredningen — som i dagarna slutför sitt arbete — bl. a. haft till uppgift att utreda med näringshjälpen sammanhängande frågor.

Sedan den 1 juli 1963, då möjlighet medgavs för handikappade, som tidigare erhållit bidrag till inköp av bil, att på nytt erhålla sådant bidrag, har dylika bidragsärenden handlagts av Kungl. Maj:t. Sedan erfarenhet nu vunnits av verksamheten, synes handläggningen av ärendena böra decentraliseras till arbetsmarknadsstyrelsen. I samband därmed bör det ankomma på Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter beträffande bidragen till handikappade för anskaffande av bil.

Med hänsyn till innebörden av de ändringar jag föreslagit i fråga om förnyad näringshjälp och då jag inte kunnat biträda förslaget om bidrag för arbetsfrämjande hjälpmedel för handikappade husmödrar synes medelsanvisningen till näringshjälp böra upptas till 10 milj. kr.

Ändamål	Utgifter 1963/64	1964/65		1965/66
		Riksstat	Ny beräkning	
Beredskapsarbeten m. m.	67,1	50,0	105,0	100,0
Arkivarbeten	19,1	21,0	25,0	25,0
Näringshjälp	7,3	6,0	10,0	10,0
Täckning av eftersläpande kostnader från föregående budgetår	—	—	15,0	—
Summa	93,5	77,0	155,0	135,0

Det totala medelsbehovet för nästa budgetår beräknar jag till 135 milj. kr. Utgifternas fördelning framgår av föregående tablå (milj. kr.).

Vid budgetårets slut bör arbetsmarknadsstyrelsen redovisa hur stort belopp, som faktiskt förbrukats för väg- och gatubyggnadsarbeten. Detta belopp bör avräknas mot automobilskattemedlen. Uppskattningsvis synes beloppet kunna anges till 30 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa sysselsättningsfrämjande åtgärder för handikappade m. fl.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 135 000 000 kr., därav förslagsvis 30 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 11. Förlägningsbyggnader m. m.

Något anslag under denna rubrik finns inte uppfört i riksstaten för innevarande budgetår.

Yrkanden

Arbetsmarknadsstyrelsen har beträffande anslaget till Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet föreslagit att för anskaffning av förlägningsbyggnader beräknas ett belopp av 12,2 milj. kr. samt för anskaffning av vissa bostäder ett belopp av 700 000 kr.

Motiv

Vid utgången av budgetåret 1963/64 disponerade styrelsen 6 441 förlägningsplatser. Under innevarande budgetår kan ytterligare ca 700 platser anskaffas. Detta svarar emellertid ingalunda mot behovet. För att finna från lönsamhetssynpunkt lämpliga objekt för beredskapsarbetena är det enligt styrelsens mening nödvändigt att i ökande grad förlägga beredskapsarbetena till södra och mellersta Sverige och att för sysselsättning vid dessa hänvisa arbetslösa från Norrland. Följden härav blir att antalet bortaliggande beredskapsarbetare successivt ökar. Till följd härav behövs under innevarande budgetår ytterligare 800 förlägningsplatser. Härutöver behövs 400 platser för att kunna förlägga i ensamt rum sådana beredskapsarbetare, som nu tvingas bo i delat rum. Kostnaderna för dessa 1 200 platser jämte erforderliga ekonomibyggnader vid arbetsplatserna beräknas till 14 milj. kr. Vidare bör styrelsen under såväl innevarande som nästa budgetår med anlitande av medel från anslaget till Allmänna beredskapsarbeten m. m. inom en kostnadsram av 10 milj. kr. för vardera budgetåret bemyndigas att beställa och uppföra bostäder för ensamstående, att hyras ut till industrier och kommuner med full kostnadstäckning för styrelsen.

I fråga om medelsbehovet för budgetåret 1965/66 anför styrelsen.

Av de förläggningsplatser som styrelsen disponerade den 30 juni 1964 var 1 990 av äldre typ utan tillfredsställande sanitära anordningar. Under nästa budgetår bör 500 av dessa platser ersättas med nya för en kostnad av 5 milj. kr. För förläggningsplatser för omskolningsverksamheten beräknas 700 000 kr. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 oktober 1962 har styrelsen för mottagning av omflyttad arbetskraft i Malmö, Lund och Göteborg anordnat förläggningar med sammanlagt 472 platser. Styrelsen räknar med att bemyndigandet behöver utökas med ytterligare 150 platser. Kostnaden härför utgör 1,5 milj. kr. I fråga om förläggningar för uthyrning till kommuner och industriföretag behöver kapaciteten ökas med 500 platser för en kostnad av 5 milj. kr.

Utöver förläggningsbyggnader förfogar styrelsen över 117 temporära familjebostäder, varav 23 har anskaffats för zigenare. Under budgetåret 1965/66 bör beräknas ett belopp av 700 000 kr. för uppförande av tio bostäder för zigenare.

Departementschefen

Den största utgiftsposten under anslaget till Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrädsverksamhet har utgjorts av kostnader för anskaffning av förläggningsbyggnader. Dessa anvisas som provisoriska bostäder åt personer som sysselsättes i beredskapsarbeten, undergår omskolning eller överflyttas till anställningar i sådana områden med brist på arbetskraft, där bostad inte kan beredas på annat sätt. Vidare hyr styrelsen ut förläggningsbyggnader till andra myndigheter såsom tillfälliga personalbostäder m. m. Verksamheten omfattar slutligen temporära familjebostäder för flyktingfamiljer, zigenare samt omflyttade familjer, som inte annorledes kunnat beredas bostad. Dessa bostäder hyres ut till vederbörande kommun, som i sin tur upplåter bostäderna till angivna kategorier familjer. Temporära familjebostäder har under de senaste åren ej anordnats för andra än zigenare.

Den 30 juni 1964 disponerade styrelsen bostäder för sammanlagt 6 441 ensamboende och 117 familjer. Dessa bostäder utnyttjades på följande sätt.

Ändamål	Antal platser
Beredskapsarbeten	2 694
Omskolning	1 263
Överflyttad arbetskraft:	
Förläggningsbyggnader drivna i arbetsmarknadsstyrelsens regi	472
Förläggningsbyggnader uthyrda till kommuner och industrier	1 758
Personalbostäder m. m.	254
Summa	6 441

Av de temporära familjebostäderna var 94 avsedda för omflyttad arbetskraft och 23 för zigenare.

Under budgetåret 1963/64 har anskaffats 494 platser för beredskapsarbeten och 393 för överflyttad arbetskraft. Genom omdisponering från

enkelrum till dubbelrum har beläggningen kunnat ökas med 854 ensam-boende. Under samma budgetår har slutligen anskaffats temporära bostäder åt 13 zigenarfamiljer.

Vad angår finansieringen av denna bostadsverksamhet har hittills gällt att kostnaderna för inköp och sådant underhåll som påkallas av normalt slitage har bestritts av medel ur anslaget till Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet. Kostnaderna för uppförande av förläggningsbyggnader och temporära familjebostäder har täckts från anslaget till Omskolning m. m. när det gällt byggnader för omskolningsverksamheten och i övrigt från anslagen till Allmänna beredskapsarbeten m. m. och Vissa sys-selsättningsfrämjande åtgärder för handikappade m. fl. Kommuner och industrier m. fl., som hyr förläggningsbyggnader av styrelsen, har dock att själva svara för uppförandekostnaden.

Även kostnaderna för driften av förläggningarna har bestritts från respektive sakanslag. För uthyrda förläggningsbyggnader uppstår ingen drift-kostnad för styrelsen.

För förläggningsbyggnader, som uthyres till kommuner, industrier, myndigheter m. fl., uttages en hyra motsvarande styrelsens kostnader för anskaffningen av byggnaderna jämte ränta på dessa kostnader. För de temporära familjebostäderna för flyktingar och zigenare m. fl. uttages av respektive kommuner en hyra, som beräknas täcka styrelsens självkostnad för anskaffning och uppförande av bostäderna. Dessa hyresintäkter tillgodoföres vederbörligt sakanslag.

Vid de förläggningar för överflyttad arbetskraft, som styrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 oktober 1962 driver i egen regi utgår en hyra av 100 kr. per månad och plats. Hyresbeloppen har hittills tillgodoförts riksstatstiteln Övriga diverse inkomster. Av personer sysselsatta vid beredskapsarbeten har tidigare uttagits en mindre hyresavgift per dag och plats. Sedan i kollektivavtal för beredskapsarbeten införts bestämmelser om traktamente vid arbete utom hemorten, reduceras i stället traktamentet till arbetare, som utnyttjar styrelsens förläggningsplatser.

Vid omskolningsförläggningarna åtnjuter eleverna fri bostad. I gengäld innehålles den del av elevernas utbildningsbidrag som motsvarar eljest utgående bidrag till bostad i utbildningsorten.

Som framgår av den nu lämnade redogörelsen är både utgifterna för arbetsmarknadsstyrelsens förläggningsverksamhet och inkomster härflytande ur denna verksamhet spridda på flera anslag. I syfte att underlätta en samlad ekonomisk överblick förordar jag, att samtliga utgifter och inkomster hänförliga till verksamheten fr. o. m. budgetåret 1965/66 redovisas under ett särskilt anslag benämnt Förläggningsbyggnader m. m. Anslaget bör utgöra förslagsanslag.

I den under anslaget till Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet för innevarande budgetår fastställda staten för anskaffning

av förläggingsbyggnader har upptagits ett belopp av 6,5 milj. kr., motsvarande en anskaffning av ca 700 platser avsedda för beredskapsarbeten m. fl. ändamål och för utbyte av förslitna byggnader. Arbetsmarknadsstyrelsen har nu hemställt om en väsentligt ökad medelstildelning för ändamålet under innevarande budgetår. Motivet är framför allt att verket i större utsträckning skall kunna tillhandahålla kommuner och industrier provisoriska bostäder för nyinflyttad arbetskraft.

För egen del vill jag framhålla att det för en rationell lokalisering av beredskapsarbetena och omskolningsverksamheten är nödvändigt att lösa bostadsfrågan för berörd arbetskraft på ett tillfredsställande sätt. När det gäller förmedling av arbetskraft från arbetslöshetsområden till orter, där de arbetslösa kan erhålla tryggad sysselsättning, försvåras denna ofta av brist på bostäder. Det är då angeläget att åtminstone tillfälliga bostadsförläggningar kan upplåtas i avbidan på att familjebostad kan tillhandahållas på inflyttningsorten. Styrelsen har angivit det ytterligare medelsbehovet för förläggingsbyggnader under innevarande budgetår till 8 milj. kr. Jag anser mig böra godta nämnda beräkning och kommer senare denna dag att hemställa att sagda belopp äskas på tilläggsstat för budgetåret 1964/65.

Jag övergår här efter till att beräkna medelsbehovet för nästa budgetår under det nya anslaget till Förläggingsbyggnader m. m.

I fråga om nyanskaffning av förläggingsbyggnader anser jag att en fortsatt ökning av styrelsens kapacitet när det gäller att hyra ut byggnader till industrier och kommuner är erforderlig. För ändamålet beräknar jag medel motsvarande ett tillskott av 550 platser. Jag vill understryka att den uthyrningsverksamhet det här gäller är grundad på principen att statsverket skall erhålla täckning för nedlagda kostnader. Detta innebär att en förhyrare — exempelvis ett industriföretag — som önskar upplåta rummen mot avgifter som innebär en subvention åt de inflyttade, själv får bekosta denna subvention.

Även den tidigare nämnda förläggingsverksamhet, begränsad till högst 500 platser, som styrelsen driver i egen regi, innefattar en viss hyressubvention åt den i förläggningarna boende arbetskraften. Denna verksamhet har medgivits i det begränsade syftet att underlätta tillförseln av arbetskraft för huvudsakligen den statliga byggnadsverksamheten i Göteborgs- och Malmö-Lundområdena. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att, om behov härav befinnes föreligga, besluta om en utökning av denna förläggingsverksamhet i styrelsens egen regi.

I enlighet med styrelsens förslag beräknar jag medel för en utökning av antalet förläggingsplatser för omskolningsverksamheten samt för uppförande av tio familjebostäder åt zigenare.

Sammanlagt beräknar jag för nyanskaffning av förläggingsbyggnader m. m. ett belopp av 6,7 milj. kr.

För sådan anskaffning som avser att ersätta förslitna eller försålda byggnader beräknar jag i likhet med styrelsen ett belopp av 5 milj. kr.

Vidare uppskattar jag medelsbehovet för uppförande och flyttning av provisoriska bostäder, anskaffning av inventarier samt i förekommande fall driftkostnader till 18,3 milj. kr.

De sammanlagda utgifterna under anslaget skulle i enlighet härmed utgöra 30 milj. kr.

De inkomster, som kommer att tillföras anslaget, uppskattar jag till 7 milj. kr., varav 5 milj. kr. för upplåtelse av förläggningsplatser vid beredskapsarbeten, omskolningskurser m. m. och 2 milj. kr. för uthyrning och försäljning av förläggningsbyggnader till kommuner och industrier m. fl.

Anslaget bör alltså uppföras med 23 milj. kr. Under anslagen till Allmänna beredskapsarbeten m. m., Vissa sysselsättningsfrämjande åtgärder för handikappade m. fl., Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet samt Omskolning m. m. har jag beräknat ett häremot svarande minskat medelsbehov.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förläggningsbyggnader m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 23 000 000 kr.

C 12. Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 000	1 921 508
1964/65	2 000 000	
1965/66 (förslag)	1 000	

Yrkanden

Arbetsmarknadsstyrelsen föreslår en medelsanvisning med 3,0 milj. kr. för förrådens drift, 3,8 milj. kr. för anskaffning av maskiner och reservdelar samt 0,5 milj. kr. för förläggningsmateriel, redskap och arbetsmateriel. Styrelsens medelsäskande beträffande förläggningsbyggnader har redovisats under anslaget till Förläggningsbyggnader m. m.

Motiv

Vid utgången av budgetåret 1963/64 fanns på anslaget en reservation av 2 694 648 kr.

Vad gäller kostnader för förrådens drift beräknar styrelsen ett med 70 000 kr. sänkt reparationsbehov i förhållande till innevarande budgetår på grund av maskinutbyten.

I fråga om anskaffning av maskiner och reservdelar anföres att utbyte av vissa förslitna tyngre maskiner för 1 300 000 kr. på grund av bristande medelstillgång måst uppskjutas under innevarande budgetår men under alla förhållanden måste genomföras under nästa budgetår. Därutöver måste

ett antal helt förslitna eller föråldrade kompressorer med tillbehör, krossanläggningar och transportredskap ersättas för en kostnad av 1 800 000 kr. För anskaffning av reservdelar beräknas 700 000 kr.

I detta sammanhang torde få erinras om att arbetsmarknadsstyrelsen för de senaste nio budgetåren jämlikt riksdagens medgivande bemyndigats att under vissa förutsättningar avskriva inom arbetsmarknadsverket uppkommande fordringar till belopp ej överstigande 500 kr. Styrelsen har i enlighet härmed under budgetåret 1963/64 fattat beslut om avskrivning av fordringar till ett sammanlagt belopp av 119 792 kr. 42 öre. Avskrivningarna avser till större delen fordringar på flyktingar, deltagare i fortbildnings- och omskolningskurser samt arbetstagare, som erhållit starthjälp och familjebidrag.

Departementschefen

Under närmast föregående punkt har jag föreslagit att de kostnader för anskaffande av förlägningsbyggnader samt bostäder för zigenare, som hittills belastat förevarande anslag, från och med budgetåret 1965/66 bestriks från det nya anslaget till Förlägningsbyggnader m. m. Vid bifall till detta förslag kommer från anslaget till Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet att huvudsakligen upptagas medel för styrelsens förrådsdrift samt för anskaffning av maskiner och reservdelar. Arbetsmarknadsstyrelsens medelsberäkning för dessa ändamål anser jag mig kunna godtaga. Jag beräknar sålunda härför ett belopp av 6,8 milj. kr. Vad beträffar kostnaderna för förlägningsmateriel m. m. har jag under anslaget till Förlägningsbyggnader m. m. räknat med ett belopp av 0,3 milj. kr. för inventarier till förlägningsbyggnader. För redskap och arbetsmaterial bör under förevarande anslag beräknas ett belopp av 0,2 milj. kr.

De sammanlagda utgifterna för nästa budgetår skulle i enlighet med vad jag nu anfört utgöra 7,0 milj. kr. De inkomster, som kommer att tillgodoföras anslaget, torde kunna uppskattas till i runt tal 5,5 milj. kr. Då på anslaget finns en f. n. outnyttjad reservation av ca 2,5 milj. kr., torde anslaget för nästa budgetår kunna upptas med endast ett formellt belopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, när storleken av framdeles tillgängliga inkomster under anslaget kan närmare beräknas, besluta om medlens disposition.

De avskrivningar av fordringar, som styrelsen med stöd av lämnat bemyndigande verkställt under budgetåret 1963/64, synes inte ge anledning till erinran. Närmare uppgifter rörande de meddelade avskrivningsbesluten torde få tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott. Oförändrat bemyndigande har lämnats av riksdagen för innevarande budgetår och bör utsträckas att omfatta även nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) medgiva, att Kungl. Maj:t må bemyndiga arbetsmarknadsstyrelsen att under budgetåret 1965/66, utan hinder av

gällande bestämmelser angående avskrivning av kronans fordringar, besluta om avskrivning av fordran, uppkommen inom arbetsmarknadsverket, till belopp ej överstigande 500 kr., beträffande vilken *antingen* omständigheterna ger vid handen att vederbörande icke kan betala sin skuld och enligt styrelsens bedömande ingen eller ringa möjlighet föreligger att framdeles uttaga betalning *eller ock* åtgärder för fordringens bevakande och indrivande bedömes förenade med arbete och kostnader i sådan utsträckning att åtgärderna ej är ekonomiskt lönande, allt såvitt dylika åtgärder ändock icke anses påkallade av andra än ekonomiska förhållanden;

b) till *Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

C 13. Omskolning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	135 000 000	123 986 299
1964/65	135 000 000	
1965/66 (förslag)	142 000 000	

Framställning om anslag för budgetåret 1965/66

Arbetsmarknadsstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning hemställer

1. att maximibeloppen för utbildningsbidrag höjes;
2. att ordinarie tjänster inrättas för heltidsanställda kursföreläsare;
3. att ytterligare 300 extra ordinarie tjänster inrättas för lärare vid omskolningskurserna;
4. att kostnaderna för omskolning av i militärtjänst skadade i fortsättningen bestrides från förevarande anslag samt
5. att anslaget uppföres med 162 milj. kr.

Motiv

1. Arbetsmarknadsstyrelsen upprepar tidigare framförda förslag om höjning av utbildningsbidragen i de delar förslagen ej vunnit bifall (jfr prop. 1963: 1 bil. 13 s. 96 och 1964: 1 bil. 13 s. 103). Nu föreliggande förslag innebär att grundbidraget höjes från 410 kr. till 475 kr. för månad, familjetillägget till make eller husföreståndarinna från 55 till 100 kr. för månad vid utbildning i hemorten och från 200 till 220 kr. för månad vid utbildning

utom hemorten samt familjetillägget för barn från 45 till 90 kr. för barn och månad.

Kostnadsökningen för den föreslagna höjningen av utbildningsbidragen beräknas till 10 milj. kr.

2. Lönerna för kursföreståndare och lärare vid omskolningskurserna är statligt reglerade sedan den 1 januari 1964. Kursföreståndarna är arvodesanställda och deras arvode bestämmes med iakttagande av de normer som gäller för rektor vid kommunal yrkesskola. Antalet heltidsanställda kursföreståndare utgör f. n. 39. En ökning är att vänta i samband med de sedan några år pågående strävandena att i så stor utsträckning som möjligt samla kurserna till s. k. centra. Det förefaller rimligt att föreståndarna för centra erhåller en fastare anställningsform än den nuvarande och även i detta avseende blir jämställda med rektorer vid yrkesskolor. Överstyrelsen föreslår därför att befattningarna som heltidsanställda kursföreståndare vid omskolningskurser fr. o. m. den 1 juli 1965 hänföres till löneplan ABp i statens löneförordning, att lönegraderna ABp 22—27 därvid skall tillämpas samt att förordnandetiden bestämmes till högst 6 år för varje gång. Heltidsanställda kursföreståndare bör i fortsättningen benämnas rektorer.

3. I prop. 1963: 170 uttalade departementschefen, att antalet extra ordinarie lärartjänster vid omskolningskurserna borde avsevärt ökas men att närmare utredning först borde verkställas. I avvaktan på resultatet av denna utredning har överstyrelsen bemyndigats att för omskolningskurserna fr. o. m. den 1 juli 1964 ha inrättade högst 150 extra ordinarie lärartjänster. I sin utredning om behovet av extra ordinarie lärartjänster har överstyrelsen räknat med att ca 60 procent av antalet lärartjänster vid kurser av relativt stadigvarande natur bör vara extra ordinarie. Med utgångspunkt härifrån beräknar överstyrelsen det nuvarande behovet av extra ordinarie tjänster för lärare i yrkesämnena till ca 350. Därest det antal extra ordinarie lärartjänster som överstyrelsen för närvarande har bemyndigande att ha inrättade hänföres till lärare i yrkesämnena, skulle behovet av ytterligare sådana tjänster för lärare i yrkesämnena i högst lönegrad Ae 17 uppgå till 200. För lärare i läroämnena beräknar överstyrelsen på samma grunder det föreliggande behovet av extra ordinarie tjänster i högst lönegrad Ae 23 till i runt tal 100. Enligt kungl. brev den 29 juni 1964 angående reglerad befordringsgång för vissa icke-ordinarie lärare i läroämnena vid omskolningskurser må, där ej Kungl. Maj:t annat föreskriver, i reglerad befordringsgång endast förekomma extra läroanställning. Överstyrelsen föreslår att lärare i reglerad befordringsgång må fr. o. m. den 1 juli 1965 inom ramen för det totala antalet extra ordinarie tjänster för lärare i läroämnena förordnas som extra ordinarie lärare.

4. Under fjärde huvudtiteln har sedan lång tid tillbaka anvisats ett särskilt förslagsanslag för omskolning av i militärtjänst skadade. Under budgetåren 1946/47 och 1947/48 anslogs för ändamålet 600 000 resp. 500 000

kr. Anslagsbelastningen har under åren minskat påtagligt. Den verkliga kostnaden utgjorde sålunda under 1963/64 endast 58 973 kr. Arbetsmarknadsstyrelsen förordar därför av administrativa förenklingsskäl, att det särskilda anslaget under fjärde huvudtiteln utgår och att från detsamma hittills bestridda kostnaderna i fortsättningen belastar anslaget till Omskolning m. m.

5. Under budgetåret 1963/64 deltog i något slag av utbildning genom arbetsmarknadsverkets försorg omkring 35 000 personer, varav 19 870 i överstyrelsens 1 124 kurser.

För budgetåret 1964/65 beräknade arbetsmarknadsstyrelsen i medelsframställningen föregående år att omkring 35 000 personer skulle behöva beredas yrkesutbildning inom omskolningsverksamheten. Vid angivandet av denna volym beaktades, att ungdoms- och hemsamaritutbildningen skulle inordnas i den ordinarie yrkesutbildningen och alltså ca 5 000 personer avräknas från den totala volymen. Beträffande hemsamaritutbildningen kommer visserligen själva utbildningsansvaret att överflyttas till den ordinarie yrkesutbildningen men styrelsen räknar med att även i fortsättningen behöva betala utbildningsbidrag till eleverna, som därigenom kommer att inräknas i den totala volymen.

Utgångspunkten vid kostnadsberäkningen för budgetåret 1964/65 var en fortsatt ganska kraftigt ökande utbildningsvolym. Den konjunkturuppgång, som inträdde år 1963, och den därmed följande ökningen av arbetskraftsefterfrågan, har emellertid medfört att takten i ökningen av omskolningsverksamheten dämpats. Den höga efterfrågan av arbetskraft, som f. n. råder inom praktiskt taget hela näringslivet, väntas bestå så långt konjunktutsikterna kan bedömas. Mot bakgrunden av denna bedömning synes man icke vare sig för innevarande budgetår eller för budgetåret 1965/66 böra räkna med en allmän mera väsentlig ökning av omskolningsverksamheten för de arbetslösa. Arbetsmarknadsstyrelsen finner det av denna anledning så mycket mera angeläget att de arbetskraftsresurser som finns bland kvinnorna, de äldre och de handikappade utnyttjas än mer effektivt och att dessa i mån av behov stimuleras genom yrkesutbildning inom omskolningsverksamheten. I detta sammanhang erinrar arbetsmarknadsstyrelsen om sin med överstyrelsen gemensamt gjorda, i det följande redovisade framställning om ökade möjligheter att inom omskolningsanslagets ram föranstalta om utbildning av icke arbetslösa i sådana yrken, där det gäller att öka tillgången på arbetsmarknaden av yrkesutbildad arbetskraft. Vid bifall till denna framställning kommer fler personer att omfattas av utbildningsverksamheten. Vid en beräkning av det totala antalet personer, som behöver beredas yrkesutbildning, måste emellertid också stor hänsyn tas till den fortgående strukturomvandlingen och rationaliseringen inom näringslivet, något som medför fortsatta stora behov av omskolning. Ytterligare utveckling av en aktiv lokaliseringspolitik kan därjämte väntas medföra att yrkesutbildning av arbetslösa i samband med lokalisering av företag kommer att öka. Enligt arbets-

marknadsstyrelsens bedömning kommer sålunda omskolningsverksamheten även för budgetåret 1965/66 att ligga på en relativt hög nivå. Uppskattningsvis räknar styrelsen med att inemot 40 000 personer måste kunna beredas yrkesutbildning. Därvid har bortsetts från ungdomsutbildningen, medan däremot av förut angivna skäl hemsamariterna inräknats. Vid en utbildningsverksamhet av angivna omfattning beräknas medelsbehovet för utbildningsbidrag till 80 milj. kr.

Behovet av kurser i överstyrelsens regi uppskattas till ca 1 300. Därvid kan något över 23 000 personer beredas utbildning. Kostnaderna för denna kursverksamhet beräknas till i runt tal 72 milj. kr., varav 38,5 milj. kr. för ersättningar till lärare, 11 milj. kr. för stadigvarande undervisningsmateriel, 8,5 milj. kr. för förbrukningsmateriel m. m. och 16,5 milj. kr. för administrationskostnader (bl. a. inredningskostnader, hyror och städning). Driftinkomsterna beräknas till 3,0 milj. kr.

Liksom tidigare bör överstyrelsen under budgetåret 1965/66 få disponera medel från anslaget för utbildning av lärare vid kurser för arbetslösa. Kostnaderna härför beräknas till 0,5 milj. kr.

De totala kostnaderna under budgetåret 1965/66 beräknas sålunda uppgå till 162 milj. kr.

Framställning om ökad medelstillelning för utbildning inom yrkesområden med påtaglig brist på utbildad arbetskraft.

Arbetsmarknadsstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning hemställer att 10 milj. kr. inom ramen för anslaget till Omskolning m. m. ställes till förfogande för försöksvis anordnad kursverksamhet inom yrkesområden med påtaglig brist på utbildad arbetskraft. Ämbetsverken anför i huvudsak följande.

Knappheten på yrkesutbildad arbetskraft är påtaglig och tenderar att öka allteftersom den tekniska utvecklingen och strukturrationaliseringen påverkar arbetskraftsfördelningen. Under den senaste tioårsperioden har en väsentlig men likväl icke tillräcklig utbyggnad av den reguljära yrkesutbildningen ägt rum. Den inom näringslivet i olika former bedrivna interna företagsutbildningen för vuxna arbetstagare är av största betydelse men är i alltför hög grad begränsad till de större företagen. I våra dagars dynamiska näringsliv framstår därför allt tydligare behovet dels av en ytterligare utveckling av den reguljära yrkesutbildningen med ökad rörlighet och anpassning till näringslivets krav, dels ock av att särskilda utbildningsformer tillskapas, varigenom eftersläpningar och ofullständigheter i den ordinarie yrkesutbildningen samt i utbildningen inom näringslivet kan korrigeras mot en snabb anpassning till de aktuella behoven. Ett sådant men till sin användning begränsat medel kan sägas stå till förfogande i omskolningsverksamheten. Denna verksamhet är nämligen begränsad till i huvudsak arbetslösa eller personer, som riskerar att bli arbetslösa, handikappade, ensamstående mödrar, äldre personer och flyktingar.

Självfallet har denna utbildning av arbetslösa m. fl. inriktats mot områden, som är i behov av arbetskraft, men endast i mycket begränsad om-

fattning är det möjligt att placera dem i kvalificerad utbildning inriktad på yrken, inom vilka brist på nyckelpersoner föreligger. De för utbildning mest lämpliga står sålunda icke i tillräcklig utsträckning att finna bland dem som arbetsmarknadsverket kan bereda yrkesutbildning.

Det har emellertid förutsatts, att särskilda åtgärder i syfte att öka tillgången på utbildad arbetskraft skall kunna bli erforderliga. Sålunda disponerar överstyrelsen sedan många år ett belopp om högst 200 000 kr. för kurser i sådana yrken inom överstyrelsens verksamhetsområde, där det med hänsyn till rådande arbetsmarknadsläge eller eljest är av väsentlig betydelse att snabbt öka tillgången på yrkesutbildad arbetskraft. Till följd av den begränsade medelstilldelningen har utbildning i denna form bedrivits i mycket liten omfattning. Under de senaste åren har bedrivits kurser för skeppsskockar, däckspersonal, databehandlingspersonal och hörselvårdsassistenter.

Vid arbetskraftsbrist inom ett eller flera yrken bör helt naturligt först undersökas, vad det reguljära yrkesutbildningsväsendet gör och snabbt kan göra för att avhjälpa bristen. Båda ämbetsverken förutser emellertid, att dessa åtgärder under de närmaste åren icke kommer att vara tillfyllest.

Yttranden

Yrkesutbildningsberedningen, Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen i Sverige tillstyrker framställningen eller lämnar densamma utan erinran.

1963 års organisationskommitté för skolväsendets centrala ledning m. m. anser det vara irrationellt att i fråga om omskolningsverksamheten liksom beträffande annan specialiserad utbildning söka skilja mellan dess uppgift att lösa utbildningsfrågan för den enskilde och uppgiften att i ett visst arbetsmarknadsläge öka tillgången på yrkesutbildad arbetskraft för bristområden. Förändringar i konjunktur- och arbetsmarknadsläge bör medföra att tonvikten kommer att ligga på den ena eller andra sidan av motiveringen för verksamheten. Kommittén föreslår i första hand att nuvarande uppdelning av anslaget upphör för att göra det möjligt att utnyttja anslaget för utbildningspolitiska åtgärder alltefter förändringar i konjunktur- och arbetsmarknadsläge. Kommittén understryker att dess förslag endast avser åtgärder i fråga om vuxenutbildningen. I andra hand tillstyrker kommittén ämbetsverkens framställning.

Departementschefen

Omskolningsverksamheten får en alltmera ökad omfattning. Antalet kursdeltagare, som mellan budgetåren 1961/62 och 1962/63 steg från 20 000 till 32 000, uppgick under budgetåret 1963/64 till 35 000. Under innevarande budgetår torde en fortsatt ökning kunna väntas. Antalet personer i utbildning var i november 1964 ca 15 200 mot ca 13 600 vid samma tidpunkt år 1963.

Såsom framgår av den redogörelse för arbetsmarknadsläget, som jag lämnat under anslaget till Allmänna beredskapsarbeten m. m., präglas arbetsmarknaden i hög grad av svårigheterna att tillgodose efterfrågan på arbetskraft. Samtidigt föreligger inom vissa delar av landet liksom inom vissa yrkesområden en om också begränsad undersysselsättning och arbetslöshet.

Det förefaller sannolikt att denna situation, karakteriserad å ena sidan av arbetskraftsbrist och å andra sidan av vissa sysselsättningssvårigheter, kommer att vara utmärkande för arbetsmarknaden under avsevärd tid framåt. Yrkesutbildning är ett av de verksamaste medlen för att bemästra därmed sammanhängande problem.

Den yrkesutbildning som bekostas från förevarande anslag står öppen i sådana fall då utbildning bedömes kunna underlätta en stadigvarande arbetsplacering, som eljest inte anses möjlig. De stora kategorierna bland dem som omfattas av verksamheten är arbetslösa samt partiellt arbetsföra och andra svårplacerade. Både med hänsyn till den enskilde och för produktionslivet är yrkesutbildning den bästa och varaktigaste hjälpen i dessa fall.

Drygt en tredjedel av deltagarna i här avsedd yrkesutbildning utgöres f. n. av kvinnor. En inte ringa del av dem önskar återvända till arbetslivet sedan barnen blivit så stora att de klarar sig själva. Deras önskemål kan tillgodoses och produktionen kan tillföras värdefull arbetskraft genom reaktivering av deras tidigare yrkeserfarenheter.

Mot denna bakgrund finner jag det angeläget att den arbetsmarknadspolitiskt motiverade utbildningen fortsätter att expandera. Alla arbetslösa, som för att få stadigvarande sysselsättning är beroende av att omskola eller vidareutbilda sig, bör få möjlighet därtill.

Omskolningsverksamheten är i princip inriktad på att lösa yrkesutbildningsfrågan för arbetslösa, äldre, handikappade, ensamstående mödrar och flyktingar. Endast i mycket begränsad utsträckning kan särskilda utbildningskurser inom omskolningsverksamheten anordnas för arbetstagare, som redan innehar en stadigvarande anställning eller kan antagas få en sådan utan ytterligare utbildningsåtgärder. De särskilda kurser som nu åsyftas skall för varje budgetår hållas inom en kostnadsram av 200 000 kr. och har under de senaste åren anordnats för bl. a. databehandlingspersonal, hörselvårdsassistenter och cytologer. Arbetsmarknadsstyrelsen har föreslagit en väsentlig utvidgning av medelsramen för dylika särskilda utbildningskurser i syfte att öka tillgången på utbildad arbetskraft. Förslaget innebär, annorlunda uttryckt, att omskolningsverksamheten med därtill knutna bidragsförmåner skall i helt annan utsträckning än hittills öppnas för kompletterande utbildning av arbetskraft som redan är sysselsatt i produktionen. Den betydelsefulla men samtidigt komplicerade fråga, som arbetsmarknadsstyrelsen här har tagit upp, kommer enligt vad jag erfarit att behandlas av arbetsmarknadsutredningen i dess betänkande, som inom kort torde komma att avlämnas. I avbidan på prövningen av utredningens förslag anser jag mig inte böra biträda styrelsens förslag i annan mån än att jag förordar att medelsramen för de särskilda yrkesutbildningskurserna vidgas till 500 000 kr.

Utbildningsbidragen till kursdeltagare i omskolningsverksamheten har

förbättrats både år 1963 och år 1964. Jag är inte beredd att förorda av styrelsen föreslagna ytterligare höjningar av bidragen. Frågan om bidragens storlek och utformning bör prövas i sin helhet i anslutning till arbetsmarknadsutredningens förslag.

Kostnaderna för omskolning av i militärtjänst skadade bestrides från ett för ändamålet under fjärde huvudtiteln uppfört anslag. Av arbetsmarknadsstyrelsen framlagt förslag att slopa detta anslag och i stället bestrida ifrågavarande kostnader från anslaget till Omskolning m. m. kan jag inte tillstyrka. Den nuvarande kostnadsfördelningen för omskolningsverksamheten mellan fjärde och elfte huvudtitlarna bör bibehållas.

I anledning av förslag av förutvarande överstyrelsen för yrkesutbildning förordar jag att antalet extra ordinarie lärartjänster fördubblas från 150 till 300. Av de nya extra ordinarie tjänsterna bör ca 50 avses för lärare i läroämnena.

Med hänsyn till den flexibilitet inom omskolningsverksamheten, som även måste känneteckna dess personalorganisation, anser jag mig ej kunna tillstyrka av överstyrelsen föreslagen ordinariesättning av heltidsanställda kursföreläsare. Övriga yrkanden om löneförmåner och tjänstebenämning anser jag mig ej böra biträda.

Jag torde i detta sammanhang få ta upp en fråga om grupplivförsäkring för deltagare i omskolningskurser samt för vissa arkivarbetare.

Under de senaste åren har i anställningsvillkoren för olika grupper anställda i allmänhet intagits föreskrifter om grupplivförsäkring. I fråga om den personal, varom överenskommelse om lönerna träffas mellan branschorganisation inom Svenska arbetsgivareföreningen, å ena sidan, och fackförbund inom Landsorganisationen i Sverige, å andra sidan, gäller försäkring inom ett av arbetsgivareföreningen och landsorganisationen gemensamt bildat bolag (AFA-bolaget). För den statligt anställda personalen gäller en likartad försäkring som administreras av statens personalpensionsverk. Den statliga grupplivförsäkringen omfattar även arkivarbetare hos statliga institutioner och arbetare i statliga beredskapsarbeten. Genom den av kommunerna organiserade grupplivförsäkringen åtnjuter arkivarbetare resp. beredskapsarbetare försäkringsskydd inom av kommunerna bedriven verksamhet.

Däremot torde det begränsade antal arkivarbetare, som ej arbetar inom statliga eller kommunala institutioner, samt personer som genomgår omskolning eller fortbildning genom arbetsmarknadsstyrelsens försorg i viss omfattning sakna grupplivförsäkringsskydd. För egen del anser jag det vara rimligt att förmånen av grupplivförsäkring är lika vid skilda arbetsmarknadspolitiska hjälpformer. Det framstår som otillfredsställande, att personer, som är direkt berörda av en och samma hjälpform, behandlas olika i detta avseende. Härtill kommer att de olikheter, som nu föreligger i

försäkringshänseende, kan försvåra användandet av den i varje särskilt fall effektivaste arbetsmarknadsåtgärden. Det bör därför ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för att åstadkomma en bättre likformighet i förmånsavseende. Sådana ungdomar under 21 år, som nu av speciella skäl erhåller utbildningsbidrag från arbetsmarknadsverket i stället för studiehjälp, bör dock inte omfattas av grupplivförsäkring på statens bekostnad.

Enligt statsmakternas beslut (jfr prop. 1963: 144, SU 146, rskr 334) skall den inom omskolningsverksamheten bedrivna utbildningen av hemsamariter inordnas i den i vanlig ordning statsunderstödda yrkesutbildningen. I anslutning härtill vill jag anmäla att arbetsmarknadsstyrelsen efter utredning funnit att utbildningsbehovet för omkring 1 000-talet hemsamariter under budgetåret 1964/65 ej kan tillgodoses inom det reguljära yrkesskolväsendet samt att styrelsen, som i denna fråga samrätt med skolöverstyrelsen, med hänsyn till angelägenheten av att alla tillgängliga utbildningsresurser för hemsamariter tillvaratas avser att anordna kurser i kommuner, vilkas yrkesskolor tills vidare ej kan åta sig utbildningen.

Kostnaderna för omskolningsverksamheten under nästa budgetår har av arbetsmarknadsstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning beräknats till 162 milj. kr. Med beaktande av å ena sidan väntad ytterligare ökning av omskolningsverksamheten och å andra sidan mina ställningstaganden till arbetsmarknadsstyrelsens förslag beträffande omskolning av icke arbetslösa och höjning av utbildningsbidragen skulle medelsbehovet kunna uppskattas till 145 milj. kr. Härifrån avgår ett av mig till 3 milj. kr. beräknat belopp för kostnader för förläggningar för kursdeltagare, vilka kostnader såsom jag föreslagit i det föregående, bör belasta det nya anslaget till Förläggningsbyggnader m. m. Anslaget till Omskolning m. m. bör alltså för budgetåret 1965/66 uppföras med 142 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Omskolning m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 142 000 000 kr.

C 14. Bidrag till erkända arbetslöshetskassor

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	62 000 000	62 921 073
1964/65	62 000 000	
1965/66 (förslag)	84 000 000	

Yrkanden

Arbetsmarknadsstyrelsen hemställer, att anslaget uppföres med 84 milj. kr.

Motiv

De förändringar inom arbetslöshetsförsäkringen vilka trätt i kraft den 1 september 1964 innebär i korthet följande (jfr prop. 1964: 115 och 116).

Arbetslöshetsförsäkringen har anpassats till fem dagars arbetsvecka. Dagshjälpen, som nu benämnes dagpenning, höjes från högst 20 till högst 40 kr. Kassorna kan välja mellan 13 olika klasser med belopp varierande mellan 12 och 40 kr. I fråga om familjetillägget har make- och husföreståndarintillägget borttagits, medan barntillägget bibehållits oförändrat vid 2 kr. per dag för varje barn under 16 år. Alderspensionärernas rätt till ersättning från arbetslöshetskassorna avvecklas successivt. Längsta ersättningstiden under ett försäkringsår utökas med fyra veckor. Endast en karenperiod behöver fullgöras för varje försäkringsår. Dag, för vilken permitteringslön utgår, kan räknas som karensdag. Det tidigare förbudet mot ersättning under enstaka arbetslös dag har upphävts. — Grundstatsbidraget har gjorts procentuellt och utgör 50 procent vid en dagpenning om 12 kr. och sjunker sedan till 35 procent vid en dagpenning om 40 kr. Till kassor med stor utbetalning av ersättningar kan utgå särskilt grundstatsbidrag. Förvaltningsbidraget har höjts med en krona per årsmedlem.

De kostnader, som väsentligen bestämmer medelsbehovet under förevärande anslag för budgetåret 1965/66, avser arbetslöshetskassornas verksamhet under försäkringsåret 1964/65, d. v. s. tiden 1 september 1964—31 augusti 1965, eftersom statsbidraget utgår i efterskott för försäkringsår.

När det gäller bedömningen av arbetsmarknadsläget under försäkringsåret 1964/65 bör som utgångspunkt kunna tagas den förbättring av konjunkturerna, som kännetecknat år 1963 och den gångna delen av år 1964 och som bl. a. givit utslag i sjunkande utbetalning av arbetslöshetsersättningar. Prognosen för arbetsmarknadsläget under vintern 1964/65, tyder på en fortsatt kraftig efterfrågan på arbetskraft utom i skogslänen, särskilt då i landets nordligaste delar, där sysselsättningssvårigheter kan befaras.

För beräkning av statsbidragets storlek har styrelsen gjort vissa uppskattningar rörande antalet ersättningsdagar, antalet medlemmar, daghjälpens belopp, familjetilläggets storlek per ersättningsdag samt förvaltningsbidragets storlek per medlem.

Styrelsen påpekar att en viss osäkerhet vidlåder beräkningarna, när budgetåret 1965/66 är det första år, som påverkas av de nya bestämmelserna.

Arbetslöshetsförsäkringens kostnader för budgetåren 1962/63, 1963/64 och 1964/65 beräknades efter ett genomsnittligt antal ersättningsdagar per årsmedlem av 3,0, 3,5 resp. 3,5. För försäkringsåren 1961/62 och 1962/63 har det verkliga antalet ersättningsdagar per årsmedlem utgjort 3,4 resp. 3,5. Under den tolv månadersperiod, som slutar med april månad 1964, har motsvarande antal sjunkit till 2,8. Med hänsyn till att inga tecken till konjunkturavmattning f. n. föreligger bör en medelsiffra av 3,0 ersättningsdagar per årsmedlem läggas till grund för beräkningarna för budgetåret 1965/66. Angivna värden avser genomgående sexdagarsförsäkringen. Till följd av fem-

dagarsförsäkringen måste siffran 3,0 omräknas, varvid erhålles 2,5 ersättningsdagar.

Det totala antalet medlemmar utgjorde vid utgången av försäkringsåret 1961/62 1 396 000 och den 30 april 1964 1 566 000. Den 1 juli 1963 har tillkommit en arbetslöshetskassa för yrkesfiskare med 6 200 medlemmar, den 1 september 1963 en kassa för lantbrukstjänstemän med 1 400 medlemmar, den 1 januari 1964 en kassa för 106 000 kommunalarbetare och den 1 april 1964 en kassa för journalister med 3 600 medlemmar. Vid beräkningarna för budgetåret 1965/66 bör medlemsantalet beräknas till 1 600 000.

Den utbetalade dagpenningens genomsnittliga belopp har ständigt stigit. För år 1963 utgjorde det 18: 58 kr. Detta värde ger dock icke någon vägledning för beräkning av den medeldagpenning, som kommer att utgå under försäkringsåret 1964/65. Samtliga dagpenningbelopp har varit föremål för en genomgång och kommer att väsentligt överstiga tidigare daghjälpbelopp. Den högsta dagpenningen i kassorna kommer i allmänhet att ligga mellan 30 och 35 kr. Med hänsyn bl. a. till den reduktion av ersättningen, som pensionsavdragen medför, har styrelsen ansett sig böra grunda beräkningen för budgetåret 1965/66 på ett genomsnittligt dagpenningbelopp av 30 kr. Uppmärksammas må att av höjningen från 18: 58 kr. till 30: 00 kr. ungefär 3: 70 kr. utgör den höjning, som vid övergången till 5-dagarsförsäkring måste ske för att hålla förmånsnivån oförändrad. Vidare kan drygt en krona anses kompensera borttagandet av make- och husföreståndarinnettillägget.

Grundstatsbidraget enligt de nya bestämmelserna är i dagpenningklass I med en dagpenning av 30 kr. 40,4 procent, d. v. s. 12: 12 kr. I enlighet härmed skulle kassornas egendel i genomsnitt bli 17: 88 kr.

Arbetslöshetskassa med stort antal ersättningsdagar per årsmedlem har möjlighet att erhålla tillägg till grundstatsbidraget. Nettokostnaden härför har i prop. 1964: 115 för ett normalår angivits till 5,4 milj. kr. Med hänsyn till det antal ersättningsdagar, varpå de nu aktuella kostnadsberäkningarna grundas, torde nettokostnaden för det särskilda grundstatsbidraget kunna uppskattas till 4,0 milj. kr.

Dagpenningbidragets procentuella andel av kassornas egendel kan på grundval av tidigare erfarenheter beräknas uppgå till 29.

Barntillägget utgjorde 0: 99 kr. per ersättningsdag under försäkringsåret 1962/63. Statsbidrag utgår med 75 procent härå och utgör således 0: 75 kr. per dag.

Medlemsbidraget bör på grund av förhöjning från den 1 september 1964 beräknas till 4: 55 kr. per årsmedlem.

Det sammanlagda statsbidragsbeloppet skulle i enlighet härmed utgöra 83 500 000 kr., vilket skulle motsvara 48 procent av kassornas samlade inkomster. De försäkrades avgifter skulle uppgå till 42 procent och ränta m. m. till 10 procent.

Styrelsen erinrar om att på de under budgetåren 1959/60 och 1960/61 anvisade anslagen till Särskilt stöd åt erkända arbetslöshetskassor fanns vid ut-

gången av budgetåret 1963/64 en reservation av 9 330 000 kr. Då dessa medel såvitt nu kan bedömas torde förslå till täckande av den särskilda hjälp som kan behöva lämnas enskilda kassor under budgetåren 1964/65 och 1965/66, äskas för sistnämnda budgetår endast ett formellt anslag av 1 000 kr.

Departementschefen

De ändrade grunder för arbetslöshetsförsäkringen, varom beslut fattats av 1964 års riksdag, har börjat tillämpas fr. o. m. försäkringsåret 1964/65, som omfattar tiden den 1 september 1964—den 31 augusti 1965. Då statsbidraget till arbetslöshetskassorna utbetalas helårsvis i efterskott, påverkar de ändrade försäkringsgrunderna medelsbehovet under förevarande anslag för första gången under budgetåret 1965/66.

Arbetsmarknadsstyrelsen har till grund för beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår lagt ett genomsnittligt antal ersättningsdagar per årsmedlem av 2,5. Denna siffra är anpassad till den nya femdagarsförsäkringen. Motsvarande genomsnittstal enligt den tidigare sexdagarsförsäkringen skulle ha utgjort 3,0. Antalet ersättningsdagar per årsmedlem, som under försäkringsåret 1962/63 utgjort 3,5, har under försäkringsåret 1963/64 enligt vad jag inhämtat sjunkit till 2,7. Med hänsyn härtill och då jag i övrigt ej har någon erinran mot de ingående beräkningar som utförts av styrelsen föreslår jag i likhet med styrelsen, att anslaget för budgetåret 1965/66 uppföres med 84 milj. kr., vilket innebär en anslagsökning med 22 milj. kr.

1964 års riksdag har medgivit, att kvarstående medel på de för budgetåret 1959/60 och 1960/61 anvisade reservationsanslagen till Särskilt stöd åt erkända arbetslöshetskassor må disponeras jämväl under budgetåret 1964/65. Anslagsbehållningen uppgick vid utgången av budgetåret 1963/64 till 9 330 000 kr. I anslutning till vad arbetsmarknadsstyrelsen anfört föreslår jag, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens medgivande att disponera anslaget jämväl under nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Bidrag till erkända arbetslöshetskassor* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 84 000 000 kr.;

b) medgiva, att återstående medel av det på riksstaten för budgetåret 1960/61 senast uppförda reservationsanslaget till *Särskilt stöd åt erkända arbetslöshetskassor* må disponeras jämväl under budgetåret 1965/66.

C 15. Bidrag till anordnande av verkstäder för handikappade

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	10 000 000	4 327 898
1964/65	10 000 000	
1965/66 (förslag)	11 000 000	

Yrkanden

Arbetsmarknadsstyrelsen föreslår att anslaget uppräknas till 15 milj. kr.

Motiv

Vid utgången av budgetåret 1963/64 förelåg en reservation på anslaget av 12 594 329 kr. För innevarande budgetår anvisat anslag av 10 milj. kr. jämte ett av tidigare anvisade medel odisponerat belopp av ca 1 100 000 kr. torde helt komma att utnyttjas för beviljande av bidrag. Utanordnande av medel för beviljade bidrag väntas ske med ca 8 500 000 kr., varför en reservation av ca 14 milj. kr. torde kvarstå på anslaget vid budgetårets utgång.

Vid utgången av år 1963 disponerades sammanlagt 4 599 platser. Då platsbehovet av styrelsen beräknas till ca 20 000, är en fortsatt utbyggnad ytterst angelägen. Genom de institutioner som nu befinner sig på planeringsstadiet beräknar styrelsen ett nytillskott av platser med ca 1 200 under år 1964 och ytterligare ca 1 800 under år 1965. Styrelsen uppskattar därför medelsbehovet för budgetåret 1965/66 till 15 milj. kr.

Benämningen av förevarande och nästföljande anslag är ej längre adekvat, enär exempelvis arbetsträning bedrivs även inom kontorsyrkena. Styrelsen föreslår att anslagsrubrikerna ändras till anordnande resp. drift av institutioner inom arbetsvården.

Departementschefen

Arbetsmarknadsstyrelsen har föreslagit en höjning av anslaget för nästa budgetår med 5 milj. kr. För egen del anser jag med beaktande av hittillsvarande medelsåtgång, å ena, samt den av 1964 års riksdag beslutade höjningen av bidraget till nybyggnad m. m. av verkstadslokaler, å andra sidan, en uppräkning med 1 milj. kr. vara tillfyllest.

Av styrelsen föreslagen ändrad rubricering av förevarande och nästföljande anslag finner jag mig ej böra biträda.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av verkstäder för handikappade* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 11 000 000 kr.

C 16. Bidrag till driften av verkstäder för handikappade

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	11 000 000	5 869 295
1964/65	13 000 000	
1965/66 (förslag)	14 000 000	

Yrkanden

Arbetsmarknadsstyrelsen föreslår dels att grunderna för statsbidrag ändras, dels ock att anslaget uppföres med 18 milj. kr.

Motiv

Genom beslut av 1964 års riksdag höjdes maximibeloppet för anordnande av verkstadslokaler från 325 till 390 kr. per m². Med hänsyn härtill och till kostnadsutvecklingen bör bidraget till hyrande av verkstadslokaler höjas från högst 15 till högst 20 kr./m² och år.

Liksom föregående år föreslår styrelsen, att den nuvarande begränsningen av det särskilda bidraget till verkstädernas drift till högst 2 000 kr. per arbetsplats och år slopas och att styrelsen bemyndigas att från fall till fall pröva bidragsbeloppets storlek (jfr prop. 1964: 1 bil. 13 s. 107).

Vid arbetsträning utgår bidrag med hälften av kostnaderna för klient-ersättning till partiellt arbetsför under högst sex månader. För ett begränsat antal fall, t. ex. personer med paraplegi eller traumatiska skador på nervsystemet, en del ortopediska fall och vissa psykiskt sjuka, föreligger behov av att kunna förlänga träningstiden enär handikappet är sådant att framstegen sker i långsammare takt än genomsnittligt. Styrelsen hemställer därför om bemyndigande att när särskilda omständigheter föreligger besluta om bidrag för arbetsträning utöver sex månader.

Ersättningen till verkstäder med halvskyddad sysselsättning för varje av partiellt arbetsför fullgjord arbetstimme har genom beslut av 1964 års riksdag höjts till högst 2 kr. Under det förflutna året har löne- och kostnadsläget ytterligare höjts. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen liksom föregående år att timersättningen höjes till högst 3 kr.

Från anslaget bestrides även kostnader för utbildning av föreståndare och arbetsledare vid arbetsvårdsverkstäderna. Styrelsen svarar därvid för själva kurskostnaderna, medan respektive huvudmän bekostar deltagarnas resor, traktamenten och löner under kurstiden. Denna kostnadsfördelning bör bibehållas, men antalet kurser måste ökas då verksamheten f. n. kraftigt utbygges. Styrelsen beräknar ett belopp av 150 000 kr. vara erforderligt för ändamålet.

Under år 1963 bereddes 2 949 personer arbetsträning och 4 041 skyddad sysselsättning. Under året har en institution tillkommit för arbetsträning och 20 institutioner för skyddad sysselsättning, varjämte ytterligare en avdelning för halvskyddad sysselsättning anordnats. Under år 1963 har antalet platser för arbetsträning och skyddad sysselsättning stigit från 3 685 till 4 599, varav 1 205 för arbetsträning och 3 394 för skyddad sysselsättning. Genom omorganisation har antalet platser för arbetsträning hos vissa huvudmän minskat under året, medan de skyddade platsernas antal ökat i motsvarande grad. Härutöver har 860 hemarbetare sysselsatts.

På grund av förseningar vid färdigställandet av nya institutioner kom

belastningen på anslaget under budgetåret 1963/64 att inte uppgå till mer än knappt 6 milj. kr. Under år 1964 beräknas ytterligare ca 1 200 platser tillkomma. Det för budgetåret 1964/65 anvisade anslaget av 13 milj. kr. beräknas därför bli helt taget i anspråk. Under år 1965 beräknar styrelsen ett nytillskott av 1 800 platser. Med hänsyn härtill och till föreslagna ändringar av bidragsgrunderna m. m. bör anslaget för budgetåret 1965/66 upptagas med 18 milj. kr.

Departementschefen

Genom beslut av 1964 års riksdag höjdes bidraget till nybyggnad m. m. av verkstadslokaler med ca 20 procent. Med hänsyn härtill förordar jag i anslutning till förslag av arbetsmarknadsstyrelsen att bidraget till förhyrande av lokaler höjes från högst 15 till högst 18 kr. per kvadratmeter och år.

Det särskilda bidraget till täckande av underskott på verkstädernas drift är begränsat till högst 2 000 kr. per plats och år. Styrelsens ånyo framförda förslag om slopande av denna maximering kan jag liksom föregående år ej tillstyrka.

Vid arbetsträning utgår bidrag under högst sex månader till klientersättningar. Arbetsmarknadsstyrelsen har föreslagit att bidraget skall kunna utgå under längre tid i de särskilda fall då arbetsträningen behöver utsträckas på grund av handikappets art. För egen del vill jag erinra om att bidrag till klientersättningar vid arbetsträning börjat utgå först fr. o. m. den 1 juli 1963. Med hänsyn härtill och då denna fråga prövas av arbetsmarknadsutredningen anser jag mig f. n. ej böra tillstyrka styrelsens förslag.

Bidraget till verkstäder för halvskyddad sysselsättning höjdes genom beslut av 1964 års riksdag från en till två kr. för varje av partiellt arbetsför fullgjord arbetstimme. På grund härav kan jag inte förorda styrelsens förslag om en ytterligare höjning av ifrågavarande ersättning.

För anordnande av kurser för föreståndare och arbetsledare vid arbetsvårdsverkstäderna disponerar styrelsen ett belopp av 20 000 kr. Då utbyggnaden av verkstäderna nu pågår i snabb takt, föreslår jag i likhet med styrelsen att medelsanvisningen för ändamålet fr. o. m. nästa budgetår höjes till 150 000 kr.

Med hänsyn till att jag endast delvis kunnat biträda styrelsens förslag till ändrade bidragsgrunder samt till belastningen på anslaget torde ökningen av medelsanvisningen för nästa budgetår kunna begränsas till 1 milj. kr. och anslaget sålunda uppföras med 14 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna av mig förordad ändring av grunderna för bidrag till driften av verkstäder för handikappade, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1965;

b) till *Bidrag till driften av verkstäder för handikappade* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 14 000 000 kr.

C 17. Lokaliseringsbidrag

1964 års riksdag har antagit riktlinjer för en aktiv lokaliseringspolitik m. m. (prop. 185, B:oU 48, rskr 408). Beslutet tar sikte på en utbyggnad av de statliga insatserna för att stödja en för samhällsutvecklingen gynnsam lokalisering av näringslivet. Försöksverksamhet skall i detta syfte äga rum under fem år med början budgetåret 1965/66. Enligt riktlinjerna skall verksamheten ha till ändamål att stimulera en sådan lokalisering av näringslivet, att landets tillgångar av kapital och arbetskraft blir fullt utnyttjade och fördelade så, att ett snabbt ekonomiskt framåtskridande främjas. Den skall vidare medverka till att det stigande välståndet fördelas rättvist och att en tillfredsställande social och kulturell service erbjudes människorna i olika delar av landet. De försvarspolitiska synpunkterna skall också beaktas. Vägledande för lokaliseringspolitikerna skall slutligen vara att värna de enskilda människornas trygghet och minska deras anpassningssvårigheter i samband med den strukturomvandling och ekonomiska expansion som pågår.

Enligt riksdagens beslut skall staten bl. a. ge ekonomiskt stöd för att förverkliga lokaliseringspolitikens mål. Stödet skall lämnas i form av investeringsbidrag och lån för att stimulera till etablering och utbyggnad av företag i orter och områden, där detta från samhällelig synpunkt framstår som önskvärt. Dessa stödåtgärder skall i första hand inriktas på det s. k. norra stödområdet, omfattande större delen av Norrland samt delar av Svealand och nordvästra Götaland. I särskilda fall skall emellertid stöd också kunna lämnas i övriga delar av landet. Medelsramen för det statliga lokaliseringspolitiska stödet under den ifrågavarande femårsperioden har angivits till 800 milj. kr., därav 300 milj. kr. till investeringsbidrag och 500 milj. kr. till lån.

I förevarande sammanhang upptar jag frågan om medel till investeringsbidrag. Sådana medel bör ställas till förfogande under ett särskilt reservationsanslag på driftbudgeten fr. o. m. budgetåret 1965/66. Anslaget bör benämnas Lokaliseringsbidrag.

Under hänvisning i övrigt till vad som anförts i propositionen och det av riksdagen godtagna utskottsutlåtandet förordar jag för nästa budgetår en medelsanvisning för ändamålet av 60 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lokaliseringsbidrag* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 000 kr.

C 18. Omhändertagande av flyktingar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	4 500 000	4 409 719
1964/65	4 500 000	
1965/66 (förslag)	4 500 000	

Yrkanden

1. *Arbetsmarknadsstyrelsen* föreslår, att styrelsens andel av anslaget beräknas till 5 milj. kr.

2. *Medicinalstyrelsen* föreslår, att styrelsens andel av anslaget upptages med oförändrat 1 milj. kr.

Motiv

1. Under 1963 omfattade den kollektiva överföringen av flyktingar till Sverige 560 personer. Under första halvåret 1964 har överförts 648 personer, varjämte vid halvårsskiftet återstod att överföra 400 uttagna flyktingar. Utöver den kollektiva överföringen har under 1963 39 och under första halvåret 1964 18 flyktingar inkommit på annat sätt.

Flyktingsituationen i Europa har förbättrats avsevärt de senaste åren, men antalet nytillkommande är fortfarande stort. Enbart till Italien kommer 5 000 flyktingar om året. Från flyktingkommissariatets och de italienska myndigheternas sida önskar man att Sverige regelbundet skall göra två uttagningar om året, förslagsvis i april och i oktober. Den svenska flyktingverksamheten har under 1964 också organiserats i enlighet härmed. Flyktingströmmen visar f. n. inga tecken att avtaga och styrelsen anser därför att man även framdeles bör kunna räkna med behov av en mera omfattande svensk hjälpinsats.

De flyktingar, som mottagits under 1963 och 1964, har i stor utsträckning bestått av ogifta personer i åldern 18—30 år. Genom den brist på arbetskraft som råder på arbetsmarknaden har flyktingarna snabbt kunnat placeras i arbete. Då väntetiden på mottagningsförläggningarna härigenom varit förhållandevis kort, har det varit möjligt att hålla de totala kostnaderna för verksamheten på en förhållandevis låg nivå. På lång sikt är det icke möjligt att kompensera ökade kostnader genom snabbare utplacering av flyktingarna. Tvärtom torde man även vid en mycket måttlig åtstramning av arbetsmarknadsläget få räkna med avsevärt stegrade utgifter för flyktingverksamheten. Med hänsyn härtill och till behovet av ökade hjälpinsatser föreslår styrelsen att det belopp som beräknas för arbetsmarknadsmyndigheternas verksamhet för flyktingar höjes till 5 milj. kr.

2. Kostnaderna för vård på sjukvårdsinrättningar och för social omvårdnad beräknas öka med 72 000 resp. 9 000 kr. Å andra sidan torde avlöningskostnader för särskilt anställd personal kunna nedräknas med 81 000 kr.

Departementschefen

Under år 1964 hade fram till början av december sammanlagt 1 581 flyktingar överförts till Sverige. I denna grupp ingår 72 sjuka eller handikappade flyktingar, varav 20 lidande av aktiv tuberkulos. Vid nämnda tidpunkt fanns 378 flyktingar kvar i mottagningsförläggningar i Sverige. Samtliga i mottagningsförläggningar kvarvarande flyktingar har överförts till Sverige efter den 5 oktober 1964. Utplaceringen av dessa flyktingar torde vara helt klar inom ett par månader.

Av de huvudsakligen under första halvåret 1964 eller tidigare intagna sjukliga flyktingarna vårdades den 7 december 1964 14 på sanatorium, 13 på mentalsjukhus och 2 på konvalescenthem.

Det är f. n. inte möjligt att närmare bedöma förutsättningarna för kollektiv överföring av flyktingar under nästa budgetår. Härtill kommer, att kostnaderna för varje flykting är beroende av faktorer, som inte nu kan överblickas. Medel bör emellertid stå till Kungl. Maj:ts förfogande för fortsatt överförande av flyktingar. Jag föreslår, att ett oförändrat belopp av 3 500 000 kr. beräknas för de utgifter, som bestrides av arbetsmarknadsmyndigheterna.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för sjukvård m. m. åt flyktingar har jag inte funnit anledning till erinran. För ändamålet bör sålunda beräknas ett belopp av 1 milj. kr.

Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t i enlighet med hittills tillämpade principer även i fortsättningen skall kunna besluta om överförande till Sverige av flyktingar, även om kostnaderna därvid skulle komma att överskrida nu beräknade medel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Omhändertagande av flyktingar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 4 500 000 kr.

C 19. Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	9 000	3 250
1964/65	9 000	
1965/66 (förslag)	9 000	

Från anslaget bestrides kostnaderna för statens nämnd för arbetstagares uppfinningar.

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 9 000 kr.

D. Bostadsbyggande m. m.

D 1. Bostadsstyrelsen: Avlöningar

För innevarande budgetår har bostadsstyrelsens avlöningsanslag uppförts med 4 599 000 kr.

Delegationen för statistikfrågor har i oktober 1964 avgivit förslag angående den statliga bostads- och byggnadsstatistikens framtida organisation. Enligt detta förslag skulle vissa delar av bostadsstyrelsens statistikproduktion överföras till statistiska centralbyrån fr. o. m. den 1 januari 1966. I avvaktan på ett ställningstagande till statistikdelegationens förslag bör förevarande anslag i statsverkspropositionen upptagas med ett preliminärt beräknat belopp av 5 030 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Bostadsstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 5 030 000 kr.

D 2. Bostadsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	980 000	1 028 421
1964/65	920 000	
1965/66 (förslag)	1 052 000	

Yrkanden

Bostadsstyrelsen hemställer, att anslaget ökas med 150 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Övriga expenser för eget behov.....	410 000	+ 85 000	+ 67 000
2. Expenser för annat än eget behov.....	110 000	+ 30 000	+ 30 000
3. Publikationstryck.....	75 000	+ 40 000	+ 40 000
4. Hyra för hålkortsmaskiner m. m.....	305 000	— 5 000	— 5 000
		+ 150 000	+ 132 000

Motiv

1. För ökade kostnader för städning, skrivmaterialier m. m., telefoner m. m., inköp och underhåll av möbler m. m. samt för bokinköp m. m. beräknas medelsbehovet öka med 85 000 kr.

3. Kostnaderna för styrelsens publikationstryck har de senaste budgetåren uppgått till betydligt mer än 100 000 kr. Då belastningen på posten inte torde komma att minska, föreslås en uppräknings med 40 000 kr.

4. Anslaget kan minskas med 5 000 kr., som anvisats för innevarande budgetår för bestridande av vissa engångskostnader.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upp-
tar jag anslaget till 1 052 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte
föreslå riksdagen

att till *Bostadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret
1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 052 000 kr.

D 3. Länsbostadsnämnderna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	7 205 000	7 263 297
1964/65	7 533 000	
1965/66 (förslag)	9 150 000	

Yrkanden

Bostadsstyrelsen hemställer, att anslaget ökas med 1 898 000 kr.

Personalförändringar

	Ökning
1. 18 kanslist i reglerad beföringsgång, lön för ett halvt år	176 772
4 kanslist i reglerad beföringsgång	77 904
2. Avlöningar till tillfällig personal	708 600
3. Ersättningar till experter och sakkunniga	65 000

Tjänsteförändringar

4. Ordinariesättningar	—
------------------------------	---

<i>Löneomräkning</i>	869 724
	1 898 000

Motiv

1. 18 kanslisttjänster i reglerad beföringsgång inrättas fr. o. m. den
1 januari 1965. Lön till dem har beräknats endast för ett halvt år. Anslaget
bör därför uppräknas med ytterligare ett halvt års lön.

I enlighet med en av bostadsstyrelsen uppgjord organisationsplan för
länsbostadsnämnderna föreslås inrättande av fyra nya kanslisttjänster.

2. För avlöningar till tillfällig personal anvisade medel har inte varit
tillräckliga för att tillgodose länsbostadsnämndernas behov av arbetskraft.
För att nämnderna skall medhinna sina arbetsuppgifter föreslås en upp-
räkning av anslagsposten med 708 600 kr.

3. Med hänsyn till ökade kostnader för ritningsgranskning vid länsarkitektkontoren erfordras en uppräknings med 65 000 kr.

4. Styrelsen föreslår ordinariesättning av en byrådirektör i Ae 27, sex byrådirektörer i Ae 25, 23 förste byråingenjörer i Ae 23, 21 förste byråsekreterare i Ae 23, en förste byråsekreterare i Ae 21, tre kansliskrivare i Ae 11 samt 19 kontorister i Ae 9. 15 ordinarie kontorsbiträdestjänster kan avföras från övergångsstaten.

Departementschefen

Såsom bostadsstyrelsen anfört bör anslaget räknas upp med ett belopp motsvarande ett halvt års lön för 18 kanslisttjänster. Samtidigt bör dock anslaget minskas med ett halvt års lön för 18 kontorsbiträdestjänster, vilka avförts ur organisationen vid ingången av detta år.

Länsbostadsnämnderna är i behov av personalförstärkning inte minst på grund av den ökning i arbetsbelastningen som blivit en följd av de ökade insatserna för att förbättra åldringarnas bostäder. För sådan personalförstärkning har Kungl. Maj:t medgivit erforderligt överskridande av anslagsposten till tillfällig personal för innevarande budgetår. Jag föreslår att anslaget för detta ändamål höjs med 650 000 kr. I enlighet med styrelsens förslag bör vidare en ökning av anslaget med 65 000 kr. beräknas för ersättningar till länsarkitektkontoren för ritningsgranskning. Den av styrelsen begärda ökningen av antalet kanslisttjänster är jag ej beredd att tillstyrka.

Förslagen till ordinariesättningar kan jag ej biträda. 15 kontorsbiträdestjänster på övergångsstat bör såsom styrelsen framhållit avföras från personalförteckningen.

Vad jag föreslagit beträffande länsbostadsnämndernas avlöningar medför, inberäknat löneomräkning, en ökning av anslaget med 1 617 000 kr. Anslaget bör uppföras med 9 150 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för länsbostadsnämnderna, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsbostadsnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 007 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	150 000
3. Avlöningar till tillfällig personal, <i>förslagsvis</i>	655 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	3 743 000

5. Ersättningar till experter och sakkunniga, förslagsvis	515 000
6. Rörligt tillägg, förslagsvis	3 080 000
	Summa kr. 9 150 000;

c) till *Länsbostadsnämnderna*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 9 150 000 kr.

D 4. Länsbostadsnämnderna: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	901 000	1 045 505
1964/65	1 063 000	
1965/66 (förslag)	1 201 000	

Yrkanden

Bostadsstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 158 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.....	14 000	+ 2 000	+ 2 000
2. Reseersättningar.....	375 000	+ 75 000	+ 75 000
3. Bränsle, lyse och vatten.....	24 000	— 4 000	— 4 000
4. Övriga expenser.....	650 000	+ 85 000	+ 65 000
		+ 158 000	+ 138 000

Motiv

2. Höjda bilersättningar och biljettpreiser på de reguljära färdmedlen, utökad kursverksamhet samt utökad reseverksamhet i samband med ärendehan-
delbehandlingen föranleder uppräknin-
g av posten med 75 000 kr.

4. Ökade kostnader för städning, skrivmaterialier m. m., telefon och an-
nonser, underhåll av skriv- och räknemaskiner och bokinköp m. m. föran-
leder uppräknin-
g av anslaget med 85 000 kr.

Departementschefen

Under återopande av beräkningen i den föregående sammanställningen
upptar jag anslaget till 1 201 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t
måtte föreslå riksdagen

att till *Länsbostadsnämnderna*: *Omkostnader* för budget-
året 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 201 000 kr.

D 5. Statens hyresråd: Avlöningar

För innevarande budgetår har anslaget uppförts med 900 000 kr.

Såsom jag anført vid anmälan av bostadsstyrelsens avlöningsanslag har delegationen för statistikfrågor lagt fram förslag rörande den statliga bostads- och byggnadsstatistikens framtida organisation. Förslaget berör även hyresrådets statistiska verksamhet. I avvaktan på ställningstagandet till delegationens förslag bör förevarande anslag i statsverkspropositionen upptas med ett preliminärt beräknat belopp av 910 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens hyresråd: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 910 000 kr.

D 6. Statens hyresråd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	89 000	96 958
1964/65	89 000	
1965/66 (förslag)	94 000	

Yrkanden

Statens hyresråd har hemställt, att anslaget höjes med 5 000 kr. på grund av ökade kostnader för expenser (utgift 1963/64 74 000 kr.; anvisat 1964/65 71 400 kr.). Rådet föreslår vidare att de i omkostnadsstaten upptagna anslagsposterna till *Expenser* samt till *Undersökningar* rörande fastighetsomkostnadernas utveckling sammanslås till en post.

Departementschefen

Hyresrådets förslag kan enligt min mening godtagas. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hyresråd: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 94 000 kr.

D 7. Statens nämnd för samlingslokaler

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	117 000 ¹	97 351 ¹
1964/65	130 000	
1965/66 (förslag)	133 000	

¹ Anslagen till Statens nämnd för samlingslokaler samt Bidrag till vissa riksorganisationer för samlingslokaler.

Yrkanden

Statens nämnd för samlingslokaler hemställer, att anslaget ökas med 3 600 kr.

Motiv

Då nämnden utökats med tre ledamöter, som skall delta i handläggningen av ärenden angående studentkårlokaler, bör för arvoden till ordförande och ledamöter beräknas en ökning med 1 000 kr. Till rörligt tillägg erfordras en anslagsökning med 2 600 kr.

Departementschefen

Jag har ingen erinran mot nämndens beräkningar. Anslagsökningen bör dock lämpligen avrundas till 3 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens nämnd för samlingslokaler* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 133 000 kr.

D 8. Räntebidrag

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	210 000 000	220 047 159
1964/65	205 000 000	
1965/66 (förslag)	250 000 000	

Från anslaget bestrides främst kostnaderna för räntebidrag, som i anslutning till statliga bostadslån lämnas låntagare med anledning av att räntan på underliggande krediter överstiger en bestämd räntesats (basränta). Vidare bestrides från anslaget kostnaderna för räntebidrag avseende vissa företag finansierade utan statliga lån.

Fr. o. m. den 1 juli 1964 kan räntebidrag utgå för hus färdigställda 1957 eller senare. Basräntan för primärlån utgör 4,5 %, om huset finansierats med statslån enligt de villkor, som gäller hus påbörjade före den 1 januari 1958, 4 % för övriga hus färdigställda under åren 1958—60, 3,5 % för hus färdigställda 1961 och 3 % för hus färdigställda senare.

Yrkanden

Bostadsstyrelsen har hemställt, att anslaget ökas med 25 milj. kr.

Motiv

Krediteringen av räntebidrag under budgetåret 1965/66 gäller kompensation för räntekostnader avseende perioden 1 juli 1964—30 juni 1965. Den höjning av lånemarknadsräntorna som genomfördes vid månadsskiftet januari—februari 1964, motsvarande en höjning av räntorna för obundna

primärlån från 5,25 till 5,75 %, har antagits bli bestående under den angivna perioden. I följande tablå redovisas underlaget för beräkningarna.

Hus byggda år	Basränta	Bunden ränta, medeltal	Räntebidrag, milj. kr.		
			Flerfamiljshus		Småhus
			Med bunden ränta	Med obunden ränta	
1957—1959 ¹	4,5	5,25	12,0	20,7	8,9
1959 ² —1960	4,0	5,40	16,1	20,0	7,5
1961	3,5	5,60	16,8	18,0	7,1
1962	3,0	5,35	20,3	22,0	9,4
1963	3,0	5,35	14,0	14,1	10,1
1964	3,0		—	—	2,7
		Summa	79,2	94,8	45,7

¹ Lägenheter med preliminärt lånebeslut före 1/1 1958.

² Lägenheter med preliminärt lånebeslut fr. o. m. 1/1 1958.

De stora variationerna i fråga om utbetalningarna av lån under de senaste åren gör beräkningarna osäkra. Vidare är det svårt att bedöma den takt i vilken bostadslån till småhus, för vilka gäller andra räntebidragsbelopp än för egnahemslån, kommer att utbetalas. De framräknade utgiftsbeloppen har därför avrundats uppåt till för flerfamiljshus 180 milj. kr. och för småhus 50 milj. kr. Det totala medelsbehovet för utbetalning av räntebidrag under budgetåret 1965/66 kan sålunda beräknas till 230 milj. kr.

Departementschefen

Marknadsräntorna har höjts sedan bostadsstyrelsen avgav sina petita. Därför erfordras högre anslag för budgetåret 1965/66 än styrelsen beräknat. Under förutsättning att nu gällande marknadsräntor blir bestående under hela återstoden av innevarande budgetår beräknar jag utgifterna från anslaget under nästa budgetår till 250 000 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Räntebidrag* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 000 kr.

D 9. Bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	9 000 000	21 573 863
1964/65	30 000 000	
1965/66 (förslag)	30 000 000	

Från anslaget bestrides utgifter för förbättringslån i den mån de är ränte- och amorteringsfria, statsbidrag till fiskares byggnader och invalidbostäder

samt förvaltningsbidrag till förmedlare av bostadsegnahemslån. Vid utgången av budgetåret 1963/64 fanns på anslaget en reservation av 21 885 647 kr.

Yrkanden

Bostadsstyrelsen hemställer, att under anslaget för nästa budgetår anvisas 60 milj. kr.

Motiv

Under budgetåret 1963/64 inkom 7 154 ansökningar om förbättringslån mot 6 654 under det föregående budgetåret. Den tidigare konstaterade nedgången i antalet ansökningar har således förbytts i en mindre ökning. Under budgetåret 1963/64 meddelades 6 077 beslut om lån jämfört med 5 423 under föregående budgetår. Vid budgetårets utgång innelåg hos länsbostadsnämnderna 2 267 ännu ej slutbehandlade ansökningar, vilket utgjorde praktiskt taget samma balans som ett år tidigare.

Förbättringslån beviljades med totalt 45 254 376 kr., varav 27 544 071 kr. utgjorde räntefria lån. Det disponerade beloppet för räntefria lån (beviljade minus återtagna belopp) utgjorde 25 923 536 kr.

För bidrag till fiskares byggnader har under budgetåret disponerats 44 255 kr. och för bidrag till invalidbostäder 1 046 900 kr. Förvaltningsbidrag har utbetalats med ett sammanlagt belopp av 49 478 kr. och bidrag till byggnadsförman med 43 000 kr. Sammanlagt har under anslaget disponerats 27 107 169 kr.

Vid styrelsens beräkningar av anslagsbehovet för de tre senaste budgetåren har antagits att anslaget skulle genom inlösen av lån m. m. årligen tillföras ett belopp av 600 000 kr. Under våren 1964 gjorda undersökningar har visat, att dessa antaganden har inneburit en underskattning. Ytterligare 2 539 000 kr. har sålunda av dessa skäl tillförts anslaget.

I enlighet med beslut av 1964 års riksdag skall förbättringslåneverksamheten för upprustning av åldringsbostäder intensifieras. Under vårhalvåret 1964 har styrelsen och länsbostadsnämnderna på olika sätt verkat för en ökad kommunal aktivitet i detta syfte. I flertalet kommuner pågår eller har redan slutförts en inventering av beståndet av dåliga åldringsbostäder. Åtgärder med sikte på en förbättring av dessa torde i ökande utsträckning komma att vidtagas. Den ökade förbättringslåneverksamheten under budgetåret 1963/64 utgör ett första tecken härpå.

Bostadsstyrelsen har från länsbostadsnämnderna inhämtat uppgifter om den sannolika omfattningen av förbättringslångivningen under budgetåren 1964/65 och 1965/66. En sammanställning av dessa uppgifter utvisar ett medelsbehov för beslut om räntefria förbättringslån av resp. 54 milj. kr. och 61 milj. kr. Detta skulle innebära en fördubbling av långivningens omfattning jämfört med budgetåret 1963/64.

Länsbostadsnämnderna har även räknat med en väsentlig ökning av

medelsbehovet för invalidbostadsbidrag. För budgetåret 1964/65 har medelsbehovet uppskattats till 6 200 000 kr. och för budgetåret 1965/66 till 6 800 000 kr.

Enligt de berörda nämndernas bedömningar skulle medelsbehovet för bidrag till fiskares byggnader uppgå till resp. 125 000 kr. och 135 000 kr. I förvaltningsbidrag torde högst 50 000 kr. komma att utbetalas per budgetår.

Enligt dessa bedömningar skulle det samlade medelsbehovet under anslaget bli ca 60 milj. kr. under budgetåret 1964/65 och ca 68 milj. kr. under budgetåret 1965/66.

Styrelsens erfarenhet från tidigare år är att nämndernas bedömningar utgör en överskattning av medelsbehovet. Å andra sidan måste bedömningarna nu bli särskilt osäkra med hänsyn till den förväntade ökningen av långivningen. Ökade initiativ till förbättring av åldringarnas bostäder bör inte hämmas på grund av medelsbrist. Styrelsen räknar därför med att ca 60 milj. kr. bör finnas disponibla under såväl budgetåret 1964/65 som budgetåret 1965/66.

Vid utgången av budgetåret 1963/64 fanns på anslaget ett inte disponerat belopp av 982 000 kr. Under vart och ett av budgetåren 1964/65 och 1965/66 beräknas anslaget bli tillgodofört ett belopp av 1 200 000 kr. genom inlösen av lån m. m. Då anslaget för innevarande budgetår anvisats med 30 milj. kr. erfordras enligt styrelsens beräkningar ett anslag på tilläggsstat av 28 milj. kr. För budgetåret 1965/66 äskas ett anslag av 60 milj. kr.

Vid dessa beräkningar har styrelsen inte beaktat bostadsförbättringsutredningens förslag beträffande förbättringslångivningen. Övergångsvis skall enligt detta förslag förbättringslån i viss utsträckning kunna beviljas även efter den 1 januari 1966. Vid ett genomförande av förslaget kommer det beräknade medelsbehovet för budgetåret 1965/66 att något reduceras.

Departementschefen

Såsom bostadsstyrelsen erinrat om fattade 1964 års riksdag beslut om en intensifiering av förbättringslåneverksamheten i syfte att åstadkomma en snabbare upprustning av åldringarnas bostäder. I anslutning härtill har under år 1964 i rikets samtliga kommuner genomförts en särskild inventering av bostäder för åldringar. Ändamålet med inventeringen är att ge underlag för att bedöma behovet av praktiska förbättringsåtgärder. Enligt uppgifter, som bostadsstyrelsen inhämtade från kommunerna i augusti 1964, hade inventeringen då slutförts i 73 kommuner, medan den ännu pågick i 733 kommuner. Återstående kommuner meddelade att inventeringen ännu ej påbörjats eller underlät att rapportera. Enligt de anvisningar som bostadsstyrelsen utfärdat rörande inventeringen skulle denna vara avslutad vid årsskiftet 1964—1965. I vissa kommuner torde dock arbetet ännu ej ha slutförts.

De i augusti föreliggande uppgifterna angående inventeringens resultat

ger vid handen, att det föreligger ett mycket stort behov av förbättringsåtgärder. Ett betydande antal åldringar hade också förklarat sig positivt intresserade av medverkan från det allmännas sida för att få sina bostäder upprustade. Det ankommer närmast på kommunerna att, vid behov efter samråd med de statliga bostadsmyndigheterna, överväga vilken form och omfattning sådana åtgärder bör få i de enskilda fallen.

Av allt att döma kommer inventeringen att leda till en avsevärd utvidgning av den statliga långivningen till bostadsförbättringar. Bostadsstyrelsen har i sin anslagsframställning anfört, att anspråken på förbättringslån under nästa budgetår kan väntas få sådan omfattning att ett belopp av ca 60 milj. kr. bör finnas disponibelt för beslut om räntefria förbättringslån. Vidare beräknar styrelsen, att 28 milj. kr. behöver anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår. Enligt min uppfattning är det angeläget, att den planerade upprustningen av åldringarnas bostäder inte fördröjs till följd av bristande finansiella resurser. Länsbostadsnämnderna bör därför förfoga över möjligheter att tillgodose behovet av förbättringslån för den påbörjade upprustningsverksamheten i samma mån som det visar sig praktiskt möjligt att få arbetena utförda.

Det sagda talar för att lån bör kunna beviljas i den omfattning som antagits vid bostadsstyrelsens anslagsberäkning. Å andra sidan bör beaktas, såsom bostadsstyrelsen själv framhållit, att nämndernas beräkning får anses osäker. I detta sammanhang bör vidare erinras om att det för ett visst budgetår anvisade anslaget endast i begränsad utsträckning tas i anspråk för utbetalningar under samma budgetår. Anslaget fungerar i själva verket främst såsom en dispositionsram för länsbostadsnämndernas lånebeslut, under det att själva låneutbetalningarna till inte oväsentlig del äger rum först efter att de med lånet avsedda förbättringsarbetena färdigställts. I enlighet härmed har anslaget hittills anvisats såsom ett reservationsanslag. I fråga om räntebärande förbättringslån gäller i stället den ordningen att långivningens omfattning bestämmes av en ram, som statsmakterna fastställer, under det att anslaget uppföres med ett belopp, som motsvarar de förväntade nettoutbetalningarna under budgetåret.

Jag föreslår, att sistnämnda förfarande i fortsättningen skall tillämpas också i fråga om räntefria förbättringslån. För nästa budgetår bör alltså fastställas en ram för de beslut om räntefria förbättringslån som skall meddelas under budgetåret. I nära överensstämmelse med bostadsstyrelsens beräkning av långivningens omfattning bör ramen bestämmas till 60 milj. kr. För övriga utgifter under anslaget synes någon ram inte erforderlig. För innevarande budgetår bör ytterligare medel anvisas på tilläggsstat. Frågan härom torde jag få anmäla senare denna dag.

Under nu angivna förutsättningar synes någon uppräknings av anslaget för nästa budgetår inte behövlig. Jag beräknar sålunda anslaget till 30 milj. kr. Med hänsyn till att långivningens omfattning i fortsättningen kommer

att bestämmas av ramens storlek bör anslaget anvisas såsom ett förslagsanslag.

Det av bostadsstyrelsen omnämnda förslaget från bostadsförbättringsutredningen är jag inte beredd att uppta till prövning i detta sammanhang.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva att beslut om räntefria förbättringslån må meddelas intill 60 000 000 kr. under budgetåret 1965/66;

b) till *Bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 000 kr.

D 10. Byggnadsforskning

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	800 000	800 000
1964/65	1 200 000	1 200 000
1965/66 (förslag)	1 600 000	

Forsknings- och rationaliseringsverksamheten inom byggandets område stöds finansiellt genom en särskild s. k. byggnadsforskningsavgift, beräknad på viss del av lönesumman inom byggnadsindustrin. Därjämte anvisas årligen ett obetecknat anslag för ändamålet under förestående rubrik. Avgifterna och anslaget tillföres fonden för byggnadsforskning.

Yrkanden

Statens råd för byggnadsforskning har hemställt att anslaget, i enlighet med förslag i prop. 1964: 1 (bil. 13 s. 132) uppföres med 1 600 000 kr.

Departementschefen

I samband med höjning av byggnadsforskningsavgiften fr. o. m. den 1 januari 1965 ansågs det motiverat att statens bidrag till byggnadsforskningen ökades med 800 000 kr. för helt år. Då avgiftsstegringens effekt under innevarande budgetår endast avsåg ett halvt år, begränsades emellertid anslagsökningen för detta budgetår till 400 000 kr. Anslaget bör nu höjas med ytterligare 400 000 kr. och alltså anvisas med 1 600 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsforskning* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 1 600 000 kr.

D 11. Rekonstruktionsbidrag till allmänna samlingslokaler

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	600 000	214 700
1964/65	300 000	
1965/66 (förslag)	100 000	

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1963/64 en reservation av 637 506 kr.

Statens nämnd för samlingslokaler har hemställt att anslaget uppföres med 300 000 kr. Nämnden framhåller att rekonstruktionsbidrag intill den 30 juni 1964 beviljats i 21 fall med sammanlagt 781 000 kr. Därjämte var vid tidpunkten för anslagsframställningens avgivande sju ansökningar, avseende tillhopa 288 000 kr., beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Hos nämnden innelåg i slutet av augusti 1964 ansökningar om bidrag, avseende 105 000 kr.

Nämnden anför att en viss förbättring av de allmänna samlingslokalernas driftbetingelser synes ha inträtt under senare år. Emellertid finns alltjämt åtskilliga statsbelånade lokaler, framförallt i orter med vikande befolkningsunderlag, där huvudmannen har stora svårigheter att fullgöra sina ekonomiska förpliktelser. I sådana orter utgör rekonstruktionsbidragen många gånger ett värdefullt komplement till de statliga lånen.

Departementschefen

Med hänsyn till den inte obetydliga reservationen på anslaget torde en ytterligare medelsanvisning med 100 000 kr. ge tillräckligt utrymme för den bidragsgivning som kan beräknas bli aktuell under nästa budgetår. Jag föreslår därför att anslaget uppföres med nämnda belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rekonstruktionsbidrag till allmänna samlingslokaler* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

E. Polisväsendet**E 1. Rikspolisstyrelsen: Avlöningar**

	Anslag
1964/65	8 700 000
1965/66 (förslag)	9 480 000

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 340 000 kr. avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 2 milj. kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
a) 1 avdelningschef Be 4; minskning av arvode motsv. B 4.....	—
b) Extra och tillfällig personal.....	1 000 000
c) Vikariatsersättning m. m. till personal under b).....	100 000
d) Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.....	140 000
e) Ersättningar till expertis.....	60 000
2. Tjänsteförändringar	
Lönegradsförändringar.....	27 780
3. Löneomräkning.....	672 220
	2 000 000

Motiv

1 a) Genom beslut den 4 juni 1964 har Kungl. Maj:t förordnat byråchefen i lönegrad Be 3 hos rikspolisstyrelsen H. Djurberg att, med tjänstledighet från byråchefstjänsten, tills vidare vara avdelningschef hos rikspolisstyrelsen med arvode motsvarande lön enligt lönegraden B 4. Det föreligger ett stadigvarande behov av en avdelningschef hos rikspolisstyrelsen för att avlasta rikspolischefen och överdirektören främst vissa rent administrativa uppgifter.

1 b) Styrelsens organisation kan ännu inte exakt utformas i detalj. Det har förutsatts, att styrelsen under de första verksamhetsåren skall ha en flexibel personalorganisation. Trots att starka skäl talar för att ytterligare tjänster inrättas yrkar styrelsen därför endast, att posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 650 000 kr., vilket innebär en ökning av anslaget med 1 milj. kr., för att möjliggöra anställning av extra och tillfällig personal. Styrelsen har vid beräkningen av detta medelsbehov förutsett ett behov av förstärkning med följande personal, nämligen

på polisbyrå II fem befattningshavare i högst Ag 23, varav två för utlands-

utredningar m. m., en för uppföljning av frågor angående standardisering av den kriminaltekniska utrustningen inom polisorganisationen m. m., en för arbetsuppgifter i samband med rationalisering av utredningsverksamheten och en för kvalificerat översättningsarbete, tre befattningshavare i Ag 21 för arbetsuppgifter på registraturet samt 21 biträden för placering på det inom registraturet förda passregistret,

på personalbyrån en tjänsteman i högst Ag 23 för uppgifter inom utbildningsverksamheten, ett laboratoriebiträde för placering vid den nya polis-skolan och två biträden för bl. a. schemaläggning vid polis-skolans kansli,

på tekniska byrån två byråassistenter för handläggning av ärenden angående fordonsutrustning m. m., en byråingenjör för frekvensplanering på telesektionen och en byråassistent för beredning av vissa ärenden om utrustning av lokaler,

på kanslibyrån en tjänsteman i sekreterarkarriären för placering på kameralsektionen samt

gemensamt för hela styrelsen tio biträden inom kontorskarriären och tre expeditivsvakter.

Vid passregistret föreligger f. n. en betydande och hastigt växande ärendebalans. Av de för registret avsedda biträdena erfordras 14 under ett års tid för att nedbringa balansen och sju biträden kontinuerligt för att hålla denna på en rimlig nivå.

Frågan om registratures organisation och registreringen inom denna organisationsenhet utreds f. n. inom styrelsen. I samråd med statskontoret undersöker rikspolisstyrelsen möjligheterna att lägga upp och att bearbeta registren med hjälp av datamaskinteknik. För denna utredningsverksamhet behöver rikspolisstyrelsen tillfälligt anställa personal. Utredningsarbetet har dock ännu inte förts så långt, att det är möjligt för styrelsen att nu beräkna vilken arbetskraft som erfordras och omfattningen av arbetsinsatserna.

1 d) Ökningen beror till 18 000 kr. på uppräknig enligt gällande beräkningsgrunder av arvoden till fyra heltidsanställda lärare vid polis-skolan och hänför sig i övrigt till kostnader för ersättning till timlärare vid skolan. Styrelsen räknar därvid med en utökning av antalet avdelningar i kommissarietklassen från en till två, i assistentklassen från tio till femton och i specialkursen i socialpolislära från två till tre.

1 e) Det största medelsbehovet under denna post hänför sig för närvarande till polisbyrå II:s arbetsområde. Särskild expertis krävs för utredningar och utlåtanden av kriminalteknisk karaktär för bedömning av polisiära behov för brottsförebyggande och brottsbeivrande verksamhet. Experter behöver även i övrigt anlitas, exempelvis för bedömning av apparaturs tillförlitlighet och för statistiska utredningar. Utöver nämnda mera kontinuerliga behov av expertis krävs för nästa budgetår medel till utredningen om förutsättningarna för automatisk databehandling av uppgifterna i de centrala polisregistren och för försöksverksamhet på området.

2. Styrelsen föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

- på polisbyrå II en byrådirektör i Ae 27 till polisintendent i Be 1,
- på tekniska byrån en byråchef i Be 1 till Be 3,
- på kanslibyrån en byråchef i Be 1 till Be 3 och två byrådirektörer i Ae 25 till Ae 27 samt
- på informationsavdelningen en informationschef i Ae 27 till Be 1.

Departementschefen

Vid min anmälan i prop. 1964: 100 av förslagen rörande organisationen av polis-, åklagar- och exekutionsväsendet m. m. framhöll jag angelägenheten av att rikspolisstyrelsen redan från början erhöll tillräckliga personella resurser för sina uppgifter. Utöver de tjänster som inrättades hos styrelsen, i stort sett sektionschefs- och högre tjänster i enlighet med en på förslag av statskontoret upprättad stomplan, anvisades därför medel för anställning av extra tjänstemän eller arvodister motsvarande i huvudsak de tjänster härutöver som polisberedningen föreslagit. Innan styrelsen hunnit verka någon tid efter förstatligandet och närmare erfarenhet vunnits rörande arbetsuppgifternas omfattning, anser jag några mera omfattande personalförstärkningar inte böra ske. En viss förstärkning framstår dock redan nu som ofrånkomlig. Jag föreslår därför, att medel beräknas för att möjliggöra anställning av en kvalificerad befattningshavare på envar av kanslibyrån, polisbyrå II — för de s. k. utlandsutredningarna — och tekniska byrån samt vidare av en laboratorieassistent, en expeditionsvakt och tre befattningshavare inom kontorskarriären. Kungl. Maj:t har uppdragit åt statskontoret att i samråd med rikspolisstyrelsen utreda huruvida fortsatt behov av ett centralt passregister föreligger. För att snabbt kunna börja avarbeta den avsevärda ärendebalansen, om utredningen utvisar ett fortsatt behov av passregistret, beräknar jag medel för tio årsarbetskrafter i biträdeskarriären.

Vid den under hösten 1964 företagna tillsättningen av tjänster inom den lokala polisorganisationen synes tillgången på behöriga sökande till kommissarie- och assistenttjänsterna ha varit tillfredsställande. Beträffande det framtida utbildningsbehovet har någon säker prognos ännu inte kunnat göras. Polisutbildningens framtida utformning utreds f. n. av 1962 års polisutbildningskommitté. Därvid har kommittén bl. a. att överväga frågan om vilka riktlinjer som skall gälla vid uttagning av elever till de högsta klasserna vid polisskolan. Utredningsarbetet väntas bli slutfört i början av 1965. Med hänsyn till nämnda omständigheter är jag inte beredd att tillstyrka en utökning av antalet avdelningar av kommissarie- och assistentklasserna för nästa budgetår. Vad gäller undervisningsverksamheten i övrigt vid polisskolan räknar jag tills vidare med oförändrat 35 avdelningar av vardera konstupelsklassens förberedande teoretiska kurs och konstupelsklassens huvudkurs samt två avdelningar av polischefskursen nästa budgetår. Här-

till kommer ett antal specialkurser, bl. a. tre avdelningar av kursen i social-polislära. Rikspolisstyrelsens beräkning av medelsbehovet till arvoden till de fyra heltidsanställda lärarna vid polisskolan godtar jag. Ökningen av posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde kunna begränsas till 30 000 kr.

Med beaktande av behovet att anlita expertis för bl. a. utredning rörande förutsättningarna för automatisk databehandling av uppgifterna i de centrala polisregistren och för försöksverksamhet på området föreslår jag, att posten till ersättningar till expertis ökas med 50 000 kr.

Styrelsens förslag i övrigt till personal- och tjänsteförändringar kan jag inte biträda.

Jag får erinra om att Kungl. Maj:t i prop. 1964: 100 utverkade riksdagens bemyndigande att som en övergångsanordning inrätta tjänster utöver dem som upptogs i propositionen och i övrigt vidtaga de åtgärder som erfordras för genomförande av den nya organisationen. I vad mån sådana åtgärder kommer att erfordras under nästa budgetår kan ännu inte överblickas. Om så blir fallet ankommer det på Kungl. Maj:t att med stöd av nämnda bemyndigande vidtaga erforderliga åtgärder.

För innevarande budgetår skall av anslaget till Täckning av merkostnader i samband med omorganisationen av polisväsendet m. m. viss del av kostnaderna för länspolis chefsorganisationen avräknas mot automobilskattemedlen. Avlöningskostnaderna för nämnda organisation bestrids för nästa budgetår från anslaget till Länsstyrelserna: Avlöningar och omkostnaderna från länsstyrelsernas omkostnadsanslag. Motsvarande avräkning mot automobilskattemedlen bör göras även under nästa budgetår. Av praktiska skäl föreslår jag, att avräkningen såvitt angår länspolis chefsorganisationen fr. o. m. nämnda budgetår får ske under nu förevarande anslag.

Anslaget torde böra uppföras med (8 700 000 + 780 000) 9 480 000 kr., därav 1 600 000 kr. torde avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för rikspolisstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	100 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 330 000
3. Ersättningar till expertis, <i>förslagsvis</i>	250 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 300 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 500 000

Summa kr. 9 480 000;

b) till *Rikspolisstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 9 480 000 kr., därav 1 600 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

E 2. Rikspolisstyrelsen: Omkostnader

	Anslag
1964/65	3 000 000
1965/66 (förslag)	4 520 000

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 90 000 kr. avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 2 200 000 kr.

	Anvisat 1964/65		Föreslagen ändr. 1965/66	
			Mynd.	Dep.ch.
1. Reseersättningar.....	300 000	+	50 000	—
2. Expenser för eget behov				
a) Bränsle, lyse och vatten.....	50 000	+	60 000	+ 50 000
b) Bevakning av styrelsens lokaler	—		—	+ 450 000
c) Övriga expenser.....	560 000	+ 1	035 000	+ 240 000
3. Expenser för annat än eget behov				
a) Telexförbindelser.....	654 000	+	126 000	+ 126 000
b) Passformulär m. m.	200 000	+	250 000	+ 250 000
c) Kostnader för polisväsendets arbetstidsnämnd m. m.	1 000	+	4 000	+ 4 000
4. Publikationstryck.....	470 000	+	580 000	+ 215 000
5. Vissa utgifter för polisskoleverksamheten	440 000	+	110 000	—
6. Ersättning för central löneuträkning.....	250 000	—	15 000	— 15 000
7. Kostnader för förhyrd datamaskintid m. m.....	—		—	+ 200 000
			+ 2 200 000	+ 1 520 000

Motiv

1. Anslagsposten bör ökas med 50 000 kr. för utrikes tjänsteresor.

2 c) Styrelsen kommer att utöver lokalerna vid S:t Eriksgatan 20 disponera lokaler på ytterligare tre ställen. Med hänsyn till lokalökningen beräknas de löpande kostnaderna avsevärt öka, exempelvis kostnaderna för bevakning av styrelsens lokaler med i runt tal 300 000 kr., för renhållning och städning med cirka 250 000 kr. och telefonkostnaderna m. m. med 135 000 kr. Dessutom beräknas kostnaderna för bl. a. inköp och underhåll av möbler m. fl. inventarier, för bokinköp m. m. och för informationsverksamheten öka betydligt. För engångsanskaffning av böcker beräknas 75 000 kr.

3 a) En telexanläggning föreslås anskaffas till den nya polisskolan i Solna och vidare en anläggning för placering vid Arlanda flygplats. Ökningen av förevarande delpost hänför sig beträffande cirka 120 000 kr. till ökade skrivningskostnader.

4. För de publikationer som styrelsen äger trycka jämlikt kungörelse i

ämnet beräknas omkring 580 000 kr. och för andra publikationer, vari bl. a. ingår kartor, broschyrer och bildband samt filmer för i första hand trafik-säkerhetsarbete och brottsförebyggande verksamhet, 470 000 kr.

5. Ökningen beror till 30 000 kr. på den föreslagna utökningen av antalet avdelningar i kommissarie- och assistentklasserna samt i övrigt på att styrelsen avser att starta korrespondensskoleverksamhet inom polisväsendet.

7. För utredningen av möjligheterna att lägga upp register inom polisbyrå II med hjälp av databehandlingsteknik är det nödvändigt med viss försöksverksamhet. Kostnaden för hyra av datamaskintid torde böra redovisas under en särskild post i omkostnadsstaten. Kostnadernas storlek kan ännu ej anges.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 4 520 000 kr., därav 120 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Kostnaderna för bevakning av styrelsens lokaler bör bestridas från en särskild post under delposten till expenser för eget behov.

Under posten till övriga expenser har jag beräknat 260 000 kr. för renhållning och städning, varvid jag utgått från att städning skall ske enligt inom statsförvaltningen gängse normer, 150 000 kr. för skrivmaterialier m. m., 225 000 kr. för telefonkostnader m. m., 50 000 kr. för inköp och underhåll av möbler och kontorsmaskiner m. fl. inventarier, 65 000 kr. för bokinköp och bindning av böcker och handlingar, varav 25 000 kr. för engångsanskaffning av litteratur, samt 50 000 kr. för övriga kostnader, bl. a. vissa översättnings- och andra kostnader för informationsverksamheten.

Vid beräkningen av posten till telexförbindelser har jag inräknat medel för anskaffning av telexanläggningar till statens polisskola och Arlanda flygplats.

Av beloppet till publikationstryck bör 535 000 kr. avses för tryckning av de publikationer som rikspolisstyrelsen äger utge enligt särskild kungörelse i ämnet och 150 000 kr. för övrigt publikationstryck.

Vad gäller korrespondensundervisning inom polisväsendet har polisutbildningskommittén enligt sina direktiv att närmare behandla frågan huruvida sådan undervisning i polisiära ämnen bör anordnas av polisskolan. I avbidan på kommitténs förslag är jag inte beredd att uppta medel för ändamålet.

Kungl. Maj:t har den 18 december 1964 förordnat, att rikspolisstyrelsen skall fr. o. m. den 1 januari 1965 tills vidare centralt, med användande av ett av statskontoret utarbetat databehandlingssystem, ombesörja utbetalning, bokföring och anslagskontroll beträffande flertalet anslag till den nya polisorganisationen. Kostnaden för hyra av för driften av systemet erforderlig datamaskintid kommer under innevarande budgetår att

bestridas av statskontoret. För nästa budgetår har jag beräknat medel för nämnda kostnader under en särskild anslagspost till kostnader för förhyrd datamaskintid m. m. Därifrån bör vidare, i enlighet med styrelsens förslag, bestridas kostnader för försöksverksamhet i samband med utredningen av möjligheterna att lägga upp de centrala polisregistren med hjälp av databehandlingsteknik. Dessutom bör från anslagsposten bestridas kostnader för hyra av datamaskintid m. m. för statistisk bearbetning av brottsstatistik i Stockholms och Göteborgs polisdistrikt.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rikspolisstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 4 520 000 kr., därav 120 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

E 3. Polisverket: Inköp av motorfordon m. m.

	Anslag
1964/65	13 500 000
1965/66 (förslag)	10 000 000

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 4 500 000 kr. avräknas mot automobilskattemedlen.

Vid utgången av budgetåret 1963/64 befintliga reservationer på anslagen till Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m. och Polisradioväsendet, ca 361 000 resp. 153 000 kr., har överförts till förevarande anslag.

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 12 100 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Ökn. el. minskn.
1. Nyinköp och utbyte av bilar och motorcyklar m. m.....	11 000 000	— 2 900 000
2. Inköp av båtar.....	—	+ 300 000
3. Inköp av radioutrustning.....	2 130 000	+ 995 000
4. Inköp av hästar och hundar.....	70 000	+ 505 000
5. Inköp av helikopter.....	300 000	— 300 000
		—1 400 000

Motiv

I prop. 1964: 100 uttalade departementschefen att riktlinjerna för avräkning mot automobilskattemedlen borde ses över redan till budgetåret 1965/66 med hänsyn till pågående detaljplanering inom polisberedningen och den ytterligare planläggning för polisverksamheten som rikspolisstyrelsen kunde komma att utföra. Den av styrelsen hittills gjorda planeringen ger endast

beträffande förevarande anslag samt i anslutning härtill anslagen till underhåll och drift av polisverkets motorfordon m. m. och till utrustning för den lokala polisorganisationen anledning till ändring av grunderna för avräkningen. De förändringar som avses och motiven härför är följande.

I samband med förstatligandet avser styrelsen att låta lackera en stor del av bilarna inom polisväsendet i svart och vitt samt förse dem med ordet Polis. Inte endast bilar för länstrafikgrupper och trafiksektioner kommer att utmärkas på detta sätt utan även bilar vid övervakningssektioner och arbetsgrupper. Närvaron av dessa bilar i trafiken torde komma att ha en påtaglig effekt på trafikanternas beteende. Kostnaderna för sådana särskilt utmärkta bilar synes därför böra avräknas mot automobilskattemedlen. Vidare bör kostnaderna för polisverkets motorcyklar samt för radioutrustningen, i den mån den är avsedd för berörda bilar och motorcyklar, avräknas.

1. Vid bifall till det förslag om personalförstärkning inom polisväsendet som redovisas vid behandlingen av medelsbehovet under anslaget till Lokala polisorganisationen: Avlöningar bör bilbeståndet utökas med 37 enheter. I Stockholms, Solna, Kristianstads, Malmö, Göteborgs och Gävle polisdistrikt understiger antalet bilar den 1 januari 1965 det antal som motiveras av gällande principer. Inom ramen för dessa normer bör beståndet utökas med ytterligare 43 bilar. Såväl här i landet som i andra länder har man i olika sammanhang kunnat konstatera, att en skärpt övervakning av trafikanternas beteende leder till ökad respekt för trafikens regler och därigenom också till ett minskat antal olyckor. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen att beståndet av fordon, som särskilt utmärkts som polisbilar, ökas med ytterligare tio bilar. Vidare bör rikspolisstyrelsen tillföras två mindre tjänstebilar för styrelsens inspektionsverksamhet.

Sammanfattningsvis föreslås sålunda, att bilparken utökas med 92 bilar för i runt tal 1 450 000 kr.

Motorcykelbeståndet bör utökas. Motorcyklarnas stora framkomlighet i trafiken gör dem särskilt lämpade för trafikövervakning. Med hänsyn till svårigheterna att snabbt utbilda polismän för motorcykeltjänsten anser sig styrelsen böra begränsa sitt förslag om utökning till 66 motorcyklar. Utökningen, som inte betingas av den personalförstärkning som föreslås i det följande, torde kosta ca 435 000 kr.

Med utgångspunkt i de erfarenheter som vunnits inom statspolisorganisationen och de normer för utbyten av fordon som utarbetats av statspolisintendenten beräknar styrelsen medelsbehovet för utbyte av 332 bilar och 114 motorcyklar till i runt tal 6 milj. kr.

För fjällräddningstjänsten beräknas inköpas åtta snöscoters jämte släpvagnar för transport av desamma för ett belopp av omkring 65 000 kr. Vidare begärs 80 000 kr. för inköp av mopeder och cyklar.

2. Under senare år har småbåtsbeståndet inom landet ökat kraftigt. Ökningen har medfört ordningshållningsproblem främst i de stora insjöarna

och i innerskärgårdarna vid de största städerna. För att avhjälpa de mest iögonfallande bristerna i den polisiära bevakningen i dessa områden och för att ge polisen större mobilitet i områdena — av största betydelse även i brottsspaningsarbetet — föreslås att den lokala polisorganisationen tillföres fem snabbgående båtar i 40 000-kronorsklassen utöver de tre som f. n. finns jämte 20 mindre båtar, de senare med trailer.

3. Det nuvarande polisradionätet har sådana frekvenser, att mottagningen ofta omöjliggörs på grund av störningar från främmande länders radiotrafik. En frekvensändring är sedan länge planerad för polisens del. Polisradionätet måste vidare anpassas till den nya statliga organisationen. I detta sammanhang har möjligheterna till ett nära samarbete mellan civilförsvarets och polisens materielanskaffning undersökts. Civilförsvarsstyrelsen är beredd att under fredstid till rikspolisstyrelsen kostnadsfritt utlåna för polisväsendet erforderliga rörliga och bärbara radiostationer av de typer som avses anskaffas för civilförsvaret under de närmaste åren. Vidare får polisväsendet använda de fasta radiostationer av ny typ vilka anskaffas och installeras i civilförsvarets ledningscentraler. Då det gäller polisens disposition av radiostationerna under beredskap och krig, föreslås att denna fråga löses i samband med att det förstатligade polisväsendets krigsorganisation fastställs.

Stationstyperna håller f. n. på att utvecklas med beaktande av de krav som stationerna skall uppfylla vid användning för polisändamål. De ändringar som krävs för polisens del medför en fördyring av i runt tal 4 milj. kr., varav en tredjedel eller 1 350 000 kr. skall erläggas såsom förskott under budgetåret 1965/66. Dessa merkostnader torde dock inte uppgå till mer än 1 500 kr. för varje bilradioanläggning. F. n. kostar en sådan radioanläggning ungefär 4 000 kr. Styrelsen föreslår att 1 350 000 kr. anvisas för ändamålet för nästa budgetår samt att beställningsbemyndigande meddelas för 2 650 000 kr.

Med hänsyn till det planerade samarbetet med civilförsvarsstyrelsen bör anskaffning av ny radioutrustning tills vidare ske med återhållsamhet. Vad gäller bilar bör endast fordon avsedda för övervaknings- och trafiksektioner samt för arbets- och länstrafikgrupper förse med radioanläggning. Polisverkets motorcyklar åter bör samtliga förse med radio med hänsyn till att de i huvudsak används för trafikövervakning. För inköp och utbyte av 383 radioanläggningar till motorfordon och båtar, 50 bärbara apparater samt 135 strupmikrotelefoner beräknas cirka 1 800 000 kr.

4. Medel begäres för utbyte av ett tiotal hästar. Styrelsen beräknar vidare 525 000 kr. för inköp och utbyte av polishundar. Därvid anför styrelsen att statskontoret — enligt uppgift från 1962 års polisutbildningskommitté — f. n. verkställer en utredning angående arméns hundskola i Sollefteå, vilken kan leda till att utbildningen av polishundar inom en nära framtid förläggs till hundskolan.

Yttranden

Statskontoret tillstyrker den föreslagna båtanskaffningen. Med hänsyn till kravet på tillfredsställande sjövärdighet på vissa större sjöar kan det dock visa sig önskvärt att inom anvisad kostnadsram i stället för ett visst antal båtar av den mindre typen anskaffa ett färre antal båtar av en något större typ.

Generaltullstyrelsen anför bl. a.

F. n. pågår en utredning rörande möjligheterna till förbättrad övervakning av sjötrafiken m. m. I ett preliminärt förslag, varöver styrelsen avgivit utlåtande den 28 september 1964, har utredningsmannen ifrågasatt en förstärkning av tullverkets kustbevakning för sjöpolisliära ändamål. Beträffande båtar skulle förstärkningen omfatta dels två större båtar, dels ock tolv snabbgående mindre båtar, av vilka fyra i prisläge 30 000 kr. och åtta i prisläge 15 000 kr., de senare med trailer.

Generaltullstyrelsen anser sig icke i detta sammanhang ha anledning att närmare gå in på behovet att förstärka resurserna för sjötrafikövervakning. Rent allmänt torde med hänsyn till rikets långa kuster, vidsträckta skärgårdsområden och stora antal insjöar kunna sägas att arbetsuppgifter icke saknas för det tillskott av inemot 40 smärre båtar som det sammanlagt är fråga om.

Angående den föreslagna hundanskaffningen anför *statskontoret* att, enligt vad ämbetsverket inhämtat från rikspolisstyrelsen, f. n. ca 250 hundar utnyttjas inom polisväsendet. Av dessa är endast ca 65 i statspolisens och den kommunala polisorganisationens ägo medan återstående omkring 185 hundar huvudsakligen tillhör armén eller enskilda polismän. Ifrågavarande äskande förutsätter ett inköp av 75—100 hundar av sistnämnda kategori för en beräknad kostnad av 275 000 kr. Härutöver räknar styrelsen med att genom försorg av arméns hundskola kunna erhålla ett nytillskott av ca 50 polishundar för en beräknad kostnad av 250 000 kr. Mot de sålunda angivna kostnadsberäkningarna har statskontoret icke funnit anledning till erinran.

Beträffande omfattningen av inköpsverksamheten framhåller statskontoret att polisutbildningskommittén har att pröva frågan om ett ökat och mera rationellt utnyttjande av hundar i polistjänsten. I avvaktan på resultatet av kommitténs arbete i sagda hänseende håller statskontoret före att man icke nu bör överväga ett frångående av det hittills tillämpade systemet med huvudsakligen förhyrda hundar. Däremot bör enligt statskontorets mening icke något vara att erinra mot en nyanskaffning av hundar för upprätthållande av den polisväsendet tillhöriga hundstammen. För detta ändamål torde man få räkna med ett erforderligt tillskott av ca 15 djur per år. Medelsbehovet för inköp av hundar skulle således med tillämpning av berörda beräkningsgrunder kunna för nästa budgetår begränsas till 75 000 kr.

1962 års polisutbildningskommitté lämnar, med angivande av att kommittén ännu inte kunnat göra något slutligt ställningstagande i detalj, en redogörelse för hur polishundtjänsten enligt kommittén i princip bör

organiseras i framtiden. Kommittén förutsätter bl. a., att en organisation omfattande 500—550 polishundar ägda av staten bör uppbyggas under en period av ca sex år och att denna organisation torde kräva omkring 1 200—1 400 i hundtjänst utbildade och för hundtjänst disponibla förare. En period av 8—10 år för utbyggnad av personalorganisationen anses lämplig. För att den av kommittén beräknade grundorganisationen skall kunna genomföras får den nuvarande organisationen inte urholkas. Utifrån dessa synpunkter finner kommittén det lämpligt att — utan hinder av att slutlig ställning till hundtjänstorganisationen ännu inte tagits — hundanskaffning och personalutbildning snarast bedrivs i ökad omfattning, såväl centralt som regionalt och övergångsvis lokalt redan under första halvåret 1965. Kommittén förutsätter en anskaffning genom inlösen och nydressyr under budgetåret 1965/66 av omkring 100 hundar samt beställningsbemyndigande för vidare uppbyggnad av organisationen. Kostnaderna härför bedöms komma att uppgå till minst det av rikspolisstyrelsen äskade beloppet.

Departementschefen

De riktlinjer för bilanskaffningen till den nya polisorganisationen, som framlagts i prop. 1964: 100 och godtagits av riksdagen, bör i princip tillämpas även för nästa budgetår. Såsom förutsattes i nämnda proposition bör emellertid riktlinjerna omprövas sedan erfarenhet vunnits av den nya organisationen. Jag vill erinra om att Kungl. Maj:t uppdragit åt rikspolisstyrelsen att i samråd med statskontoret och riksrevisionsverket utarbeta förslag till rationella normer för användning av motorfordon i polisorganisationen.

Den personalförstärkning jag förordar för den lokala polisorganisationen bör medföra en ökning av bilbeståndet med 19 fordon, varav fyra för den s. k. riksguppen. För fördelning till polisdistrikt, där anskaffningsnormerna inte uppfyllts, tillstyrker jag ett tillskott av 35 bilar. Vidare bör rikspolisstyrelsen tillföras en bil för inspektionsverksamheten. För nyinköp av bilar enligt vad jag här förordat beräknar jag i runt tal 850 000 kr.

Styrelsen har begärt medel för utbyte av ett avsevärt antal bilar under nästa budgetår. Enligt vad jag under hand inhämtat beror det stora utbytesbehovet på att fordon som övertagits från kommunerna i många fall varit starkt förslitna och härigenom oekonomiska i drift. Jag tillstyrker att utbyten får ske i enlighet med styrelsens förslag, som baseras på tidigare för statspolisorganisationen utarbetade normer. Även utbyten av motorcyklar bör ske i begärd omfattning. Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet för ändamålet, i runt tal 6 milj. kr., har jag inte någon erinran.

Antalet motorcyklar inom polisorganisationen uppgår f. n. till ca 350. En ökning av motorcykelbeståndet är enligt min mening ägnad att främja och effektivisera trafiksäkerhetsarbetet. För nästa budgetår beräknar jag i runt tal 200 000 kr. för inköp av 30 motorcyklar.

Polisen förfogar f. n. inte över några fordon, speciellt avsedda för fjällräddningstjänsten. För en effektivisering av nämnda verksamhet föreslår jag, att medel anvisas för inköp av tre snöscooters. I likhet med innevarande budgetår bör vidare ett 20-tal mopeder anskaffas. För här berörda ändamål beräknar jag ca 50 000 kr.

På grund av de brister som vidlåder det nuvarande polisradionätet framstår ett utbyte av radiomaterielen i en nära framtid under alla förhållanden som ofrånkomlig. Med hänsyn härtill och till de besparingar som en samordning mellan polisväsendet och civilförsvaret kan medföra vid materielanskaffningen biträder jag förslaget att polisen, på sätt rikspolisstyrelsen och civilförsvarsstyrelsen överenskommit, får utnyttja radiomateriel, som anskaffas för civilförsvarets räkning. Enligt vad jag under hand inhämtat torde materielen inte kunna ställas till polisverkets disposition förrän i slutet av 1960-talet. I enlighet med rikspolisstyrelsens förslag förordar jag för nästa budgetår, att 1 350 000 kr. beräknas för förskottsbetalning av vissa kostnader i samband med omläggningen och att styrelsen därutöver bemyndigas utlagga beställningar för 2 650 000 kr.

I avvaktan på omläggningen bör återhållsamhet iakttagas med utvidgning och utbyte av polisens radiomateriel. För nästa budgetår tillstyrker jag emellertid att medel beräknas för anskaffning av radioanläggningar till polisverkets motorfordon i huvudsakligen den utsträckning styrelsen föreslagit. För nyinköp och utbyte av rörliga radioanläggningar i enlighet med det anförda samt för inköp av bärbara radioapparater och strupmikrotelefoner beräknar jag 1 425 000 kr. för nästa budgetår.

Jag tillstyrker att medel beräknas för utbyte av ett tiotal hästar. Härför upptar jag liksom styrelsen 50 000 kr.

Vad gäller anskaffning av polishundar är jag, i avvaktan på ställningstagande till de förslag polisutbildningskommittén inom kort väntas framlägga rörande polishundorganisationen, inte beredd att förorda någon mera avsevärd utökning av antalet polishundar. I likhet med statskontoret föreslår jag, att 75 000 kr. beräknas för inköp av hundar.

Jag är inte beredd att för nästa budgetår föreslå anskaffning av ytterligare båtar för polisverket. Vad gäller det av generaltullstyrelsen berörda förslaget till utökning av kustbevakningens resurser och frågan om kustbevakningens medverkan i sjötrafikövervakningen, får jag hänvisa till vad chefen för finansdepartementet tidigare denna dag anfört vid anmälan av de under sjunde huvudtiteln upptagna anslagen till Tullverket: Avlöningar till befattningshavare å tullstaten och Tullverket: Anskaffning av viss materiel (C 2 resp. C 4).

Det ankommer på Kungl. Maj:t att — i den mån det visar sig lämpligt — göra omfördelningar av medlen. De av styrelsen föreslagna ändringarna av grunderna för avräkning mot automobilskattemedlen kan jag godta.

Anslaget torde med hänsyn till det anförda böra uppföras med 10 milj. kr. Av beloppet bör 7 200 000 kr. avräknas mot automobilskattemedlen. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medge att, i enlighet med vad jag i det föregående förordat, beställningar får utläggas till ett värde av högst 2 650 000 kr., att gäldas med början tidigast under budgetåret 1966/67;

b) till *Polisverket: Inköp av motorfordon m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kr., därav 7 200 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

E 4. Polisverket: Underhåll och drift av motorfordon m. m.

	Anslag
1964/65	7 500 000
1965/66 (förslag)	20 000 000

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 2 300 000 kr. avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 13 175 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Underhåll och drift av motorfordon	6 000 000	+ 12 000 000	+ 11 645 000
2. Underhåll och drift av helikopter m. m.	50 000	+ 225 000	+ 105 000
3. Underhåll och drift av båtar	—	+ 165 000	+ 50 000
4. Underhåll och drift av radioanläggningar	750 000	+ 225 000	+ 200 000
5. Underhåll av radarapparater och annan trafikövervakningsmateriel	—	+ 150 000	+ 100 000
6. Försäkring av motorfordon	200 000	+ 200 000	+ 200 000
7. Underhåll och vård av hästar	150 000	+ 50 000	+ 50 000
8. Underhåll och vård av hundar	350 000	+ 160 000	+ 150 000
		+ 13 175 000	+ 12 500 000

Motiv

Beräkningen av kostnaderna under förevarande anslag är mycket osäker, då effekten av den ökade mobilitet som eftersträvas i den nya organisationen inte kan uppskattas med någon större grad av säkerhet.

1. Med utgångspunkt i erfarenheterna inom statspolisorganisationen beräknas kostnaderna per mil för en bil vid ordningsavdelningarna till 2: 25 kr. samt vid kriminalavdelningarna till 1: 50 kr. Innan den nya organisationen trätt i kraft är det utomordentligt svårt att beräkna den genomsnittliga årliga kostnaden. Med hänsyn till användningen av bilar i vissa stor-

stadsdistrikt och i statspolisorganisationen räknar styrelsen med en årlig körsträcka för bilar på ordningssidan av 6 000 mil och för övriga bilar av 4 000 mil. Kostnaden för drift av en motorcykel beräknas till 1 980 kr. per år.

2. Beräknad kostnad per timme för polisverkets helikopter är 250 kr. Flygtiden för år beräknas till 900 timmar.

De hittillsvarande erfarenheterna av helikopterflygning i polistjänst har varit gynnsamma, och styrelsen räknar med att denna verksamhet måste utbyggas i framtiden. Styrelsen vill emellertid avvakta ytterligare erfarenheter innan ett mera definitivt förslag angående utnyttjande av flygplan i polisverksamheten läggs fram. För försöksverksamhet med olika flygplans typer föreslår styrelsen dock att förevarande anslagspost uppräknas med 50 000 kr.

4. Styrelsen beräknar att 350 radioapparater skall överflyttas från utrangerade bilar och motorcyklar till nya och att därvid översyn av apparaturen skall ske. Kostnaderna härför uppskattas till cirka 350 000 kr. För underhåll av polisverkets mobila och bärbara apparater samt fasta radiostationer beräknas omkring 625 000 kr.

6. Såväl statspolisens som kommunernas fordon för polisväsendet är nu försäkrade. Kungl. Maj:t har uppdragit åt rikspolisstyrelsen att i samråd med statskontoret, riksrevisionsverket och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utreda, huruvida det kan anses lönsamt och i övrigt lämpligt att låta försäkra fordonen inom polisverket, samt att till Kungl. Maj:t inkomma med av utredningen föranledda förslag. Enligt statsmakternas beslut angående anslag för innevarande budgetår har någon ändring av nuvarande förhållanden icke förutsatts för budgetåret 1964/65. Då det är osäkert om utredningen kan bli klar i god tid till nästa budgetår, föreslår styrelsen reservationsvis ett belopp av 400 000 kr. Vid beräkning av beloppet har hänsyn tagits till den utökade bilparken samt de stegrade försäkringskostnaderna. Styrelsen avser att teckna en kollektiv försäkring.

7. Kostnaderna för underhåll och vård av hästar i Stockholm, Göteborg och Malmö varierade under åren 1962—63 mellan 2 000 och 2 300 kr. för häst och år. Med hänsyn härtill samt till inträffade kostnadsstegringar och det antal hästar som skall finnas inom polisrytteriet beräknar rikspolisstyrelsen kostnaderna till 200 000 kr.

8. För varje hund beräknas underhålls- och vårdkostnaderna till omkring 2 000 kr. för år.

Departementschefen

Under hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 20 milj. kr. Härav bör i enlighet med de grunder jag förordat vid anmälan av anslaget till Polisverket: Inköp av motorfordon m. m. 15 200 000 kr. avräknas mot automobilskattemedlen. Då några mera säkra beräkningar av kostnaderna under förevarande anslag f. n. inte torde

kunna åstadkommas, har jag i huvudsak godtagit rikspolisstyrelsens beräkningar. De avvikelser som skett beror i huvudsak på att jag inte kan förorda medel till anskaffande av materiel i den omfattning styrelsen föreslagit. Vad angår posten till underhåll och drift av helikopter m. m. har jag under hand erfarit, att kostnaden för flygtimme med polisverkets helikopter bör beräknas till ett ca 100 kr. lägre belopp än styrelsen förutsatt. För försöksverksamhet med utnyttjande av flygplan i polisverksamheten har jag beräknat 20 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Polisverket: Underhåll och drift av motorfordon m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 000 kr., därav 15 200 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

E 5. Polisverket: Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av brott mot rikets säkerhet m. m.

Anslag för detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats under rubriken Polisverket: Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av spioneri m. m.

	Anslag
1964/65	10 000 000
1965/66 (förslag)	17 500 000

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår dels att anslagets rubrik ändras, dels att anslaget ökas med 7 900 000 kr.

Departementschefen

En redogörelse för innebörden av förslagen bör med hänsyn till ärendets natur inte lämnas i statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar bör i stället meddelas riksdagens vederbörande utskott.

Anslaget torde för nästa budgetår böra upptagas med 17 500 000 kr., innebärande en ökning med 7 500 000 kr. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga sådana jämkningar i den avsedda organisationen, som må befinnas påkallade.

I enlighet med vad rikspolisstyrelsen föreslagit bör anslaget uppföras under rubriken Polisverket: Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av brott mot rikets säkerhet m. m. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Polisverket: Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av brott mot rikets säkerhet m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 17 500 000 kr.

E 6. Polisverket: Diverse utgifter

	Anslag
1964/65	1 500 000
1965/66 (förslag)	1 500 000

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 150 000 kr.

Motiv

Från förevarande anslag bestrids dels kostnader för bidrag till internationella kriminalpolisorganisationen, dels arvoden till ledamöter i polisnämnder och andra kostnader för nämnderna, dels bidrag till föreningar för befattningshavare inom polisväsendet och till enskilda befattningshavare för studier av betydelse för polisverket, dels ock andra kostnader inom polisväsendet, som tidigare bestritts från det senast i riksstaten för budgetåret 1963/64 uppförda anslaget till Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m., i den mån medel under andra anslag inte står till buds för ändamålet.

Styrelsen beräknar 50 000 kr. i bidrag till internationella kriminalpolisorganisationen i Paris, 450 000 kr. för arvoden till ledamöter i polisnämnder och andra kostnader enligt lagen om polisnämnder, 10 000 kr. till gottgörelse för gränskontroll, som ej utföres av befattningshavare inom polisorganisationen, 50 000 kr. för bidrag till grövre brotts upptäckande, 230 000 kr. till kostnader för efterspanande av försvunna personer, 500 000 kr. för bidrag till föreningar för befattningshavare inom polisorganisationen, 75 000 kr. för bidrag till enskilda befattningshavare för studier av betydelse för polisverket samt 285 000 kr. för övriga kostnader.

Departementschefen

Förevarande anslag har uppförts i riksstaten för första gången för innevarande budgetår. Då erfarenhet ännu saknas rörande storleken av de kostnader som skall bestridas från anslaget, förordar jag att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 1 500 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj: t måtte föreslå riksdagen

att till *Polisverket: Diverse utgifter* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kr.

E 7. Lokala polisorganisationen: Avlöningar

	Anslag
1964/65	164 000 000
1965/66 (förslag)	361 000 000

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 37 700 000 kr. avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 372 675 000 kr.

1. Personalförändringar*Stockholm*Ökn. el.
minskn.**a) Ordningsavdelningen**

4 förste polisassistenter Ao 19.....	+	122 592
1 förste poliskonstapel/poliskonstapel Ao 15/13/11 indras.....	anges under e)	
1 förste polisassistent Ao 17.....	+	27 648
101 förste poliskonstaplar/poliskonstaplar Ao 15/13/11.....	anges under e)	
29 poliskonstaplar Ae 9/11.....	+	531 048
1 kanslibiträde Ae 7.....	+	16 488

b) Trafikavdelningen

1 förste polisassistent Ao 19.....	+	30 648
2 förste polisassistenter Ao 17.....	+	55 296
1 polisassistent Ao 15.....	+	24 936
38 förste poliskonstaplar/poliskonstaplar Ao 15/13/11.....	anges under e)	
1 kontorist Ao 9.....	+	18 312
1 kanslibiträde Ao 7.....	+	16 488

c) Utredningsavdelningen

16 förste kriminalassistenter Ao 19.....	+	490 368
13 förste kriminalassistenter Ao 17.....	+	359 424
7 kriminalassistenter Ao 15.....	+	174 552
2 förste poliskonstaplar/poliskonstaplar Ao 15/13/11.....	anges under e)	
8 förste poliskonstaplar/poliskonstaplar Ao 15/13/11 indras.....	anges under e)	
1 tekniker Ae 13.....	+	22 488
1 förste fotobiträde Ae 7.....	+	16 488
7 kanslibiträden Ae 7.....	+	115 416
1 kontorsbiträde indras.....	—	14 880
7 kontorsbiträden Af 2/Ae 5.....	+	104 160
Personal för riksomfattande verksamhet		
5 förste kriminalassistenter Ao 19.....	+	153 240
6 förste kriminalassistenter Ao 17.....	+	165 888

d) Personal- och kameralbyrån

1 förste verkmästare Ae 17.....	+	27 648
1 verkmästare Ae 15.....	+	24 936
1 verkstadsförman Ae 13.....	+	22 488
3 tekniker Ae 13.....	+	67 464
1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5.....	+	14 880

e) Fördelning av tjänsterna som förste poliskonstapel/poliskonstapel på lönegrader

141 — 9 = 132 fördelas enligt följande		
59 förste poliskonstaplar Ao 15.....	+	1 471 224
46 förste poliskonstaplar Ao 13.....	+	1 034 448
27 poliskonstaplar Ao 11.....	+	547 560

Motala

1 förste poliskonstapel Ao 15.....	+	22 860
------------------------------------	---	--------

Statsverkspropositionen år 1965: Bil. 13: Inrikesdepartementet 155

		Ökn. el. minskn.
Karlshamn		
1 förste poliskonstapel Ao 13.....	+	20 412
1 poliskonstapel Ao 11.....	+	18 252
Malmö		
<i>Kansliet</i>		
1 konsulent Ae 19.....	+	28 704
<i>Ordningsavdelningen</i>		
2 förste polisassistenter Ao 19.....	+	57 408
3 förste polisassistenter Ao 17.....	+	76 860
10 förste poliskonstaplar Ao 15.....	+	228 600
7 förste poliskonstaplar Ao 13.....	+	142 884
5 poliskonstaplar Ao 11.....	+	91 260
5 poliskonstaplar Ae 9/11.....	+	81 300
<i>Utredningsavdelningen</i>		
4 förste kriminalassistenter Ao 19.....	+	114 816
3 förste kriminalassistenter Ao 17.....	+	76 860
2 kriminalassistenter Ao 15.....	+	45 720
Trelleborg		
1 poliskonstapel Ao 11.....	+	18 252
Ystad		
1 förste poliskonstapel Ao 13.....	+	20 412
Göteborg		
<i>Ordningsavdelningen</i>		
4 förste poliskonstaplar Ao 15.....	+	95 568
1 förste poliskonstapel Ao 13.....	+	21 456
1 poliskonstapel Ao 11.....	+	19 272
4 poliskonstaplar Ae 9/11.....	+	69 072
<i>Utredningsavdelningen</i>		
8 förste kriminalassistenter Ao 19.....	+	237 408
7 förste kriminalassistenter Ao 17.....	+	186 396
4 kriminalassistenter Ao 15.....	+	95 568
Hallsberg		
1 polisassistent Ao 15.....	+	22 860
1 förste poliskonstapel Ao 13.....	+	20 412
1 poliskonstapel Ao 11.....	+	18 252
Sundsvall		
2 förste kriminalassistenter Ao 17.....	+	53 256
1 poliskonstapel Ae 9/11.....	+	17 268
Sollefteå		
1 förste poliskonstapel Ao 13.....	+	21 456
1 poliskonstapel Ao 11.....	+	19 272
Örnsköldsvik		
1 förste poliskonstapel Ao 13.....	+	21 456
1 poliskonstapel Ao 11.....	+	19 272
1 poliskonstapel Ae 9/11.....	+	17 268
Östersund		
1 kriminalkommissarie Ao 21.....	+	33 972
1 förste kriminalassistent Ao 19.....	+	30 648
1 förste kriminalassistent Ao 17 indras.....	—	27 648
2 poliskonstaplar Ao 11.....	+	40 560
1 garagebiträde Ae 7.....	+	16 488
Skellefteå		
1 förste poliskonstapel Ao 15.....	+	23 892
2 förste poliskonstaplar Ao 13.....	+	42 912

	Ökn. el. minskn.
<i>Umeå</i>	
1 förste kriminalassistent Ao 17.....	+ 26 628
<i>Vikariats- och övertidsersättningar m. m. för föreslagna personalförändringar..</i>	+ 780 000
<i>Extra och tillfällig personal.....</i>	+ 7 850 000
<i>Vikariats- och övertidsersättningar m. m. till extra och tillfällig personal.....</i>	+ 250 000
<i>Ersättningar till sakkunniga.....</i>	+ 744 000
2. Tjänsteförändringar.....	—
3. Löneomräkning.....	+ 191 222 188
	+ 208 675 000

Motiv**1. Stockholm**

a) *Ordningsavdelningen.* Under tiden 1 januari—30 juni 1965 må tre befattningshavare förordnas att vid allmänna sektionens planeringsverksamhet bestrida göromål som eljest ankommer på förste polisassistent i A 19, förste polisassistent i A 17 resp. förste poliskonstapel i A 13. Den lokala myndigheten har föreslagit inrättande av tre mot förordnandena svarande tjänster. Styrelsen anser att en tjänst som förste polisassistent i Ao 19 bör inrättas för att ge verksamheten erforderlig stadga, medan frågan om inrättande av ytterligare tjänster bör anstå tills ytterligare erfarenheter vunnits.

Centralpolisens hundsektion består av 36 polismän, varav endast två i befälsställning. Vid en sektion av denna storlek bör antalet befäl vara minst tre. En tjänst som förste polisassistent i Ao 19 bör inrättas, varvid en tjänst som förste poliskonstapel/poliskonstapel vid sektionen kan indras. För att förbättra arbetsledningen för pikettjänst och rörligt kommando erfordras en förste polisassistent i Ao 17.

Vid driftsektionen erfordras en förste poliskonstapel/poliskonstapel för personalplanering och ett kanslibitråde för registrerings- och skrivgöromål, som för närvarande utförs av ett kontorsbiträde på övergångsstat.

Övriga ordinarie polismanstjänster är avsedda för vakt-distrikten, nämligen två förste polisassistenter i Ao 19 för befälstjänstgöring vid centralstationen, där det f. n. endast finns ett befäl för 14 konstaplar, 97 tjänster som förste poliskonstapel/poliskonstapel för den konventionella polisbevakningen, varav 62 för de vidsträckta förortsdistrikten, samt tre tjänster som förste poliskonstapel/poliskonstapel för bemanning av en ny båt.

Vid bifall till styrelsens förslag till inrättande av polismanstjänster i Stockholm erfordras en uppräknig av vikariats- och ersättargruppen med 29 tjänster såsom poliskonstapel i Ae 9/11.

b) *Trafikavdelningen.* Inspektionsgruppen vid trafikövervakningssektionen bör förstärkas för att övervakningen av den alltmer ökande motorfordonstrafiken skall kunna intensifieras. Utökningen är vidare motiverad av den förestående omläggningen från vänster- till högertrafik. Gruppen bör

tillföras två förste polisassistenter i Ao 17 och 15 förste poliskonstaplar/poliskonstaplar samt en kontorist.

Staden har endast ett trafikkommando, vilket inte är tillräckligt med nuvarande trafikintensitet. För att upprätta ytterligare ett trafikkommando krävs en förste polisassistent i Ao 19, en polisassistent i Ao 15 och 15 förste poliskonstaplar/poliskonstaplar.

Med hänsyn till det stora antalet skolbarn i Stockholm och betydelsen av information för dessa beträffande bl. a. högertrafikens införande bör undervisningssektionen utökas med fyra förste poliskonstaplar/poliskonstaplar.

Vid bifall till styrelsens förslag om utökning av personalen vid trafikavdelningen bör ersättargruppen vid sektionen tillföras fyra tjänster som förste poliskonstapel/poliskonstapel.

Den ökade arbetsbelastningen vid trafikavdelningens expedition nödvändiggör inrättande av en biträdestjänst.

c) *Utredningsavdelningen.* Med hänsyn till att brottsligheten i Stockholm är av betydande omfattning och dessutom under de senaste åren tenderat att tillta i alltmer stegrad takt, bör utredningsavdelningen tillföras ytterligare personal. Vid rotel I—VI, gods- och tekniska rotlarna samt utjämningsgruppen föreslås sammanlagt 36 nya tjänster.

Utlänningskontrollen behöver skärpas, vilket medför ett behov av två förste poliskonstaplar/poliskonstaplar vid utlänningsroteln.

Enligt statsmakternas beslut skall ansvaret för förpassningsgöromål på vissa orter, däribland Stockholm, övertas av fängvårdsstyrelsen. Av denna anledning kan åtta tjänster som förste poliskonstapel/poliskonstapel dras in vid allmänna utredningsroteln.

Vid centralregistret och skrivcentralen erfordras två biträden för kopieringsarbete, ett för uttagande och insortering av akter samt tre biträden, som nu finns i Stockholms poliskår men som ej upptagits i organisationen från den 1 januari 1965. Vid allmänna utredningsroteln har vissa arbetsuppgifter under de senaste åren fullgjorts av tillfällig arbetskraft. Två biträdestjänster bör inrättas. Med hänsyn till ökningen av antalet ärenden bör rotel III tillföras ett biträde och rotel V två biträden. För kvalificerat skrivarbete och för telefontjänst erfordras vid rotel VI två kanslibiträden. En kontorsbiträdestjänst kan då dras in. Vid tekniska roteln finns en biträdestjänst, som ej återfinns i den statliga organisationen.

För reparationsarbeten vid tekniska roteln verkstad föreslås en tjänst som tekniker i Ae 13. En tjänst som förste fotobiträde i Ae 7 bör inrättas vid samma rotel.

För riksomfattande spanings- och utredningsverksamhet har beräknats att från Stockholms polisdistrikt skall tillhandahållas personal motsvarande 23 årsarbetskrafter. Rikspolisstyrelsen anser att den riksomfattande verksamheten, som omfattar minst sex från varandra skilda verksamhets-

grenar inom spanings- och utredningsområdet, måste tillföras ytterligare 11 tjänstemän för att kunna organiseras på ett sätt som ger utrymme för godtagbar effektivitet för envar av verksamhetsgrenarna.

d) *Personal- och kameralbyrån.* Den tjänst som verkstadsförman i Ae 13 som för närvarande finns vid kameralsektionens bilverkstad är erforderlig även i framtiden. Tjänsterna som förste verkmästare i Ae 17, verkmästare i Ae 15 och tekniker i Ae 13 avses för reparationer och underhåll av polisverkets tele- och svagströmsanläggningar, som för närvarande ombesörjs av brandkåren.

Vid informations- och personalvårdssektionen erfordras ett kontorsbiträde för enklare kontorsgöromål och telefonpassning.

Motala

Med hänsyn till att distriktet blivit större än vad som förutsattes då personalorganisationen uppgjordes bör distriktet tillföras en förste polis-konstapel i Ao 15 för placering på trafiksektionen.

Karlshamn

Övervakningssektionen i staden kommer den 1 januari 1965 att omfatta fyra förste polisassistenter och åtta förste poliskonstaplar/poliskonstaplar. Denna personalstyrka möjliggör inte den bevakning nattetid, som är önskvärd i ett distrikt av Karlshamns storleksordning. Med hänsyn härtill bör övervakningssektionen tillföras en förste poliskonstapel i Ao 13 och en poliskonstapel i Ao 11.

Malmö

Kansliet. I en poliskår av Malmös storleksordning är personalvårdsfrågorna av sådan omfattning, att en särskild tjänst som konsulent i Ae 19 bör inrättas för att handha dessa frågor. Därigenom kan polismän avlastas vissa arbetsuppgifter av denna art till förmån för egentlig polistjänst.

Ordningsavdelningen. För en effektivare trafikövervakning föreslås ytterligare tre trafikkommandon vid centralpolisens trafikövervakningssektion. Varje trafikkommando bör bestå av en förste polisassistent i Ao 17 och fyra förste poliskonstaplar/poliskonstaplar. Vidare bör en motorcykelgrupp om sex man inrättas för övervakning av den rörliga trafiken på vissa större trafikleder. Vid centralpolisens radiosektion erfordras en utökning av personalstyrkan med fyra förste poliskonstaplar/poliskonstaplar för förstärkning av radiopatrulleringen. I vart och ett av stadens båda vaktdistrikt finns en skyddsgrupp, som bör tillföras en förste polisassistent i Ao 19 för arbetsledning.

Vid bifall till styrelsens förslag bör ersättningsgruppen tillföras fem poliskonstapelstjänster i Ae 9/11.

Utredningsavdelningen. Personalstaten i det nybildade distriktet har i

huvudsak upprättats på grundval av före förstatligandet befintliga tjänster. Någon utökning har ej skett under 1964, varför en viss förstärkning av personalstyrkan inom utredningsavdelningen är motiverad med hänsyn till utvecklingen i landet i övrigt. Med utgångspunkt i den genomsnittliga ökningen i landet under en 10-årsperiod bör avdelningen som helhet tillföras nio förste kriminalassistenter/kriminalassistenter.

Trelleborg

Med hänsyn till den ökade utrikestrafiken och de ytterligare arbetsuppgifter som denna medför för polisen bör distriktet tillföras en poliskonstapelstjänst med placering vid övervakningssektionen.

Ystad

Arbetsuppgifterna inom distriktet med gräns- och utlänningskontroll har ökat genom inrättandet av reguljär färjeförbindelse med Polen.

Göteborg

Ordningsavdelningen. 5:e och 6:e vaktdistriktet har tillförts betydande områden, vilket medför behov av personalförstärkningar på utredningssektionerna.

Vid tillfälle till styrelsens förslag om inrättande av ordinarie polismanstjänster för fyra poliskonstapelstjänster i Ae 9/11 inrättas vid ersättargruppen.

Utredningsavdelningen. En intern utredning år 1963 pekade på ett behov av ytterligare 39 kriminalpolismanstjänster. Sedan en del tjänster inrättats vid avdelningen och vissa arbetsuppgifter förts över till annan personal kvarstår ett behov av 19 tjänster. Med hänsyn härtill samt till att brottsligheten fortsatt att öka föreslår styrelsen, att 19 tjänster som förste kriminalassistent/kriminalassistent inrättas vid avdelningen.

Hallsberg

Den 1 januari 1965 börjar verksamheten vid fångvårdsanstalten i Kumla. Med hänsyn härtill bör polisdistriktet tillföras tre polismän.

Sundsvall

Med anledning av Sundsvallsområdets starka expansion och den beräknade omfattningen av centralortens stödjande verksamhet bör distriktet tillföras två kriminalpolistjänster. Till följd av denna utökning bör ytterligare en poliskonstapelstjänst i Ae 9/11 inrättas.

Sollefteå

Antalet polismanstjänster på centralorten är otillräckligt för att hålla polisstationen bemannad dygnet om. Med hänsyn härtill och till att Sollefteå

är garnisonsstad bör ordningsavdelningen (övervakningssektionen) i Sollefteå tillföras två tjänster som förste poliskonstapel/poliskonstapel.

Örnsköldsvik

Med hänsyn till polisdistriktets storlek bör övervakningssektionen vid stadens ordningsavdelning utökas med två polismän. Till följd av denna utökning bör en poliskonstapelstjänst i Ae 9/11 inrättas.

Östersund

Antalet ärenden vid kriminalpolisen i Östersund har ökat fortlöpande. Arbetsmängden motiverar inrättande av ytterligare en tjänst vid kriminalavdelningen. Med hänsyn till avdelningens storlek bör den förestås av en kriminalkommissarie i Ao 21, varjämte en tjänst som förste kriminalassistent i Ao 17 bör utbytas mot en sådan tjänst i Ao 19. Till följd av centralvaktområdets storlek och då personal från centralvaktområdet torde få tas i anspråk för bevakningsuppgifter utom centralområdet bör övervakningssektionen utökas med två polismän. För tillsyn och skötsel av polisens bilar bör en tjänst som garagebiträde i Ae 7 inrättas.

Skellefteå

Antalet polismanstjänster inom distriktet är mycket lågt i förhållande till invånarantalet. En utökning av personalen på övervakningssektionen i Skellefteå med tre polismän är därför motiverad.

Umeå

Med hänsyn till den ökning av arbetsbelastningen som ägt rum i Umeå bör ytterligare en kriminalpolismanstjänst inrättas i staden.

Vikariats- och övertid ersättningar m. m. för föreslagna personalförändringar har genomsnittligt beräknats till omkring 10 procent av lönebeloppet.

Extra och tillfällig personal. Länsstyrelserna har för sin del ansett, att 244 tjänster bör tillföras den nya organisationen utöver de av styrelsen föreslagna. Styrelsen är medveten om att påfrestningarna på den nya organisationen kommer att bli stora i initialskedet. Under löpande budgetår kan det vidare av andra skäl visa sig nödvändigt att förstärka de personella resurserna. Styrelsen bör därför liksom under innevarande budgetår ha möjlighet att inom ramen för icke-ordinarieposten anställa extra och tillfällig personal. För första halvåret 1965 disponeras till grundlöner åt extra och tillfällig personal — inberäknat polisaspiranter — 4,5 milj. kr., vilket efter omräkning till helår blir 9 milj. kr. Grundlönekostnaderna för sådan personal för budgetåret 1965/66 beräknas av styrelsen till 14 milj. kr., varav uppskattningsvis 9,5 milj. kr. för lön åt polisaspi-

ranter, minst 300 000 kr. för lön åt viss extra personal, som skall finnas enligt organisationsplanerna, och cirka 4,2 milj. kr. för tillfällig och extra personal i egentlig mening. Anslagsposten bör sålunda uppräknas med 5 milj. kr. Härtill kommer ökning av rörligt tillägg. Den totala kostnadsökningen blir 7 850 000 kr.

Ersättningar till sakkunniga. Styrelsens förslag grundar sig huvudsakligen på länsstyrelsernas beräkningar av kostnaderna under anslagsposten för budgetåret 1965/66. Länsstyrelserna har till posten hänfört kostnader för bl. a. verkställande av brandutredningar samt anlitande av tolkar och dykare, av teknisk expertis eller av fackmän på andra områden ävensom av skrift- och bokföringsexperter.

Yttrande

Angående förslaget att inrätta en tjänst såsom personalkonsulent i Malmö polisdistrikt anför *statens personalvårdsnämnd* bl. a., att nämnden, i avvaktan på närmare diskussioner med rikspolisstyrelsen hur personalvårdsarbetet inom polisväsendet bör organiseras och på utredning om samordnad personalvårdsverksamhet för inom en ort befintlig personal från olika myndigheter, inte har möjlighet uttala om en särskild personalkonsulent för polispersonal i Malmö är ett lämpligt arrangemang.

Departementschefen

I samband med förstatligandereformen har en fullständig omorganisation av polisväsendet skett. Huvudsyftet härmed har varit att ge polisverksamheten ökad effektivitet. Vid genomförandet av omorganisationen har det förutsatts, att den lokala polisorganisationens ökade effektivitet i princip skall åstadkommas inom den arbetskraftsram, som gällt för det kommunala polisväsendet. Med hänsyn till dessa omständigheter är jag inte, utom i vad gäller vissa i det följande redovisade avseenden, beredd att innan organisationen fungerat någon tid och erfarenhet vunnits av dess effektivitet förorda utökning av polispersonalen.

I de tre största städerna i landet har inte den genomgripande omorganisation företagits som polisväsendet i övrigt undergått i samband med förstatligandet. Förhållandena i storstäderna är vidare särpräglade. Brottsutvecklingen är i stigande, trafikintensiteten ökar och ordningshållningen kräver polisiära insatser i högre grad än i landet i övrigt. Vad gäller Stockholm och Malmö anser jag mig mot bakgrunden av anförda förhållanden kunna tillstyrka en personalförstärkning i huvudsak motsvarande den genomsnittliga utökningen av respektive poliskårer de senaste åren före förstatligandet. I Göteborgs polisdistrikt skedde under en längre tidsperiod t. o. m. 1963 inte någon utökning av poliskåren, medan året närmast före förstatligandet en i förhållande till poliskårens totala numerär avsevärd

6 — *Bihang till riksdagens protokoll 1965. 1 saml. Nr 1. Bil. 13*

ökning skett. Innan närmare erfarenheter vunnits av denna förstärkning är jag inte beredd att förorda en ytterligare utökning av poliskåren i Göteborg under budgetåret 1965/66.

För Stockholms polisdistrikt föreslår jag att 69 polismanstjänster inrättas. Härav beräknar jag 22 för ordningsavdelningen, 23 för trafikavdelningen och 24 för utredningsavdelningen. Vidare bör åtta tjänster som poliskonstapel/förste poliskonstapel på utredningsavdelningens allmänna utredningsrotel, vilka styrelsen föreslagit skola indragas, överföras till ordningsavdelningen. Av de för utredningsavdelningen föreslagna tjänsterna avses elva, i enlighet med vad rikspolisstyrelsen föreslagit, för förstärkning av den personal som skall tillhandahållas för riksomfattande spanings- och utredningsverksamhet. De nya tjänsterna bör fördelas på följande kategorier, nämligen elva förste kriminalassistenter i Ao 19, två förste polisassistenter i Ao 19, tio förste kriminalassistenter i Ao 17, en förste polisassistent i Ao 17, fjorton förste poliskonstaplar i Ao 15, tre kriminalassistenter i Ao 15, en polisassistent i Ao 15, elva förste poliskonstaplar i Ao 13, sex poliskonstaplar i Ao 11 och tio extra ordinarie poliskonstaplar.

Vidare bör i Stockholms polisdistrikt inrättas tjänster för följande befattningshavare, nämligen på trafikavdelningen en kontorist i Ao 9 och ett kanslibitråde i Ao 7, på personal- och kameralbyråns bilverkstad en verkstadsförmän i Ae 13 samt på utredningsavdelningen fyra kanslibiträden i Ae 7 och två kontorsbiträden i reglerad befordringsgång.

I Malmö polisdistrikt förordar jag inrättandet av 20 polismanstjänster. För ordningsavdelningen beräknar jag tjänster för två förste polisassistenter i Ao 17, sex förste poliskonstaplar i Ao 15, fyra förste poliskonstaplar i Ao 13, två poliskonstaplar i Ao 11 och två extra ordinarie poliskonstaplar. Utredningsavdelningen bör tillföras två tjänster som förste kriminalassistent i Ao 19, en tjänst som förste kriminalassistent i Ao 17 och en kriminalassistenttjänst i Ao 15.

I övrigt kan jag endast tillstyrka inrättandet av en polisassistenttjänst i Ao 15 i Hallsbergs polisdistrikt och en tjänst såsom garagebiträde i Ae 7 i Östersunds polisdistrikt.

För avlöningar till polisaspiranter och därmed jämförliga extra polismän samt extra poliskonstaplar, som tillhör rekryteringskår, bör en särskild, förslagsvis betecknad anslagspost upptas. Vidare bör en särskild anslagspost, även den förslagsvis betecknad, upptas för avlöningar till samtlig övrig extra personal och till tillfällig arbetskraft. Under nämnda poster föreslår jag att 8 milj. kr. resp. 2,8 milj. kr. anvisas. Med hänsyn till rörligt tillägg innebär förslaget att totalt ca 12,5 milj. kr. resp. ca 4,4 milj. kr. beräknas för ändamålen.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget bör beaktas att enligt riksdagens beslut angående organisationen av delgivningsverksamheten efter förstatligandet av polisväsendet m. m. (prop. 1964: 198, SU 193, rskr

378) delgivningscentraler skall finnas inom polisorganisationerna i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Under anslagsposten till ersättningar till sakkunniga föreslår jag en höjning av medelsanvisningen till 700 000 (+ 600 000) kr.

Enligt bemyndigande av riksdagen i anledning av prop. 1964: 100 ankommer det på Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för den lokala polisorganisationen. Då det ännu inte kan överblickas vilka tjänster som bör uppföras på förteckningen har denna ännu inte kunnat slutligt fastställas. På grund härav bör Kungl. Maj:t utverka riksdagens bemyndigande att vid fastställandet av personalförteckningen på densamma jämväl uppföra tjänster i enlighet med vad jag i det föregående förordat.

För nästa budgetår bör anslaget, som för innevarande budgetår huvudsakligen avses för att täcka lönekostnader för tiden den 1 januari—den 30 juni 1965, uppföras med (164 milj. + 197 milj.) 361 milj. kr., därav 83 milj. kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för den lokala polisorganisationen i enlighet med vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för den lokala polisorganisationen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	165 200 000
2. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	700 000
3. Avlöningar till polisaspiranter m. fl., <i>förslagsvis</i>	8 000 000
4. Avlöningar till övrig extra personal och till tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	2 800 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	59 300 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	125 000 000

Summa kr. 361 000 000;

c) till Lokala polisorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 361 000 000 kr., därav 83 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

E 8. Lokala polisorganisationen: Omkostnader

	Anslag
1964/65	20 000 000
1965/66 (förslag)	38 000 000

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 4 600 000 kr. avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 20 milj. kr.

	Anvisat 1964/65		Föreslagen Mynd.	ändr. 1965/66 Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.	200 000	+	600 000	+ 200 000
2. Resersättningar.	8 500 000	+	4 500 000	+ 4 750 000
3. Expenser				
a) Bränsle, lyse och vatten.	200 000	+	2 300 000	+ 2 000 000
b) Övriga expenser.	9 800 000	+	8 300 000	+ 7 800 000
4. Övriga utgifter				
a) Kostnader för förpassning och för kost och sjukvård för omhändertagna personer m. m.	500 000	+	1 200 000	+ 1 200 000
b) Kostnader för skjututbildning och annan praktisk utbildning av befattningshavare vid polisväsendet.	340 000	+	1 260 000	+ 710 000
c) Särskilda utgifter i polistjänsten.	150 000	+	250 000	+ 200 000
d) Ersättning för skador vid flygande inspektion.	10 000	+	40 000	+ 40 000
e) Diverse utgifter.	300 000	+	1 550 000	+ 1 100 000
			+ 20 000 000	+ 18 000 000

Motiv

I allmänhet ligger länsstyrelsernas beräkningar till grund för styrelsens förslag. Det må emellertid framhållas att länsstyrelserna beträffande flertalet poster saknat säkert underlag för sina beräkningar. Enär rikspolisstyrelsen ej har tillgång till säkrare underlag än länsstyrelserna har styrelsen i regel godtagit beräkningarna.

2. Av det upptagna beloppet, 13 milj. kr., belöper i runt tal 130 000 kr. på utrikes förpassningsresor, 55 000 kr. på utrikes resor för brottsutredningar och 60 000 kr. på andra utrikes tjänsteresor.

3 a) Kostnaderna under denna delpost har av länsstyrelserna beräknats till 2 562 000 kr. Även om beloppet förefaller att vara högt beräknat, har styrelsen i avsaknad av säkrare beräkningsgrund ej ansett sig kunna frångå beräkningarna.

3 b) För renhållning och städning, skrivmaterial m. m. samt telefon och annonsering m. m. har beräknats tillhopa 15,3 milj. kr. I övrigt fördelar sig denna post med 1 250 000 kr. för möbler m. fl. inventarier, 400 000 kr. för bokinköp m. m. 100 000 kr. för publikationstryck och 1 050 000 kr. för övriga kostnader.

4 b) Kostnaderna för inköp av ammunition för skjututbildning har beräk-

nats till omkring 800 000 kr., varvid för varje polisman avsetts 300 pistol-skott och 100 kpist-skott. Övriga kostnader för praktisk utbildning har beräknats till 800 000 kr. Häri ingår bl. a. andra kostnader för skjututbildning än ammunitionskostnader samt kostnader för utbildning av hundförare med 160 000 kr.

4 e) Av det föreslagna beloppet, 1 850 000 kr., beräknas i runt tal 600 000 kr. för framkallning och kopiering av film m. m., 90 000 kr. för skador på polismanns kläder, 90 000 kr. för ersättning till enskilda vid biträde åt ordningsmakten och 1 070 000 kr. för andra utgifter.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upp-
tar jag anslaget till 38 milj. kr., därav 8 700 000 kr. att avräknas mot auto-
mobilskattemedlen.

Jag vill erinra om att de för innevarande budgetår anvisade medlen huvud-
sakligen endast avser tiden den 1 januari—den 30 juni 1965. Anslagsbe-
räkningen för nästa budgetår är liksom för innevarande budgetår osäker,
beroende på att erfarenhet saknas av den nya organisationen.

Vid beräkningen av posten till reseersättningar har jag beaktat, att rese-
kostnader uppkommer vid de delgivningscentraler som fr. o. m. den 1 janu-
ari 1965 skall finnas inom polisorganisationerna i Stockholm, Göteborg och
Malmö. Jag har godtagit styrelsens beräkning av medelsbehovet för reseer-
sättningar för utrikes resor.

Under posten till kostnader för förpassning och för kost och sjukvård för
omhändertagna personer m. m. har jag räknat medel till bestridande av
sådana för polismyndighet uppkommande kostnader som tidigare bestritts
från det under femte huvudtiteln upptagna anslaget till Tillfälligt omhän-
dertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m. Beträffande vissa övriga
kostnader, som hittills bestritts från nämnda anslag, får jag hänvisa till vad
jag anfört vid anmälan av anslaget till Länsstyrelserna: *Expenser*.

Jag vill erinra om att Kungl. Maj:t den 18 december 1964 beslutat föreläg-
ga 1965 års riksdag proposition med förslag till lag angående upphävande
av lagen den 6 juni 1925 (nr 170) om ersättning till polisman för skada å
kläder. I propositionen föreslås delvis ändrade grunder för ersättning till
polisman för sakskador. Då förslagen inte beräknas medföra några väsent-
ligt förändrade kostnader i förhållande till nuvarande bestämmelser, kan
jag i huvudsak godta rikspolisstyrelsens beräkning av medelsbehovet för
ändamålet för nästa budgetår.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lokala polisorganisationen: Omkostnader* för bud-
getåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 38 000 000 kr.,
därav 8 700 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

E 9. Lokala polisorganisationen: Utrustning

	Anslag
1964/65	4 500 000
1965/66 (förslag)	8 000 000

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 1 milj. kr. avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 12 600 000 kr.

Motiv

För nästa budgetår bör 1 230 000 kr. beräknas för inköp av utrustning för motorfordon. För rationell service av bilar och motorcyklar inom polisorganisationen bör garageutrustning inköpas till ett belopp av 250 000 kr. Styrelsen anser det väsentligt att trafiksäkerhetsarbetet intensifieras. I detta syfte föreslår styrelsen att i runt tal 1 150 000 kr. beräknas för inköp av trafikövervakningsmateriel, bl. a. kameror, radarhastighetsmätare, bilvågar och utrustning för avspärrning vid trafikolyckor.

Enligt polisutrustningsreglementet skall viss personlig utrustning tillhandahållas polispersonalen. Sålunda skall polisaspiranter erhålla uniform kostnadsfritt. Övrig polispersonal har inte denna förmån, men speciell utrustning, såsom motorcykelhjälm, stövlar och annan skyddsbeklädnad, skall tillhandahållas motorcykelförare och andra. Den personliga utrustning som polispersonalen skall erhålla kostnadsfritt beräknas kosta omkring 3 800 000 kr.

En annan stor post under anslaget utgör posten till inventarier och annan utrustning till lokaler för polisverksamheten i byggnader som är under uppförande. Sådana lokaler beräknas bli färdigställda på ett tjugotal olika orter under 1965/66 och på ett femtontal platser under 1966/67. Med hänsyn härtill föreslås att 3 milj. kr. anvisas för detta ändamål under nästa budgetår och att styrelsen bemyndigas lägga ut beställningar av inventarier intill samma belopp.

Innevarande års anslagspost till inköp av inventarier och annan utrustning för komplettering av den utrustning, som övertas från den kommunala polisorganisationen m. m., nämligen 1 200 000 kr., beräknas inte förslå till att helt täcka behovet. Styrelsen anser att ytterligare 1 200 000 kr. bör anvisas för samma ändamål för nästa budgetår.

I den nya statliga organisationen kommer biträdespersonal att användas i långt större utsträckning än vad som är fallet i nuvarande polisväsende. För att biträdespersonalen skall kunna utnyttjas rationellt erfordras kon-

torstekniska hjälpmedel. Styrelsen beräknar till detta ändamål i genomsnitt 6 000 kr. för polisdistrikt, eller totalt 750 000 kr.

För inköp av utrustning till radioverkstäderna i Stockholm och Göteborg, inköp av kriminalteknisk utrustning, inköp av 30 film- och 119 stillbildsprojektorer samt inköp av utrustning för fjällräddningstjänsten beräknas resp. 70 000 kr., 950 000 kr., 160 000 kr. och 40 000 kr., sammanlagt 1 220 000 kr. För kriminalteknisk utrustning har därvid beräknats i genomsnitt 8 000 kr. för distrikt.

Departementschefen

För ett rationellt brukande av polisverkets bilar är det av väsentlig betydelse att fordonen är försedda med erforderlig utrustning för polisverksamheten. För inköp av sådan utrustning dels för befintliga, från den kommunala organisationen övertagna bilar, dels för bilar som föreslås anskaffade under nästa budgetår beräknar jag 1 100 000 kr. För komplettering av garageutrustning i sådana polisdistrikt där särskild garagepersonal förekommer föreslår jag att 100 000 kr. anvisas. En successiv upprustning av trafikövervakningsmaterielen bör ske. Medelsanvisningen för detta ändamål torde för budgetåret 1965/66 böra bestämmas till 500 000 kr.

För sådan personlig utrustning som kostnadsfritt skall tillhandahållas polispersonal beräknar jag 3 500 000 kr.

I vilken omfattning lokaler för polisverksamheten blir färdigställda under nästa budgetår kan f. n. inte anges mera exakt. Till följd härav kan inte heller medelsbehovet för utrustning av lokaler med säkerhet överblickas. Ett behov av i runt tal 2 milj. kr. förefaller dock sannolikt, varför jag föreslår att nämnda belopp anvisas för ändamålet. Jag föreslår dessutom, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande att, om så befinns erforderligt, beställa utrustning till ett värde av högst 1 milj. kr., att gäldas tidigast under budgetåret 1966/67.

För ytterligare komplettering av den utrustning som övertas från den kommunala organisationen beräknar jag i avvaktan på resultatet av pågående undersökning rörande det totala behovet härvidlag 200 000 kr.

Till inköp av kontorsutrustning i polisdistrikten har för innevarande budgetår anvisats 650 000 kr., varav 400 000 kr. för maskinella hjälpmedel. Medelsanvisningen till detta ändamål torde för nästa budgetår böra begränsas till 300 000 kr.

Vidare beräknar jag 200 000 kr. för inköp av kriminalteknisk utrustning, 50 000 kr. för anskaffande av utrustning till radioverkstäder, 10 000 kr. för inköp av stillbildsprojektorer och 40 000 kr. för inköp av utrustning för fjällräddningstjänsten. För inköp av filmprojektorer är jag inte beredd att uppta medel.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i den mån det visar sig ändamålsenligt besluta om omfördelning av medlen.

I enlighet med det anförda bör anslaget uppföras med 8 milj. kr. Härav bör med beaktande i tillämpliga delar av vad jag härutinnan anfört vid anmälan av anslaget till Polisverket: Inköp av motorfordon m. m., 2 700 000 kr. avräknas mot automobilskattemedlen. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medge, att utrustning till polislokaler må beställas till ett värde av högst 1 000 000 kr., att gäldas tidigast under budgetåret 1966/67;

b) till *Lokala polisorganisationen: Utrustning* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 000 kr., därav 2 700 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

E 10. Statens kriminaltekniska laboratorium: Avlöningar

	Anslag
1964/65	1 600 000
1965/66 (förslag)	1 750 000

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 200 000 kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
Ersättningar till sakkunniga	20 000
2. Tjänsteförändringar	—
3. Löneomräkning	180 000
	200 000

Motiv

1) Anslagsposten till ersättningar till sakkunniga bör uppräknas med 20 000 kr. med hänsyn till väntad belastning av posten i anledning av förfarandet i samband med tillsättning av tjänsterna som professor och avdelningsföreståndare vid laboratoriet.

Departementschefen

Tillsättningen av vissa tjänster vid laboratoriet har ännu inte kunnat avslutas, bl. a. med hänsyn till det sakkunnigförfarande som skall tillämpas vid tillsättning av professorstjänsten samt tjänsterna som avdelningsföreståndare. Till följd härav kan f. n. inte överblickas i vad mån det kan bli erforderligt att på personalförteckningen för laboratoriet uppföra ordinarie tjänster på övergångsstat. Jag föreslår därför, att i likhet med innevarande budgetår ett formellt belopp upptas till avlöningar till ordinarie tjänstemän. På grund av anförda förhållanden och då erfarenheter av den nya organisa-

tionen ännu saknas torde det som en övergångsanordning ankomma på Kungl. Maj:t att, med stöd av riksdagens föregående år lämnade bemyndigande, inrätta de tjänster och vidtaga de åtgärder i övrigt som befinnes påkallade för genomförande av omorganisationen.

Jag tillstyrker, att posten till ersättningar till sakkunniga uppräknas med 20 000 kr. Den automatiska utgiftsökningen beräknar jag till i runt tal 130 000 kr. Anslaget torde därför böra uppföras med 1 750 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens kriminaltekniska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	20 000
2. Ersättningar till sakkunniga, förslagsvis	50 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 060 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	620 000
Summa kr.	1 750 000;

b) till Statens kriminaltekniska laboratorium: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 750 000 kr.

E 11. Statens kriminaltekniska laboratorium: Omkostnader

	Anslag
1964/65	125 000
1965/66 (förslag)	210 000

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 155 000 kr.

	Anvisat	Föreslagen ändr. 1965/66	
	1964/65	Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.	3 000	+ 2 000	+ 2 000
2. Reseersättningar	3 000	+ 5 000	+ 3 000
3. Expenser			
a) Bränsle, lyse och vatten	7 000	+ 8 000	+ 8 000
b) Övriga expenser	93 000	+ 140 000	+ 72 000
		+ 155 000	+ 85 000

Motiv

2. Laboratoriets kvalificerade personal kommer att behöva företa internationella tjänsteresor i större utsträckning än som hittills beräknats. För

utrikes tjänsteresor uppskattas medelsbehovet till 4 000 kr. och för övriga tjänsteresor till 4 000 kr.

3 a) Kostnadsökningen beror på att laboratoriet kommer att få nya lokaler med större utrymmen.

3 b) Kostnaderna fördelar sig enligt följande, nämligen för renhållning och städning 90 000 kr., för telegram, telefon och annonsering m. m. 33 000 kr., för skrivmaterialier m. m. 23 000 kr., för inköp och underhåll av möbler m. fl. inventarier 47 000 kr., för bokinköp 30 000 kr., för bindning av böcker och handlingar 5 000 kr. och för övriga kostnader 5 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 210 000 kr. Jag har härvid under posten till reseersättningar beräknat oförändrat belopp, 2 000 kr., för utrikes tjänsteresor. Av de till övriga expenser föreslagna medlen avses 90 000 kr. för renhållning och städning, 20 000 kr. för skrivmaterialier m. m., 30 000 kr. för telefonkostnader m. m., 10 000 kr. för inköp och underhåll av möbler m. fl. inventarier och 15 000 kr. för bokinköp m. m.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens kriminaltekniska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 210 000 kr.

E 12. Statens kriminaltekniska laboratorium: Utrustning

	Anslag
1964/65	700 000
1965/66 (förslag)	200 000

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 250 000 kr.

Motiv

Av innevarande års anslag till statens kriminaltekniska laboratoriums utrustning skall 100 000 kr. användas för inköp av apparatur till laboratoriet. Den utredning angående det kriminaltekniska laboratoriet, vars förslag ligger till grund för laboratoriets nuvarande organisation, föreslog att 335 000 kr. anvisades under loppet av två budgetår. Med hänsyn härtill beräknar styrelsen att omkring 200 000 kr. bör anvisas för inköp av ytterligare apparatur för laboratoriet. Ett belopp av 50 000 kr. bör dessutom anvisas för komplettering av annan utrustning.

Departementschefen

Jag tillstyrker att 200 000 kr. anvisas för anskaffning av ytterligare apparatur till laboratoriet i huvudsaklig överensstämmelse med i prop. 1964: 100 redovisat utredningsförslag. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma om utrustningen inom ramen för nämnda belopp. Rikspolisstyrelsens framställning i övrigt kan jag inte biträda.

Anslaget bör således uppföras med 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens kriminaltekniska laboratorium: Utrustning* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kr.

E 13. Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	32 512 000	34 430 594
1964/65	36 000 000	
1965/66 (förslag)	25 000 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 24 milj. kr. avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår i enlighet med beräkningar, som verkställts av länsstyrelserna, att anslaget uppföres med 25 milj. kr.

Departementschefen

På grund av eftersläpning i bidragsgivningen behöver anslaget tas i anspråk under budgetåret 1965/66. De verkställda beräkningarna torde få godtas. Av anslaget bör ett belopp av 16 700 000 kr. avräknas mot automobilskattemedlen. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 000 kr., därav 16 700 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

E 14. Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av spioneri m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	13 250 000	14 130 649
1964/65	8 000 000	
1965/66 (förslag)	9 000 000	

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 9 milj. kr.

Departementschefen

I enlighet med rikspolisstyrelsens förslag bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 9 milj. kr.

En redogörelse för innebörden av förslagen bör med hänsyn till ärendets natur inte lämnas i statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar bör i stället meddelas riksdagens vederbörande utskott. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 9 000 000 kr.

E 15. Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 600 000	1 990 490
1964/65	1 500 000	
1965/66 (förslag)	900 000	

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår i enlighet med beräkningar, som verkställts av länsstyrelserna, att anslaget uppföres med 900 000 kr.

Departementschefen

På grund av eftersläpning i bidragsgivningen behöver anslaget tas i anspråk under budgetåret 1965/66. De gjorda beräkningarna torde få godtas. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kr.

E 16. Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	36 500 000	34 655 746
1964/65	39 000 000	
1965/66 (förslag)	26 000 000	

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår i enlighet med beräkningar, som verkställts av länsstyrelserna, att anslaget uppföres med 26 milj. kr.

Departementschefen

På grund av eftersläpning i bidragsgivningen behöver anslaget tas i anspråk under budgetåret 1965/66. De verkställda beräkningarna torde få godtas. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 26 000 000 kr.

E 17. Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 300 000	1 986 882
1964/65	1 300 000	
1965/66 (förslag)	700 000	

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 700 000 kr.

Motiv

Länsstyrelsernas beräkningar slutar på 200 000 kr. Därvid synes ej ha beaktats gottgörelse till Stockholms, Malmö, Trelleborgs, Landskrona, Häl-singborgs och Göteborgs polisdistrikt för kostnader för gränskontrollens upprätthållande. Styrelsen föreslår med hänsyn härtill att anslaget uppföres med 700 000 kr.

Departementschefen

På grund av eftersläpning i bidragsgivningen behöver anslaget tas i anspråk under budgetåret 1965/66. Rikspolisstyrelsens beräkning torde få godtas. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kr.

E 18. Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	9 000 000	11 014 026
1964/65	5 000 000	
1965/66 (förslag)	1 400 000	

174 *Statsverkspropositionen år 1965: Bil. 13: Inrikesdepartementet*

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 900 000 kr. avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår i enlighet med beräkningar, som verkställts av länsstyrelserna, att anslaget uppföres med 1 400 000 kr.

Departementschefen

På grund av eftersläpning i bidragsgivningen behöver anslaget tas i anspråk under budgetåret 1965/66. De verkställda beräkningarna torde få godtas. Av anslaget torde ett belopp av 250 000 kr. avräknas mot automobilskattemedlen. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kr., därav 250 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

E 19. Länsstyrelsernas kostnader för fängtransport

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	600 000	748 805
1964/65	400 000	
1965/66 (förslag)	300 000	

Yrkanden

Rikspolisstyrelsen föreslår i enlighet med beräkningar, som verkställts av länsstyrelserna, att anslaget uppföres med 300 000 kr.

Departementschefen

På grund av eftersläpning i bidragsgivningen behöver anslaget tas i anspråk under budgetåret 1965/66. De verkställda beräkningarna torde få godtas. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelsernas kostnader för fängtransport* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kr.

F. Civilförsvaret m. m.

För det egentliga civilförsvaret har för budgetåren 1963/64 och 1964/65 anvisats anslag om tillhopa 90 resp. 94 milj. kr. För budgetåret 1965/66 förutsätts anslagsramen enligt de riktlinjer för civilförsvarsverksamheten, som godkänts av 1963 års riksdag (prop. 1963: 86; SU 100; rskr 225), öka till 97 milj. kr.

Enligt riksdagens beslut med anledning av förenämnda proposition skall rambeloppen för tiden efter 1963/64 justeras med hänsyn till uppkommande kostnadsändringar. Utgångspunkten vid denna beräkning skall vara medelkostnadsläget under budgetåret 1963/64. Som jag anmälde redan i prop. 1964: 1 (bil. 13, s. 142) har åt särskilda sakkunniga uppdragits att utreda efter vilka regler och i vilken ordning kostnadsändringarna under anslagen lämpligen bör beräknas. Efter fullgjort uppdrag har de sakkunniga nu framlagt sina förslag härom. Beredningen av ärendet pågår. Jag räknar med att denna fråga skall kunna inom kort föreläggas riksdagen i en särskild proposition. I avvaktan härpå räknar jag tills vidare med en anslagsram för civilförsvaret för budgetåret 1965/66 av 97 milj. kr.

Inom denna ram upptas för anskaffning av civilförsvarsmateriel tills vidare endast ett preliminärt beräknat belopp. Till skyddsrum upptas 17 milj. kr. och till branddammar 1,7 milj. kr. Kostnaderna för civilförsvarsskolorna och utbildningsverksamheten i övrigt, inberäknat avlöningar till civilförsvarspliktiga, beräknas till 19,5 milj. kr. Liksom för innevarande budgetår föreslås härjämte, att bemyndiganden lämnas för inköp av civilförsvarsmateriel och för byggande av skyddsrum och branddammar i huvudsak i den omfattning, som angivits av 1962 års försvarskommitté i dess förslag till budgetplan för civilförsvaret för tiden fram till 1970. Beträffande materielanskaffning innebär detta, att beställningar får utläggas till ett belopp av 50 milj. kr. och i fråga om byggande av skyddsrum bemyndigande att medgiva statsbidrag inom en kostnadsram av 20 milj. kr. Genom de sålunda framlagda förslagen kan för nästa budgetår en planenlig fortsatt uppbyggnad av civilförsvarsorganisationen äga rum.

Anslag upptas för första gången till bidrag till planläggningskostnader för kommunal beredskap.

F 1. Civilförsvarsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	4 318 000	4 158 808
1964/65	4 127 000	
1965/66 (förslag)	4 456 000	

Yrkanden

Civilförsvarsstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med ett beräknat belopp av 4 456 000 kr. Beräkningen grundar sig på gällande personalstat med tillägg för höjningar av automatisk natur.

<i>Tjänsteförändringar</i>	Ökning
1. Lönegradsförändringar	—
2. Extraordinariesättningar	—
<i>Löneomräkning</i>	329 000

Motiv

Styrelsen har under våren 1964 utarbetat ett principförslag till ny organisation för styrelsen. Principförslaget har granskats av statskontoret, som funnit lämpligt att organisationen genomföres på försök. Detaljutformningen av förslaget pågår dock ännu.

Styrelsens förslag till tjänsteförändringar avser uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

på organisationsbyrån tre byrådirektörer i Ae 25 till Ae 27, en förste byråinspektör i Ae 23 till byrådirektör i Ae 25, två förste byråinspektörer i Ae 21 till Ae 23 och en assistent i Ae 17 till byråassistent i Ae 19,

på tekniska byrån en byrådirektör i Ae 25 till Ae 27, en förste byråingenjör i Ag 23 till byrådirektör i Ag 25, en förste byråingenjör i Ae 21 till Ae 23, en byråingenjör i Ae 19 till förste byråingenjör i Ae 21 och en ingenjör i Ae 17 till byråingenjör i Ae 19,

på administrativa byrån en byrådirektör i Ae 27 till avdelningsdirektör i Be 1, en förste byråingenjör i Ao 23 till byrådirektör i Ao 25, en förste byråsekreterare i Ae 23 till byrådirektör i Ae 25, en förste byråsekreterare i Ag 21 till Ae 23, en byråassistent i Ae 19 till bitr. kamrerare i Ae 21, en byråassistent i Ae 19 till förste byråintendent i Ae 21, två assistenter i Ae 15 till byråassistenter i Ae 19, en kansliskrivare i Ao 11 till kontorsskrivare i Ao 13 och två kontorister i Ao 9 till kansliskrivare i Ao 11 samt

på centralplaneringen en förste byråsekreterare, en förste byråingenjör och en redaktör i Ae 23 till byrådirektör i Ae 25.

Styrelsen erinrar om sitt i tidigare anslagsäskanden framförda förslag om uppflyttning av byråchefstjänsterna.

Härjämte föreslås extraordinariesättning av en tjänst som byråchef i Bg 1, en tjänst som byrådirektör i Ag 25, en tjänst som förste byråinspektör i Ag 23 och en tjänst som assistent i Ag 15.

Departementschefen

Civilförsvarsstyrelsen har utifrån erfarenheterna av sin nuvarande organisation, som varit i kraft sedan år 1959, i samråd med statskontoret tagit

upp frågan om en eventuell omorganisation av byråindelningen m. m. i styrelsen. Då utredningen inte är avslutad, kan några förslag härom inte framläggas f. n. Jag utgår emellertid från att sådana ändringar i organisationen, som visar sig angelägna att genomföra under loppet av nästa budgetår, åtminstone delvis skall kunna vidtagas inom ramen för den nuvarande avlöningsstaten för styrelsen. Det kan härvid bli erforderligt att, om möjligt med vakanssättning av ledigblivna tjänster, försöksvis inrätta de extra tjänster som ändringarna påkallar. Den närmare prövningen av dylika och andra frågor, som kan ha samband med en försöksvis tillämpad omorganisation för styrelsen under nästa budgetår, torde, i avbidan på att ett slutligt förslag till organisation framläggas, få ankomma på Kungl. Maj:t.

Vad styrelsen föreslagit angående lönereglering m. m. av tjänster anser jag mig med hänsyn till bl. a. den pågående översynen av organisationen inte kunna biträda.

Anslaget bör med hänsyn till löneomräkning uppföras med (4 127 000 + 329 000) 4 456 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för civilförvarsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	590 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	17 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 336 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 513 000
Summa kr. 4 456 000;	

- b) till *Civilförvarsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 4 456 000 kr.

F 2. Civilförvarsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 046 000	683 470
1964/65	1 092 000	
1965/66 (förslag)	1 061 000	

Yrkanden

Civilförvarsstyrelsen föreslår, att anslaget minskas med 29 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.....	12 000	+ 6 000	+ 6 000
2. <i>Expenser</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten.....	25 000	- 15 000	- 15 000
b) Övriga expenser för eget behov.....	566 000	- 23 000	- 23 000
3. Omkostnader för krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar.....	4 000	+ 1 000	+ 1 000
4. Representationskostnader.....	-	+ 2 000	—
		- 29 000	- 31 000

Departementschefen

Civildéforsvarsstyrelsen har under hösten 1964 inflyttat i nya ämbetslokaler i vattenfallsstyrelsens kontorsbyggnad i Räcksta. Detta medför i vissa hänseenden en ändrad inriktning av utgifterna för expenser. Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 1 061 000 (— 31 000) kr. Jag har härvid liksom för innevarande budgetår inräknat ett belopp av 200 000 kr. till kostnader för databehandling. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civildéforsvarsstyrelsen*: *Omkostnader för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 061 000 kr.*

F 3. Statens civilförsvarsskolor: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	2 337 000	2 167 810
1964/65	2 933 000	
1965/66 (förslag)	3 252 000	

Yrkanden

Civildéforsvarsstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 363 000 kr.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Personalförändringar</i>	
3 ekonomibiträden A 5	+ 34 200
Avlöningar till kollektivanställda	+ 86 000
Ersättningar åt tillfälliga lärare	- 56 000
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
a) lönegradsförändringar	+ 16 272
b) arvoden och särskilda ersättningar	+ 71 280
3. <i>Löneomräkning</i>	+ 211 248
	+ 363 000

Motiv

1) I sitt hösten 1963 framlagda förslag till personalorganisation för Rösersbergsskolan räknade statskontoret med tio ekonomibiträden. Härjämte

framhölls att styrelsen borde få anställa tillfällig ekonomipersonal. Vid skolan finns sju tjänster för ekonomibiträden.

2 a) Styrelsen föreslår uppflyttning av fyra tjänster som föreståndare för fältskolorna från A 23 till A 25. Styrelsen har för dessa tjänster ansett sig böra kräva akademisk utbildning (med samhällsvetenskaplig inriktning) och flerårig erfarenhet av kvalificerad vuxenutbildning. Härjämte föreslås uppflyttning av en kamrerare från Ae 19 till Ae 21 och av två byråassistenter från Ae 19 till Ae 21.

2 b) Den föreslagna ökningen av beloppet avser huvudsakligen utgifter för övertids- och vikariatsersättningar, tillfälligt anlitat sjukvårdsbiträde, jourtillägg till översköterskan och ersättningar till jourhavande lärare vid skolan i Rosersberg.

Departementschefen

Civildörsvarsskolornas verksamhet och organisation, som prövades vid 1964 års riksdag (prop. 1964: 64; SU 60; rskr 173), kommer under nästa budgetår att vara i stort sett oförändrad. Med hänsyn till erfarenheterna av verksamheten finner jag mig böra biträda civilförvarsstyrelsens förslag om förstärkning av ekonomipersonal och kollektivavtalsanställda. De av styrelsen föreslagna lönegradsförändringarna är jag inte beredd att tillstyrka. I övrigt kan jag i huvudsak godtaga styrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget, dock att till utgifter för jourhållningen vid skolan i Rosersberg tills vidare bör beräknas oförändrat belopp.

På grund av det anförda och med hänsyn till riksdagens beslut i anledning av prop. 1964: 187 bör anslaget uppföras med (2 933 000 + 319 000) 3 252 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens civilförvarsskolor, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Ersättningar åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	100 000
2. Avlöningar till kollektivavtalsanställda, <i>förslagsvis</i>	335 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 847 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	970 000
Summa kr. 3 252 000;	

b) till *Statens civilförvarsskolor*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 3 252 000 kr.

F 4. Statens civilförsvarsskolor: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	3 685 000	2 196 214
1964/65	3 740 000	
1965/66 (förslag)	3 240 000	

Yrkanden

Civilförsvarsstyrelsen föreslår, att anslaget minskas med 246 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen andr. Mynd.	1965/66 Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.....	13 000	— 5 000	— 5 000
2. <i>Expenser</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten.....	180 000	+ 6 000	+ 6 000
b) Övriga <i>expenser</i> för eget behov.....	235 000	+ 15 000	—
3. Övriga <i>utgifter</i>	3 334 000	— 137 000	— 376 000
<i>Särskilda uppbördsmedel:</i>			
<i>Inkomster</i> av tillhandahållna förnödenheter.....	122 000	+ 125 000	+ 125 000
		— 246 000	— 500 000

Motiv

Utbildningen vid statens civilförsvarsskolor beräknas under budgetåret 1965/66 omfatta 15 000 elevdagar vid befälsskolan i Rosersberg, 27 000 elevdagar vid undsättningskårskolan på samma plats och 40 000 elevdagar vid fältskolorna.

1. *Sjukvård*. Kostnader för sjukvård till civilförsvarspliktiga skall numera enligt prop. 1964: 1 (bil. 13, s. 152) bestridas från anslaget till Avlöningar till civilförsvarspliktiga m. m. Anslagsposten kan som en följd härav minskas med det angivna beloppet.

3. *Övriga utgifter*. Under denna punkt beräknas till mark- och väghundehåll vid Rosersbergsskolan 45 000 (+ 5 000) kr., till inköp och underhåll av inventarier för utbildningen 100 000 (— 50 000) kr., till anskaffning och underhåll av utbildningsanordningar och utbildningsmateriel 1 401 000 (— 99 000) kr., varav 344 000 kr. avser övningsanordningar i Rosersberg, 456 000 kr. övningsanordningar vid fältskolorna och 601 000 kr. förbrukningsmateriel och underhållskostnader för utbildning och övningar m. m., till mathållning vid Rosersbergsskolan 289 000 (+ 4 000) kr., till kost och logi m. m. vid fältskolorna 970 000 kr., till driftkostnader för fordon m. m. 200 000 kr. samt till diverse utgifter 192 000 (+ 3 000) kr.

För att genomföra förbandsvisa övningar med räddningspluton och räddningskompani skulle erfordras att minst ytterligare en byggnadsetapp för övningsfält samt brand- och gasövningshus färdigställdes vid skolorna i Rosersberg, Katrineholm, Tylösand och Nyadal. Utbildningen av undsättningskåreerna och de lokala räddningskåreerna har nu fortskridit så

långt, att verklighetstroga förbandsövningar med stora förbandsenheter erfordras. För rökdykarutbildning och kvalificerade brandövningar bör finnas speciella och för ändamålet lämpliga övningslokaler. Efter hand som nya erfarenheter från utbildningsverksamheten vinnes, bör vidare de vid skolorna redan utbyggda övningsfälten fortlöpande moderniseras. Styrelsen har med hänsyn till kostnaderna sett sig nödsakad att beskära programmet för utbyggnaden. Ytterligare utbyggnad av övningsfält och brandövningshus för skolorna i Tylösand och Nyadal utgår därför t. v. ur programmet.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 3 240 000 kr. Jag har härvid räknat med att utgifterna för anskaffning och underhåll av utbildningsinventarier och utbildningsanordningar liksom för vissa andra ändamål skall kunna ytterligare begränsas utöver vad civilförvarsstyrelsen föreslagit. Jag beräknar till mat-hållningen vid Rosersberg och diverse utgifter oförändrade belopp samt till utbildningsinventarier 90 000 kr., utbildningsanordningar vid Rosersberg och fältskolorna 600 000 kr. och utgifter för förbrukningsmaterial m. m. 579 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statens civilförvarsskolor: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 3 240 000 kr.

F 5. Avlöningar till civilförvarspliktiga m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	3 800 000 ¹	3 915 322
1964/65	5 595 000	
1965/66 (förslag)	5 580 000	

Yrkanden

Civilförvarsstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 50 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. Mynd.	1965/66 Dep.ch.
1. Penningersättningar m. m.	4 010 000	+ 165 000	+ 100 000
2. Avlöningar och premier till befälsanställda	277 000	- 119 000	- 119 000
3. Reseersättningar	960 000	- 48 000	- 48 000
4. Familjebidrag	348 000	+ 52 000	+ 52 000
		+ 50 000	- 15 000

¹ Därutöver anvisat under anslaget Ytterligare kostnader för avlöningar till civilförvarspliktiga m. m. 400 000 kr.

Motiv

Föreslagna ändringar beror väsentligen på att heldagsutbildningen inom den lokala utbildningen föreslås få en något utökad omfattning och att utbildningsbehovet för befälsanställda nedgått på grund av otillräcklig rekrytering.

Det äskade beloppet till penningersättningar m. m. fördelas på de olika ersättningsformerna enligt följande: civilförsvarspenning 2 810 000 kr., penningbidrag 279 000 kr., utbildningspremier 720 000 kr., tjänstgöringspremier 165 000 kr., ersättning för mistad arbetsinkomst 130 000 kr. samt ersättningar till elever vid signalskyddsskolan och sjukvårdskostnader 71 000 kr.

Departementschefen

Jag kan i stort sett godtaga civilförsvarsstyrelsens beräkning av utgifterna för de olika ändamålen under anslaget. Av orsaker som jag närmare skall beröra i det följande vid beräkningen av anslaget till Vissa kostnader för civilförsvarsutbildning m. m. beräknar jag dock ett något lägre belopp än styrelsen föreslagit till penningersättningar avseende heldagsutbildning i den lokala utbildningen.

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med 5 580 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar till civilförsvarspliktiga m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 5 580 000 kr.

F 6. Vissa kostnader för civilförsvarsutbildning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	7 252 000	5 541 118
1964/65	7 543 000	
1965/66 (förslag)	7 400 000	

Yrkanden

Civilförsvarsstyrelsen föreslår, att anslaget minskas med 18 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66 Mynd.	Dep.ch.
1. Lokal utbildnings- och övningsverksamhet			
a) lokal utbildning i länen	2 700 000	- 140 000	- 140 000
b) övningar	1 500 000	- 150 000	- 150 000
c) iordningsställande av lokala övningsfält m.m.	482 000	+ 118 000	+ 18 000
d) underhåll och drift av lokala övningsanordningar	470 000	- 15 000	- 27 000
2. Information och upplysning	10 000	+ 10 000	+ 10 000
3. Kostnader för studier och deltagande i utbildningskurser i utlandet	20 000	+ 5 000	—
4. Kostnader för instruktörsarvoden och förbandsmaterial vid skolundervisning i olycksfallsvård och brandskydd m. m.	374 000	+ 126 000	+ 126 000
5. Bidrag till vissa frivilliga organisationer	287 000	+ 27 700	+ 20 000
		- 18 000	- 143 000

Motiv

1 a) Den lokala utbildningen bedrivs huvudsakligen som deltidsutbildning och till mindre del — 25 % — som heltidsutbildning. Den tid som står till förfogande för heltidsutbildning disponeras för utbildning av personal från mera glesbygdsbetonade delar av landet, för vilken utbildning eljest inte går att ordna. För 1965/66 beräknas att heltidsutbildning skall äga rum också inom Stockholms, Malmö och Göteborgs civilförsvarsområden i tre tjänstegrenar, nämligen räddnings-, brand- och sjukvårdstjänst, alternativt skyddstjänst. Härigenom kan rådande eftersläpning i utbildningen inhämtas. Det är också påkallat att med en mer rationellt och koncentrerat bedriven utbildning minska den administrativa belastningen på överståthållarämbetet och länsstyrelserna. Verksamheten föreslås omfatta 125 kurser om totalt ca 13 500 heldagar och genomföras med hjälp av fyra heltidsanställda instruktörer. Kostnaderna för sådana för helt år anställda instruktörer är per utbildningskurs av i stort sett samma storleksordning som vid utnyttjandet av tillfälligt ianspråktaga instruktörer. Under del av året kan instruktörerna utnyttjas för utbildningsadministrativt arbete, övningsverksamhet m. m. Genom nu nämnda kursverksamhet bedöms eftersläpningen i verksamheten till stor del kunna elimineras.

Den lokala utbildningen 1965/66 föreslås omfatta: för allmänna civilförsvaret 38 500 elevdagar och 350 000 elevtimmar, vartill kommer utbildning av 7 000 man i verkskyddet.

1 b) Den lokala övningsverksamheten kommer 1965/66 att bedrivas i enlighet med de fastslagna nya principerna och omfattar därigenom en mindre övningsvolym än vad som ursprungligen planerats. Den reguljära verksamheten äger rum som civilförsvarsorienteringar, ledningsövningar och enhetsövningar och beräknas omfatta ca 400 000 deltagartimmar. Härtill kommer 14 övningar med grupper ur frivilliga flygkåren. Viss övning av undsättningskårerna avses försöksvis igångsättas under 1965/66.

1 c) Utbyggnadsplanen för lokala övningsfält upptar för budgetåret 1965/66 utbyggnad i första etappen av fält för Stockholms stad och län, Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län. Denna utbyggnad beräknas dra en kostnad av 900 000 kr. Styrelsen äskar, under förutsättning att föreslagna övningsanordningar byggs ut i Rosersberg under innevarande år så att de kan utnyttjas också för Stockholms del, 600 000 kr. för utbyggnad av övningsfälten för Göteborgs och Bohus samt Malmöhus län.

2. Från denna anslagspost bestrides numera även kostnader för deltagande i utställningar. Styrelsen betraktar möjligheten härtill som ytterst värdefull för spridande av upplysning om civilförsvaret. Ett effektivt deltagande kräver emellertid viss uppräknings av anslagsposten. Beloppet har hållits oförändrat sedan anslagspostens tillkomst budgetåret 1951/52.

3. Anslagsposten behöver uppräknas för att täcka inträffade kostnadsstegringar etc. Senaste uppräknings skedde budgetåret 1951/52.

4. Utgiftsstegringen är en följd av ändrade instruktörsarvoden och erforderlig för att bibehålla verksamheten i oförändrad omfattning.

5. I bidrag till Sveriges civilförsvarsförbund och länsförbunden äskas 210 000 (+ 20 000) kr. Allt större administrativa insatser erfordras från förbundens sida för självskyddsverksamheten och främjandet av kontakter med befälspersonal. Till svenska aeroklubben äskas i bidrag 84 700 (+ 7 700) kr., varav till administrationskostnader 75 700 (+ 10 700) kr. och till utbildningskostnader 9 000 (— 3 000) kr.

Yttrande

Totalförsvarets upplysningsnämnd har i utlåtande den 8 oktober 1964 tillstyrkt den av civilförsvarsstyrelsen äskade uppräknningen med 10 000 kr. av anslagsposten till informations- och upplysningsmöten.

Departementschefen

Enligt gällande riktlinjer för den lokala civilförsvarsutbildningen i länen genomföres den i princip som deltidsanordnad utbildning förlagd till kvällstid eller annan normalt arbetsfri tid. Av tvingande skäl, främst beroende på att utbildning i denna form svårligen kan anordnas för personal i glesbygder, har medgivits att viss del av utbildningen i stället får ske såsom heltidsutbildning, d. v. s. anordnas som kurser på dagtid. Civilförsvarsstyrelsen har nu föreslagit, att utbildning i denna form också skall få anordnas i Stockholms, Göteborgs och Malmös civilförsvarsområden inom tjänstegrenarna för räddning, brand och sjukvård. Härigenom skulle utbildningen kunna genomföras mera rationellt än under kvällstid med bättre utnyttjande av erforderliga utbildnings- och övningsanordningar. Det skulle också bli möjligt att snabbare än eljest inhämta nu rådande eftersläpningar i utbildningen. Merkostnaderna skulle bli endast obetydliga.

Utbildningstiderna för den personal det här gäller är förhållandevis korta, för räddningsmän 30 timmar, för brandmän 42 timmar och för samariter mellan 43 och 60 timmar. Den korta utbildningstiden förutsätter givetvis, att den i allt blir väl tillvaratagen. För egen del kan jag i princip godtaga de av civilförsvarsstyrelsen framlagda skälen för övergång till dagutbildning i begränsad omfattning i stället för utbildning på kvällstid. Utan tvivel kan de praktiska och delvis fältmässiga utbildningsmomenten härigenom komma bättre till sin rätt än eljest. Av skäl, som även reservationsvis framförts inom styrelsen, kan det emellertid vara erforderligt, att under nuvarande ansträngda läge på arbetsmarknaden iaktta viss återhållsamhet med att taga civilförsvarspersonal i anspråk under normal arbetstid. I den mån arbetsmarknadsmyndigheterna efter provning ej finner hinder mot att så sker i de berörda orterna, bör den ifrågavarande utbildningen lämpligen kunna

anordnas på föreslaget sätt och i den begränsade omfattning som avses med förslaget. Utbildningen bör således ej komma till stånd utan att samförstånd härom uppnåtts mellan berörda arbetsmarknads- och civilförsvarsmyndigheter.

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till (7 543 000 — 143 000) 7 400 000 kr. Vad angår posten till lokal utbildning och övningsverksamhet har jag härvid godtagit civilförsvarsstyrelsens beräkningar i fråga om kostnaderna för den lokala utbildningen och för övningsverksamheten, innebärande minskningar med sammanlagt 290 000 kr., medan jag beräknat i stort sett oförändrade belopp till iordningställandet av lokala övningsfält och drift av dylika fält m. m. Jag upptar även viss ökning av medlen till information och upplysning samt till bidrag till civilförsvarsförbundens verksamhet. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för civilförsvarsutbildning m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 7 400 000 kr.

F 7. Civilförsvarsfilm

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	150 000	26 970
1964/65	100 000	
1965/66 (förslag)	1 000	

Yrkanden

Civilförsvarsstyrelsen föreslår, att anslaget upptages med 1 000 kr.

Motiv

Reservationen på anslaget uppgick den 30 juni 1964 till 264 510 kr. Härav var 8 106 kr. bundna genom utlagda beställningar. Med hänsyn till reservationens storlek och planerad omfattning av verksamheten erfordras inte någon medelsanvisning för budgetåret 1965/66.

Departementschefen

Med hänsyn till den omfattning inspelningen av film beräknas få under nästa budgetår och storleken av tillgängliga reservationer på anslaget upptar jag för ändamålet för nästa budgetår endast ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilförsvarsfilm* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

F 8. Försöksverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	400 000	470 574
1964/65	400 000	
1965/66 (förslag)	400 000	

Yrkanden

Civilförsvarsstyrelsen föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Motiv

Reservationen på anslaget uppgick den 30 juni 1964 till 533 609 kr., varav 357 051 kr. bundits genom utlagda beställningar. Styrelsens forsknings- och försöksplan upptar i huvudsak oförändrad omfattning av verksamheten under budgetåret 1965/66.

Departementschefen

Jag förordar, att för fortsatt forsknings- och försöksverksamhet för budgetåret 1965/66 anvisas samma belopp som för innevarande budgetår. Härigenom möjliggöres fortsatt verksamhet enligt uppgjorda planer för att på olika områden främja utvecklingen av civilförsvaret. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försöksverksamhet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kr.

F 9. Anskaffning av civilförsvarsmateriel

Som jag inledningsvis anfört under avsnittet angående civilförsvaret m. m. är frågan om beräkningen av ramen för civilförsvaret med hänsyn till uppkomna kostnadsändringar för närvarande föremål för beredning. Då det finns anledning antaga att resultatet härav kan komma att påverka materielanslagets storlek, är jag inte beredd att nu framlägga slutligt förslag rörande medelsbehovet för nästa budgetår. Jag förordar, att anslaget inom en total anslagsram av 97 milj. kr. för civilförsvaret för nästa budgetår preliminärt beräknas till 41 410 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Anskaffning av civilförsvarsmateriel* för budgetåret 1965/66 beräkna ett reservationsanslag av 41 410 000 kr.

F 10. Förvaring och underhåll av civilförsvarsmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	8 896 000	5 881 083
1964/65	8 476 000	
1965/66 (förslag)	6 806 000	

Yrkanden

Civilförsvarsstyrelsen föreslår, att anslaget minskas med 1 596 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. Mynd.	1965/66 Dep.ch.
1. Avlöningar och andra ersättningar till förrådspersonal	2 440 000	+ 380 000	+ 380 000
2. Lokalhyror.....	1 500 000	+ 100 000	+ 100 000
3. Underhåll och reparation av materiel samt driftkostnader för förråden.....	1 486 000	+ 74 000	—
4. Drift av alarmerings- och radioanläggningar.....	550 000	+ 50 000	+ 50 000
5. Fraktkostnader.....	2 500 000	- 2 200 000	- 2 200 000
		- 1 596 000	- 1 670 000

Motiv

1. Höjningen föranleds av merkostnader på grund av materielens användning i utbildnings- och övningsverksamheten, 206 000 kr., samt avtalsmässiga lönehöjningar, 174 000 kr.

2. Utökning och förbättring av nuvarande förrådsbestånd pågår allteftersom materielbeståndet ökar.

3. Ökningen föranleds av erforderlig översyn av brandmateriel, kontroll och efterbesiktning av gasskyddsmateriel samt utökad förrådsverksamhet.

4. Höjningen är föranledd av utökat antal anläggningar.

5. Belastningen på denna anslagspost för budgetåret 1963/64 uppgår endast till 165 419 kr. För budgetåret 1965/66 räknar styrelsen med att ett belopp av 300 000 kr. skall vara tillräckligt för ändamålet.

Departementschefen

Jag upptar med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen anslaget till förvaring och underhåll av civilförsvarsmateriel m. m. till (8 476 000 — 1 670 000) 6 806 000 kr. för nästa budgetår. Jag har härvid i allt väsentligt funnit mig kunna godtaga de av civilförsvarsstyrelsen föreslagna beräkningarna, dock att med hänsyn till den hittillsvarande belastningen posten till utgifter för underhåll, reparation och drift av förråden upptagits med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvaring och underhåll av civilförsvarsmateriel m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 6 806 000 kr.

F 11. Bidrag till byggande av skyddsrum

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	14 500 000	7 811 347
1964/65	14 500 000	
1965/66 (förslag)	17 000 000	

Yrkanden

Civilförsvarsstyrelsen föreslår, att bemyndigande att medgiva bidrag till byggande av skyddsrum lämnas till ett belopp av 20 milj. kr. och att anslaget uppföres med 9 milj. kr. Verksamheten avser följande ändamål.

	Bemyndigande	
	1964/65	Förslag
1. Ledningscentraler.....	8 100 000	5 400 000
2. Övriga skyddsrum för civilförsvarets personal m. m.....	1 500 000	1 500 000
3. Radioutrustning till allmänna skyddsrum.....	1 000 000	8 600 000
4. Skyddsrum för civilbefolkningen.....	9 400 000	4 500 000
	20 000 000	20 000 000

Motiv

Reservationen på anslaget uppgick den 30 juni 1964 till 53 811 692 kr. Beloppet är i stort sett bundet i beslutade, ännu icke statsbidragsreglerade anläggningar.

Utbyggnaden av skyddsrum förutsättes fortgå enligt av Kungl. Maj:t fastställda planer.

1. Av beloppet beräknas 700 000 kr. tas i anspråk för nybyggnad i första etappen av tre bergfasta ledningscentraler och 1 270 000 kr. till om- och tillbyggnad av åtta bergfasta ledningscentraler. Till ledningscentraler i normalskyddsrumsutförande upptas 3 430 000 kr.

Statens kostnader för nybyggnad av bergfasta ledningscentraler enligt av civilförsvarsstyrelsen fattade bidragsbeslut per den 1 juli 1964 beräknas av styrelsen uppgå till 59 012 000 kr. Beloppet överstiger med 2 192 000 kr. t. o. m. budgetåret 1964/65 anvisade medel. Bristen hänför sig huvudsakligen till kostnadsökningar på grund av höjt index fr. o. m. 1960/61. Med hänsyn till reservationerna på anslaget äskas f. n. inte medel för täckning.

Till om- och tillbyggnad har t. o. m. budgetåret 1964/65 anvisats 5 095 000 kr. Beloppet är i huvudsak disponerat enligt statsbidragsbeslut av civilförsvarsstyrelsen.

Till ledningscentraler i normalskyddsrum har t. o. m. 1964/65 anvisats 8 120 000 kr. jämte till ombyggnad 310 000 kr. Statsbidragsbeslut föreligger för 4 551 000 kr. resp. 60 000 kr.

2. Av beloppet avses 400 000 kr. till nybyggnad av observationsplatser och 1,1 milj. kr. till nybyggnad av skyddsrum åt framskjutna enheter. För dessa ändamål har t. o. m. budgetåret 1964/65 anvisats 4,1 milj. kr. Statsbidragsbeslut föreligger för 1 471 000 kr.

3. Enligt civilförsvarslagen har kommunerna att bygga erforderliga skyddsrum med rätt till statsbidrag. Av förarbetena till lagstiftningen framgår, att härmed även avses inredning i form av radioutrustning, men att statsverket kan — om så anses lämpligt — påtaga sig anskaffningen av sådan utrustning. Vid sina beräkningar av civilförsvarets kostnadsbehov har civilförvarsstyrelsen utgått ifrån att radioutrustning till allmänna skyddsrum skall anskaffas av kommunerna med rätt till statsbidrag med två tredjedelar av anskaffningskostnaden.

Kostnaderna för anskaffning av radioutrustning i allmänna skyddsrum beräknas till 19 milj. kr. varav 2,4 milj. kr. reservmateriel. I dessa belopp ingår även kostnader för materiel till de allmänna skyddsrum, vilka enligt gällande utbyggnadsplan inte skall komma till utförande förrän efter den fyraårsperiod, som omfattas av 1962 års försvarsöverenskommelse. Reservmaterielkostnaden 2,4 milj. kr. bör enligt 40 § 1 mom. d) civilförsvarslagen helt bestridas av kommunerna. Erforderliga statsbidragsmedel utgör således 11,1 milj. kr. Härav har 1 milj. kr. anvisats för budgetåret 1964/65. Den kommunala radiomaterielanskaffningen måste med hänsyn till materielens särprägel samordnas med den statliga anskaffningen. Det innebär att statsbidragsdelen för materielbeställningar, vilka behöver utläggas under budgetåret 1965/66, uppgår till 8,6 milj. kr. och under budgetåret 1966/67 till 1,5 milj. kr. Samtlig materiel bör för kommunernas räkning anskaffas genom civilförvarsstyrelsens försorg. Här redovisad radiokostnad för budgetåret 1965/66 är 5,3 milj. kr. högre än försvarskommitténs förslag, under det att kostnaden för budgetåret 1966/67 är 0,9 milj. kr. lägre. Omfördelningen innebär, att planerad uppbyggnad av befolkningsskyddsrum måste ske i en i motsvarande mån långsammare takt.

Installationskostnaden för montering av radioutrustning i befintliga skyddsrum uppgår till ca 2,8 milj. kr., vilket motsvarar 1 870 000 kr. i statsbidrag. Installationsarbetena blir aktuella att utföra under budgetåren 1966/69, varför inga medel härför erfordras under budgetåret 1965/66. Innan installation kan utföras i befintliga skyddsrum behöver dock vissa av dem byggas om. Arbetena består huvudsakligen i att anordna ytterligare radiomaster, borrhål, radorum och telefonistplatser. Ombyggnadskostnaden belöper sig till ca 3 milj. kr. eller i statsbidrag 2 milj. kr. Ombyggnadsarbetena behöver utföras under budgetåren 1965/68. För budgetåret 1965/66 erfordras 400 000 kr. för statsbidrag till dylika arbeten.

4. Beloppet avser 2,9 milj. kr. till nybyggnad av befolkningsskyddsrum, 1 020 000 kr. till normalskyddsrum i undervisningsanstalter och 580 000 kr. till skyddsrum anordnade av Stockholms spårvägar.

Till befolkningsskyddsrum har t. o. m. budgetåret 1964/65 anvisats 69 945 000 kr. Större delen av beloppet är bundet genom statsbidragsbeslut. Projekteringen har dock tagit längre tid i anspråk än beräknat. Kostnaderna för bidrag till Stockholms spårvägar har hittills beräknats till sammanlagt

4 019 000 kr. T. o. m. budgetåret 1964/65 har för ändamålet anvisats 2 443 000 kr.

Inom ramen för försvarsöverenskommelsen har beräknats en genomsnittlig kostnad om 1 milj. kr. per år för utbyggnad av skyddsanordningar vid kommunala tekniska verk. Då aktuella förslag till ytterligare skyddsanordningar ej föreligger och förefintlig behållning på anslaget för här avsett ändamål utgör ca 3,5 milj. kr., äskar styrelsen intet belopp för budgetåret 1965/66. Styrelsen anmäler, att ytterligare kostnader beräknas uppkomma för komplettering av två mottagningsstationer i Göteborg (K2 och K3), var- till tidigare anvisats statsbidragsmedel med 237 000 kr. Bidragen beräknas uppgå till sammanlagt 1 060 000 kr.

Styrelsen förutsätter, att eventuellt erforderliga omdisponeringar inom de olika posterna på anslaget skall få ske.

Departementschefen

Bemyndiganden att medgiva statsbidrag till skyddsrum har för innevarande budgetår lämnats till ett belopp av 20 milj. kr. Tillsammans med för tidigare budgetår givna bemyndiganden kommer den 30 juni 1965 bemyndiganden till ett belopp av 11 milj. kr. att sakna täckning i betalningsmedel.

I de av riksdagen godkända riktlinjerna för civilförsvarets kostnader under budgetperioden 1963/67 (prop. 1963: 86) beräknas kostnadsramen för bidrag till skyddsrum för budgetåret 1965/66 till samma belopp som för det nu löpande budgetåret, 20 milj. kr. I anslag för ändamålet beräknas enligt samma budgetplan 17 milj. kr.

Jag finner det angeläget, att de kostnadsramar för skyddsrummsbyggandet, som angivits i de nämnda riktlinjerna för uppbyggnaden, efterföljs i gör- ligaste mån i fråga om såväl bemyndiganden som anslagens storlek. Detta är önskvärt både för att uppbyggnaden av skyddsrumskapen skall kunna ske planenligt i avsedd omfattning och för att de betalningsförpliktelser, som staten ikläder sig till följd av bemyndigandena, skall kunna hållas vid i stort sett den nivå som varit förutsedd i den uppgjorda budgetplanen. Jag räknar med bemyndiganden att medgiva bidrag till skyddsrum inom en kostnadsram av oförändrat 20 milj. kr.

Som jag inledningsvis anfört avser jag att inom kort framlägga förslag till grunder för beräkning av prisregleringsbelopp på grund av uppkomna kostnadsändringar på anslagen för civilförsvaret för tiden efter budgetåret 1963/64. Jag kommer i sådant sammanhang att också ta upp frågan om ianspråktagande av vissa besparingsbelopp. Med hänsyn härtill räknar jag med att utrymme kommer att finnas för ett anslag av 17 milj. kr. till bidrag till skyddsrum inom den totala kostnadsramen för nästa budgetår, d. v. s. samma belopp som upptagits i den förut nämnda budgetplanen.

Vad civilförvarsstyrelsen anfört angående byggnadsverksamhetens omfattning ävensom användningen i övrigt av de under anslaget lämnade medgivandena för budgetåret 1965/66 finner jag mig i huvudsak kunna godtaga. Liksom för innevarande budgetår bör det ankomma på Kungl. Maj:t att med utgångspunkt i de särskilda planerna för verksamheten närmare bestämma om inriktningen av investeringarna och användningen av medlen för olika ändamål. Jag förutsätter härvid, att jämväl kostnaderna för vissa av styrelsen nämnda kommunaltekniska anläggningar i Göteborg, vartill medel delvis anvisats tidigare, skall kunna regleras.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit kommer den 30 juni 1966 bemyndiganden att medgiva statsbidrag till anordnandet av skyddsrum att sakna täckning av betalningsmedel till ett belopp av (11 + 20 — 17) 14 milj. kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att statsbidrag må utgå för anordnandet av skyddsrum inom en kostnadsram av 20 000 000 kr.;

b) till *Bidrag till byggande av skyddsrum* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 17 000 000 kr.

F 12. Drift av skyddsrum

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	660 000	576 563
1964/65	694 000	
1965/66 (förslag)	694 000	

Yrkanden

Civilförvarsstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 6 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. Mynd.	1965/66 Dep.ch.
1. Abonnemang av telefoner m. m.	634 000	+ 16 000	+ 16 000
2. Kostnader för demontering av skyddsrum.	50 000	- 10 000	- 16 000
		+ 6 000	—

Motiv

1. Med hänsyn till den pågående utbyggnaden av civilförsvarets telefonnät beräknas abonnemangsavgifterna stiga till 650 000 kr. för budgetåret 1965/66.

2. Ett antal äldre allmänna skyddsrum, som numera saknar skyddsvärde och som därför inte längre bör vara intagna i organisationsplanerna, utgår efterhand ur organisationsplanerna. Demonteringen av dessa kommer att medföra kostnader för statsverket.

Departementschefen

Jag beräknar medelsbehovet för de under anslaget upptagna ändamålen till oförändrat belopp för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Drift av skyddsrum* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 694 000 kr.

F 13. Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförsvarsändamål

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	500 000	846 970
1964/65	500 000	
1965/66 (förslag)	1 700 000	

Yrkanden

Civilförsvarsstyrelsen föreslår, att bemyndigande att medgiva statsbidrag för anordnande av branddammar lämnas till ett belopp av 3 milj. kr. samt att anslaget uppföres med 1,5 milj. kr.

Motiv

Reservationen på anslaget uppgick den 30 juni 1964 till 1 693 800 kr. Icke disponerade medel uppgick den 30 juni 1964 enligt civilförsvarsstyrelsens bokföring (baserad på av styrelsen beviljade statsbidrag) till 6 631 kr. Som stöd för sitt äskande åberopar styrelsen den plan för fortsatt utbyggnad av branddammar, som nu föreligger klar, samt plan för utbyggnad av krigsbranddammar av angelägenhetsgrad I budgetåren 1963/67.

Departementschefen

Hittills har med ianspråktagande av anvisade medel färdigställts eller är under färdigställande 145 branddammar för civilförsvarsändamål. Under budgetåren 1963/64 och 1964/65 har bemyndiganden att medgiva statsbidrag till anordnandet av branddammar lämnats inom en kostnadsram av tillsammans 2 milj. kr. Under anslaget har för samma tid anvisats sammanlagt 1 milj. kr. Av bemyndigandena kommer alltså ett belopp av 1 milj. kr. att sakna täckning av betalningsmedel den 30 juni 1965.

De medel som anvisats till anordnandet av branddammar för civilförsvarsändamål har under budgetåren 1963/65 understigit de belopp som förutsatts i de av riksdagen godkända riktlinjerna för civilförsvarets kostnader under budgetperioden 1963/67. Anledningen härtill har bl. a. varit att tillräckligt genomarbetade planer för brandvattenförsörjningen i krig saknats. Civilförsvarsstyrelsen har nu efter samråd med riksbrandinspektören och länsstyrelserna inventerat föreliggande behov av branddammar med hänsyn till

de materiella resurser i övrigt som står till buds för brandförsvaret i krig. Resultatet av inventeringen har redovisats i en utbyggnadsplan för krigsbrandddammar, i vilken upptagits ett behov av ytterligare 620 brandddammar för en sammanlagd kostnad av inemot 70 milj. kr., motsvarande en statsbidragskostnad av ca 47 milj. kr. Den mest angelägna utbyggnaden omfattar ett tillskott av 237 brandddammar för en statsbidragskostnad av ca 23 milj. kr. Denna utbyggnad hänför sig uteslutande till de större städerna, för vilka anfallsriskerna bedömts vara störst.

Enligt den av 1962 års försvarskommitté upprättade budgetplanen, som legat till grund för riktlinjerna för kostnadsutvecklingen under budgetåren 1963/70, ingår ett belopp av 17,5 milj. kr. till bidrag till brandddammar. Härjämte har liksom beträffande skyddsrummen förutsatts, att bemyndiganden lämnas under perioden. Det totala investeringsbemyndigandet upptas i budgetplanen till ca 22 milj. kr. för nämnda tid, varav 4,5 milj. kr. alltså beräknats komma att sakna täckning av anslag vid periodens utgång.

Den långsiktplan för brandvattenförsörjningens ordnande som nu föreligger, bör enligt min mening kunna tills vidare läggas till grund för den fortsatta utbyggnaden av brandddammar. För nästa budgetår föreslår jag att bemyndiganden att medgiva bidrag till kommuner för anordnande av brandddammar lämnas inom en kostnadsram av 2,2 milj. kr. och att i anslag för ändamålet upptas ett belopp av 1,7 milj. kr. Härigenom kan beredskapen på detta område ytterligare förbättras, även om takten i utbyggnaden tills vidare ligger något efter den av försvarskommittén beräknade.

Vid bifall till mina här framlagda förslag kommer den 30 juni 1966 bemyndiganden att medgiva statsbidrag till anordnande av brandddammar för civilförsvarsändamål att sakna täckning av betalningsmedel till ett belopp av $(1,0 + 2,2 - 1,7)$ 1,5 milj. kr.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att bidrag må utgå till kommuner för anordnande av brandddammar för civilförsvarsändamål inom en kostnadsram av 2 200 000 kr.;

b) till *Bidrag till kommuner för anordnande av brandddammar för civilförsvarsändamål* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 700 000 kr.

F 14. Viss sambandsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 302 000	1 045 642
1964/65	1 365 000	
1965/66 (förslag)	1 608 000	

Yrkanden

Statens signalskyddsnämnd hemställer, att anslaget ökas med 272 000 kr.

Departementschefen

En redogörelse för innebörden av nämndens förslag bör med hänsyn till ärendets natur inte lämnas i statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar bör i stället meddelas riksdagens vederbörande utskott. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med 1 608 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss sambandsverksamhet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 608 000 kr.

F 15. Anskaffning av viss sambandsmateriel

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	935 000	1 027 817
1964/65	1 150 000	
1965/66 (förslag)	1 200 000	

Yrkanden

Statens signalskyddsnämnd föreslår, att anslaget uppföres med 1 700 000 kr. samt att härutöver bemyndigande lämnas att utlägga beställningar av materiel för ett belopp av 200 000 kr.

Departementschefen

En redogörelse för innebörden av nämndens förslag bör med hänsyn till ärendets natur inte lämnas i statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar bör i stället meddelas riksdagens vederbörande utskott.

Bemyndiganden att utlägga beställningar av materiel har för innevarande budgetår lämnats till ett belopp av 450 000 kr. utöver anvisade medel. Den 30 juni 1965 kommer enligt vad jag inhämtat beställningar på i runt tal 100 000 kr. att sakna täckning i betalningsmedel. Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 1 200 000 kr. samt förordar, att bemyndigande utverkas att härutöver utlägga beställningar av materiel till ett belopp av 200 000 kr. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma om anskaffningsverksamhetens inriktning, varvid förutsättes att utbetalningarna på grund av lämnade bemyndiganden utfaller tidigast under budgetåret 1966/67. Vid bifall till mina förslag kommer den 30 juni 1966 bemyndiganden att utlägga beställningar av materiel att sakna täckning av betalningsmedel till ett belopp av 300 000 kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggandet av beställningar av materiel inom en kostnadsram av 200 000 kr. utöver anvisade medel;

b) till *Anskaffning av viss sambandsmateriel* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 200 000 kr.

F 16. Vissa teleanordningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 000 000	229 916
1964/65	500 000	
1965/66 (förslag)	900 000	

Yrkanden

Telestyrelsen hemställer, att anslaget uppföres med 900 000 kr., varav till fortsatt utbyggnad av telekommunikationsanläggningar för vissa verksamhetsområden inom totalförsvarets civila sektor 500 000 kr. och till abonnemangsavgifter för samma ändamål 400 000 kr.

Motiv

Medelsbehovet är beräknat med ledning av uppgifter som inhämtats från länsstyrelserna i fråga om ytterligare erforderlig utbyggnad för beredskapsändamål av teleanordningar i länen.

Departementschefen

Under anslaget har hittills anvisats 1,5 milj. kr. Med ianspråktagande av sålunda tillgängliga medel har väsentliga brister i beredskapsplanläggningen av teleanordningar för den civila försvarsberedskapen kunnat avhjälpas. *Telestyrelsen* har genom sina distriktsförvaltningar i samråd med länsstyrelserna, vilka närmast har ansvaret för ifrågavarande planläggning, låtit inventera den ytterligare utbyggnad av telekommunikationsmedel som erfordras. Styrelsen har på grundval härav, med ingivande av förslag till fördelning mellan de olika länen, förordat att för nästa budgetår upptages ett belopp av 500 000 kr. En närmare redogörelse för innebörden av *telestyrelsens* ifrågavarande förslag bör med hänsyn till ärendets natur inte lämnas i statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar bör i stället meddelas riksdagens vederbörande utskott. Härjämte beräknas till abonnemangsavgifter för redan gjorda installationer 400 000 kr. För egen del kan jag godtaga de föreslagna beräkningarna. Liksom för innevarande budgetår bör det få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma om medlens användning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa teleanordningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kr.

F 17. Kostnader för anskaffande av identitetsbrickor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	400 000	199 956
1964/65	743 000	
1965/66 (förslag)	400 000	

Yrkanden

Länsstyrelsen i Kristianstads län föreslår, att anslaget minskas med 310 000 kr.

Motiv

För verksamheten åtgår för nästa budgetår till avlöningar åt personal för prägling och distribution m. m. av identitetsbrickor 200 000 kr., till anskaffning av brickämnen, kedjor, påsar m. m. 230 000 kr. samt till utgifter för maskinunderhåll m. m. 3 000 kr.

Departementschefen

Jag kan i stort godtaga länsstyrelsens beräkning av kostnaderna för de olika utgiftsändamålen under anslaget för nästa budgetår. Med hänsyn till den hittillsvarande belastningen synes dock anslagsbeloppet kunna avrundas till 400 000 kr. Från anslaget torde liksom hittills få bestridas kostnader för upplysningsverksamhet och andra åtgärder för att underlätta frivillig anskaffning av identitetsbrickor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för anskaffande av identitetsbrickor m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kr.

F 18. Bidrag till kostnader för kommunal beredskap

Något anslag under förevarande rubrik finns inte uppfört i gällande rikstat.

Enligt lagen den 20 mars 1964 (nr 63) om kommunal beredskap ankommer det på kommunerna att under civilförsvarsberedskap fullgöra vissa i lagen angivna uppgifter. Kommunerna är sålunda skyldiga att redan i fredstid planlägga och på annat sätt förbereda verksamheten i krig eller vid krigsfara, bl. a. att förbereda reparation av kommunaltekniska anläggningar efter krigsskador. Efter länsstyrelsens förordnande är kommun vidare skyldig att vidta med hänsyn till planlagd inkvartering i kommunen erforderliga särskilda anordningar eller förberedelser för vattenförsörjningen och den allmänna hälsovården. Finner länsstyrelsen det erforderligt med hänsyn till